

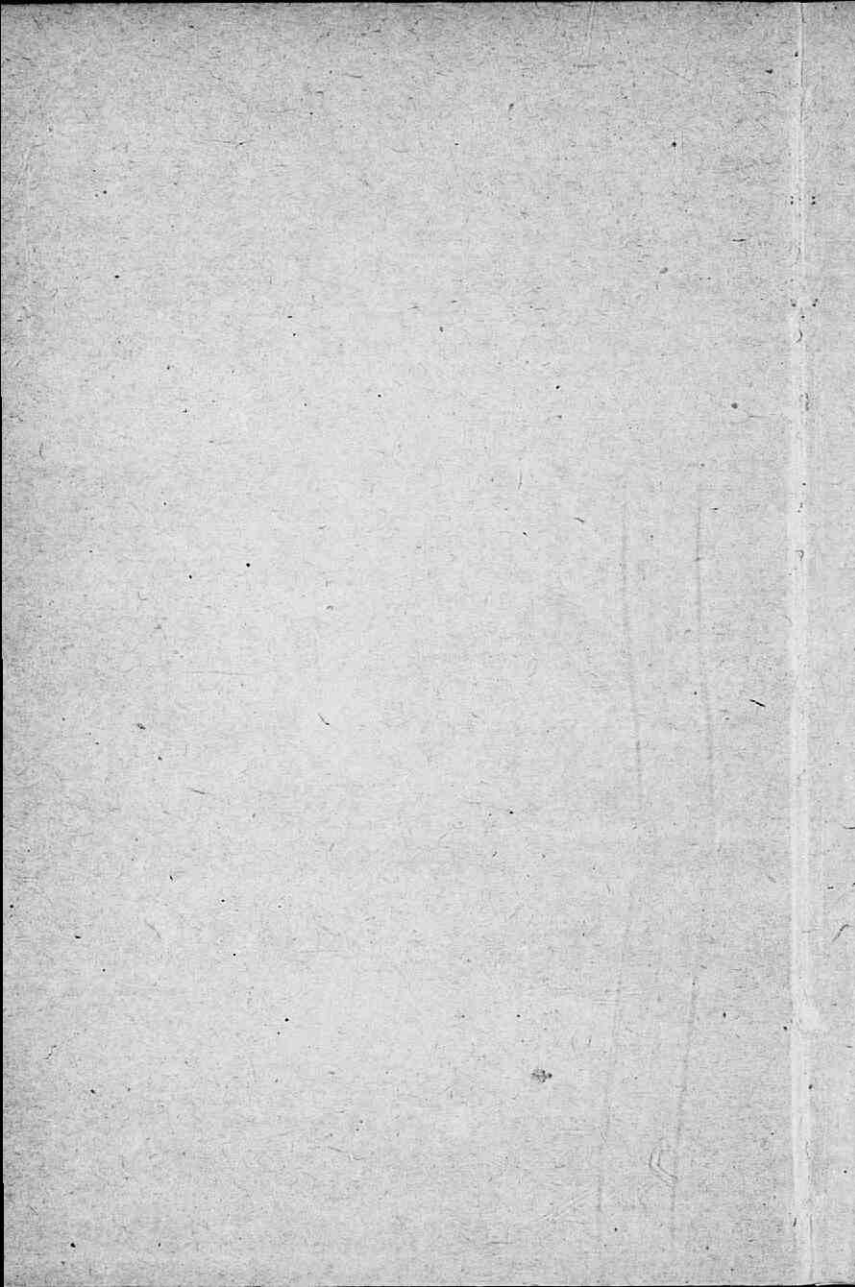
Gedichten

<https://hdl.handle.net/1874/294385>

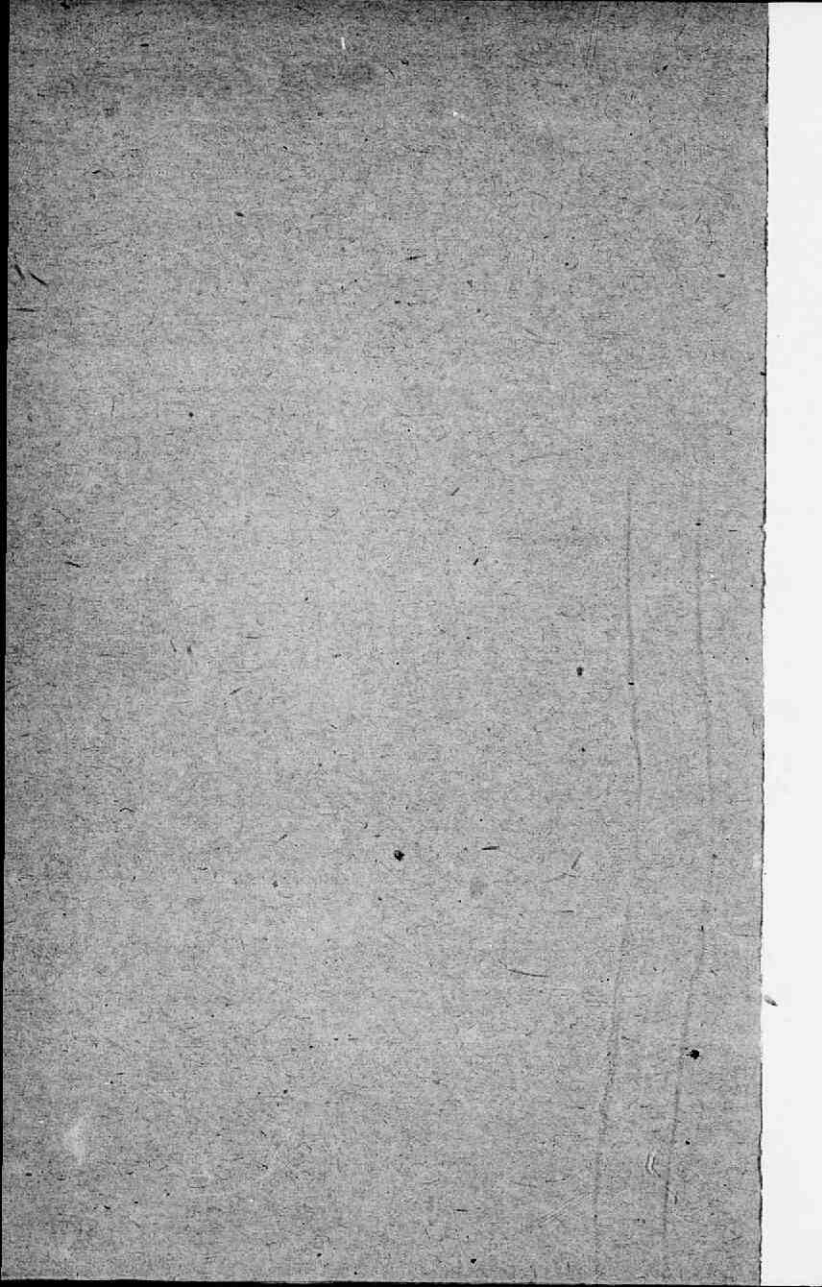
Vak 163

GEDICHTEN
VAN
NICOLAAS BEETS.

104

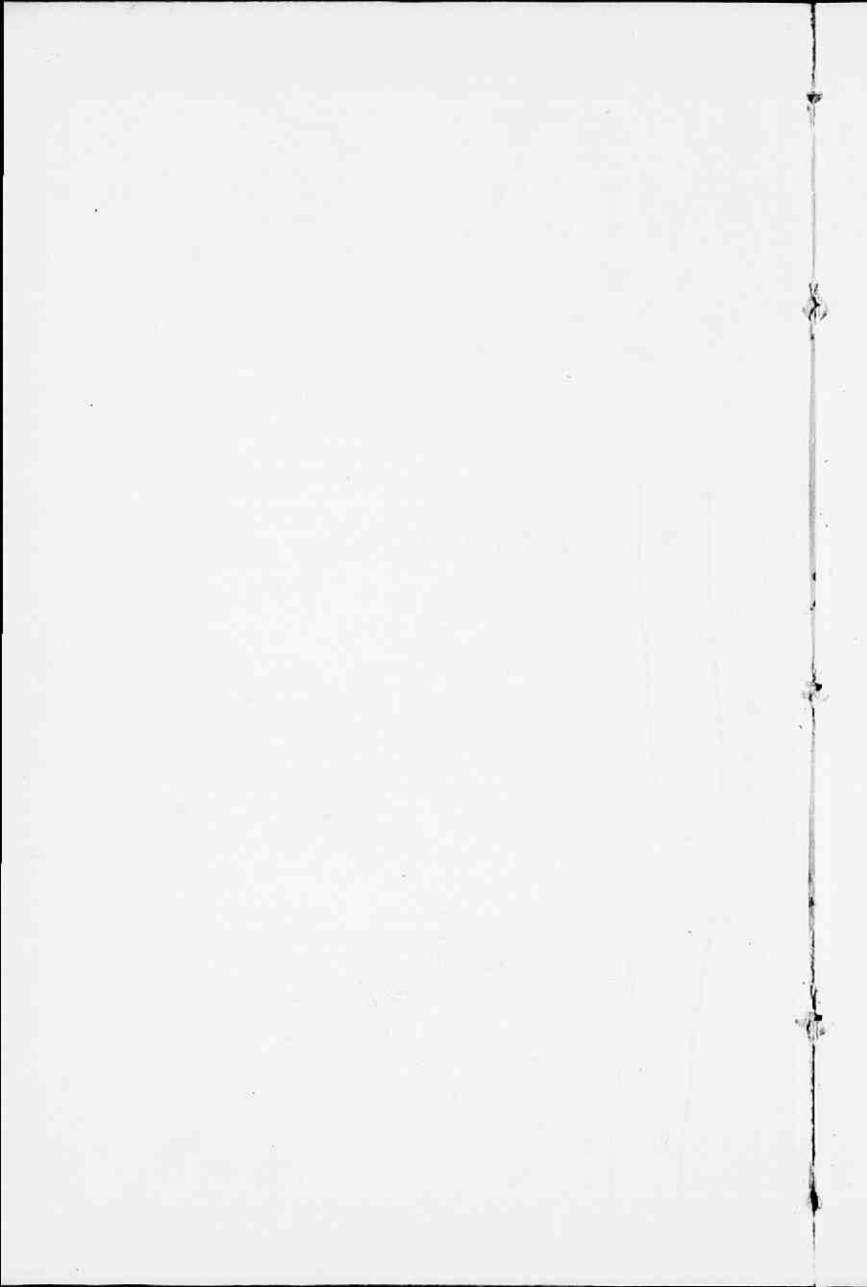
Jos. Janssens
JOS. JANSSENS

GEDICHTEN

VAN

NICOLAAS BEETS.

~~Vak 152~~

~~Vak 153~~

~~152~~ Vak 163

604

GEDICHTEN

VAN

NICOLAAS BEETS.

2

~~~~~

VOLLEDIGE UITGAVE, NAAR TIJDSORDE GERANGSCHIJKT EN OPNIEUW
HERZIEN.

Derde Deel.

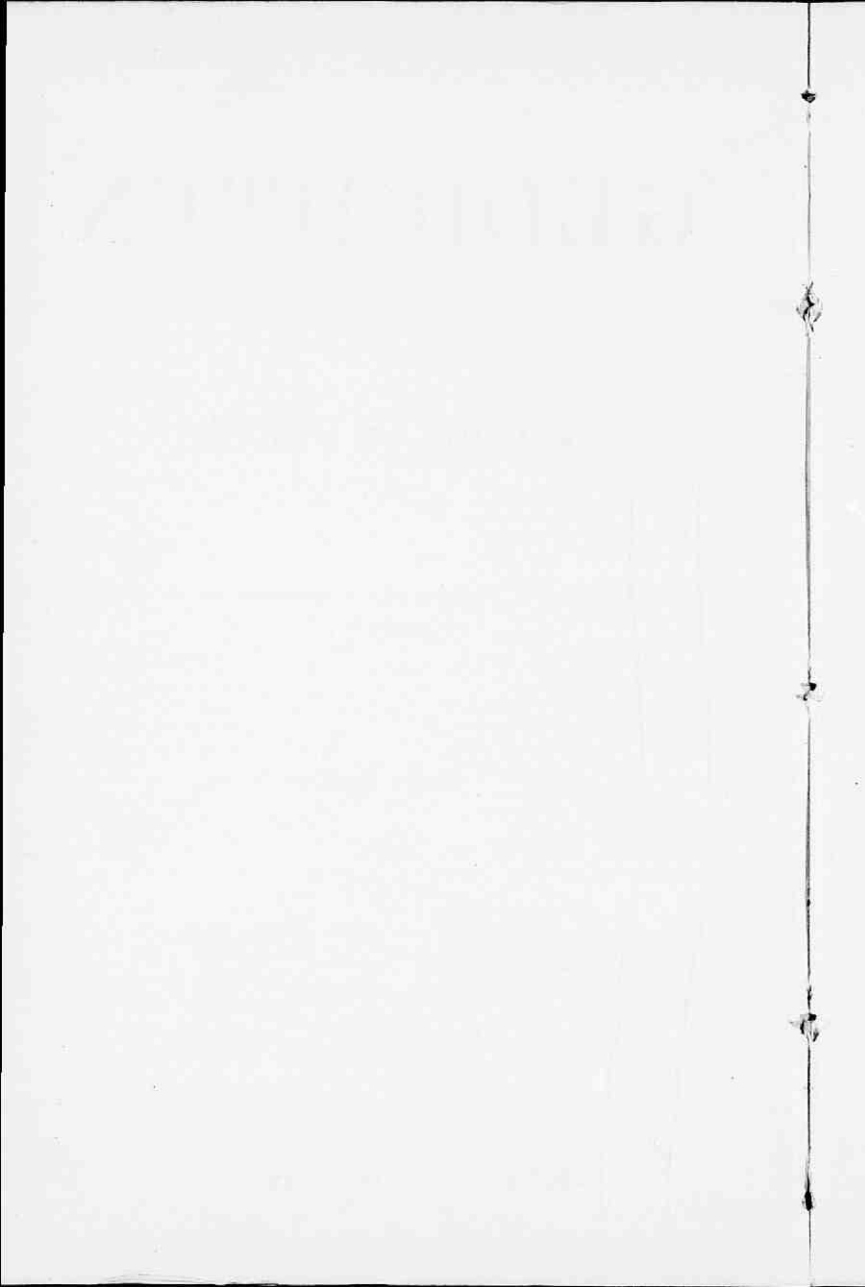
~~~~~

VIJFDE DRUK.

~~~~~

LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF.

INHOUD.

GEMENGDE GEDICHTEN. 3de BUNDEL.

	Bladz.
Verwachting	1.
Wat kinderoogen zien kunnen	2.
Arabische menschenhaat	4.
De deuvik en de kompasnaald	4.
Ontboezeming	6.
Aan een onderwijzer, op zijn jubelfeest.	6.
Triomfeerende argumenten	7.
Scheppend genie	8.
Germanismen.	9.
Het juiste midden	9.
Anders	10.
Intuïtie	10.
Taal-censuur	10.
Aan een reiziger naar overzee	10.
Prijsvraag	11.
Zangdrift	11.
Eens konings tranen	12.
Aan mijne echtgenoot	19.
Niet voor de wereld	22.
De Magdalene bij 't kruis	22.
Najaarslied	25.
Bij een beeltenis	26.
Bruidsbezoek in de pastorie	30.
Aan mijn vader	32.
Lente.	33.
Aan Dr. Karel Gutzlaff	34.
Eva	34.
De Moeder des Heeren	39.
Navolging	43.
Het Haarlemmer-meer, 1850	43.
Toelichting	44.
Naamgeving aan eene landhoeve	45.
Herfst	46.
„Ik betrou in God”	46.
Nachtegaal	47.
Keurigheid.	47.
Koekoek.	48.
Zonsondergang	48.

	Bladz.
Aan de zee	49.
Reinen van harte	51.
Een is noodig	52.
Het Oranjewater	52.
Opmerking.	54.
Simon Petrus.	55.
Oog en hart	60.
Aan mijn vader, op zijn 72sten verjaardag.	60.
Vleugels.	62.
Weent niet over mij.	62.
Weerhaan-wijsheid.	63.
Jaargetijden	65.
Op 't ziekbed.	65.
Geen deel, maar 't geheel.	66.
Eenvoud.	66.
Stijg, maar nijg.	67.
Zwijgen	67.
Morgenstond	67.
Madeliefje	68.
Geen orgeltoon, maar uw persoon.	71.
Een roos	71.
Aan eene jonge dichteresse	72.
Ter bruiloft van Moeders Troost	73.
Zelferitiek	76.
Aan mijne echtgenoot, met een bloemstukje, enz.	76.
Volkomenheid	77.
Wederzien	77.
De Leidsche visscher en het Haarlemmer-meer, in 1852.	78.
Waarschuwingen	79.
Herinnering	79.
Het kruis	81.
Liedje	81.
Ontdekkingen	82.
Medebroeder	82.
Aan eene achttienjarige	83.
Scheiding	84.
Overgangen	85.
Voluptas flendi [drukfeil: plendi]	86.
Een Nederlandsch lied	86.
Koperen bruiloft. Aan Aleide	87.
Suum cuique	88.
Jan	88.
Meizang. Aan Maria	88.
In Mei	89.
Steenvruchten	90.
Aan mijne moeder.	90.
Verpoozing.	91.
Niels Stockfleth, Predikant in Finmarken.	92.

	Bladz.
Bloeiende linde.	97.
Geen engel	98.
Volkslied	99.
Geen genade	99.
Het Haarlemmer-meer drooggemaakt. 1853	99.
Roem	100.
Genot	100.
Uit moeders naam. Ter bruiloft mijner jongste zuster.	101.
Vlekken in de zon	103.
Jongelingschap	103.
Drie jongelingen	104.
„Met zen achten”	104.
Maat en toon	106.
Kerstfeest.	107.
Hemelvaart	107.
Zie op!	108.
Nog eens; de waarheid ligt in 't midden.	108.
Waarheid.	108.
Begravenis	108.
Opvoeding	109.
Nog een wenk	110.
Het Zeemanshuis	110.
Aan mijne kinderen.	111.
Lotwisseling.	111.
Onbereikbaar	112.
In den herfst	112.
Een lied om bevrijding	114.
Nog een lied om bevrijding.	115.
Vaders vedeldeuntje bij de wieg	115.
Gulden les	117.
Liederkransje voor de jarige moeder	117.
Wie schuilt er?	122.
De vlinder	122.
Polemiek	122.
Aan Jonkvrouw S. v. S.	123.

GEMENGDE GEDICHTEN. 4de BUNDEL.

De Stichtsche zwerfster	124.
Nieuwe woning	127.
Mijn hof	128.
Vallende sterren	129.
Wasdom tot kleiner.	129.
Tweede knop	129.
Laatste grond	130.
Maandroos	130.
Weerslag	130.

	Bladz.
Bartje	130.
De taal.	131.
Vijftal gewijde liederen.	
I. Het Woord is vleesch geworden	136.
II. Bede	138.
III. Belijdenis	139.
IV. Loflied	140.
V. Lofzegging.	141.
Galm en nagalm	141.
Aan Nederland	143.
Onze vriendschap. Aan J. P. Hasebroek	143.
Oud en nieuw	145.
Aan bedroefden	145.
Nog	145.
Vertrouwen	146.
Niet onfeilbaar	146.
Kwikstaart	146.
Twee Genève's.	147.
De kleingeblevenen	147.
In eenzaamheid	147.
Elsje	148.
In de diligence	148.
Haarlem	154.
Heiloo	157.
Het lied des dooden.	157.
Bij het overlijden eens leeraars	158.
Wapen voor de gemeente „Haarlemmermeer”.	159.
Mijn roos.	159.
Open vensters	160.
Betje	161.
In de kinderkamer	164.
Bij haar graf	164.
Repos ailleurs	165.
Nevens de bijenkorf.	165.
Jan Janszen.	168.
Nog te jong.	171.
Scherts.	172.
Slechts ééne taak.	172.
Twee lichten	174.
Nagedachtenis.	175.
Benōni.	178.
Nazomer	178.
Oud en nieuw verbond.	179.
Onder 't vreemde juk	179.
Naar Rückert	I. 179, II. 180.

	Bladz.
Afcheid	180.
Morgenwekker	181.
Zomerdag.	181.
Blijvende waarde	182.
Vrede	182.
Aan den Heiland.	183.
Johanna Gray	183.
Eenvoud	186.
Godsvrucht	187.
Jong blijven.	187.
Dichtluim.	187.
Wanneer de kinderen groot zijn	188.
Eindelijk	190.
Goedheid.	190.
Bij den dood van Dr. J. J. Viotta	191.
Geen kruis, geen kroon	191.
In de lente	192.
De post van eer	192.

GEMENGDE GEDICHTEN. 5de BUNDEL.

Madelieven zijn er altijd	193.
Tweede huwelijksdag	193.
Een Driekoningen-lied.	194.
Zilveren echtfeest	196.
Hanna's lied, ...	198.
Voorjaar	199.
Hollandsch huishouden	199.
Twee wrakken.	200.
Mooi Kaatje.	201.
Voor de gevallenen	202.
Hooge school	202.
Doorgraving van Holland op zijn smalst.	202.
Herstelde kraamvrouw.	203.
Bij de beeltenis van Z. M. den Koning	204.
Aan mijne landgenooten in Februari 1861.	204.
Echte dichtgeest	205.
Vragen aan den Schepper	206.
Waar is uw hart.	207.
De beste vriend	207.
Bede voor de Burgerweezen te Haarlem.	208.
Zwitserland	209.
De twee Lutschinen.	211.
Vrouw Sijmensz	211.
Oude vriendschap.	212.
Hoe langer hoe liever	212.
Niet en kander beter passen, enz.	213.
Ongewone gunstbewijzen, enz.	213.

	Bladz.
Nog een driekoningen-lied	214.
Vondels borstbeeld enz.	215.
Veldbloem en kasbloem	216.
Aleide II	217.
Bij de uitgave van mijne „Verstrooide gedichten”	217.
De bloemverkoopster	218.
Het regenscherm	219.
Het herberg-meisje	220.
Lauterbrunnen	221.
Regendag.	223.
Het Oranjefeest, te Utrecht gevierd.	225.
Jan Logica	227.
Jan Klank	227.
Mozes op den Nijl	227.
Aan een „Openbrief”-schrijver	227.
Vijfentwintigjarig Burgemeesterschap van den Heer Mr. N. P. J. Kien te Utrecht	228.
Jubelfeest van den slag van Waterloo	228.
Aan den Hoogleraar G. J. Mulder	230.
Verborgens	231.
Klauterlessen	231.
Kinder-godsdiensstofening	232.
Aan J. J. Van Oosterzee	233.
Zij zeggen	234.
Winandermeer	234.
De verminkten.	236.
Baumanns grot	236.
Waterval in Saksisch Zwitserland.	238.
Blijf één	238.
Groote ontdekking	239.
Aan eene erfdochter	240.
Gratiosa	240.
Iemand aan eene.	241.
Dorothea Serena	241.
Aan de Mogendheden	242.
Vondel.	243.
Uit Shakspeare	244.
O Mihi Praeteritos!	245.
Ootmoed.	246.
Drie stemmen	246.
Bemoediging	247.
Bede	247.
Geen partijman	247.
Wat wil men toch?	248.
Gesprek tusschen drie	249.
De Bijbel	249.
Het oude lied	251.
Maanlicht.	252.

	Bladz.
Waar niet?	252.
Afdalen	253.
Vraag	253.
Avondregen	253.
Echte zang	255.
Opwekking	255.
Op tijd	256.
Onberouwelijk	256.
Een lied	257.
Gezondheid en genoeg stralen	257.
Aan eene weduwe	257.
Alles en niets	258.
Drie gedichten naar Thomas Hood.	
I. Het lied van het hemd	258.
II. Het sterfbed	260.
III. De drenkelinge	261.
Kinderlach	264.
Een woord van Bacon	265.
Zijt gij rijk, dat het blijk!	265.
Aan Dignus	265.
Maak plaats	265.
Eén slechts	266.
Geen Homerus	267.
Verlies van vrienden	267.
Zijn of schijn	268.
Aan een H. E. H. G.	268.
Handen thuis	268.
Poëtisch proza	268.
Aan . . . . . Geen lid der St. Gen.	268.
<i>πλέον ἡμῶν πάντος</i>	269.
Naar Rückert 1—8	269.

ONS VISSCHERSVOLKJE.

I. Japiks wieg op 't strand geboend	271.
II. Trijntje's dolce far niente	271.
III. Het breistertje	271.
IV. Harmens uitreis	272.
V. Klein Jantjes eerste reis	273.
VI. Het beslissend oogenblik	274.
VII. Joost Atlas	275.
VIII. Moeders middagslaapje	275.
IX. Langs moeders graf	276.
X. Netten boeten	277.
XI. Waar blijft hij?	277.
XII. Het anker uitgebracht	278.
XIII. Pleuntje	278.
XIV. Toeberheidselen voor de toekomst	280.

KINDERZANGEN NAAR ISAAC WATTS.

De lof van God	281.
Lof aan den Schepper en Onderhouder	281.
Dank aan God voor onze verlossing	282.
Dank voor tijdelijke en geestelijke voorrechten	283.
Dank voor geboorte en opvoeding in een christenland	284.
Dank voor het Evangelie.	285.
Voortreffelijkheid der Heilige Schrift	285.
Dank aan God dat men lezen leert.	286.
De alles ziende God.	287.
Ernstige gedachten aan God en den dood	287.
Hemel en hel	288.
Het voorrecht van vroege godsvrucht	288.
Gevaarlijk uitstel.	289.
Voorbeelden van vroege godsvrucht.	289.
Tegen het liegen.	290.
Tegen twisten en vechten	291.
Liefde tusschen broers en zusters.	291.
Tegen smalen en schelden	292.
Tegen vloeken, zweren en misbruik van Gods naam	292.
Tegen ledigheid en moedwil	293.
Tegen slecht gezelschap	293.
Tegen hoovaardij op kleeding	294.
Gehoorzaamheid aan de ouders	295.
Kinderklacht	295.
Een morgenlied	296.
Avondlied.	296.
Zondagmorgen.	297.
Zondagavond	297.
De luiaard	298.
Onschuldig spel	298.
De roos	299.
Stelen	300.
De mier	300.
Goede voornemens	301.
Zomeravond.	302.

WELKOMSTGROET aan de leden van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, enz. 26 Juni 1867.	303.

WEDDE, HEILIGERLEE, WINSCHOTEN. Vaderlandsche uitboezemingen. 1868 en 1873.	
Te Wedde, 22 Mei 1868	313.
Op het veld bij Heiligerlee. 23 Mei 1868.	314.
Te Winschoten. 23 Mei 1873. Aan den Koning	325.

FEESTCANTATE voor den dag der onthulling van het Nat. Gedenkteeken voor 1813; 17 Nov. 1869	328.

GEMENGDE GEDICHTEN, 6de BUNDEL.

Onsterfelijk	338.
God laat groeien	338.
De opperzale	339.
Vier Engelen	341.
Liefde tot Jezus	343.
Verzen	344.
Roepstem	345.
Aan zekeren ouden boom	345.
Man van den dag	346.
In schoonmaakstijd	346.
Verbeter, en verbitter niet	347.
Een goede raad van Lavater	347.
Uw tijd	348.
In het Nijenburgsche bosch	349.
„Kennis is macht”	349.
Star en kus	350.
Aan een pas geleerde	350.
De wilg aan een dichter	350.
In het diaconessenhuis te Utrecht	351.
Vaderlandsche leuzen	352.
's Levens doel	353.
In den zomer	353.
Wat geef ik om een werelddeel?	355.
Gebonden stijl	355.
De kerk op den Vluchtheuvel ingewijd	356.
Feestzang gezongen op het Zendingsteest te Heiloo	359.
Boetvaardigheid	360.
Op iemands bladvullingen	361.
Carpe diem	361.
Jan veelschrijver	361.
Grain de beauté	361.
God is liefde	362.
De gebroeders te Padua	362.
Hart en geest	364.
Groot gemak	364.
Heb lief	364.
Strozzi's bijschrift op Michel Angelo's beeld: „de Nacht.”	365.
Natuurkeus	366.
Hedendaagsche methode	366.
Tijdens den oorlog.	
I. De oorlog verklaard	366.
II. Bemoediging	367.
III. Het slagveld van Gravelotte	368.
IV. Uitboezeming. (Na Sedan.)	370.
V. Aan Lodewijk Napoleon	371.
VI. Aan Koning Wilhelm	373.

VII. Noodkreet van den stillen burger in 't geteisterd Frankrijk	374.
VIII. De hoofdstad der beschaving	375.
IX. Parijs in opstand.	375.
X. Aan een gewezen dichter	377.
XI. Parijs in brand	378.
XII. Caesar triumphator	380.
Ter gedachtenis	381.
De vijftiende	384.
Voorzienigheid	384.
Het Portret	385.
Hard en zacht	387.
Mispas	387.
Weleer en thans	388.
Aan den Apostel Johannes	388.
Voor den krijgsmansstand	390.
Aan de artsen	391.
Een lied op het jaarfeest der Utrechtsche Zending- vereniging	391.
Hageroos	394.
Ontwikkeling der vrouw	394.
Een lied des vertrouwens	394.
't Beste	395.
Bij het graf van Mr. C. W. J. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam	395.
Holland	396.
God	397.
Kinderkusje	397.
Tactiek	398.
't Is alles goed.	398.
De natuur aan den natuuronderzoeker dezes tijds	398.
Vernuft en vlijt	398.
Jantje	399.
Als gij voor 't laatst	399.
Vaderwijsheid	399.
Sanctum Sanctorum	400.
Tegenstrijdig	401.
Utrechts blinden aan hunne weldoeners	401.
Ach!	401.
De kunst om de kunst.	402.
Hans aan Hanslein	402.
Kortom — in het kort	402.
Ter gelegenheid van het Taalcongres te Middelburg in September 1872.	
I. Aan Zeeland	403.
II. Het wapen van Middelburg	403.
III. In de oranje van Overduin	404.

	Bladz.
Een goede preek	405.
Bij het graf van Bernard Gewin	405.
Pracht	406.
Jubilarissen	406.
Bij den dood eens uitnemenden	406.
Voor de Utrechtsche waterleiding	407.
Baas boven baas	408.
Schoolverzuim	408.
Eenheid	408.
Bij het graf van eenen achttienjarige	408.
Hooger waarheid	409.
De regenboog	409.
Aan mijn vrouw	409.
Bij het graf eens Evangeliedienaars	411.
Oppervlakkigheid	411.
Van buiten rood	411.
"Lion"	412.
Eens vaders raad	412.
Audax	412.
Voor de vuist	412.
Aan sommigen	413.
Verkregen wensch	413.
Oculus animi speculum	413.
Niet waar?	413.
Macht en onmacht	413.
Kunstvaardig	413.
Echt en basterd	414.
Geestdrift	414.
Een rol te spelen	414.
Wie van beiden geldt voor den grootsten held	414.
Twéeërlei	414.
Jan Zonderling	415.
Naar Don Manuel. I. II	415.
Peter de Groote's geschenk aan Willem III.	415.
Kennis niet = kracht	415.
Oefening	415.
Erg	415.
Neem het beste	416.
Roerend	416.
Naar Tersteegen	416.
Festina lente	416.
Geen kind zijns tijds	416.

VAN DE KLEINERE GEDICHTEN

DE EERSTE REGELS ALPHABETISCH.

	Bladz.
Aan 't spoorstation te Heidelberg	218.
Aan u, mijn viertal zonen	381.
Aardsche lust is haast genoten	100.
Ach hoe vele, Groene, gele.	85.
Ach, hoe zeldzaam is 't uitnemende	401.
Ach, melieve, welk een feest!	87.
Ach Moeder, welk een dag van diep en droef ontroeren	90.
Al heeft het lang geduurd.	203.
Alle heuveln, alle dalen.	359.
Alle schoonklinkende thesen	364.
Alles in slaap! Alles in rust!.	164.
Als een zegen daalt het neer.	397.
Als gij voor 't laatst mij hebt gekust	399.
Als ik een woord van wijsheid wist	81.
Als ik Marie en Koosje zie.	117.
Als van twee gepaarde schelpen.	213.
Ambtsbroeder — Foei! dat's stijf en koel!	82.
Amen! U zij kracht en eer.	141.
Atlas draagt het hemeldak.	275.
'k Ben in mijn neevlen niet meer veilig.	398.
Beschimp, beschimp geen vrouw, enz.	203.
Beschimp geen voorgelacht, omdat het weinig wist	350.
't Beste voedsel was voor elk.	395.
Bevallig Meer, volschoon Gennésaret	55.
't Bezig leven sleept mij voort	91.
Bladvulling noemt gij 't enz.	361.
Blinde stervling! die daar meent	108.
Bloem der amandelen!	88.
Bloemen uit Spa.	76.

	Bladz.
Blijf één, blijf één mijn Vaderland	238.
Blijf op de wieken drijven	146.
Bouw een huis voor Janmaat op	110.
Boven Limmen ligt Heiloo	157.
Breng eenheid in uw werk, enz.	408.
Bij menigen juffer en menigen heer	415.
Bij poëzij is toovenaar in 't spel	269.
Bij 't kruis op den heuvel, daar buigt zich	77.
Collega heeft mij niet begrepen	7.
Collega, 'k hoor u somtijds zuchten	92.
Daal in de harten, Geest des Heeren	247.
Daar is een God en Schepper aller dingen	287.
Daar is een hemel boven de aard	288.
Daar was een kleine jongen	115.
Dankt allen God en weest verblijd	204.
Dat de Overduinsche bloemhof bloei	404.
Dat elk, die liefheeft en gelooft	247.
Dat gij klautert, jonge borsten!	231.
Dat zal ik van mijn leven niet	274.
Dat zal uw roem, uw eeuwge vreugde wezen	313.
De beste Vriend is wel daarboven	207.
De bloemkens langs de wegen	216.
De bloempjes kusten haar den voet	172.
De boomen, die de hagelslag	129.
De Brandweer, tuk op de eer enz.	228.
De dag der slachting is gekomen	366.
De dag is neergezonken	296.
De dank der blinden stijgt tot God	401.
De deugd is een gewas, dat enz.	231.
De dichtluim is wel gansch en gaar	187.
Dees werkt om roem enz.	174.
De gruwelwereld is gekomen	377.
De grijsheid blijft ons eerbiedwaardig	7.
De hand van God bekroont het werk	356.
De Heer regeert! Een beter tijd	370.
De hemel doe zijn zegen dalen	351.
De hemel heeft op menig hoofd	186.
De Keizer is in Frankrijk baas	199.
„De kunst om de kunst” — zoo verkrijgt gij? enz.	402.
De lieve Zondag is voorbij	297.
De Lutschinen, Witte en Zwarte	211.
De man, die op den schoonmaak knort	346.
De man is overal weerlegd	8.
De moeder van 't gezin	275.
De Nacht, die gij hier slapen ziet	365.

	Bladz.
Den ganschen nacht	277.
Denk nooit dat ik behagen schep	415.
Den man, wiens wetenschap enz.	230.
Der Vaadren ondervinding baat.	375.
De schooljeugd groet	6.
De schoonheid der Schepping enz.	269.
De vertroostingens Gods zijn nooit te klein	257.
De verzen zijn bokalen	344.
De vriendschap, door ons hart gevoed	143.
De waarheid heeft geen erger vijand dan	411.
De waarheid ligt in 't midden	108.
De waarheid moet in diepe kuilen.	122.
De ware wijsheid gaat met needrigheid gepaard	7.
De ware wijsheid is zich naar de omstandigheden.	63.
De wereld is een kreng, enz.	4.
De wereld is niet dan een groot tooneel	244.
De wichtjes worden daaglijks ouder	147.
De woorden dienen enz.	268.
De zon heeft vlekken, dat is waar.	103.
De zon is heet, de lucht is lauw	122.
De zon rijst op te juister tijd.	296.
De zucht naar grootheid, die mij prest	415.
DICHTRENNAM zal immer blinken	338.
Die in een viool geboren werd	215.
Die laag bij de aard is vreest geen val.	246.
Die niet langer varen mag	277.
Die niet uit alles leeren wil	202.
Diep dringt de wortel door	97.
Die 's Heeren zegen heeft	32.
Die 't hardst kan schreeuwen is de man	402.
Die vijf-en-twintig jaar uw put geleegd.	406.
Dit is de dag, wiens morgenstond	297.
Dit's WILLEM, wiens gelaat enz.	204.
Doet ons dit indrukwekkend wezen	26.
Dogmatische tranen schrei ik niet.	360.
Door drift gedreven drijver.	416.
Doorkerf een draad: uw parelsnoer	266.
Door zevendubbel muur en hemelhooge bergen	34.
Draag, groote Nijl, wien nimmer enz.	227.
Dresseeren, Dresseeren	366.
Drie jongelingen togen dwars over den Rijn.	104.
Driekoningendag is weder daar.	214.
Drukkend is de heete lucht	65.
Een aardig meisje zong, enz.	171.
Een basterdnachtegaal, die aardig in zijn soort is.	414.
Een beeld der Hoop, voor die haar ziet.	130.
Een blik, die tot in 't binnenst ziet	60.

	Bladz.
Een Deuvik, zich terecht zijn waarde	4.
Een dubblen trek heeft al wat leeft	279.
Een enkle vonk valt in de ziel	364.
Een goede preek is enz.	405.
Een half ei beter enz	269.
Een huivering van eerbied schokt mijn leden.	339.
Een Ilias, en geen Homerus! Hooggeleerden	267.
Een kind van God wordt steeds meer kind	129.
Een rein gemoed, een zedig oog	187.
Een rol te spelen in den Staat	414.
Een ruige balk, een ruwe plank	375.
Een schoone leest, een edel bloed	52.
Een star voor 't voorhoofd van den man	350.
Een trouwen vriend in 't oog te staren	10.
Een valsche stap is ras gedaan	387.
Een weinig menschenkennis schaadt	66.
Een wind kwam op uit d'Oceaan	181.
Een witte raaf, een roode spreekw.	413.
Eer brengt een arme Vader enz.	168.
Eer we onze tanden hadden	388.
Eindelijk blijft niet eeuwig uit	190.
Ei, wat tikt daar aan de ruit?	253.
„Erg mooi,” „erg lief” enz.	415.
Er is een heilgdom van 't hart.	400.
Ernst is zwartgalligheid enz.	11.
Eurèkamen, Eurèkamen! Wij hebben het gevonden	239.
Fier zwijgt de Vader in zijn lot.	2.
Gaat u een meester voor	43.
Ga voort, en stort uw besten balsem.	233.
Gedenk een sterveling te wezen	380.
Geeft u niet over aan uw smart.	145.
Geen goed besluit berouwt, enz.	256.
Geen kind zijns tijds te zijn, strekt geen verwijt	416.
Geen nieuwe vriendschap die voor de oude gaat	212.
Geen schimp of smaad op uw vernederd hoofd.	371.
„Geheel de mensch is in zijn stijl” beweert Buffon	413.
Geleerdheid zal ons niet verbazen	7.
Gelukkig 't kind, dat in zijn jeugd	288.
Gemoedlijk, ernstig! 't kan wel wezen	7.
't Genie maakt nog den kunstnaar niet.	77.
Geprezen zij de wijze macht	282.
Gewis, voor wie de kunst verstaat.	355.
Gezondheid en genoegten stralen.	257.
Gouden starrevonken	265.
God gaf den mensch de tong en spraak	292.
God laat groeien	338.

	Bladz.
God nam zijn Meester weg van hem	158.
God is liefde. 't Is zijn liefde enz.	362.
't Groote Babel zinkt in een	378.
Groote Peter schonk den grooten Willem	415.
Gij brengt uw anker uit, enz.	278.
Gij de eerste mannen van het land	268.
Gij, die op 't nieuw, veroverd, land	159.
Gij, Engel van den Vrede	374.
Gij hadt geen genoeg en enz.	270.
Gij hebt mij lang gekend	157.
Gij hebt mij, lieve Buren	9.
Gij klopt; ik kom! enz.	180.
Gij waart zoo goed. Dat konden allen lezen	175.
Gij wist niet wie 't was, die zoo kort, maar zoo zacht	178.
Gij zaagt u gaarne beden	117.
Gij zegt: Uw verzen hebben wij	90.
Gij ziet alleen maar moed, waar moedig wordt gesproken.	67.
Gij zijt geen engel, maar een mensch.	98.
Haast, haast u, berg u, vlucht in de ark	345.
Haast trekt de spade een rechte lijn.	202.
Had hij een lucifer gehad	236.
Had ik uw adem, Nachtegalen	33.
Hans Jorgen maait zijn goudgeel graan.	219.
Hebt gij nog een lach	112.
Heeft de Aeoolsche harp gespeeld.	205.
Heeft Dora nooit nog iets gehad	241.
Hef, Hollandsch Volk, het feestlied aan.	228.
Hef, Zeeuwsche Leeuw, den breeden kop	403.
's Hemels wonder, Duikt in volle schoonheid onder	48.
Het hart blijft jong en wordt niet oud	187.
Het hart eens teedren echtgenoots.	60.
Het hielp niet of wij wreven	118.
Het is niet om de vreugd te storen	101.
Het leed dat u te beurte viel.	145.
Het leven is een staat van oorlog enz.	192.
Het lezen voedt een schoon verstand.	265.
Het oude, de Omhulling.	179.
Het plechtige luiden der klokken	232.
Het prachtig Buiten hief zijn dak	160.
Het vrouwlijk geslacht, Dient enz.	394.
Het was een avond schoon en stil	362.
Het werkzaam bijtje weet heel goed.	293.
Het wordt weer groen in Haarlems hout	123.
Hier dient de zedigheid bestreden	76.
Hier is mijn plaats. Aan deze voeten.	22.
Hier woon ik. Zult gij met mij wonen	127.
Hoe ben ik toch op mijn vermaak.	295.

	Bladz.
Hoe heerlijk is de Heer der Heeren	281.
Hoe klein zijn de mieren	300.
Hoe komt dat we iedereen enz.	253.
HOE LANGER HOE LIEVER is een kruid	212.
Hoe lieflijk staat een frissche roos.	71.
Hoe noemt gij wat wij leven noemen.	206.
Hoe liggen op de velden	368.
Hoe schoon is de roos!	299.
Hoe schoon was de dag enz.	302.
Hoe waait de vlag zoo vroolijk uit	225.
Hoe woelt de poëzij in mij.	11.
Hoe zacht rust in des aardrijks schoot	411.
Hofmeester, hoog in eer	268.
Hooge vreugden zijn hierboven	343.
Hoor de stem van den luiaard enz.	298.
Houd u den slaap des doods uit de oogen.	165.
Houd vast, houd vast, met oog en hart.	255.
Hij is niet rijk, die veel bezit	416.
Iets te zijn, iets te zijn is de droom van den knaap	353.
Ik ben de liefde zelf, enz.	8.
Ik ben nu nog jong en teer	301.
Ik breng met hart en tong	286.
Ik dacht zoowaar dat „louter Bronnen”.	221.
Ik had in mijn gedachten	121.
Ik had nog nooit een meer aanschouwd	234.
Ik heb van nacht uw stem gehoord	49.
Ik hoorde een liedjen in het Sticht	124.
Ik ken geen schooner kleuren	25.
Ik ken, ik heb een frissche Roos	159.
„Ik ken,” zegt Jan, „geen vrees”	414.
Ik vond een man, een man van staal	82.
Ik zing dien grooten God, wiens macht.	281.
In den beginne was het Woord.	136.
In den ouden bolderwagen.	148.
Indien geen groot man enz.	268.
Indien gij een vader van kinderen zijt	399.
Indien gij nut wilt stichten, wijze man	253.
In eenzaamheid gedenk ik aan mijn Vader	147.
In onze dagen zij het vrede	182.
In 't hoogste Noorden ligt een schip.	200.
In uwe school gelooft men op gezag.	249.
't Is alles goed wat komt van God	398.
't Is alles prachtig wat men hoort of leest	406.
Is God een God slechts van 't Verleden.	397.
Is iets voor uw bereik te hoog	112.
Is Jantjen opgevoed?	399.
't Is Juli. Haarlems lusthof bloeit.	208.

	Bladz.
't Is om den mooien weg te doen	401.
't Is solfiëeren wat gij doet	227.
Is 't wonder, dat een visschersknaap	271.
't Is waar, hier is een glasruit stuk	99.
Ja, enkel poëzij zijt gij.	240.
Jan is een ware wonderman	413.
Jan is geen middelmatig man	8.
Jan lag te slapen in zijn wagen, enz.	227.
Jan met zijn slecht voorzienen kop.	361.
Jan rekent: „Tweemaal zes is zeven”	10.
Jan War preek roerend, zegt gij. Kom	416.
Jan was ter preek bij Dominus Verschrump	88.
Ja! 't Juiste Midden! Maar waar tusschen? enz.	9.
„Je maintiendrai.” De Koning leve.	352.
Jezus wordt weggeleid.	62.
Kennis zij macht; geen macht, enz.	349.
't Kind dat godvruchtig wezen wil	295.
Kindren leert u vroeg gewinnen.	111.
Klein Jantje steekt van wal	273.
Klinkt op trompetten! Roffel trom!	246.
Kom aan mijn hart, mijn vijftiend kind	384.
Kom Pleuntje, ga naar huis	278.
Komt ge in uitnemendheid van woorden	8.
Koren hier en ginder druiven.	65.
Krabbe het katjen en bijte de hond	291.
Kweek al wat kient, laat enz.	413.
Laat de ketens vallen!	114.
Laatdunkend jongling, zoo verwaten	7.
Laat hooren, laat hooren	257.
Laat mij rusten aan uw boezem.	89.
Laat niets uw ader stremmen	67.
Laat ons met de herders gaan	107.
Leer eerst uw taal wat beter schrijven.	8.
Lieflijk prikkelt op de tongen.	145.
Ligt de bijl aan uwen wortel, Boom der boomen	345.
Looft allen, looft Gods grooten Zoon	140.
Maak een dag van den nacht, door in 't donker enz.	117.
Maakt Elburg van den Boetselaer	46.
Maak vlijtig honig, nijvre Bij!	165.
Madelieven zijn er altijd	193.
Mal wicht! enz.	269.
Marten is ons oudste kind.	118.
Met begrijpen zal 't niet gaan	81.
Met een bloemkrans om de bruine lokken	132.
Met vingertoppen, ruw en wreed	258.

Met zorg hield een bedroefde kring.	260.
Midden in de stad heb ik een hof	128.
Mocht ik nog eens mijn leven overleven	245.
Moderne Proteus, mengkeeren	412.
Moet er, moet er een liedje zijn.	217.
Mooi Kaatje, wrijf uw oogjes uit	201.
Mooi Kniertje staat van dag tot dag	271.
Mooi meisje, dat in 't berghotel.	220.
Mijn God, ik sla uw werken gade	285.
Mijn Hageroos, mijn bloem van 't veld.	394.
Mijn hart springt op, wanneer mijn oog	409.
Mijn hof ontwaakt, wordt groen, wordt wit	199.
Mijn lieve beste	241.
Mijn sieraad en mijn eere.	164.
Mijn voorhoede en mijn achtertocht.	394.
Mijn zoon, indien gij leven wilt, enz.	412.
Naar wie hebt gij dat lief gelaat	120.
Natuur en waarheid spant de kroon	280.
NATUUR IS EN DOET ALLES; dat's de leus	366.
Neem de Kroon, neem de Kroon! ze is, enz.	183.
Neem mij niet kwalijk, lieve Bet!	161.
Neen, ducht niet dat ons hart, lief jongsen! u vergeet	79.
Neen, ik wil mijn vreugd niet zoeken	293.
Neen, niet alleen toen gij Gods Engel zaagt	39.
Neen! nog is Neerland niet in nood	367.
Neen, zonder kruis geen kroon	191.
Niet altijd mannen die veel weten.	415.
Niets zoo lieflijk, niets zoo schoon	255.
Noem ze ROZENGAARDE	45.
Nog wuift ie met zijn mutsje, Jan!.	272.
Nooit kon ik den kunstgreep leeren	109.
November brengt geen malsche rozen	83.
Nu doet gij wijs, dat gij den vrede wilt	242.
Nu is de groote zonde ontdekt	408.
Nu is het Meer niet meer.	78.
Nu kom eens uit uw graf.	99.
Nu komt de zon weer schijnen	193.
Nu wordt de Sloköp opgeslokt	43.
Nu zich het aardrijk opendoet	88.
Och, blijf met uw genade	138.
Och, Neerlands machtigen en braven	115.
Of Godgeleerdheid smale en Wijsbegeerte spott!.	130.
O God, Gij schenkt mij juichensstof.	284.
O God, ik maak uw goedheid groot	285.
O God, uw aldoordringend oog	287.
O God! wat is dees nietige aard.	384.

O Heb toch lief zoo lang gij kont	364.
O Hoe gelukkig is het kind	290.
O Kind, van God gegeven	198.
O Laat mij dwalen, laat mij dwalen	353.
Omkrans het hoofd, het achtbaar hoofd	52.
Onder vreugde en zoete smarten	65.
O Nederland, mijn Vaderland!	86.
Ongevoelig, ruw, koelbloedig	172.
Onmiddlijk nut sticht niemand, enz.	256.
„Onthoezeming.” Ja; zoo dat waar was	6.
Ontvalt u vrind op vrind	267.
Onze oude moeder heeft verheugd	192.
Onze wegen scheiden	84.
Ook die harp, ook die harp dan tot zwijgen gebracht.	191.
Ook ik ben 't land van bergen, stroomen	209.
Op aadlaarsborst rust, Middelburg	403.
Op een Driekoningen-avond	194.
Op straat zij twist en luid rumoer	291.
Op 't ziekbed dankt u, Heer! mijn lied	65.
O Zing mij nog eenmaal het oude lied.	251.
Partijman wezen wil ik niet	247.
Pluk rozen naar uw lust, en laat het boompje snoeien	79.
„Poëtisch proza” — Ja, enz.	268.
Prachtig blonk voor ons oog enz.	182.
Professor is geleerd, enz.	258.
Reeds begint de spin haar rag	178.
Regen, Regen, Regen	223.
Rust onder deze bloemen	408.
Rust zacht! Gij zijt ter rust gelegd.	405.
'k Schiet hoenders in de vlucht, enz.	10.
Schudt gij 't uit de mouw.	414.
Sla toch dien mallen Audax ga!	412.
Slechts blijde tonen kunnen 't zijn	181.
Spaar geen hardnekkigen	387.
Spread vroolijk, tusschen gras en kruid	68.
'k Stem toe, niet ieder menschenkind	122.
Strooi rozen op dit graf, enz.	395.
Stijgt gij naar omhoog.	179.
Ten dage van mijn bloeiend schoon	361.
Tradt gij, lieve Bruid!	30.
Treedt vroolijk, treedt met fierheid op.	103.
Trippel vroolijk op uw dorre beenen	146.
Tusschen bosschen, beemden, duinen	154.

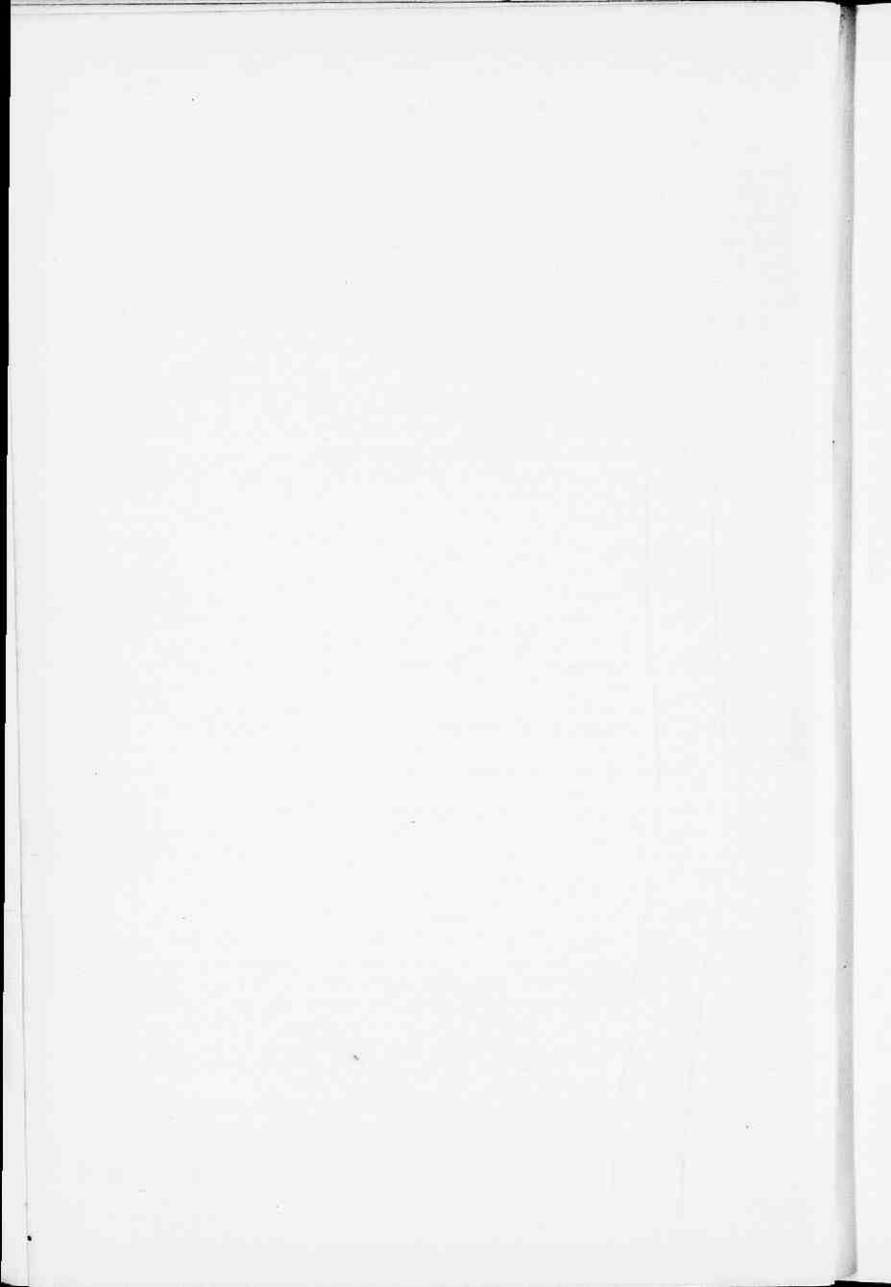
Bladz.

U heb ik steeds bemind	143.
Uit een ver verschiet	141.
't Uitvoerig beeld voldoet niet recht	54.
Uw beeltnis, lieve man! Laat ook uw beeltnis maken.	385.
Uw naam zoo heilig en verheven	292.
Uw verzen komen tot mijn ooren	71.
Uw wenkbrauw daalt, uw oog schiet stralen.	227.
Van buiten rood, maar zwart in 't hart	411.
Van der bergen steile wanden	1.
Van mij te verschillen, gelijk gij ziet	146.
Van wat ik zag, enz.	269.
Verbeter en verbitter niet.	347.
Verdraagt gij 't, dappre legerscharen	390.
Vergeet uw vrees voor louter vreugd	12.
Verheugt u met het volk van God	391.
Verkiesbaar zijt gij naar de wet.	10.
't Verkrijgen van den wensch	413.
Verscheiden tonen hoort men hier	217.
Vertrouw hem weinig, die te mild	347.
Vervolgt met stillen heldenmoed	391.
Vervolg uw weg, voorspoedig Held!	373.
Verwijt gij mij, mijn waarde!	19.
Voer me op des Heuvels top, als uit haar slaap ontwakend.	46.
Voert water aan, voert water aan	407.
Voorbeelden weet ik wel genoeg	289.
Voor de wereld bloeit gij niet	22.
Voor u uit, voor u uit bruisen de baren	346.
Voor uw mooie oogen, Bartje	130.
Voorzichtigheid ziet ver	408.
Vroegtijdig zijt gij heengegaan	120.
Vroolijke Onschuld, die niet weet	51.
Vrouw Sijmensz kan niet scheiden van de zee	211.
Vijf en twintig jaar getrouwd	196.
Vijf groschen. Heeren, geeft wel acht	238.
Waag nooit uw schat, enz.	415.
Waak op mijn ziel! Paar stem en snaar	388.
Waarheid is het lichtste spel van allen	108.
Waar ik 't niet wimen kan enz.	398.
Waar is, o Dood! uw prikkel?	406.
Waar is uw hart, enz.	207.
Waar is, waar is de nachtegaal	148.
Waarom de Maan zoo gaarn wordt aangeblikt?	252.
Waar 't hart niet voor een hooger wereld slaat	414.
Waar 't leven van gemaakt is	361.
Waar zijn de liedren, waar de tonen	243.
Wanneer de kindren groot zijn, enz.	188.

Wanneer ik wandel langs den weg.	283.
Was op mijn versleten luit	73.
't Was de eerste thuiskomst na haar sterven	276.
Wat apenmoeder heeft voorheen.	264.
Wat dwaasheid is het trotsch te zijn	294.
Wat een lied kan doen behagen	106.
Wat elk behaagt op d'eersten blik.	66.
Wat geef ik om een werelddeel?	355.
Wat gij me op tafel zet, mijnheeren	413.
Wat gij, onvatbaar voor bewijs	409.
Wat is er niet te hooren	67.
Wat kan, in 't Gooi, een schuldloos kind.	104.
Wat maakt gij, in uw schoone zangen.	350.
„Wat Poëzie, en waar haar woon is?”	252.
Wat pijnjt ge u af, mijn goede heer	416.
Wat vleesch noch bloed	139.
Wat 's aardsche roem? enz.	100.
Wat schoon is moet eenvoudig zijn.	47.
Wat 's de schoonste en zoetste traan	86.
Wat smeedt gij, Smid? enz.	179.
Wat staart gij, met kortzichtige oogen	107.
Wat voor de vuist wordt toegediend	412.
Wat wil men toch in Nederland?	248.
Wee, die zijn „lk ga sterven” spreekt.	180.
Ween, trouwe LIEFDE, ween	108.
Weer zoo'n beklaglijke	261.
Wees in de keus tusschen dezen zorgvuldig	402.
'k Weet dat er twee Genèves zijn	147.
Welk een vreugd in uw jeugd, welk een gloed in uw bloed	111.
Wie heeft ooit den Bijbel mij	249.
Wie is de Engel, die daar komt.	341.
Wie wordt door elk bemind? enz.	190.
Wie zal u drukken aan zijn hart	240.
Wie zal uw lijden ons verhalen	34.
Wie zegt daar „'t is nog tijds genoeg”.	289.
Wil d'arbeid van 't nadenkend hoofd	398.
Wilt ge dat we u metterdaad	269.
Wilt ge ooit iets goeds beginnen	348.
Wilt gij zien een schoone maagd	130.
Winschotens vreugde stijgt ten top.	325.
Wordt u de aarde droef en duister.	65.
Wij waren verloren: gij hebt ons gezocht.	183.
Wij zijn kindren van ons land	99.
Zaagt gij hoe die ster verschoot?	129.
Zeer zelden is ons de eer beschoren	48.
Zeg uw gedachte, zing uw lied	72.
Zeven en een is acht	121.

	Pladz.
Zie op de bruine heide.	298.
't Zit in de golf van Napels niet	271.
Zoet Holland, lieflijk Holland, enz.	396.
Zoo als God mijn hart aan u gesnoerd heeft.	409.
Zoo ge u goede menschen op wilt voeden.	110.
Zoo gij gelukkig zijt, mijn vriend!.	265.
Zoo gij mij boeien wilt en treffen	62.
Zoo kirde de tortel, zoo geurde het kruid	349.
Zoo velen zwelgen in het Overbodige	265.
Zou 'k mijn naasten ooit berooven	300.
Zult gij de wereld gadeslaan	269.
Zijt mij gegroet, Met blij gemoed	47.
Zij waren beiden frisch en sterk.	236.
Zij zeggen: „Laat uw dwaas vooroordeel varen!	234.

GEMENGDE GEDICHTEN.

DERDE BUNDEL.

VERWACHTING.

Van der bergen steile wanden
Storten, met luidruchtig klateren,
Met een onverduldig branden,
Met onwederhoudbren val,
Alle Wateren
Zich in 't dal;
Daarop scheiden
Zich de vlooden,
Om de landen door te spoeden;
Daarop spreiden
Zich de stroomen,
Langs verscheiden
Bed en zoomen;
Daarop breken
Honderd beken,
Met een daverend geluid,
Haastig uit;
Zij doorkruisen
Zonder rust
Alle streken,
Iedre kust,
Zij doorbruisen
Alle landen,
Zij bereiken alle stranden,
Zij doorvorschen alle hoeken:
Om den God der aard te zoeken.
En de vlammeende Gloed
Treedt, zooras hij ontwaakt,
't Lage dal, waar hij blaakt,
Met den vurigen voet,
En schiet lijnrecht omhoog
Naar den oppersten boog;
En zijn hoornige kop.
Immer hooger gestrekt,
Scheurt het wolkenkleed op:
Of hij den Heer van den Hemel ontdekt.
En de Aarde schaart, als stille wachten,
De reuzenbergen op hun post,
Door jaar- noch eeuwkring afgelost,

Wier kruinen ijs en sneeuw bevrachten.
 Zij zien op, zij zien uit
 Naar het Oost, naar het West, naar het Noord, naar het Zuid,
 Bij dagen,
 Bij nachten,
 Bij stormen, bij stilte, bij bloei, bij verval.
 En vragen
 't Heelal,
 Of de groote Wereldrichter dan niet eindlijk komen zal!

* Dit stukje, onder den naam van *Perzische Wereldbeschouwing*, in den Muzen-Almanak van 1849 opgenomen, is ontstaan uit de lezing van het volgende in von SCHUBERT's *Geschichte der Seele* (S. 59): „Die Wasser, so sagt ein alter persischer Spruch, sie rauschen vom Gebirge herab und eilen hinaus in alle Lande, suchend ob sie den Herrn der Erde fänden; die Flamme des Feuers, sobald sie erwachet, schaut den Boden nicht mehr an, sondern geraden Zuges richtet sie sich empor zum Himmel ob sie den Herrn des Himmels erblicken möchte; die Erde, sie hat hier, sie hat dort die hohen Warten der Gebirge aufgestellt; diese ragen weit empor und schauen sehndend hinauf und umher, ob der Richter der Welt noch nicht komme?“

WAT KINDEROOGEN ZIEN KUNNEN.

Fier zwijgt de vader in zijn lot,
 En leert, in 't duister kerkerkot,
 Verdragen wat hij draagt.
 De klacht der moeder stijgt tot God;
 Eens raakt zij uitgeklaagd....
 „Ach kinderkens, mijn kinderkens!
 Uw moeders hart
 Bezwijkt van smart,
 Zij heeft geen woorden meer.
 Komt! handjes samen, oogjes dicht!
 Uw englen zien Gods aangezicht;
 Ontferme zich de Heer!“

Bij 't venster knielt de kleine kring;
 In 't midden, vaders lieveling,
 In 't midden, de oudste zoon;
 Wat is zijn leeftijd nog gering,
 Wat is de jongen schoon!
 „Ach kinderkens, mijn kinderkens!
 Uw moeders hart
 Bezwijkt van smart;
 Zij heeft geen woorden meer
 Wat staart gij op de donkre straat?

Bidt, bidt tot God die u verstaat!
Ontferme zich de Heer!"

De nacht is duister. Star noch maan
Is aan den hemel opgegaan;

De kamer zonder licht.

De moeder ziet den kleinste aan....

Hoe blinkt zijn aangezicht!

„Och moedertje, lief moedertje!

Hoe schoon trekt daar

Een gansche schaar

Van gouden lichtjes voort!

Zij zweven naar des Hertogs slot;

De heilige englen zijn 't van God,

Die ons gebed verhoort!"

De bleeke moeder hoopt, en ducht;

Zij treedt aan 't venster met een zucht;

Maar alles wat zij ziet

Is donkre huizen, zwarte lucht;

Gods englen ziet zij niet.

„Ach kinderkens, mijn kinderkens!"

Het wicht verstaat

Niet wat het praat;

Lief jongske! ga ter rust.

De vromen dient Gods engelschaar;

Maar in dien boozen Hertog daar

Betoonen zij geen lust."

Nu schudt de kleine 't lokkig hoofd,

Bedroefd dat moeder niet gelooft,

En tuurt aandachtig voort,

Tot dat de glans is uitgedoofd,

Die om zijn kopje gloort.

„Ach moedertje, lief moedertje!

Gewis geschiedt

Wat broertje ziet;

Der englen taak is schoon;

Gehoorzaam aan zijn wijs gebod,

Volbrengen zij een last van God" —

Zoo spreekt haar oudste zoon.

De kindren gingen tot hun rust.

Het wee der moeder schijnt gesust;

Zij slaapt den ganschen nacht;

Ook droomt zij dat haar de eega kust,

Die in den kerker smacht.

„Ach kinderkens, mijn kinderkens!

Wat toeft gij nog?

Omhelst hem toch,

En kust zijn bleek gezicht!
 Hij kwam in 't holste van den nacht;
 Duc d'Alva heeft hem thuisgebracht
 Met pauk en fakkellicht."

Duc d'Alva woelt op 't ledikant;
 Zijn voorhoofd gloeit, zijn boezem brandt;
 Zijn mond gaapt naar 't geluid;
 Nu strekt hij de een', dan de andre hand
 Met schrik en woestheid uit.
 „Laat los, laat los, gij kinderzens!
 Laat los, o vrouw!
 Vergeet uw rouw!
 Gij hebt uws Hertogs woord;
 'k Verbreukte 't nooit, tot goed noch kwaad;
 'k Vervul het met den dageraad;
 Uw beden zijn verhoord."

De nacht gaat om; het morgenlicht
 Schijnt reeds den kleinen in 't gezicht,
 Genaderd door een scheur.
 Nog zijn de zware bouten dicht....
 Wie klopt daar aan de deur?
 „Staat op, staat op, mijn kinderzens!
 Sta op, vriendin,
 En laat mij in!
 Omhels uw echten man!
 Hij, die het hart der vorsten buigt,
 Heeft voor mijn goede zaak getuigd,
 Hij hebbe de eer er van!"

* Dit volksverhaal is te vinden in wolf's *Niederl. Sagen* S. 157.

ARABISCHE MENSCHENHAAT.

„De wereld is een Kreng; die haar begeeren, Honden,”
 Zegt de Arabier, die voor geen honden achtning heeft.
 't Opzittend soort, dat pootjes geeft,
 Wordt zeker niet bij hem gevonden.

DE DEUVIK EN DE KOMPASNAALD.

Een Deuvik, zich terecht zijn waarde
 „Als Deuvik en Geleerde” wel bewust,
 Daar hij op een maderafust
 Een reis gemaakt had om heel de aarde,

En ongetwijfeld al dien tijd
 ('t Was streng verboën hem af te trekken)
 Aan overdenkingen gewijd,
 Waarmee slechts onversland durft gekken;
 Een Deuvik dus, van de eëlste geesten vol,
 Van rijpe ervaring daarenboven,
 Met wetenschap gelaafd in een stikdonker hol,
 Bij „passend” afkeer van gelooven,
 Verliet zijn „stil studeervertrek”
 En kwam zich toonen op het dek.
 Het scheen zijn eerste plicht, voor allen,
 De Scheepskompasnaald aan te vallen:
 „Gij zijt gelukkig, lieve vrind!
 Maar 't is als een onnoozel kind;
 Onnoozelheid, die *ik* niet laken,
 Maar evenmin benijden wil:
 Gij meent ons, trillende op uw spil,
 Den koers naar 't Noorden uit te maken.
 Maar al mijn studie (en ik zat
 Zoo lang reeds muurvast op dit vat)
 Bewijst de onmogelijkheid dier zaken.
 Vooreerst: nog is 't mij niet gewis,
 Dat daar een werkelijk Noorden *is*;
 Ten andren, kan ik niet ontdekken,
 Hoe 't Noorden naalden aan zou trekken.
 't Begrip van 't Noorden laat ik staan;
 Dat trekt sinds lang van alles aan,
 Door wat gevoeligheid te wekken;
 Maar 't Noorden zelf, hoe zou dat gaan?
 Gij wilt er tot bewijs van strekken;
 Maar zie of u 't bewijs niet schort,
 Dat ge inderdaad *getrokken wordt*,
 En dat ik, waar gij op durft roemen
 Geen *malen op één punt* mag noemen.
 Geloof niet dat 'k uw eer verkort;
 Maar hoor hetgeen *ik* u verklare:
 Zoo daar een trekkend Noorden ware,
 Het trok mij lang reeds van dit vat....
 Doch neen, hoezeer ik 't zelf begeerde,
 't Gebeurde niet; verklaar mij *dat!*
 En voorts...."

De Naalde sprak: „Ei wat!
 Gij zijt *van hout*, U Hooggeleerde.”

't Schip kwam ter reede zoo 't behoort.
 Men rolde 't vat met wijn van boord.
 De wijze Deuvik, vol gepeizen
 En studie, rolde deftig mee.

't Kompas bleef eervol op zijn stee.
 Het schip stak af tot nieuwe reizen;
 De Naald wees trouw den weg door zee.

* Misschien weten niet alle lezers terstond wat een *Deuvik* is.
 't Is de houten *stop*, waardoor een vat gesloten blijft, totdat zij
 plaats moet maken voor een *kraan*, waardoor zich de inhoud
 ontlast.

ONTBOEZEMING.

„Ontboezeming.” Ja; zoo dat waar was! maar ik ducht
 Gij zijt er nog geboezemd afgekomen,
 En schept alleen een weinig lucht,
 Om straks op nieuw ons te everstroomen.

AAN EEN ONDERWIJZER,

OP ZIJN JUBELFEEST.

(VOOR DE SCHOOLKINDEREN).

De Schooljeugd groet,
 Met blij gemoed,
 Den Meester op dit feestlijk heden;
 Wat kwam er in die vijftig jaar,
 Een groote, bonte kinderschaar
 Zijn schooldeur ingetreden!

„Ik onderwees
 Uw ouders reeds!”
 Denkt hij met liefde, en ziet ons naderen.
 Van menig onzer heugt hem, dat
 Zijn grootvaar op de banken zat
 In 't eerste boek te bladeren.

Een zeldzaam lot
 Schonk hem zijn God,
 Waarvoor ons hart Hem luid wil prijzen;
 Die, bij 't aanvaarden van zijn werk,
 Den Jonkman moedig maakte en sterk,
 Die zegende ook den Grijzen.

„Diens zegen zij
 Hem nog nabij!”
 Zoo wil met hem ons harte smeeken:
 „Hem moog geen rust, geen lust, geen kracht,
 En, bij het dalen van den nacht,
 Geen hemelsch licht ontbreken.”

TRIOMFEERENDE ARGUMENTEN.

1.

De ware wijsheid gaat met needrigheid gepaard;
 'k Ben needrig — en dus wijs; dat 's dunkt mij klaar bewezen;
 En wien ik voortaan geen orakeltje mag wezen,
 Bewijst zijn domheid klaar en opgeblazen aard.

2.

AAN EEN GELEERDEN TEGENSTANDER.

Geleerdheid zal ons niet verbazen;
 De eenvoudigste is het meest verlicht.
 De kennis, vriend! maakt opgeblazen;
 De liefde, alleen de liefde sticht.

3.

AAN EEN GEMOEDELLIJKE TEGENSTANDER.

Gemoedlijk, ernstig! 't Kan wel wezen!
 Maar, lieve man! houd uw gemak....
 Wie weet of gij Hebreuewsch kunt lezen!
 En voorts, gij zijt geen *man van 't vak*.

4.

AAN EEN HOOGGELEERDEN TEGENSTANDER.

Collega heeft mij niet begrepen:
 'k Bedoelde 't juist zoo als hij wil.
 't Verschil van *rechte* en *kromme* strepen
 Is, wel bezien, een klein verschil.

5.

AAN EEN JEUGDIGEN TEGENSTANDER.

Laatdunkend jongling, zoo *verwaten*!
 't Bewijst niet veel wat *gij* bewijst.
 In zulke dingen mee te praten
 Past hoofden slechts, met eer vergrijsd.

6.

AAN EEN GRIJZEN TEGENSTANDER.

De grijsheid blijft ons eerbiedwaardig.
 Maar, is ze ook al de kluts niet kwijt,
 Ze is, wat ze ook zijn moog, eigenaardig
 Niet op de hoogte van den tijd.

7.

AAN EEN WELSPREKENDEN TEGENSTANDER.

Komt ge in uitnemendheid van woorden?
 Schrijf recht en slecht, al is 't wat grof!
 Een kleed zoo schitterend om te boorden,
 Bewijst niet heel veel voor de stof.

8.

AAN EEN ZAKELIJKEN TEGENSTANDER.

Leer eerst uw *taal* wat beter schrijven!
 Gebruik de Siegenbeeksche vijl!
 Uw aanval zal niet lang bekliven;
 Hij heeft zijn vonnis in den stijl.

9.

NIET AAN, MAAR VAN EEN DUCHTBAREN TEGENSTANDER.

De man is overal weerlegd
 Door alle knappe luiden,
 En 't beste, dat hij schrijft en zegt,
 Heeft weinig te beduiden.
 Ook heeft hij *onze* weinigheid
 Niet enkel aangevallen,
 Maar zelfs (met afschuw zij 't gezeid!)
 Dien lieveling van ons allen!
 En zoo het groot publiek eens wist,
 Zoo als 't ons is gebleken,
 Hoe dikwijls zich die man vergist,
 Dien men zoo stout hoort spreken!
 Eén staaltje! Op zekere pagina,
 Staat $a + b$ voor $b + a$.

10.

AAN ALLERLEI TEGENSTANDERS.

Ik ben de liefde zelf, en zoo er iets ontbreekt
 Aan mijn geleerdheid — nu! wie zou zich „feilloos” prijzen?
 Maar gij zijt zeedlijk slecht. En vraagt gij naar bewijzen?
 Dit ééne: dat gij *mij* gedurig tegenspreekt.

SCHEPPEND GENIE.

„Jan is geen middelmatig man,
 Maar een genie, dat scheppen kan.”
 Welzeker! Uit zijns meesters pan.

GERMANISMEN.

Gij hebt mij, lieve Buren!
 Uw *toonstuk* niet te sturen;
 Ik zing niet gaarne *op Duitsch*;
 Houdt, daar gij mij door 't oor boort
 Met uw afgrijslijk *voorwoord*,
 Uw *liedertafels* thuis.
 Verlost mij van de *daadzaak*,
 Waarover ik mij kwaadmaak,
 Gewis niet zonder grond!
 En *wijs*, om mij te grieven,
 Niet *heen* naar de *omloopsbrieven*,
 Die gij mij onlangs zondt.
 Och, dat de Nederlanden
 Toch *sporeloos* verbanden
 Wat *voortgaat* uit uw huis,
 In plaats van *door te voeren*
 Wat burgeren en boeren
 Tot schande strekt of kruis.
 Ons Neerduitsch was welluidend,
 Zoolang gij 't niet *beduidend*
 Met valsche klanken schondt;
 Ons Neerduitsch was verstandig,
 Zoolang men 't niet onhandig
 Verplooid naar uw mond;
 Ons Neerduitsch zal slechts leven,
 Zoolang wij 't niet vergeven
 Met vruchten van uw grond.

HET JUISTE MIDDEN.

Ja, 't Juiste Midden! Maar waar tusschen? Tusschen dwaling
 En dwaling. 't Mag zoo zijn; maar geldt dit voor bepaling
 Van 't juiste middelpunt der Waarheid? Die dit zegt,
 Geeft haar een lucht-bestaan van loutre onzekerheid,
 Van 't aantal, van de maat der dwalingen afhankelijk,
 En niet bestaande, niet erkenbaar dan door haar.
 De Wijze vrage dan niet langer: Wat is waar?
 Alleen het onderzoek: Hoe dwaalt men? is belangrijk.
 Maar waar den waarborg nu te vinden, die 't bescheid
 Voor nieuwe dwaling hoedt bij de oude onzekerheid?
 Neen, wandlaar! zie niet om naar die den weg slechts raden,
 Maar vraag dien eeniglijk aan die hem weet en wijst;
 Betreed hem, leidt hij ook langs onbezochte paden,
 Met onverschilligheid voor die u laakt of prijst.

ANDERS.

Jan rekent: „Tweemaal zes is *zeven*.”
 Maar Piet zegt: „*Zeven* is wat min.”
 „'t Is *twalef*!” valt er Krelis in;
 Maar dit acht Piet „weer overdreven;”
 En Krelis, die dus overdrijft,
 Vergeet dat dwalen menschlijk blijft,
 En wil 't maar niet gewonnen geven!

INTUÏTIE.

„Ik Schiet hoenders in de vlucht, en op den aanslag, Jan!
 Gij enkel in den zit, en legt een half uur 'an.
 Nochtans beschouwt ge uzelf met innig welbehagen,
 En noemt het *wetenschaplijk* jagen.
 Maar Jantje! wat is 't mijne dan?
 „Het uwe! Durft gij daar naar vragen?
 Daar neemt men geen notitie van.”

TAAL-CENSUUR.

Verkiesbaar zijt gij naar de wet;
 Het dagblad doet dit daaglijks lezen.
 Maar onze taal is nauwgezet;
 Dat blijkt in dezen.
 Een uitgang maakt een groot verschil:
 Wees zoo *verkiesbaar* als je wil,
Verkieslijk zulje nimmer wezen.

AAN EEN REIZIGER NAAR OVERZEE.

TOT AFSCHIED.

*πίστος ἐν κακοῖς ἀνὴρ
 κρείσσων γαλήνης ναυτίλοιαν ἑσορᾷν.*

EURIPIDES.

„Een trouwen vriend in 't oog te staren,
 Doet ons den boezem meerder goed
 Dan de aanblik der gestilde baren,
 Als weer en wind heeft uitgewoed.”
 Maar zoo ons oog den blik ontmoet
 Van Hem, wiens wenk de zee bedaren,

Den storm zich nederleggen doet —
 Laat bruisen 's levens hooge vloed!
 Wij weten in wiens schuts wij varen:
Zijne is een liefde, die behoedt.

PRIJSVRAAG.

Ernst is zwartgalligheid; dat 's duizendmaal verklaard.
 Wat kleur van gal gaat met lichtzinnigheid gepaard?
 En is er oorzaak, hen, die de ernstigen verdoemen,
 Steeds „duifjes zonder gal” te noemen?

ZANGDRIFT.

Hoe woelt de poëzij
 In mij,
 En haakt aan 't licht te komen;
 Als in 't gebergte een volle bron,
 Begeerig naar den glans der zon,
 Begeerig uit te stroomen!

Hoe voel ik mij omringd,
 Omkringd,
 Door beelden, geesten, schimmen
 Van schoonheid, liefde, waarheid, kracht,
 Me omzwevende in een halven nacht,
 Waaruit een dag wil klimmen!

Hoe ruischt mij koor op koor
 In 't oor,
 Verlokkend en ontroerend!
 Hoe zoet weemoedig is het mij,
 Als ware een stroom van melodij
 Mij op zijn golven voerend;

Als hoorde ik in 't verschiet
 Een lied,
 Dat hart en zin mocht kluisteren;
 Een nieuw gezang, dat niemand zong,
 En dat de gansche wereld dwong
 Tot opgetogen luisteren!

Mijn vrienden, neen! geen lust,
 Maar rust
 Ontbreekt den armen zanger.
 Hem kwelt een lang getergde dorst
 Naar poëzij, zijn moede borst
 Is van gedichten zwanger.

Geeft de onbezorgde vreugd
 Der jeugd,
 Haar zoete mijmeringen,
 In schaduw van 't aloud geboomt,
 Of waar, van munte en tijm omzoomd,
 De rimpelende duinbeek stroomt,
 Hem weer — en hij zal zingen.

EENS KONINGS TRANEN.

I.

Vergeet uw vrees voor louter vreugd,
 Wees, Dochter Sions! wees verheugd,
 En laat uw psalmen stroomen:
 Uw Vorst en Heer zal komen!

Hij komt, de Koning lang verwacht,
 Maar houdt, eenvoudig, arm, en zacht,
 Op 't needrig lastdiervolen
 Zijn majesteit verscholen.

Hoe trekt de schaar hem in 't gemoet,
 Het hart vol vuur, het oog in gloed,
 Hoe schudt men met de palmen,
 En doet hozanna's galmen:

„Hozanna! zegen over Hem,
 „Die nadert tot Jeruzalem.
 „Die komt in naam des Heeren,
 „Hozanna, God zij eeren!

„Hozanna! eer zij God gebracht,
 „Tot in den hemel van zijn kracht,
 „Tot in de hoogste plaatsen!”
 Dat berg en dal 't weerkaatsen.

Aanschouwt Hem! Goedertierenheid
 Licht op zijn aanzicht uitgespreid;
 Genade is op de tippen
 Dier lachelende lippen.

Ziedaar het godlijk aangezicht
 Van die den blinden heeft het licht,
 Den stommen spraak gegeven,
 En Lazarus het leven!

Valt, palmenmeien! voor dien Heer
Uit de uitgestrekte handen neer;
De knieën moeten buigen,
Waar hart en lippen juichen!

Hoe klopt de boezem, die Hem prijst,
Wanneer men van den grond verrijst,
Maar 't opperkleed laat blijven
Bij palmen en olijven!

Rijd, Koning vol zachtmoedigheid!
Rijd zacht op 't pad, aldus bespreid,
En laat uw oogen waren
Langs de opgetogen scharen.

Trek door het bloeiend, vruchtbaar dal,
Dat nooit uw hart vergeten zal,
Waar 't liefde vond en vrede....
Zijn nardus-geur trekt mede.

Bestijg op 't veulen, nooit bereên,
Betphages heuveln een voor een.
Waar dadelen en vijgen
U groeten met hun twijgen.

Rijd, rijd voorspoedig, naar uw woord,
Tot d'afgang der olijven voort;
Straks zal uw oog aanschouwen
Jeruzalems gebouwen.

Daar ligt de stad, de koningsstad,
Op tempel en paleizen prat,
Daar ligt zij, de overschoone,
En vonkelt met haar krone.

Daar ligt de stad, der steden eer,
Waar zich de stammen van den Heer,
Om voor zijn oog te naderen,
Hem lovende, vergaderen.

Hoe heerlijk pronkt, hoe vroolijk zwiert
Het prachtig feestkleed, dat haar siert,
En laat zijn breede zoomen
Langs al haar bergen stroomen!

Hoe breekt de schaar, die om u sluit,
In hooger jubelkreten uit,
Zoo ras zij aan hun voeten
Uw koningsstad begroeten¹⁾.

¹⁾ Zie Luk. XIX. 37.

Hoe heft zij van uw wonderdaân
 Met dubbelde hozanna's aan,
 En trekt er hupplend henen —
 Maar 's Konings oogen weenen.

Hoe vroolijk worden, waar zij trekt,
 De wedergalmen opgewekt
 Van Sions bergvalleien —
 Maar 's Konings oogen schreien.

Zij schreien. Want de Koning kent
 De stad, die Gods profeten schendt,
 En overdekt met wonden
 Wie God haar heeft gezonden.

Zij schreien. Want de Koning laat
 De bloedvlek op haar schoon gelaat,
 De lastring op haar lippen
 Zijn aandacht niet ontslippen.

Jeruzalem! Jeruzalem!
 Gij zult het roepen dezer stem,
 Het galmen dezer koren,
 Bij uw altaren, smoren!

De blijdeste schaar zwijgt ras verschrikt,
 Als gij haar toornig tegenblijkt;
 Slechts wordt in kindermond
 't Hozanna weergevonden ¹⁾.

Maar blijve ook 't kinderlipje stom,
 En doe, van uit het heiligdom,
 't Gekrijsch der lasterkreten
 't Hozanna gansch vergeten;

Zelfs daar gij met uw banvloek doemt,
 Wie slechts zijn naam met eerbied noemt,
 Hem zal geen lof ontbreken:
 Uw steenen zullen spreken!

Uw steenen dronken woorden in
 Van goddelijke menschenmin,
 Uw steenen zagen wonderen,
 Die ze in uw ooren donderen.

Uw steenen, doof Jeruzalem!
 Zij roepen, met onsmoorbre stem,
 Zijn schriklijk Wee! u tegen,
 Ook schoon zijn lippen zwegen.

¹⁾ Zie Matth. XXI. 15.

En als uw vijand om uw wal
Straks een begraving werpen zal
En u rondom benauwen,
Met kinderen en vrouwen:

Hoe zal 't geweën, 't gejoel, 't verward
Gejammer van uw woede en smart,
't Vertwijfelende gillen,
Door dag noch nacht te stillen;

Hoe zal het ruischelende bloed,
Dat door uw straten zijplen moet,
Waar broedermoordenaars,
Met pest en honger, waren;

Hoe zal, bij 't steigren van den nood,
Het vruchtloos zoeken van den dood,
't Vergeefs verplettring vergen
Van heuvelen en bergen;

Hoe zal de schelle wanhoopskreet
Van moeders, met het staal gereed
Haar kroost door 't hart te steken,
Uws Konings eere wreken!

Straks, als het heilig grondgebied,
Den „gruwel der verwoesting" ziet,
De vlam des vuurs zal naken
Tot tempelwand en daken,

Hoe schriklijk zullen wederom
De muren van het heiligdom,
In 't wagglen, kraken, splijten,
Tot eer uws Konings krijten!

Geen steen van heel uw trotsche wal,
Zoo vast en heerlijk, of hij zal
Van uit zijn voegen breken;
Geen steen of hij zal *spreken*.

Verhef dan, bij 't verwoeste Huis,
Uw klachten over 't rookend gruis,
Ween luid, de stem dier steenen
Roept luider dan uw weenen.

Of smoor uw jammerklachten, zend
Uw kwijnend kroost tot 's aardrijks end;
De bloedige asch en kolen
Kleeft wroegende aan hun zolen.

II.

Uw Koning middlerwyl volbrengt
 Zijn zegetochten ongekrenkt,
 En gaat van oost tot westen
 Zijn vredeijkstroon vesten.

Verwerpt het kroost van Abraham
 Den leeuwenwelp uit Juda's stam:
 De heiden zal hem kronen....
 Uit steenen Abrams-zonen!

Houdt Jakobs dolend huisgezin
 Zijn plechtige hozanna's in:
 In honderd nieuwe talen
 Hoort Hij zijn lof herhalen.

Verdort het Oostersch palmenblad,
 Daar 't zich terughoudt van zijn pad:
 Het Noord noopt pijn en eiken
 Hem duurzaam loof te reiken.

Het Westen, door geen zee gestuit,
 Rekt voor dien Vorst zijn grenzen uit,
 Wien 't aangename Zuiden
 Begroet met bloem en kruiden.

Wat nood dan, Koning! al veracht
 U 't muitend Isrel, de Aarde wacht.
 Reeds hoort Gij, dezer dagen,
 De Grieken naar u vragen¹⁾.

Wisch van uw stralende gelaat
 Dien traan, die in uw oogen staat:
 Geen wederhoorig harte
 Verdient zoo diep een smarte.

Laat, daar gij tot een kampstrijd trekt,
 Die heel een' wereld heil verstrekt,
 Het oog van uw getrouwen
 Een blij gelaat aanschouwen.

Geniet de hulde, die u wacht
 Van heel het menschelijk geslacht;
 Maar spil geen kostbre tranen
 Aan trouwlooze onderdanen.

¹⁾ Zie Joh. XII. 20, 21.

Is niet de grond, dien Gij betreedt,
Tot drinken van uw bloed gereed?
En zoudt Gij dien besproeien
Met tranen?.... Maar zij vloeien.

Zij blijven vloeien.... Moordnaarskrocht.
Voor u dit godlijk tranenvocht!
Volk, dat Hem trapt op 't harte,
Voor u, voor u dees smarte!

Hij weet wat ijselijke nacht
Hem in dit dal des Kedrons wacht,
Wat perskuip Hij gaat treden,
Na dit bedrieglijk heden.

Hij weet wat strijd, wat heete strijd
Hem tot der Volken koning wijdt;
Hij weet in welke plassen
Hij zijn gewaad moet wasschen;

Hij weet, uw Koning hoog geloofd,
Aan welk een doop Hij 't buigend hoofd
En 't krimpens lijf moet leenen:
Maar dit doet Hem niet weenen.

U geldt zijn droefheid, u alleen,
O, Israel, zijn vleesch en been,
Niets kan in West of Oosten
Hem van uw afval troosten.

Geen Grieksche aanbidding, eer, en lof,
Geen Adelaren in het stof,
Geen aangegroeide scharen,
Verteederde Barbaren;

Geen uitgestoken heidenhand
Uit Mitzraïem of Morenland;
Geen bloeiende woestijnen,
Waarop zijn licht gaat schijnen;

Geen heerschappij van vloed tot vloed;
Geen Nieuwe wereld, aan zijn voet
Met schatten neergebogen,
Kan deze tranen drogen.

Ach Sion! dat, op dees uw dag,
't Zoolang afkeerig oog nog zag
Wat tot uw vrede diende,
Die koningstranen ziende!

Ach, dat gij 't onheil wenden mocht,
 Zich spiegelnde in dat tranenvocht!
 Ach, dat gij mocht bezwijken
 Voor zulke liefdeblijken!

Dat de uitgebreide vleugelschaaf
 U nog mocht bergen voor den klauw
 Des giers, die uit den hoogen
 U reeds verslindt met de oogten!

Hoe menigmaal, Jeruzalem!
 Heeft u des Konings zachte stem
 Gezocht bijeen te gaderen....
 Ach, dat gij nog kost naderen!

Gij wendt u af; gij blijft verhard;
 Maar van zijn koninklijke smart
 Zal 't oog der Volken leken,
 Tot eens u 't hart zal breken.

 III.

En eenmaal breekt het. Eindlijk zullen,
 Naar Gods bestel,
 Ook uwe tijden zich vervullen,
 O Israel!
 Ook gij zult tot uw Koning naderen,
 Ook gij aanbidden aan zijn voet,
 Hem kennende als de Hoop der Vadersen,
 Die al uw jamm'ren enden doet.

De olijfstam zal, voor vreemde twijgen
 Hem ingegrift,
 Zijn sap in eigen hout doen stijgen,
 Met nieuwe drift.
 Het aaklig dal, waar 't dor gebeente
 Verworpen ligt, verstrooid, verbleekt,
 Zich met een levende gemeente
 Bevolken, als Gods almacht spreekt.

En alle volken, alle tongen,
 Zoo verre en wijd
 De lof diens Konings wordt gezongen,
 Wiens vleesch en been ge immers zijt,
 Zij zullen zich om u verdringen,
 En blijde en luid
 Het groote Halleluja zingen,
 Dat op uw groot Hozanna sluit.

AAN MIJNE ECHTGENOOTE.

Verwijt gij mij, mijn waarde!
Dat 'k sedert jaar en dag
Mijn citer niet besnaarde,
Zoo vroolijk als ik plag,
Om u een lied te zingen
Op uw geboortefeest,
Die negen zonnekringen
Mijn sieraad zijt geweest?

Mijn sieraad en mijn eere,
Mijn grootste schat op aard,
Een gave van den Heere,
Zijn groote goedheid waard,
Een onwaarddeerbare zegen,
Een hulp, een troost, een vreugd:
Dat zijt gij op mijn wegen,
Gij, huisvrouw van mijn jeugd!

Wij plachten u te kronen,
Op menig feestgetij,
Met liederen en tonen
En luide poëzij.
Wij lieten al de stralen
Van onzen vroegsten roem
Op 't blonde hoofdje dalen,
Dat ik het mijne noem.

Mei had geen rozenknoppen,
Geen leliën genoeg,
Met perelende droppen
Bedauwd des morgens vroeg,
Om u het hoofd te tooien,
Vorstinne van ons hart,
En over 't pad te strooien,
Waar gij bewelkomd werd!

Wij riepen flomeelen
Van alle zijden op,
Om u een lied te kweelen,
Van berk en elzentop.
De tortelduif moest dalen,
Vol teederheid en min,
En om uw schouders dwalen,
En streelen hals en kin.

Van uit de luwe bosschen,
Van veld en vijfervlak,

Van tusschen bloementrossen
En vruchtbren boomgaardtak,
Moest u het lauwe luchtje
De geuren, die het torst,
Toevoeren met een zuchtje,
En sterven aan uw borst.

En allen moesten hooren
Van 't achttienjarig kind,
Dat Ik had uitverkoren
En teeder werd bemind.
En allen moesten weten
Hoe zacht zij was en trouw,
Die mijne Aleide heeten
En mij behooren zou.

Maar sedert God u kroonde
Met kostelijker krans
Dan ooit uw schoon verschoonde,
En liefelijker glans
Deed op uw schedel dalen
Dan waar de poëzij
Uw lokken van deed stralen,
Op 't lente-feestgetij;

Maar sedert Gods genade
Uw teeder hart verblijd
En de allerliefste Gade
Tot Moeder heeft gewijd;
Maar sedert spruit op spruite
Onze echtkoets heeft verheugd,
Verstomde mijne luite,
Van eerbied en van vreugd.

Laat frissche maagdenwangen,
Laat oogen, vol van gloed,
Den luiden lof ontvangen
Van 't dichterlijk gemoed;
Laat keur van poëzijen
En al wat ooren treft
Om 't minzaam lachje vrijen,
Waarop zich 't hart verheft:

Die in den bloei der jaren,
Gelukkig echtgenoot,
Zijn eegade aan mag staren,
Een zuigling op den schoot,
Met neergeslagen oogen
Zijn kinderlijken dorst

Met meer dan nectartogen
Verkwikkende aan haar borst,

Die laat de citer glippen,
Die stort geen maatgezag;
Een bee zweeft op zijn lippen,
Zijn boezem smelt in dank;
Maar stem en woorden falen,
Of schijnen leeg en koel;
De rijkdom aller talen
Is arm bij zijn gevoel.

Maar die, met rozenwangen
En oogjes vol van vreugd,
Zijn kroost in d'arm ziet hangen
Der huisvrouw van zijn jeugd;
Maar die haar moeder noemen
En moeder wezen ziet:
Vergankelijke bloemen
Vlecht hij haar schedel niet.

Hij laat geen liedren rijzen
En klinken tot haar eer,
Wie eigen kindren prijzen,
Die lof heeft van den Heer.
Hij wenscht niet meer te pralen
Met zijn benijdbaar lot,
Maar zegent duizendmalen
Het hoofd, gekroond door God.

Mijn dierbre, die mij zonen
En lieve dochtren schonkt,
En met hun frissche koonen
En vroolijke oogen pronkt,
Hoe prijkt gij zelve tusschen
Het vijftal uit uw schoot,
En reikt mij om te kussen
Mijn kleinen naamgenoot.

Hoe treedt mijn ziel u tegen
Op dees geboortedag,
Verplet van al den zegen,
Waar in zij roemen mag;
Hoe dankt u dit mijn harte
Voor 't offer van uw jeugd,
Voor al uw moedersmarte,
Voor al mijn vadersvreugd.

Hoe stijgen mijn gebeden
En zuchten hemelwaart:

„God! die dit huwlijks-Eden
 „Geplant hebt, en bewaart:
 „Het bloeie in uw bescherming,
 „Uw goedheid, nooit verpoosd!
 „Och, schenk uw rijkste ontferming
 „Der moeder en haar kroost!”

NIET VOOR DE WERELD.

Voor de wereld bloeit gij niet,
 Roem der lenterozen!
 't Zedig blosje, dat zij ziet
 Op uw wangen blozen,
 Zult gij, waar haar adem gloeit
 En het kruid des velds verschroeit,
 Niet verroekelozen.

Voor de wereld gloeit het niet,
 't Lichtje in uwe oogen,
 Dat zoo zachte stralen schiet
 Van zoo groot vermogen;
 Keert zich niet uw reine blik,
 Met een heilzaam heiligen schrik,
 Van haar lust en logen?

Voor de wereld vloeit het niet,
 't Traantje op uw wangen!...
 Vreemd aan 't wereldsche verdriet,
 't Wereldsche verlangen,
 Zal het, in zijn zuiver schoon,
 Zal het aan haar trotsche kroon
 Niet als perel hangen.

Neen, de wereld boeit u niet,
 Hoe gij *haar* moogt boeien!
 Waar uw hart van overvliet,
 Wat uw oog doet gloeien,
 Is een heiliger genot,
 Is een blijdschap, die uit God
 Zielen toe mag vloeien.

DE MAGDALENE BIJ 'T KRUIS.

Hier is mijn plaats. Aan deze voeten,
 Genageld op dit hout;
 Hier, dat de tranen vloeien moeten,
 Die Gij in gunst aanschouwd.
 De Simons schudden 't hoofd en smaden
 En lastren als weleer:

De Zondares, met schuld beladen,
Stort in aanbidding neer.

De middagzonne derft haar luister:
De dag is donkerheid.
Uw oogen zien, ook in dit duister,
Wie aan uw voeten schreit.
Gij kent haar, Heer! Gij zult haar dulden,
Gij leest haar tot in 't hart.
Het is de vrouw van vele schulden,
Wie veel vergeven werd.

Ook op haar arme ziele daalde
Een zevendubbele nacht;
Maar 't licht, dat eens haar tegenstraalde,
Behoudt, ook *hier*, zijn kracht.
Gij lijdt, Gij sterft; Zij voelt uw smarte,
Zij siddert bij uw wee;
Maar, in het binnenst van haar harte,
Behoudt Gij haar den vreê.

Haar oor vernam die bittere klachte:
„Waarom verlaat gij Mij?“
O zielverbijstrende gedachte....
Verlaten!.... Heiland, Gij?
Toch blijft Gij haar van vrede spreken,
Die al uw strijd aanschouwt;
Toch voelt zij, in geen strijd bezweken,
Dat haar 't geloof behoudt.

Ja, Gij zult Israel bevrijden;
Eens stijgt ge op Davids troon;
Daar komt een heerlijkheid na 't lijden,
En, na dit kruis, een kroon!
Eens, in uw koninkrijk gekomen,
Gedenkt Gij, naar uw woord,
De vrouw, die Gij hebt aangenomen,
Bemoedigd, en verhoord.

Gewis, haar zonden zijn vergeven,
Haar schuld is weggedaan,
Haar naam in 't levensboek geschreven;
Dat zeide Uw mond haar aan;
Die mond, die lieflijke, die zachte,
Die thans zoo bleeke mond,
Zich oopnend tot zoo bittere klachte,
In zoo ontzetsbren stond!

Ach, Zij vertroost, en Gij verlaten;
Gij smachtend, Zij onthaald;

Gij, prooi van allen die u haten,
 Zij, door uw gunst bestraald!
 Die alle straffen Gods verdiende.
 Zelfs door geen vrees benauwd!
 Gods Heilgen in een jammer ziende,
 Daar God zich ver van houdt!....

Dit heilig lichaam enkel wonde,
 Van koorts en pijn verteerd;
 En 't schandlijk werktuig van de zonde,
 Gezond en ongedeed!
 Komt, overmoedige soldaten!
 Doet recht, en spot niet meer!
 Laat dezen Koning 't kruis verlaten;
 Mij voegt het, niet mijn Heer.

Dit hout, met al zijn ijslikheden,
 Verdiende ik lang en steeds.
 Wat toeft gij? Komt! Verscheurt dees leden,
 Ontziet geen tener vleesch!
 Ik heb de wet van God geschonden,
 Moedwillig, dartzel, dwaas....
 Komt! Laat mij sterven voor mijn zonden,
 En sterven in Zijn plaats!

Maar neen! de Onschuldige moet lijn,
 Als 't offer op 't altaar,
 Als 't Lam der oude profecijen....
 En zoo Hij 't offer waar?
 Indien... Ja, Israels Verwachting!
 Verzoener van mijn schuld!
 „Men leidde u als een lam ter slachting,
 „Zachtmoedig, vol geduld!”

Een stem roept uit: „Ons overtreden
 „Kost Hem dit leed, dit bloed.
 „Het zijn Onze ongerechtigheden,
 „Die Zijn verbrijzling boet.
 „De straf, die op ons hoofd moest wezen,
 „Verdraagt Hij in dees smart.
 „Door Zijne striemen zijn genezen
 „De wonden van ons hart.”

Mijn ziel geeft antwoord: „Heer! ik dwaalde
 Gelijk een schaap in 't rond;
 Zijt Gij 't, op wien mijn misdrijf daalde,
 Gij Herder, die mij vindt?
 Zijt Gij voor mij. voor mijne zonde

Gelijk een lam geslacht?...."
 Aanbidlijk woord, door uwen monde
 Gesproken: „'T IS VOLBRACHT!"

NAJAARSLIED.

Ik ken geen schooner kleuren
 Dan die van 't Hollandsch bosch
 In bruinen najaarsdos;
 Ik ken geen zoeter geuren,
 Dan die uit droge mos,
 Uit geelroode eikenbladeren
 En varenkruid dat bloeit,
 Mij op het koeltje naderen,
 Dat met mijn lokken stoeit.

Ik ken geen schooner zangen
 Dan vink en lijster slaakt,
 Bij 't morgenlicht ontwaakt,
 Eer hen de strikken vangen,
 Door al wat zingt gewraakt:
 Den wildzang uit de twijgen
 Met vochtig rag omstrikt,
 Dat, als de dampen stijgen,
 Met perels blijft bestikt.

Ik ken geen schooner luchten
 Dan waar de herfst mee praalt,
 Als 't zonlicht nederdaalt
 En dorpen en gehuchten
 In goud en kleuren maalt.
 Dan rijzen blanke rotsen
 En donkre bergen op,
 Begroeid met ruige bosschen,
 Verguld aan rand en top.

Dan spelen alle verven
 Dooreen met stille pracht,
 Tot dat ze, schoon en zacht,
 Versmelten en versterven,
 En zeggen: „Het wordt nacht!
 Weer is een dag vervlogen;
 Welhaast een jaargetij:
 Een jaar gaat voor uwe oogen,
 Gelijk een damp voorbij."

BIJ EEN BEELTENIS.

Doet ons dit indrukwekkend wezen,
 Die fijnbesneden neus en mond,
 De aanzienlijke geboorte lezen,
 Die ons uw schoone naam verkondt;
 De hemel heeft u meer gegeven
 Dan eedlen naam en hoogen staat,
 Meer dan dien adelbrief, geschreven
 Op 't onberispelijk gelaat.

Of straalt er van dien kalmen schedel,
 Dien gij zoo onbedeesd verheft,
 Geen gloed, meer lieflijk nog dan edel,
 Die alle harten trekt en treft;
 De vlucht verradende en de krachten
 Van dien zoo hoog gestemden geest,
 Wiens leven, werken, en gedachten
 Men op 't gewelfde voorhoofd leest?

Ligt de adeldom van eedle Zielen
 Die, door geen sterflijk hart weerstaan,
 De stroefste knieën dwingt te knielen
 En zinlijke oogen neer doet slaan.
 Om moed in 't needrig hart te wekken
 Van al wat zwak is en verdrukt,
 Niet heerlijk over al de trekken,
 Waarmee gij 't starend oog verrukt?

Dit sprekende gelaat vereenigt
 Ernst, reinheid, kloek verstand, en geest,
 Daar vrede en liefde d'indruk lenigt,
 Die licht te ontzaglijk waar geweest.
 Het statig schoon der strengste lijnen
 Is, bij zijn regelmaat, niet koel.
 Omdat er 't leven door komt schijnen
 Dier ziel vol leven en gevoel.

Geen zweem van dofheid in die oogen,
 Maar zachtheid, die hun felsten gloed,
 Als met een wolkje, houdt betogen
 En vriendelijker stralen doet;
 Met zulk een glans als doet besellen,
 Dat elke vreugde en iedre smart
 Uw edelmoedig hart zal treffen,
 En weerklink vinden in dat hart.

Wij zien uw glimlach, onder 't zweven,
 Aan lippen, ernstig saamgeklemd,

Een uitdruk van genoeg geven,
 Maar die den ernst niet overstemt.
 En zwijgend zeggen ons die lippen,
 Die gaarn doen zwijgen, waar gij spreekt:
 „Ons zal wel nimmer iets ontglippen,
 Dat geest of kracht of zout ontbreekt.”

Wij zien... Wij zien? Helaas, wij zagen!
 Dat lief aanschouwen is geweest.
 Wij hebben naar het graf gedragen
 't Schoon hulsel van zoo schoon een geest.
 Ten hemel is die geest gevaren,
 Daar God hem voor zijn zetel ziet,
 En waar we onze oogen blind op staren
 Is slechts uw Beeltnis, anders niet.

Ach, die u-zelf mocht zien, mocht hooren,
 Mocht lezen in 't grootmoedig hart;
 Dat oog van d'edelste ijver gloren,
 Of glinstren van de reinste smart;
 Die lieve lippen zich ontsluiten,
 Om met een stem, zoo klaar, zoo zoet,
 Een stroom van vriendlijkheden te uiten,
 Opwellende uit een trouw gemoed.

Die, wat uw innigst hart bedoelde,
 Uw helder oog op eens doorzag,
 Uw geest ontdekte, ried, gevoelde,
 In blik en kreukje, bloesje en lach,
 In fijne schaduwen en stralen,
 Afwisselend van stond tot stond,
 Zich op 't oprecht gelaat zag malen,
 Dat slechts het veinzen niet verstond;

Die in die oogen 't wolkje stijgen,
 Den regendrop zich vormen zag,
 Waarin, na lang en ernstig zwijgen,
 Een wereld van gedachten lag;
 Maar straks die neevlen weer verslonden,
 Die zon weer schittrende in haar pracht,
 Daar reeds het troostwoord was gevonden,
 Nooit lang, nooit vruchtloos ingewacht:

Die u de heilleer in zag drinken
 Van Gods genade en Christus bloed,
 Vol ootmoed in u zelf verzinken,
 Of opstaan in een grooten gloed,
 Om, wat uw gansche ziel deed leven
 En uitstraalde op 't bezield gelaat.

In gloënde woorden weer te geven.
Of te bezeeglen, door een daad:

Die u beleven en belijden,
Getuigen en betoonen zag,
U in de kracht dier Waarheid strijden.
Waarin uw heil verborgen lag;
Die u den Heiland na zag streven,
U zelf verloochnen, zonder trots,
Voor andren, velen, allen leven,
Steeds werkzaam, in de vreeze Gods:

Die u mocht nagaan op de wegen
Der teederste menschliefde,
Het milde hart tot iedren zegen,
De hand tot elken dienst bereid;
De knie bij 't krankbed neergebogen
Des schaamlen, bij zijn laatsten snik
Nog opziend naar die minzame oogen,
Die hem vertroostten door hun blik;

Die u uw kind aan 't hart zag drukken
Met teerheid, die nooit weekheid werd,
Met innig, moederlijk verrukken,
Maar met ootmoedig biddend hart;
Die u, in nederige wijsheid,
Den mond zag openen tot troost
En raad van neergebogen grijsheid
Of van een hulpbehoevend kroost;

Die, met een hemelsch vergenoegen,
Van 't liefdrijk hart den ganschen schat
U uit zag storten, toe zag voegen
Aan die gij liefgekregen hadt,
En wie uw Liefde meer verheugde
Dan al haar weldaan zonder tal —
Die zag der englen lust en vreugde,
En wat hij nooit vergeten zal.

O droefenis, niet uit te spreken!
Bezorgdheid, klimmend met den dag!
Als men dit zacht gelaat verbleeken,
Versmallen en vermaagren zag;
Als men dat oog nog wel zag blinken,
Van 't eigen liefdevuur ontgloeid,
Maar dieper in den schedel zinken,
Van 't leven en zijn strijd vermoeid.

Als men uw ijver nog vermeeren,
Maar reeds verminderen zag uw kracht,

En de olie in die lamp verteren,
 Zoo helder brandende bij nacht;
 Als reeds een stem begon te fluisteren:
 „Bemerkt gij niets van 's Heeren wil?”
 Maar 't angstig hart niet wilde luisteren:
 „Ik weet het ook wel; zwijg gij stil.”

Op eens! Daar zonkt, daar laagte gij neder,
 De geest nog krachtig, 't lijf gesloopt;
 Daar laagte gij en verreest niet weder —
 Vergeefs ontveinsd, vergeefs gehoopt!
 Vergeefs den hemel aangeloopt
 Om uw behoud, gekermd, gezucht;
 Die hemel immers ging u open,
 Gij naamt uw afscheid, en uw vlucht!

O onvergeetlijkste der nachten,
 Niet dan met tranen nagedacht,
 Met tranen, die de wond verzachten,
 Ons ongeneeslijk toegebracht;
 Met tranen, die wij weder vegen
 Uit de oogen, tuigen van uw smart,
 Maar ook getuigen van den zegen,
 Dien God u stortte in 't stervend hart!

O nacht van lijden, nacht van pijn,
 Van doodsbenauwdheid bang en lang!
 Wat licht van vrede zaagt gij schijnen,
 Hoe hoordet gij den zegezang,
 Die door 't geloof werd aangeheven,
 Aan woorden en aan krachten rijk;
 Hoe bleef, in 't sterven als in 't leven,
 Dat hart vol liefde zich gelijk!

Belijgend, dankend, biddend, zegenend, —
 Met spreuken troostrijk, leerzaam, trouw,
 Den diep bedroefden kring bejegenend,
 Die gaarne met u reizen wou,
 Tot ge al uw smeekingen ten laatste
 Vereenigde in dat eene woord:
 „Kom, Heere Jezus! kom met haaste!”
 En stillezweegt, en werd verhoord.

Zoo zagen u de schreiende oogen;
 Thans zien ze u in den hemel na,
 Waar gij, aan 't aardsche leed ontgogen,
 Den lijder ziet van Golgotha,
 Dien uw Geloof ons aangewezen,

Uw Liefde ons afgeschaduwd heeft,
 En die alleen de troost moet wezen
 Van 't hart, waarin uw beeltnis leeft.

BRUIDSBEZOEK IN DE PASTORIE

TE HEEMSTEDE.

Tradt gij, lieve Bruid!
 Amstels muren uit,
 Kwaamt ge in onze drevén,
 Waar het eerste groen
 Knopt aan 't jong plantsoen,
 En 't verjongde leven,
 Over bosch en beemd,
 Weder aanvang neemt
 Af en aan te zweven?

Schept ge in den lust,
 Schept gij in de rust
 Van ons land behagen?
 Komt gij, voor uw kroon,
 Ook het needrig schoon
 Van de veldbloem vragen?
 Doet het lied u goed
 Van 't gewiekt gebroed
 Tjilpende in de hagen?

Mag de frissche lucht,
 Die het tegenzucht,
 't Volle hart verkwikken?
 Rusten de oogen uit,
 Die op bloem en kruid
 Rustig nederblikken?
 Dankt de ziel een God,
 Die ook dit genot
 Vriendlijk wil beschikken?

En gebeurt ons huis,
 Onze stille kluis,
 Onzen disch die eere,
 Dat zij binnentreedt,
 Die zich welkom weet
 Waar haar voet zich keere;
 Dat zij plaats neemt in
 Uw verheugd gezin,
 Dienstknecht van den Heere?

Zouden dan ook niet
Met der voeglen lied,
Menschelijke wijzen,
Dichterlijke galm,
Klank uit snaar en halm,
Haar ter eere, rijzen?
En een zang vol gloed
Van 't oprecht gemoed
Haar den dank bewijzen?

Klink, mijn citer! klink!
Rijs, mijn zangtoon! dring
Luid door bosch en hoven!
't Vroolijkt maatgeluid
Moet de liefste Bruid,
Moet dees feestdag loven,
En een zinrijk woord
En een vol akkoord
Allen wildzang dooven.

Doch wat zegt de klank
Van het blijdst gezang,
Van de schoonste rede,
Doch wat zegt een lied,
Dat als bronnat vliet,
Bij de stille bede,
Die, als alles zwijgt,
Fluisterende stijgt
Tot den God van vrede?

Die in 't volle hart
Uitgesproken werd,
Schoon geen lippen spraken,
Die het peinzend oog
Tot een traan bewoog,
Bigglend op de kaken,
Tintlend van den gloed,
Die een trouw gemoed
Voor haar heil doet blaken?

Bruidje! twijfel niet
Of een lieflijk lied
Zulker stille beden
Stijgt van uit dit huis,
Stijgt uit iedre kluis
Die gij in komt treden,
Stijgt van uit dit oord,
En, van God gehoord,
Keert het weer met vreden.

Over 't vredig hoofd,
 Dat in Hem gelooft,
 Dat op Hem blijft staren
 (Wachtende op zijn stem,
 Buigende voor Hem,
 Met alle engelscharen)
 En, bij 't vriendlijk licht
 Van zijn aangezicht,
 Vreest kent noch bezwaren.

O, Mij dunkt, ons oog
Ziet van God omhoog
 Zegen op u dalen!
 Op uw bloemenkrans
 Zijgt een zachte glans
 Van de schoonste stralen;
 't Oog van Gods gena
 Slaat u vriendlijk ga,
 Waar uw voeten dwalen.

Keer ze wederom
 Tot uw Bruidegom,
 Die u wacht met smarten!
 Strooi hem met uw hand
 Bloemen van ons land,
 Groeten onzer harten!
 De echtband, dien gij knoopt,
 In dat licht gedoopt,
 Zal veel stormen tarten.

AAN MIJN VADER.

Die 's Heeren zegen heeft
 In lief en leed ervaren,
 Een leeftijd heeft doorleefd
 Van tienmaal zeven jaren,
 Die dankbaar neer mag zien
 Op kindren en kinds-kindren,
 Deed God ook hun getal verminderen,
 Gelukkig prijst men dien.

Gelukkig prijst men 't hoofd,
 Gekroond met grijze lokken,
 Van denkkraft onverdoofd,
 Nog kloek en onverschrokken,
 Nog moedig opgericht,
 Door tijd noch last gebogen;
 Gelukkig de onbenevelde oogen
 En 't onverbleekt gezicht.

Gelukkig prijst men d' arm,
 Nog krachtig om te schragen,
 Het hart nog even warm
 Als in zijn beste dagen,
 En dat zoo teeder slaat
 Als immer voor die gade,
 Die Gods geprezene genade
 Het nog behouden laat.

o Dat ze, aan gunsten rijk,
 U dit geluk bestendig',
 Totdat zich eindelijk
 Uw schoone loop volendig',
 Mijn Vader! en uw kroost,
 Na 't lang gezegend leven,
 U welgemoed den geest zie geven,
 Gelukkig door eens christens troost.

LENTE.

Had ik uw adem, Nachtegalen!
 Uw zilvertoon,
 Langs alle heuveln, alle dalen,
 Zou ik uw smeltend lied herhalen,
 Zoo vol, zoo schoon!

Ik prees dien God in mijn gezangen,
 Die veld en woud
 Weer 't groene kleed heeft omgehangen,
 Na zooveel maanden van verlangen
 Zoo blijde aanschouwd.

Ik zou dien grooten Schepper loven,
 Die, ongezien,
 Zijn troon gevestigd heeft daar boven,
 En wien de bloempjes onzer hoven
 Hunne offers biën.

Mijn zangtoon zou des morgens stijgen,
 En 's avonds laat;
 Met u, zoud' ik des nachts niet zwijgen,
 Daar 't maantje, glurend door de twijgen,
 Ons gadeslaat.

En 't oog, dat nimmer wordt gesloten,
 Dat alles ziet,
 Den kleinen zanger en den grooten,
 Wier lofgezangen samenvloten,
 In gunst bespied.

Mijn lied zou vrome zielen treffen,
 Daar 't woorden gaf
 Aan wat zij kennen en beseffen,
 En logge geesten opwaarts heffen
 Uit stof en draf.

Ik ware een priester in dien tempel,
 Die thans alom
 Van liefde en almacht toont den stempel —
 Nu zink ik zwijgende op den drempel
 Van 't heiligdom.

Mei.

AAN DR. KAREL GUTZLAFF.

ZENDELING IN CHINA, BIJ ZIJN BEZOEK AAN NEDERLAND.

Door zevendubbel muur en hemelhooge bergen
 En wetten eeuwenoud beveiligd en bepaald,
 Meent China voor altijd al 's Werelds macht te tergen,
 Maar weert het zonlicht niet, dat van Gods Hemel straalt.
 Haast doet een hooger zon de Bloeiende Aarde bloeien,
 En 't Rijk des Middens prijkt met oogsten dicht en vol;
 Haast zal het eeuwig ijs in beken nedervloeiën,
 En drijven d'ouden Draak druipstaartende uit zijn hol.
 Haast dreunt de grijze muur, bij 't klinken der bazuinen
 Van 't vorstlijk priestervolk, dat vrede brengt door 't kruis,
 En stort bij 't blij gejuich tot onherstelbre puinen...,
 Neen, levert bouwstof uit voor Gods gezegend Huis!
 Verspieder, op bevel van Jezus doorgebroken!
 Wat tijding brengt gij uit dit Jericho ons weer,
 Van Rachabs-harten, reeds voor 't heilgeloof ontloken,
 Van lippen, tot den lof zich oopnend van den Heer?
 Ja, China's tijd genaakt; langs alle waatrend ruischend,
 Wordt de adem van Gods Geest vernomen, en het geldt
 Zijn zestigduizendmaal zesduizend,
 Wier eerstlingen door u aanschouwd zijn en geteld!
 o Gutzlaff, keer tot hen; breng hun eens broeders groeten,
 Van d'oever der Noordzee, aan de uiterste oosterkust;
 Betuig hun hoe zijn geest hen eenmaal hoopt te ontmoeten,
 Tot duizenden vermeer, in 't Hemelsch Rijk der rust.

14 Mei 1850.

EVA.

Wie zal uw lijden ons verhalen,
 O Moeder! uit wier vruchtbren schoot
 Al 't leven en het lijden sproot,
 Dat, in zijn worstlen met den dood,

Zijn stem verheft in de aardsche dalen?

Dat zesmaalduizend jaren lang

Zijn noodkreet stort en treurgezang

Aan alle waatren, alle zeeën,

Of, moe van 't nutteloos geklag,

Zijn pijn verloochent met een lach,

Of krimpemde in verzwegen weeën,

Zijn stille tranen plengen mag!

Ach tranen!.... Bij de tranen-beken

In zand gesmoord en eenzaamheid,

Wie zal ons van de tranen spreken,

Die 't eerst en bitterst zijn geschreid?

Wie zal ons zeggen welke ellende,

En hoe ze een ziel verscheuren moes,

Die, in haar volheid, zag verwoest

De zaligheden, die zij *kende*?

Helaas! wie heeft, bij eigen smart,

Voor de uwe ontzag, gevoel, of hart?

Wie gunt, bij eigen boezemklachten,

Bij eigen doornen, eigen zweet,

Een luttel tijds aan zijn gedachten,

Ter overpeinzing van uw leed?

Of zoo de poging tot vergeten

Van wat men in den boezem bergt,

Met heimelijke slangenbeten

De hartaar van het leven tergt,

Maar van de ziel de dwaasheid vergt

Om ijdelheden, vreugd te heeten

En 't zondig wereldsche gevoel

Te prijzen, met verdoofd gevoel:

't Is ramps genoeg, zoo aan die droomen,

Waarin ze een avrechts Eden smaakt,

Een kreet van smart, een einde maakt,

Haars ondanks, van nabij vernomen;

Wat zou er wezen, dat haar trekt

Een noodeloozen blik te wijden

Aan een tooneel van smart en lijden,

Met zestig eeuwen leeds bedekt?

Neen, Moeder! Zoo zij u gedenken,

De kindren, die gij achterliet,

't Is zelden om uw diep verdriet

Een diepgevoelden traan te schenken;

Niet om zich voor den geest te wenken

Het treurig beeld der schoonste vrouw,

Versteend van plotselingen rouw.

Het is niet om u na te staren,

Zooals gij Edens stroom doorwaadt.

Het hoofd gebukt, de blonde haren

Ten sluier voor 't verbleekt gelaat,
 Den rug gekeerd naar 't laatste stralen
 Van 't ondergaande zonnelicht,
 En naar den oever 't oog gericht,
 Waar voorts uw voeten zullen dwalen,
 De hand gelegd in Adams hand,
 Niet losgelaten, niet gegrepen,
 Bereid het leven voort te slepen
 In 't door den vloek gedrukte land.
 Het is niet om den kreet te hooren,
 Den kreet, die door 't gebergte schalt,
 Om alle heemlen door te boren,
 Als barenswee u overvalt;
 Den gil, waarvan Gods englen ijzen,
 Waar heel de schepping van versaagt,
 Die boschleeuwinnen op doet rijzen,
 En de arendsmoër van 't nest verjaagt,
 Den gil, die 't bloed in Adams aderen
 Doet stilstaan, en hem storten doet
 Op 't schamel bed van mos en bladeren,
 Waar 't ingewand u scheuren moet;
 Waar gij, bij 't wringen van uw leden,
 Bij 't splijten van uw zwangren schoot,
 Slechts denkt aan 't strafgericht van Eden,
 En siddrend kermt: „Ziedaar den dood!” ...
 't Is niet om met u neer te bukken,
 Daar gij uw Abel — ach, hoe bleek! —
 Van bloed wilt zuivren in de beek,
 En, door hem aan Uw hart te drukken,
 Hem 't leven, dat Zijn hart ontweek,
 — Het wondre, weggevluchte leven! —
 Met duizend kussen wedergeven,
 Een proef, waarbij uw ziel bezweek!
 Het is niet om al de ijslijkheden
 Te voelen, in haar volle som,
 Van uw verschriklijk' ouderdom,
 Vergrijsde ballinge van Eden!
 Die acht geslachten voor zich heeft,
 Ter dood toe lijdende aan uw wonden,
 En de aard vervullende met zonden,
 Waarin uw eerste zonde leeft.

Die eerste, de allereerste zonde;
 't Begeerig oog; de onwijze hand;
 De vrucht, zoo zoet in uwen monde,
 Zoo bitter in uw ingewand;
 Het luist'ren naar de stem die vleide;
 't Verlokken van een echtgenoot,
 Zoo haast verleidende als verleide,

En met hem stortende in den dood —
 Ziedaar wat uw verharde kinderen,
 Ziedaar wat een ondankbaar kroost
 Zich met een koelheid blijft herinneren,
 Waar wie gevoel heeft over bloost.
 De naam, waarmee gij staat geschreven
 In de ijs'ren harten van dees tijd,
 Die alles toont wat gij hun zijt,
 Die smalende op hun lip komt zweven,
 Of vol van wrevel en verwijt;
 De naam, waarmee ze u kennen leeren
 Aan 't kroost, hun dankbaar voor die les
 Van kinderliefde en vroom vereeren,
 Is anders geen dan — zondares;
 Eerste, ergste, dwaaste zondaresse!
 De tranen, daar uw oog van vliet,
 Hebb' God geborgen in zijn flessche,
 Op hun register zijn ze niet;
 De tranen niet, de tranenvloeden,
 Die gij hebt uitgestort voor God,
 Bij 't vreeslijk treffen van zijn roeden,
 't Vervullen van zijn strafgebod!
 De tranen niet, de tranen-zeeën
 Van deernis met uw nageslacht,
 In schrikkelijker zieleweeën
 Dan lichaamssmartten voortgebracht!
 Gij hebt geboet; — Zij, onboetvaardig,
 Verwijten U hun zondig hart.
 Gij hebt geleden om hun smart; —
 Zij achten U geen deernis waardig.
 Gij hebt het schandlijk zondekwaad
 Uit voller harte leeren vloeken, —
 Zij, die het altijd meerder zoeken,
 Beladen u slechts met hun smaad.
 Gij hebt vergiffenis ontvangen,
 Na 't aardsche Wee een hemelsch Wel, —
 En zij verwijten u hun hel,
 Die naar uw hemel niet verlangen.
 't Is of in u hun 't beeld verrijst
 Der „vreemde vrouw" op de onschuld loerend,
 Die haar gestolen waatren prijst,
 En, 't hart door teederheên ontroerend,
 Met haar verboden vruchten spijsst,
 Terwijl haar valsche hand de dooden
 Verbergen blijft voor haar genooden,
 Die zij het pad der helle wijst.¹⁾
 En immers zien zij, in uw beeld,

¹⁾ Spr. IX. 13—18.

Een wijze *moeder* voor zich treden,
 Die met haar vurigste gebeden
 Haar kroost den hemel aanbeveelt;
 Die met den rimpel van de smarte,
 En met haar zachtsten, teersten blik,
 Blijft smeeken tot haar jongsten snik:
 „Mijn kindren, ach! bewaakt uw harte!”
 — Of zoudt gij *niet* die moeder zijn?
 Of zijt gij 't enkel onzer zonde?
 En danken we u, alleen de pijn
 Der erfelijke boezemwonde,
 Waaruit een altijd versche smaad
 Voor uw gebogen hoofd ontstaat,
 En die van de eerste levensstonde
 Ons van een liefdeplicht ontslaat?
 Zijt gij geen moeder, die vermanen,
 Die troosten kan wie haar vereert?
 Speelt daar geen glimlach door uw tranen,
 Voor hem, die van uw tranen leert?
 Gaat uw betrokken mond niet open
 Tot woorden van den zoetsten klank,
 Die op een Paradijs doen hopen,
 Waarin geen plaats is voor de Slang?
 En zijn daar lippen die u vloeken,
 Die u bespotten met verwijt,
 O Gij, die aller moeder zijt,
 Beschermt u niet het Boek der boeken,
 En wreekt u de arm niet van dien God,
 Die wie zijn moeder vloekt, of spot,
 Met nacht en duister zal bezoeken? ¹⁾

Drie zonen, Eva! heeft uw schoot
 Geschonken aan dees droevige aarde;
 En zoo gij hen met smarte baarde,
 Wel bracht gij hen met kommer groot!
 Uw eerste is Kaïn. Eenmaal stond
 Hij voor u, bleek, verwilderd, bloedig
 Van handen en gelaat, hoogmoedig
 En woest, een glimlach om den mond.
 Hij had voor al uw luide klachten
 Niets over dan een koud verachten;
 Voor 't moederlijk verwijt een blik,
 Die 't hart u stil deed staan van schrik;
 Hij vluchtte in d' ijslijkst' aller nachten...
 En sedert werd geen troostrijk woord
 Van d' eerstgeboren zoon gehoord. —
 Uw tweede is in zijn bloed gesmoord.

¹⁾ Spr. XX: 20.

Hij scheen geboren om te lijden
 En vroeg te sterven; ach, hoe heeft
 U 't hart des jonglings aangekleefd,
 Wien zulk een dood haast af zou snijden! —
 Uw derde is Seth; uw troost, uw kroon,
 Uw kracht, uw steun in oude dagen,
 Een trouwe smeecker voor den troon
 Diens Gods, naar wien hij leerde vragen. —
 Nog leeft die Kaïn, in 't geslacht,
 Dat koel „zijns vaders naam veracht
 En dat zijn moeders naam niet zegent;”
 't Geslachte, dat zijn broedren drukt,
 De vroomheid met zijn haat bejegt,
 En voor de roede Gods niet bukt. —
 Nog sterft die Abel duizendwerven,
 En weekt met tranen en met bloed
 De doornige aarde voor zijn voet,
 Maar lijdt en zwijgt met zacht gemoed,
 Heeft lief, en zegent in zijn sterven. —
 En nog heft Seth, met vroom gelaat,
 De handen ernstig tot den Heere
 En bidt vergeving voor al 't kwaad,
 En predikt, dat zich 't hart bekeere
 Tot Hem, die haast te komen staat
 Opdat Hij de aard met vuur vertere;
 Tot Hem, die eerst uit Eva's schoot
 Een menschlijk bloed heeft aangenomen,
 Dat, als Hij 't op deze aard vergoot,
 Haar beetre dingen toe deed stroomen,
 Dan dat uit Abels wonde vloot.

Met welk een vreugd wordt Seths geslacht
 In Eva's armen opgewacht,
 In schaduw van de levensboomen,
 Die God aan 't klare stroomkristal
 Van 't *hemelsch* Eden planten zal!

DE MOEDER DES HEEREN.

Neen, niet alleen toen gij Gods Engel zaagt,
 Wiens schoon gelaat het vredig licht der hemelen
 Weerkaatste, en over 't uwe, ontroerde maagd!
 Een weerglans van hun heerlijkheid deed wemelen;
 Neen, niet alleen toen gij zijn groet gehoord
 En, diep ontsteld, zijn boodschap hadt vernomen,
 Is in uw hart dat harddoerschokkend woord:
 „Hoe zal dat zijn?” met sidring opgekomen —
 Het bleef u immer bij; het leefde met u voort.

„Hoe zal dat zijn?” Het antwoord is gegeven.
 Gij weet: Niets is onmooglijk bij dien God.
 Wiens geest, wiens kracht, wiens schaduw scheppend zweven
 En over u zal komen, Naam en lot
 Stelt ge in zijn hand, en buigt het hoofd: „De Heere
 Doe naar zijn woord.” Zijn woord is liefde en macht.
 U riep Hij tot een voorrecht, tot een eere,
 Waarbij uw ziel bezwijkt — neen! zwijgt en wacht.
 Maar zonder dat ze een straal van hooger licht begeere?

’t Geloof verwint. Uw maagdelijke voet
 Trotseert gevaar en steilte op Juda’s bergen,
 Waar ’t wonderkind in moeders schoot u groet,
 En vreugde en dank uw ziel een lofzang vergen.
 Hoe hoog, hoe triumfeerend klinkt de toon
 Van ’t harte, dat zich in zijn God verheugde,
 Der moeder waard van Davids grooten Zoon,
 Ontstoken van een Koninklijke vreugde.
 Bleef steeds uw moed zoo hoog, uw hoop zoo klaar, zoo schoon?

Of daaldet ge, in uw eenzaam huiswaarts dwalen,
 Somwijlen van den stralenrijken top
 Uws vasten bergs, en kwam in donkre dalen
 ’t „Hoe zal dat zijn?” weer in uw boezem op?
 Die boezem zwelt. ’t Gelooven wordt aanschouwen.
 Het uur genaakt. Ook Jozef leert den staat
 Te zegnen der gezegendste der vrouwen.
 Het slaat.... Maar beeft uw hart niet als het slaat?
 Uw oog aanschouwt het kind. Maar durft ge uw oog vertrouwen?

Hoe was ’t u, in dien wonderbaren nacht,
 Als gij dit kind het stroo der kribbe spreidde,
 En herdersmond een lied van englen bracht,
 Dat ’s Heeren lof en ’s menschen heil verbreidde?
 Hoe was ’t u, op dien wonderbaren dag,
 Als de ouderdom, hem heffende in zijn armen,
 In ’t schreiend wicht het Licht der Volken zag,
 Dat Isrel zou beschijnen en verwarmen;
 Maar ’t zwaard, uw’ ziel bestemd, u niet verbergen mag?

Hoe zal ’t u op dien schoonen morgen wezen,
 Als Seba komt met Scheba aan zijn zij,
 En zegt: „Ons is des Konings star verzezen!”
 En wierook brengt en goud en specerij?
 Die dag gaat om. Hem volgt een nacht van vreezer,
 Van moederangst en vlucht in allerijl.
 God echter waakt. Dit kind moet veilig wezen,
 Maar is niet vaak, aan d’oever van den Nijl,
 ’t „Hoe zal dat zijn?” met kracht in ’t peinzend hart gerezen?

't Geloof is strijd; het wordt, in tijd en smart,
 Door schok op schok bestreden allerwege;
 Het harte zelf bekampt dien schat van 't hart,
 En zoekt zijn ergste neerlaag bij de zege.
 Maar welk een strijd was de uwe, Vrouw en maagd!
 Die „'t Heilige", uit uw reinen schoot geboren,
 Gods Zoon genaamd, met Moeder-oogen zaagt,
 Zijn dorst versloegt, zijn kinderkreet mocht hooren,
 En de eerste tranen van zijn koontjes hebt gevaagd!

Een heilige wolk omnevelt voor onze oogen
 Het Galileesch gebergte. 't lage dal,
 De stille stad, waar gij hebt opgetogen
 Wien alle knie zich eenmaal buigen zal.
 Ons bleef zijn jeugd, zijn reine jeugd verborgen;
 Het woord slechts niet, waarin zijn klaar gemoed
 U toonde dat hij, in zijns levens morgen
 Alreeds, 't geheim zijns levens had bevroed;
 Maar gij, gij zaagt hem *kind*, afhankelijk van uw zorgen.

Gij zaagt hem kind, den kinderkens gelijk,
 En onder kindren; spelend, leerend, wassend
 Naar geest zoowel als leden; slechts geen blijf
 Van zonde; op uwe en Jozefs wenken passend;
 Welhaast diens zweet en needrig werk gewoon;
 Vol wijsheid, maar eenvoudig; ingetogen;
 Geen woord, geen wenk, geen stap tot Davids troon;
 Geen wondergaaf, geen bovenaardsch vermogen.
 Nu vroegt ge: „Is dit mijn kind?" En straks: „Is dit Gods zoon?"

Gerekte proef van dertig lange jaren,
 Waarin dit stil, dit diep, dit trouw gemoed
 De woorden en de dingen bleef bewaren,
 Waardoor uw hoop getergd werd, en gevoed.
 Ach woorden, door Gods englen, Gods profeten
 Gesproken en gezongen; en het woord
 Van 't Heilig Kind, in 't midden neergezeten
 Van wijzen, door zijn wijze jeugd bekoord;
 Woord slechts door U bevroed, door U slechts niet vergeten.

Op eenmaal, van het zuiden tot het noord,
 Doet ééne kreet vallei en bergen schateren.
 De stemme van den Roepende is gehoord.
 Het volk ontwaakt bij duizenden. De wateren
 Weerkaatsen 't woord, dat van hun oever stijgt:
 „Het Koninkrijk des Heeren komt! Gij dalen,
 Verheft u! En gij trotsche bergen, zijgt
 Terneder, om den Koning in te halen!"
 Gij kent dien Koning, Gij aanschouwt Hem — Maar Hij zwijgt.

Gij zaagt Hem niet, waar zich de hemel scheurde,
 De Heilige Geest neerzweefde van omhoog,
 En 't needrig hoofd, dat uit den stroom zich beurde,
 Met al den glans der hemelen omtog.
 U was het niet vergund de stem te hooren,
 Die uit het diepst van 's hemels zalen klonk,
 Wanneer, omringd van zwijgende engelenkoren,
 De Vader aan den Zoon getuigenis schonk....
 Maar Hij doolt heen, in ruigte en wildernis verloren.

Hij keert terug. Wat glans van zegepraal
 Blinkt om zijn hoofd en schittert uit zijn oogen!
 Straks zit Hij neer aan Kana's bruiloftsmaal....
 Daar is uw ziel zijn daad vooruitgevlogen;
 Het wonder van zijn liefde, dat uw hart
 Reeds, in dat hart vol liefde, had gelezen,
 Eer 't op een woord, een wenk geboren werd,
 Om U slechts niet te wonderlijk te wezen,
 Klonk, bij zoo grootsch een Daad, zijn ernstig Woord u hard?

Leer teedre vrouw! leer zwijgen, leer verwachten,
 Leer lijden; want uw lijdenstijd vangt aan;
 De tijd der openbaring der gedachten
 Uws volks, wiens dag van heil is opgegaan.
 Te midden van uw moederlijke droomen
 Van heerlijkheid, die zich vervullen gaat,
 Van vorsten, gaven voerend langs de stroomen,
 En heerschappij van zeestrand tot Eufraat —
 Gedenk dat woord: „Nog is mijne ure niet gekomen.”

Gedenk het, als de Vorst, van God beloofd,
 Miskend wordt door de zijnen en verstooten,
 Geen schuilplaats vindt voor zijn gezegend hoofd!
 Gedenk het, als uw eigen stadgenooten
 Hem voeren naar de steilte, dat aan dien,
 Wiens vlekloosheid men dertig jaar aanschouwde,
 Voor aller oog het ergste moog geschiên ...
 Peil, zoo gij kunt, dien afgrond, die u grouwde!
 Diep is hij; dieper zult gij zijn verneeding zien.

„Zijt gij het, die zou komen, of verwachten
 We een ander?” vraagt de Dooper in den strijd,
 Het warren en het worstlen der gedachten....
 Gij zwijgt; gij zegt: „Ik weet dat gij het zijt.”
 „Toon, wreek u op ons ongelooft!” dus tarten
 Uw zonen dezen zoon; gij zwijgt, en wacht,
 En volgt, maar God slechts weet met welke smarten.
 En in wat kamp der ziele, dag en nacht.
 Tot uit den zwartsten nacht het licht verrijst uws harten!

O bange nacht! wat macht heeft u gebaard?
 Afschuwlijk kruis! hoe komt gij opgerezen?
 Heeft de Almacht zelf haar meesters op deze aard?
 Bezwijkt de Zoon? o God! „Hoe zal dit wezen?”
 Daar staat gij op den heuvel, koud als ijs,
 Versteend en stom, staroogend, zonder leven,
 Totdat een wenk, een klank van „paradijs,”
 Een woord van liefde u d'adem weer komt geven¹⁾,
 En u het hart versterkt, op nooit gekende wijs.

O gij, die niets meer ziet of wenscht te aanschouwen,
 Nadat uw oog dit schouwspel heeft gezien,
 Die niet meer vraagt wat verder mag geschiën,
 Gezegendste en beproefdste van de vrouwen!
 Zie weder op, krijg weder oogen, kracht
 En moed tot leven; want gij *zult* nog leven.
 „Zijn uur” breekt aan uit dezen bangsten nacht;
 Steun op den zoon, u door den Zoon gegeven;
 Verlaat den berg van smart, en (eenmaal nog!) verwacht!

Een nacht, een dag, en nog een nacht verdwenen;
 Het morgenlicht der nieuwe week breekt aan.
 Nu spoeden de Maria's grafwaarts henen;
 Maar gij blijft stil, gij *laat* ze grafwaarts gaan.
 Het graf is leeg. De Magdalena's snikken.
 De Simons naadren en verschrikken.
 Johannes hoopt en vreest. Maar gij verbeidt. Een stem
 Roept juichende uit: Hij is verzezen!
 En gij vraagt niet: „Hoe zal dat wezen?”
 Gestorven met uw Heer, rijst ge uit uw graf met Hem.

NAVOLGING.

Gaat u een meester voor,
 Volg, maar blijf vrij!
 Treed op zijn weg, maar rij
 Niet in zijn spoor.

HET HAARLEMMERMEER.

1850.

Nu wordt de Sloköp opgeslokt,
 Nu raakt zijn rijk ten ende;
 Nu ligt de grove Waterreus
 Zieltogend op zijn breedden neus,
 En jammert van ellende.

¹⁾ Naar mijne voorstelling van de volgorde der Kruiswoorden, is dat tot den Medegekruisigde aan het woord tot de Moeder voorafgegaan.

Nu laat hem Oome Cruquius,
 Nu kopt hem Vader Lijnden,
 En de oude Rijpsche Molenaar ¹⁾
 Purgeert hem sedert derd'half jaar,
 Dat al zijn krachten kwijnden.

Nu slinkt zijn buik met ieder dag,
 Zijn onderkin en wangen;
 Nu droogt hij als een stokvisch uit.
 En hoort wel dat zijn doorklok luidt
 In onze zegezangen.

Ja, oude Landplaag! 't is genoeg
 Aan Hollands tuin geknabbeld;
 Genoeg gesleept naar diepte en krocht,
 En wat gij niet verslinden mocht
 Bezoedeld en bezabbeld.

't Geduld is uit; de straf gereed;
 Uw wisse dood gezworen;
 Uw huis en erf verbeurd verklaard;
 En wat uw roofzucht heeft vergaard
 Zal nu der vlijt behooren.

Rukt aan, met spade en ploeg, en komt
 Dit watererf bezaaien,
 Gij, zonen van 't gewroken land!
 Met vroolijk hart, met nijvre hand....
 En doe Gods gunst u maaien!

TOELICHTING.

Nu laat hem Oome Cruquius enz.

Welk Nederlander weet niet, dat de drie groote Stoomwerktuigen waardoor de 40,000 bunders land van het Haarlemmer Meer aan den Staat en den Landbouw geschonken zijn, genoemd zijn naar de drie mannen uit drie eeuwen, wier namen overvloedig verdienen voor altijd met dien van dezen Polder vereenigd te blijven? 1°. Dat aan de *Kaag*, naar (JAN ADRIAANSZ.) LEEGHWATER, Molenaar te Rijk in Noordholland, schrijver van het *Haarlemmer Meerboek* (1641), eerste ontwerper van een Plan tot uitmaling; 2°. dat, bij *Heemstede*, naar (NICOLAS) CRUQUIUS, met JAN NOPPEN, Toeziener, en MELCHIOR BOLSTRA, Landmeter van Rijnland, als hiertoe gelast, opstellers van een uitvoerig *Plan wegens de bedijking der Haarlemmer Meer*, hetwelk hij in Juli 1742 aan *Dijkgraaf en Hoogheemraden van Rijnland* overhandigde; 3°. dat nabij *Halfweg Haarlem en Amsterdam*, naar (F. G. BARON VAN) LIJNDEN (VAN HEMMEN), Lid van de Eerste

¹⁾ LEEGHWATER.

Kamer der Staten Generaal, schrijver van een allerbelangrijkste en uitvoerige *Verhandeling over de Droogmaking der Haarlemmermeir* (1820), waarin almede een plan tot de uitvoering van dit werk wordt voorgesteld, en dat inderdaad als het Hoofdwerk over dit onderwerp mag worden beschouwd.

Zie VAN HASSELT, *Het Haarlemmermeerboek*, enz.

NAAMGEVING AAN EENE LANDHOEVE.

Noem ze ROZENGARDE.
 Wat is meer gepast
 Voor een plek der aarde,
 Waar geen onkruid wast;
 Waar de schoonste rozen,
 Van den zoetsten geur,
 Van de zachtste kleur,
 In Gods zonlicht blozen;

Waar men elken vrede,
 Iedere liefde vindt,
 Bloeiende op de bede
 Van wie God bemint;
 Waar steeds versche knoppen
 Vroolijk opengaan
 En bepareld staan
 Met de reinste droppen?

'k Sleet zoo zoete dagen
 In dien stillen hof,
 Geen der woeste vlagen,
 Die zijn bloemen trof;
 Heilzaam, frisch en geurig
 Was er mij de lucht;
 't Afscheid kostte een zucht,
 Want mijn hart was treurig.

Hoe gij hem wilt noemen
 Uit bescheidenheid:
Ik denk aan de bloemen
 Mij door u gespreid;
 Stelle ons ook op aarde
 Menig naam te leur,
 Boven uwe deur
 Schrijf ik: ROZENGARDE.

Zeist.

HERFST.

Voer me op des Heuvels top, als, uit haar slaap ontwakend,
 En, door den zachten drang der nieuwe levenskracht,
 Haar windselen en boeien slakend,
 Geheel de schepping vroolijk lacht.
 'k Smaak de eerste lentelucht liefst frisch en ruim daarboven;
 'k Zie gaarne 't gansch tooneel dier nieuwe heerlijkheid,
 Waar alle schepslen God bij loven,
 Aan mijne voeten uitgebreid.

Breng me aan den groenen rand der heldre Waterstroomen,
 Als 't zonlicht in den vloed zijn felste stralen doopt,
 En in de schâuw der wilgenboomen,
 De zwaan vergeefs op koelte hoopt.
 'k Wil, uit mijn schuilplaats, langs den bochtig' oever staren,
 En zien hoe 't bonte vee het lauwe bad geniet,
 Bij 't dobbren van de plumpeblaren
 En 't zacht gewiegel van het riet.

Maar als (mijn lust van ouds!) de rijke herfsttijd nadert,
 Het zonlicht vroeg ter kimme rijgt;
 O! Laat me alleen in 't Bosch, waar, uit verdord gebladert,
 Geur als van rijpe vruchten stijgt.
 'k Wil, tegen 't eiken groen en 't blauw der Schotsche dennen,
 Aan 't hooge geel, den berk herkennen;
 Ik wil 't getijgerd beukenhout
 Zijn kroon zien dragen van bruin goud;
 'k Wil 't bloedrood loof met zwarte vlakken
 Zien fladdren, eschdoorn! aan uw takken;
 En peinzen met bedrukt gezicht,
 Waar ik den statig' olm, die in mijn kindsche dagen
 Zoo menig lieven naam heeft in zijn schors gedragen,
 Geblutst zie met den bijl, die aan zijn wortel ligt.
 October.

„IK BETROU IN GOD.”

ZINSPREUK VAN ELBURG VAN DEN BOETSelaar,

(Abdisse te Rijnsburg 1552—1568.

Maakt Elburg van den Boetselaar ¹⁾
 De woorden van haar zinspreuk waar,
 „Betrouwt ze in God,”
 Dat Hij haar lot
 Bestiere en regel:

¹⁾ Zie haar beeld op een der kerkglazen in de kerk te Gouda, en haar lof in Schotels *Abdij van Rijnsburg* bl. 203 en volg.

Zoo heeft ze een steun van grooter kracht
 Dan rijkdom, rang en ond geslacht,
 Of 's Hoogepriesters schrift en zegel
 Ooit in haar hand te zamen bracht;
 Geen Keizer, knielende aan haar voet, ¹⁾
 Ontstak haar tot een hooger moed
 Dan waar haar lippen van getuigen,
 Als zich voor God *haar* knieën buigen.

De geur van haar barmhartigheid
 Wordt door gansch Holland uitgebreid,
 Daar grijze en jeugd
 Haar zachte deugd
 Met eer bejegent;
 Luid wordt zij door den vreemdeling,
 Dien ze onder 't gastvrij dak ontving,
 En luid door de arme weeuw gezegend,
 Die nimmer troostloos verder ging.
 Maar steunt ze, ook voor haar eeuwig lot,
 Niet op haar deugd, maar op haar God,
 Zijn engelen zullen met gezangen
 Haar in zijn gastvrij hof ontvangen.

NACHTEGAAL.

Zijt mij gegroet,
 Met blij gemoed,
 Maar niet met luide zangen!
 Mijn opgewekte zangdrift zwijgt
 Bescheiden stil, waar de uwe stijgt,
 Waaraan mijn gansche ziel blijft hangen.

Ik ken er veel,
 Wier schelle keel
 In uwen roem wil deelen;
 Maar eensklaps zwijgt gij tot hun straf,
 En wacht den stillen avond af,
 Om 't Eenig lied in eenzaamheid te kweelen.

KEURIGHEID.

Wat schoon is moet eenvoudig zijn;
 Maar Eenvoud mag geen ruwheid wezen.
 Eenvoudig zij 't gevoel, maar fijn;
 Eenvoudig 't woord, maar uitgelezen.

¹⁾ Eene eer, aan haar voorgangster Maria van Tautenburg door Keizer Karel V aangedaan, die haar bij die gelegenheid „zijn gebiedende Vrouwe” noemde.

KOEKOEK.

Zeer zelden is ons de eer beschoren,
 Dat iemands oog u ziet;
 Maar des te meer vervult ge onze ooren
 Met uw eentonig lied;
 En wij — wij willen 't altijd hooren,
 Al zingt gij anders niet
 Dan: Koekoek, Koekoek!
 Koekoek Eenzang!

Elk kent, mijnheer! uw ruim geweten,
 Uw vreemd begrip van recht;
 Daar gij, om zelf wat rijker te eten,
 Uw kroost te vondling legt:
 En wij — wij willen 't aardig heeten,
 Al is het nog zoo slecht
 Van Koekoek, Koekoek,
 Koekoek Eenzang!

Gij spelt ons niet dan regenbuiën;
 Gij gilt uw blijdschap uit,
 Als, op een heldren dag, in 't zuien
 Een donker luchtje kruit.
 Hier zou een ander 't door verbruïen;
 Maar wat wordt ooit misduid
 Aan Koekoek, Koekoek,
 Koekoek Eenzang?

Gij schijnt ons deze les te leeren
 Van populariteit:
 „Men heeft zich niet zoo zeer te keeren
 „Aan kunde of eerbaarheid!
 „Verberg alleen met zorg uw veëren,
 „En zie wat kracht er leit
 „In Koekoek, Koekoek,
 Koekoek Eenzang!”

ZONSONDERGANG.

's Hemels wonder
 Duikt in volle schoonheid onder,
 Schittert met gekleurde stralen
 Over heuveltop en dalen,
 Dekt de kim met vuur en vonken,
 Troost de wereld met zijn lonken,
 En neemt afscheid met een lach —
 Morgen rijst een nieuwe dag!

Maar voor heden,
 Slechts wat na-gloor hier beneden;
 Slechts een lichtstreep aan de kimmen,
 Met een rozenkleurig glimmen,
 Dat den wolkjes in hun zweven
 Aan blijft kleven;
 Straks is 't nacht....
 Maar de maan betreft haar wacht.

Desgelijken
 Is uw glorieijk bezwijken
 Ook geweest,
 Groote Geest!
 Als een zon zijt gij gezonken,
 Als een zon hadt gij geblonken
 En met vollen glans gepraald,
 Tot gij, laat, hadt uitgestraald.
 Rijkbegiftigde, des gevens
 Nimmer moe,
 Wierpt ge ons, op de grens des levens,
 Nog uw schoonste schittering toe.
 Eensklaps, als gij waart verdwenen,
 Werd het duister om ons henen....
 Ja, een schoone na-gloor blijft
 Aan de nevelwolkjes hangen —

Maar waar of het maantje drijft,
 Dat van nacht u zal vervangen?

AAN DE ZEE.

Te Shanklin op het Eiland Wight.
 Aug. 1851.

Ik heb van nacht uw stem gehoord,
 Weerklinkende in dit lieflijk oord,
 Waar mij mijn voeten 's avonds brachten;
 Hoe statig klonk die grootsche stem,
 En zong met majesteit en klem,
 In 't heilig uur, de macht van Hem,
 Die op u ziet in stille nachten.

'k Heb, slaaploos op mijn legerstee,
 Naar u verlangd, geduchte Zee!
 Ik zag u voor het oog der ziele.
 Thans, bij des hemels vroegsten blos,
 Aanschouw ik, van dees hooge rots,
 U, grootste dezer schepping Gods!
 Diens Gods, voor wien ik needrig kniele.

Hoe prachtig blinkt, in 't morgenlicht,
Voor mijn bewondrend aangezicht,
Dat veld van donkerblauwe baren;
Niet grauw en grijs als zij, die 't strand
Bespoelen van mijn Vaderland;
En toch, met deze hand aan hand,
Een zelfde Zee, waar de oogen staren.

Een zelfde Zee, die Englands vlag
Naar 's werelds einden voeren mag,
En Neerlands dundoek op ziet wuiven;
Een zelfde, die, in 't bloeiend Zuid,
De geuren riekt van 't geurigst kruid,
En, hoog in 't Noord, met schor geluid,
De schotsen op elkaar doet schuiven.

In Oost en West en Zuid en Noord,
Brengt al 't gebergte stroomen voort;
Zij glinstren, murmlen, ruischen, klateren,
Verbreeden, vallen, scheuren 't land,
Gaan snel en bruisende af naar 't strand.
Een zelfde Zee, aan elken kant,
Verzwelgt hen in haar zoute wateren.

Aldus, nog riekende van wijn
En geurge klaver, gij, mijn Rijn!
Aldus de Teems, trotsch op haar krone;
De Taag, doorvonkt van gouden gloed;
De Niger, zwart van menschenbloed;
En blonde Gangâ's heilige vloed;
En de onverwinlijke Amazone.

Een zelfde Zee vereent en scheidt
De volkren, langs haar zoom verspreid;
Verplaatst, verdeelt des aardrijks gaven;
Ontvangt, vervoert, verzwelgt, vergeet
De hooggetuigde Armade, en weet
Het schelpdier in zijn steenrotsspleet
Bijtijds te spijzen en te laven.

Een zelfde Zee, die hier met lust
't Groen voorgebergte omarmt en kust,
Daar bruisend brandt om klip en banken,
Hier monsters kweekt, daar wondren bergt,
Nu schatten brengt, dan offers vergt,
Hier helden tot een noodkreet tergt,
En ginds genezing brengt aan zieken.

Een zelfde Zee.... En is dat waar,
Zoo kan zij ook, van baar tot baar,

Voor mij een boodschap verzenden!
 Ik bid u, Golven! dat gij 't doet:
 Brengt aan de lieve Vrouw mijn groet,
 Die gij bij 't Hollandsch duin ontmoet
 En 't oog naar 't Zuiden heen ziet wenden....

Doet ook het Kind een weinig goed,
 Het knaapje met verlamden voet,
 Dat zij komt baden in uw vloed,
 En laat haar bange zorgen enden.

 REINEN VAN HARTE.

NAAR EENE SCHILDERIJ VAN ARIJ SCHEFFER.

Vroolijke Onschuld,
     die niet weet,
 Welk een eerplaats
     zij bekleedt;
 't Licht begroetend
     van den dag,
 Met haar blijdsten
     kinderlach,
 Met de tintling van twee oogen,
     In wier blauw
 Wij de oprechtheid lezen mogen
 En een vlekkelooze trouw.

Kuische Schoonheid,
     die haar oog
 Vredig opslaat
     naar omhoog;
 't Effen voorhoofd,
     rein en schoon,
 Onversierbaar
     door een kroon;
 Schoonheid, met haar kracht en waarde
     Niet bekend;
 Lelie, zwevende over de aarde,
 d' Open kelk naar God gewend.

Goelijke Eenvoud,
     't hart vervuld
 Van haar liefde en
     rijk geduld;
 Liefst de laatste;
     liefst geleund
 Op een schouder,
     die haar steunt;

Door geen vreezen of vermoeden
 Ooit ontrust;
 Prooi der boozen, vreugd der goeden,
 Maar van beiden onbewust.

Scheur uw heemlen,
 Hemelheer!
 Zend beschermen-
 de englen neer!
 Blinke een straal van
 hooger licht
 Deze' uw schepslen
 in 't gezicht!
 Gun dat zich de reine blikken
 Dezer Trits
 In de aanschouwing Gods verkwikken,
 Die het deel der REINEN is!

ÉÉN IS NOODIG.

Een schoone leest,
 Een edel bloed,
 Een rijke geest,
 Een vroom gemoed:
 Alles is hij waard,
 Die dit samenpaart;
 Maar die het laatste alleen bezit,
 Heeft ook genoeg aan dit.

HET ORANJEWATER.

De jonge Prins van Oranje stak op den 11den November 1851, de eerste spade in het stuk duingrond achter het landgoed Leyduin, boven Haarlem, waarin men voorhad de eerste vergaarkom te graven voor de sedert voltooide *Waterleiding* ten behoeve der Hoofdstad. Eer de Prins nog vertrokken was, zag men het gewenschte water in het door hem gegravene gat reeds opgeweld. De vergaarkom heeft den naam van *Oranje-water* gekregen.

Omkrans het hoofd, het achtbaar hoofd,
 Gij Hoofdstad, die wij roemen,
 Met klimop, dat geen winter rooft,
 En late najaarsbloemen;
 Vertoon uw volk een blij gelaat,
 En doe van 't slepend feestgewaad
 De zoomen en de plooiën
 Met munte en tijm bestrooien.

Zie westwaarts! Hef uw oogen op
 Tot waar ze ons duin aanschouwen!
 De herfstwind waait, van 's Blinkerds top,
 Ons vaandel uit zijn vouwen;
 Een daverend trompetgeluid
 Voorspelt u krijg noch oorlogsbuit,
 Maar, naar uw stille bede
 De vruchten van den vrede.

Wat koningszoon, wat heldenbloed,
 Wat middelpunt van zegen
 Trekt hier dees feestelijke stoet
 Met vreugde en geestdrift tegen?
 Een zachte bos op 't lief gezicht,
 Biedt hem een veertienjarig wicht¹⁾
 (Maar komt hem die te stade?)
 Geen degen aan, maar spade.

Aanvaard dit teeken, Vorstenspruit,
 Geboren tot regeeren!
 Des werelds volken prijzen luid
 Hen, die den arbeid eeren.
 Verstrekke 't, in Oranjes hand,
 Aan Hollands volk ten onderpand,
 Dat wie zijn akkers bouwen
 Te recht op hem vertrouwen.

Ja, drijve uw vorstelijke voet
 Dit blinkend vredewapen
 Den koningschatten in 't gemoet,
 Die onder de aarde slapen;
 Het wijs den weg in uwe hand
 Tot waar, van nacht bedekt en zand,
 De zilvren stroomen wachten,
 Die naar het daglicht smachten.

Houdt in, trompet en feestgedruisch!
 En herfstwind, zwijg en luister!
 Met murmlend onderaardsch geruisch
 Verbreekt de bron haar kluister.
 Daar welt zij op, hand over hand,
 En stort haar spranken over 't zand,
 En blinkt ons tintlend tegen,
 Een beeltnis van Gods zegen.

Ja, Bron van Goedheid, God! van wien
 De goede gaven komen,

¹⁾ Sylvia Van Lennep, nu Baronesse Taets van Amerongen, jongste dochter van den onvergetelijken Dichter van den *Hollandschen Duinzang*.

Gij doet ook dezen zegen zien
 Ook deze waatren stroomen,
 De wijsheid, die de bron ontdekt,
 De kunst, die haar tot leidsvrouw strekt,
 Zijn goddelijke stralen,
 Die uit Uw hemel dalen.

Van U is elke waterdrop,
 Die neerzijgt uit de wolken,
 Die afruischt van des heuvels top,
 Die opbruist uit de kolken;
 Wat steden drenkt, wat volken spijsst,
 Waar zich een vorst om zalig prijst,
 Bij overvloed en vrede —
 Gij deelt het alles mede.

o, Moge uw zegen, mild en rijk,
 Met onverpoosde stralen,
 In liefdeblijk op liefdeblijk
 Op 't minzaam voorhoofd dalen
 Van 't vorstlijk kind, dat dezen dag
 Zijn naam aan waatren geven mag,
 Wier overvloedig vloeien
 Roos en olijf doe bloeien!

Barst los weer, blijde jubeltoon,
 En dreunt, gij feestbazuinen!
 Ja, klinkt en weerklinkt, vol en schoon,
 Langs Haarlems grijze duinen!
 De donder van 't geschut vermeld'
 Aan stad en lande, bosch en veld,
 Dat hier de waatren vlieten,
 Die naar den Amstel schieten!

Vloeit, heldre spranken, op den wenk
 Van Willems zoon verkregen!
 Bruist, als een koninklijk geschenk,
 Zijn dankbre hoofdstad tegen;
 Voert bloemen van gezondheid aan,
 Die frisch en vroolijk opengaan,
 En laat uw zuivre teugen
 Het laatst geslacht verheugen!

OPMERKING.

't Uitvoerig Beeld voldoet niet recht,
 't Moet voor een Omtrek wijken.
 Portretten lijken doorgaans slecht;
 De meeste Charges lijken.

SIMON PETRUS.

Bevallig Meer, volschoon Gennésaret,
Dat, met een lach van moederlijk ontfermen,
Den jeugdigen Jordaan in 't koele bed
Ontvangt en streelt en ophoudt in uw armen,
Dan weer ontslaat en, met een stil gepeis,
Van tusschen 't groen, nog vroolijk na blijft staren,
Onwetend hoe hij, na een korte reis,
Het Meer des Doods in d'open mul zal varen!
'k Wenschte u te zien, stil, donkerblauw, en klaar
In 't diepe dal met effen golfjes vloeiend,
Geen windje met de ruige gersten-aar,
Geen tochtje met de wilde haver stoeiend,
Die aan uw zoom, met blont gebloemt vermengd,
Op de akkers praalt, die in de glooiing hangen,
Waarlangs u beek bij beek de schatting brengt,
Van trap tot trap in 't vallen opgevangen.
'k Wenschte u te zien, wanneer in 't hoog gebergt
De wind ontwaakt en uitbreekt door zijn kloven,
Door 't onthoudt verbitterd en getergd,
Om met één vlag u al uw glans te ontrooven,
Uw waatren op te jagen, dol van schrik
En wit van schuim, dat opstuift van uw zoomen,
En uren ver, in 't eigen oogenblik,
De roosjes knakt, die van geen onheil droomen.
'k Wenschte, aan uw rand, te denken aan den tijd,
Toen gij, omringd van dichtbevolkte steden,
Nog schooner dan gij tegenwoordig zijt,
Geen graanoogst slechts uw oevers zaagt bekleeden,
Maar aan den wijn- de olijvenhof zich sloot,
Het dadelbosch u schaduw toe mocht wuiven,
En 't hart van maand tot maand werd uitgenood
Op overvloed van vijgen en van druiven;
Toen 't in uw kil, zoo stil en eenzaam thans,
Bij nacht en dag van bruine zeilen kriede,
En 's levens nood en de arbeidstaak des mans
Uw oevers en uw watervlak bezielde.
Zoo heeft de zoon van Jona u aanschouwd,
De visscher, aan uw boorden opgetogen,
Van jongs af met uw wateren vertrouwd,
En in gevaar, als de appel van zijn oogen,
Door God bewaard, die voor dit needrig hoofd
Een last en, bij den last, een kroon bewaarde,
Die (Simon! had uw hart het ooit geloofd?)
Eens schittren zou voor hemel en voor aarde!

O, welk een dag, als, uit eens broeders mond,
Door 't vurig hart de blijmaar werd vernomen:

„De Christus, aan de Vaderen verkond,
 De Christus, o mijn broeder! is gekomen;”
 Als ge aan de hand diens broeders, vol ontzag
 Hem aanzaagt, die geheel uw ziel doorschouwde,
 En in den zoon van Jona, reeds dien dag,
 Den Petrus zag, dien Hij hem maken zoude!
 O, welk een dag, als ge aan diens broeders zij,
 In 't stille meer het vischnet uit gingt strekken,
 En 't: „Visschers van de menschen zijt gij mij!”
 't Ontroerde hart zijn roeping moest ontdekken!
 O, welk een dag, als, na een langen nacht
 Van ijdele moeite en arbeid en gevaren,
 De morgenstond den Meester tot u bracht,
 Om van uw boord de saamgevloede scharen
 Te zeggen met zijn woorden, enkel geest
 En leven, kracht en balsem voor de zielen,
 Maar straks daarop u, bevende en bevreesd,
 Voor d'aanblik van zijn wondren te doen knielen,
 Neen, als verplet terneer te werpen, van
 Een diep besef van schaamte en schuld verslonden —
 „Heer, wijk van mij! ik ben een zondig man....”
 Zoo spraakt gij tot den Redder van de zonden,
 Maar liet zijn hand niet varen. Ach, uw hart
 Was 't Zijne alreeds, om nooit van Hem te scheiden...
 Vaarwel, lief Meer! Dit afscheid baart geen smart;
 Uw zoon gaat waar hem Jezus zal geleiden.

Vaak zal hij nog, met Hem, u wederzien,
 Uw watervlak op nieuw zijn scheepken dragen,
 Getuige van veel wondren. 't Zal geschiën
 Dat Petrus in de branding zal versagen,
 En Jezus sluimren; tot op eens zijn woord
 Uw golven, en den stormwind, en de zielen
 Der zijnen stilt, en aan 't bevredigd boord
 Slechts knieën vindt om voor Hem neer te knielen.
 Haast.... Schriklijk is de nacht en hoog de nood,
 En Jezus ver. Hoe schuimen al uw baren!
 Hoe dreigt en nijgt de ranke visschersboot
 Elk oogenblik den afgrond in te varen.
 Een hoogste golf rolt voor 't verschrikt gezicht
 Plechtstatig aan, omringd van hooge golven;
 Haar witte kruin, verlicht door bliksemlicht,
 Blinkt altijd uit, wordt nimmer overdolven.
 Zij nadert.... Neen, dat is geen waterpluim....
 De stormwind speelt met breede mantelvouwen....
 Een spook der nacht waart om door 't brandend schuim...
 Hoe gilt de vrees, dit vreeslijkste aan te schouwen!
 „Hebt goeden moed!” zoo spreekt een dierbre stem:
 „Vreest niet! Ik ben 't.” De vrees is weggenomen.

Het is de Heer. En Petrus zegt tot Hem:
 „Indien Gij 't zijt, zoo laat mij tot U komen!”
 Een wenk! Hij staat op 't om hem zwalpend nat.
 Een blik! Zijn voet zinkt weg; zijn knieën volgen....
 En, had de Heer zijn hand niet aangevatt,
 De Petra waar door d'afgrond ingezwolgen!

Heeft Simon! in dien *later* nacht,
 Toen ge, over *dieper* stroomen,
 Tot Jezus wildet komen!
 En ge andermaal bezweekt van *kracht*,
 Om andermaal te ervaren:
 „Slechts Jezus kan bewaren,”
 Uw hart aan *dezen* nacht gedacht?
 Vergunden toen de weenende oogen
 Te denken aan dien nacht op 't Meer,
 Waar wind en golven uwen Heer
 Woest in 't gezegend aanschijn vlogen,
 Maar zonder dat zijn oog of mond
 Zweem van ontsteltnis deed vermoeden,
 Daar Hij als op een steenrots stond,
 Te midden van de watervloeden;
 Te denken aan dien oogenblik
 Van ontzetting en schrik,
 Toen dondren en klateren
 Van bruisende wateren,
 Gegons en gegier van een razend' orkaan
 U den moed deed vergaan,
 U 't geloof deed bezwijken,
 En het beeld des Heeren wijken,
 In wiens kracht gij slechts kondt staan!....
 Ach, wat dwarling greep u aan!
 Voor uw oogen, welk een duister!
 Zie, hoe zwerk en water wielt....
 Maar een blik straalt u toe, door de liefde bezielde;
 Uit het diepst van uw hart rijst een heilzaam gefluister:
 „Heer behoud mij!”.... Hij behield.

En ook later heeft Hij u behouden,
 Met dien blik, die doordrong tot uw hart —
 Ach, Hij wist wel dat ze vloeien zouden,
 Deze bittere tranen uwer smart.
 Tegen Hem zijn stormen losgebroken
 Woedender dan immer op het Meer,
 Maar, zichzelf vergetend, heeft de Heer
 U de hand der redding toegestoken.

Hij zal den storm niet doen bedaren,
 Die *THANS* Hem tegendruischt;

Hij zal niet wandlen op de baren,
 Wier barning om Hem bruist;
 Straks overstelpen Hem de golven
 Dier opgezette zee;
 't Gezegend hoofd wordt overdolven
 Door 't onuitspreeklijkst wee;
 Straks sluiten over Hem de beken
 Zich dicht van dood en graf;
 Maar, als Hij 't hoofd weer op zal steken,
 Wischt Hij uw laatste tranen af.

Daar rijst de schoonste morgenstond,
 Die uwe bergen ooit verguldde,
 Uw vreedzame oevers in het rond
 In rozenbloed en paarlenhulde,
 Of, op het aadmen van zijn mond,
 Uw tintelende golfjes krulde,
 O Galiléa's lieflijk meer!
 Uw borst gaat golvende op en neer,
 Alsof zij klopt voor reiner sfeer,
 Alsof zij trilt van hooger leven;
 Een ongelijkbre heerlijkheid
 Ligt op uw spiegel uitgebreid,
 Alsof ge een zegen Gods verbeidt
 En aan voelt zweven;

Alsof gij van den reinen glans,
 Die eens zal schitteren aan den trans
 Der nieuwe hemelen, reeds thans
 Een zuivren straal hadt opgevangen;
 Alsof gij waardig waart gekeurd,
 Het heil, waarom de schepping treurt,
 Waarnaar zij reikende armen beurt,
 Reeds nu te erlangen.

En immers mag u 't heil geschiên,
 Den Heer der heerlijkheid te zien,
 Wien de engelen op gebogen kniën
 Verlangende ten hemel wachten
 (Want alle dingen zijn gereed)
 Maar die nog eens uw zoom betreedt,
 Als Hij zoo menigwerven deed,
 Bij dag en nachten!

De volle gloed der heerlijkheid,
 Ten hoogsten hemel Hem bereid,
 Waar Hem de troon der eeuwen beidt,
 Staat nog te komen;
 Maar op dit hemelschoon gelaat,

Blinkt van dien dag de dageraad.
Die heel den glans vermoeden laat,
Die uit zal stroomen.

Zijn Jongren zitten zwiĳgend neer.
Hun ziel gevoelt: „Het is de Heer!”
Een vraag welt op, maar smoort zich weer;
Zij wagen 't niet een zucht te slaken;
Maar 't hart slaat hoorbaar, klopf voor klopf.
Hier is het als op Thabors top;
Alsof de Heer sprak: „Ik vaar op;
Ontziet, Mij aan te raken!”

Zijn blikken, die in 't ronde gaan,
Doen Thomas de oogen nederslaan:
Johannes ziet hem vorschend aan;
Nathanael zit opgetogen;
Maar Simon, zoon van Jona! Hij
Wendt zich tot u. „Bemint gij mij?”
Vraagt Hij tot driemaal toe; en gij....
Toont weenende oogen;

Maar ook, een hart zijns zelfs bewust,
Op zijn alwetendheid gerust,
Een liefde, die zijn voeten kust,
Met ootmoed en vertrouwen beiden.
Welaan! Die liefde stelt in staat
De kudde, die Hij achterlaat,
Voor Hem te hoeden en te weiden,
En Hem te „volgen, waar Hij gaat.”

Simon, heeft voorheen
U ons hart geprezen:
Deze liefde alleen
Doet u Petrus wezen.
Deze liefde doet
Wandlen op de baren;
Zonder overmoed
Lacht zij met gevaren.
Zij zal, in haar kracht,
Over muren springen;
In den holsten nacht
Blijde psalmen zingen.

Dat nu 's vijands haat,
Volk en hoogepriester,
Dat des Boozen raad;
Sluwer steeds en driester,

Deze liefde vrij
 Aanval onder 't wapen:
 Nimmer wankelt zij,
 Nooit meer zal zij slapen,
 Nimmermeer vervaard
 Wijken, vluchten, zinken, —
 Maar het vleeschlijk zwaard
 In de scheede klinken.

Deze liefde kent
 Roem noch eigen krachten,
 't Oog omhoog gewend,
 Durft zij hulp verwachten.
 Deze liefde, rein
 Van 't hoogmoedig eigen,
 Stil voor God en klein,
 Weet haar wil te neigen,
 Gordt zichzelf niet, laat
 Zich de handen boeien,
 Lijdt, en acht geen kwaad
 Zoo haar bloed moet vloeien.

Moet zij aan het kruis
 's Heilands beker drinken,
 Uit des Vaders huis
 Zal haar tegenklinken:
 „Deze liefde moest,
 „Uit de kroes des Heeren,
 „Zevenmaal getoetst,
 „Zuiver wederkeeren,
 „Om voorts onverdoofd
 „Als een kroon te pralen,
 „Die op Jezus hoofd
 „Schittert met haar stralen.”

OOG EN HART.

Een blik, die tot in 't binnenst ziet....
 Ach, welk een gaaf voor u en mij!
 Mijn Heiland! geef me uw oogen niet,
 Of geef me uw hart er bij.

AAN MIJN VADER,

OP ZIJN TWEEËNZEVENTIGSTEN VERJAARDAG.

NA DE AANVANKELIJKE HERSTELLING MIJNER MOEDER UIT ZWARE KRANKTE.

Het hart eens teedren echtgenoots
 Vreez' voor zichzelf geen pijn des doods,

Toch blijft het beven:
Hij ademt voor een ander Ik,
En kan hij denken zonder schrik
Aan dien ontzettenden oogenblik,
Als dat zal sterven, en hij leven?

De liefdeband, die nooit verslijt,
Klemt vaster na een langen tijd,
En wil niet breken.
Hoe siddren hart en ingewand
Op 't denkbeeld van de ijsskoude hand,
Die eens, door 't slaken van dien band,
Het levenzelf naar 't hart zal steken!

Zoo iets, in 's echtviands trouw gemoed,
Aan de oude liefde een nieuwen gloed
En kracht kan geven,
't Is dan, wanneer des Engels zwaard
Een dierbre weerhelt tegenvaart,
En zij bedreigd wordt... doch gespaard,
Om als opnieuw voor hem te leven.

Hoe zevenvoudig zalig is
't Bezit, na 't reeds gevoeld gemis,
De rust, na zorgen;
Hoe nieuw op nieuw 't geluk voor 't hart,
Door persende angsten lang benard;
Hoe lieflijk, na een nacht van smart,
Het scheemren van een stillen morgen!

Hoe vroolijk straalt, in zulk een licht,
Uw opgehelderd aangezicht
Thans in ons midden;
Mijn Vader! met hoe blijde een geest,
Viert gij den dag van dit uw feest,
Die haast een treurdag was geweest —
Maar onze God liet zich verbidden.

Hoe smelt mijn ziel met de uwe, en prijst
Een liefde, die haar macht bewijst,
Door dus te sparen!
Hoe veilig, wat de toekomst baar,
Steunt ons geloovig hart op haar,
Die u, na zesmaal twalef jaar,
De vreugd gunt van een zulk verjaren!

VLEUGELS.

Zoo gij mij boeien wilt en treffen
 Door Poëzij,
 Zoo dwing mij 't oog omhoog te heffen:
 Zweef boven mij!
 Van dichters wensch ik liefst te ontmoeten
 't Gevleugeld soort;
 Beleefd wil ik ook de andren groeten;
 Maar pak mij voort.

WEENT NIET OVER MIJ.

Jezus wordt weggeleid:
 Heilige Onnoozelheid!
 Is daar geen deugd of eer
 Bij Jood noch Heiden meer?
 Is daar geen moed of kracht
 Dan bij de helsche macht?
 Druischt niet een enkle stem
 In tegen 't: „Weg met hem?”
 Barst niet een menschlijk hart
 Los in een luide smart,
 Uit in een rauwen gil?
 Zwijgt ook de hemel stil?
 Valt, op dees onweersdag,
 Nergens een donderslag?
 Gaat door de onreine lucht
 Zelfs niet een bange zucht,
 Die voor den Heilge spreekt,
 En de onschuld wreekt?

Jezus wordt weggeleid:
 Heilige Lijdzzaamheid!
 Gij droegt de doornenkroon:
 Zij stond U schoon.
 Gij torst het kruishout nu:
 Die last verheerlijkt U.
 Gij kunt niet schooner zijn
 Dan in uw hoogste pijn,
 Doende den diepen grond
 Van uwe liefde kond:
 Maar wie heeft oog of hart
 Voor deze schoone smart?
 't Woedend gepeupel niet,
 Dat zijn profeet verstiet,
 Dat zijn onschuldig bloed
 Over zich komen doet,

Noch ook de krijgerstoet,
 Die 't plengen moet....
 Stil! In der Vrouwen drom,
 Gaat een gemompel om:
 Stil! Uit der Vrouwen rei,
 Meldt zich een luid geschrei,
 Dat Jezus eer bewijst....
 Hoor, hoe het rijst!

Jezus wordt weggeleid:
 Heilige Barmhartigheid!
 Minst over eigen smart
 Bloedt Hem het hart.
 Als Hij de Sioniet'
 Over Hem weenen ziet,
 Vall' Hem zijn kruis ook zwaar,
 Hij weent om haar.
 Want, over kruis en dood.
 Ziet Hij haar bangen nood,
 Hoort Hij haar jammerklacht,
 Radeloos voortgebracht:
 „Heil der versmade maagd,
 „Die geen en man behaagt!
 „Zalig de dorre schoot,
 „Nimmer van kinde groot!
 „Bergen verplet me vrij!
 „Heuveln stort over mij!....”
 En die ten kruisberg gaat
 Spreekt met een zacht gelaat:
 „Klagende Sioniet’!
 „Ween over Jezus niet;
 „Maar zoo gij weenen moet,
 „Ween over eigen bloed;
 „Stort om Jeruzalem
 „Tranen — met Hem!”

WEERHAAN-WIJSHEID.

Tempori cedere — semper sapientis est habitum.

CICERO.

„De ware wijsheid is zich naar de omstandigheden
 Te schikken.“ Dat 's een spreuk van Romes redenaar.
 Dies diende, voor een tijd, Pompejus aangebeden,
 En Cesar, na diens val, verheerlijkt; dat is klaar.
 Nu, 't is ook veiligst bij den winnaar; en in zegen
 Wordt immers liever dan in nederlaag gedeeld?
 Een kroontje lacht het hart wel eens zoo aardig tegen,
 Als traan, of schaamteblos, die door de wangen speelt.

De Zon gaat op! Bid aan! — Zie, zie haar hooger stijgen!
 Kraai al wat kraaien kan haar morgenglorie uit! —
 't Is avond, en zij daalt. — Zwijg! Wijzen voegt het zwijgen. —
 Zij zinkt, gaat onder! — Foei, nu dient zij uitgefluit.
 Op scantuil, 't is hoog tijd! — De Maan schijnt op te komen....
 Is 't Waarheid! Is zij vol? Wij smelten reeds in lof. —
 Zij naakt Orion. Hoe? Zij schijnt zijn knots te schromen....
 Haar wang verbleekt.... Houdt op! Daar is geen lovensstof.
 Dus laken? — Niet zo snel! Daar is een soort van loven
 Met laken ondermengd; waar past dat, zoo niet hier?
 Zoek Nieuwland middlerwijl. Maar neen! de Maan haalt boven!
 Weg, laffe starpoët! Uw lichtheid deugt geen zier.
 Lang leef de Maangodes! — Wel mag het haar bekomen;
 Ziet gij dat wolkenheir? Haar neerlaag is gewis.
 't Rukt aan, verdikt, verwint, heeft alles ingenomen....
 Het rijk der Maan heeft uit. — Lang leef de Duisternis!
 Hoe was 't ook mogelijk dat we aan 't licht ons zoo verwenden?
 Verblindheid hield ons aan een ijdlén glans geboeid.
 Verga en Zon en Maan en duizend Sterrebenden:
 Het Duister is 't alleen, waarvoor ons hart ontgloeit.
 Ach, zotte schouwburgpronk met gloed en straalgeflonker,
 Die de oogen afmat en 't gevoelig brein ontsteekt!
 Hoe veilig tasten we om in 't hartverkwikkend donker,
 En knippen wien 't ons lust, terwijl geen schepsel 't wreekt. —
 Wat 's dat? Een purpen gloed verschijnt aan de oosterkimmén;
 De lucht wordt klaar en blauw. Wat of dat worden zal?
 Dat is „de blonde Auroor;” haar „rozenvingren” glimmen....
 Verwacht de Zon eerlang met schepter, kroon, en al! —
 Dat 's leelijk. Niet in 't minst. Al toonden wij gehechtheid
 Aan duisternis en nacht, wat maakt dat uit, gansch bloed!
 Belijd die dwaling met wat nagemaakte oprechtheid:
 Die grijns is overal voorhanden, en staat goed.

Ach, 't kost zooveel niet zich in 's werelds spel te schikken.
 Zoo knie en rug en tong maar meê wil, en 't verstand
 Den juisten tact bezit der gunstige oogenblikken,
 Het maakt u meester van de meesters van het land.
 „Ja maar 't geweten!” Wat geweten? Zulke dingen
 Zijn overbodig; moeit ge u daarmee? Lieve man!
 Wat beeldt uw hart zich in? Wij zijn geen hemelingen,
 Maar nog op de aarde thuis. Daar gaat het.... zoo als 't kan.
 Volhardt gij? Ban u dan uit onze samenleving!
 Gewetens zijn niet op de hoogte van den tijd.
 Wij dulden veel; maar voor gewetens.... geen vergeving!
 Zij zijn behoudend, achteruitgaand en, in spijt
 Der wetenschap, geheel niet vatbaar voor ontwikkelen.
 't Geweten acht ik niet rein menschlijk; niet geschikt
 De menschheid op de baan haars strevens aan te prikkelen —
 „Maar God heeft, dunkt mij toch....” Van God dient niet gekikt.

Of wilt ge een God, en ons den waren godsdienst toonen,
 Ze is liefde, en anders is 't geen godsvrucht zoo 't behoort.
 Wat zegt uw Bijbel? „Zoet en lieflijk is 't dat zonen
 Van 't zelfde huisgezin als broedren” en zoo voort.
 En daarom, plaag ons niet met wat wij stelsels heeten;
 Wees liefdrijk; geef en neem, en knel u in geen keurs,....

*Dat is: Vertrap het Recht, om meer en beter te eten;
 Verzaak Gewisse en God, maar nimmermeer uw Beurs.*

JAARGETIJDEN.

(NAAR ERNST FLORIS).

LENTE.

Onder vreugde en zoete smarten,
 Scherts, gezang en minnekoozen,
 Vluchten ons de schoonste weken.
 Al wat bloeien kan, kan breken,
 Veldvioletjes, malsche rozen,
 Blanke lelies, jonge harten.

ZOMER.

Drukkend is de heete lucht;
 Dreigende onweers barsten los;
 Donker kleurt zich veld en bosch;
 Maar in stilte rijpt de vrucht.

HERFST.

Koren hier, en ginder druiven,
 Die tevreden is, is wijs;
 Gaarne ziet hij, tot dien prijs,
 Kleur en geur verstuiven.

WINTER.

Wordt u de aarde droef en duister:
 Zie omhoog naar 's hemels luister.

Leer in grauwe windeldoeken
 Kiemen van nieuw leven zoeken.

OP 'T ZIEKBED.

Op 't ziekbed dankt u, Heer! mijn lied,
 Dewijl 't een bed mag zijn;
 Zoovele krankten hebben 't niet;
 Maar warm en zacht is 't mijn'.

Op 't ziekbed looft u, Heer! mijn zang,
 Omdat een ziekbed leert;
 Zooveel gezonden leefden lang,
 Maar leefden lang verkeerd.

Maar wat, indien 'k ondankbaar was
 En morde en tegensprak?
 'k Verdiende dan dat 'k nooit genas,
 Maar sukklend bleef en zwak.

Heer, zoo gij 't ziekvertrek ook nu
 Voor mij ten schoolzaal kiest,
 Vertoon mij dat een kind van u
 Daar nimmer bij verliest!

GEEN DEEL, MAAR 'T GEHEEL.

Een weinig menschenkennis schaadt
 En werkt verbittring der gemoederen;
 Maar hebt gij ze in een volle maat,
 Zoo strekt zij tot verbroederen.

EENVOUD.

Wat elk behaagt op d'eersten blik
 En aantrekt op den duur,
 Is Eenvoud, wars van kwik en strik,
 Is Eenvoud en Natuur.

De Schoonheid spot met elk sieraad,
 De Waarheid evenzeer;
 Zoo 't eerbaar hart het reeds versmaadt,
 Het vrome des te meer.

De wereld heeft haar mommerij
 Zoo noodig als haar geld:
 Een reine ziel is vrank en vrij,
 En treedt in 't open veld.

En laat zich tot den bodem zien,
 Gerust en zonder schrik,
 Maar let op onbescheiden liên,
 En weert ze met een blik.

Haar valt de zegen Gods ten deel;
 Dat 's alles wat zij vraagt;
 En voorts bekreunt zij zich niet veel,
 Wien ze al of niet behaagt.

Toch rust op haar, met stille vreugd
 En zachten liefdegloed,
 Het oog van ouderdom en jeugd,
 Die 't Schoon vereert in 't Goed'.

STIJG, MAAR NIJG.

Laat niets uw ader stremmen,
 Beek, zoo vol en klaar!
 Niets uw vleuglen klemmen,
 Moedige Adelaar!
 Niets uw liedren smoren,
 Zanger van het woud!
 Niets uw werking storen,
 Geest, zoo vrij en stout!
 Oefen al uw krachten,
 Neem uw steilste vlucht,
 Waag uw zwanenschachten
 Aan de hoogste lucht,
 Spot met band en perken,
 Die u 't schepsel stelt....
 Maar neig uw oogen, plooi uw vlerken,
 Waar zich de Heer der schepping meldt!

ZWIJGEN.

Gij ziet alleen maar moed, waar moedig wordt gesproken.
 Leer, Justus! leer den prijs van 't zwijgen ook vermoën;
 Daartoe heeft menigmaal aan sprekers 't hart ontbroken;
 Ook zwijgen is somtijds een spreken en een doen.

MORGENSTOND.

Wat is er niet te hooren,
 Wat is er niet te zien,
 Bij 't eerste morgengloren,
 Als nacht en nevel vliên:
 Van glansen, kleuren, stralen,
 Die langs den hemel dwalen;
 Van rozenroode wolken,
 Die 't oost en west bevolken;
 Van heldre pareldroppen
 Op blaadren, bloemen, knoppen;
 Van blijde vogelzangen,
 Luidruchtig aangevangen,
 Uit volle borst geslaakt....
 Maar tot Arbeid is de mensch ontwaakt.

Wat is er niet te ontwaren
 In 's harten diepsten grond,
 Bij 't opgaan onzer jaren,
 In 's levens morgenstond!
 Te voelen, te beseffen,
 Te gissen en te treffen,
 Te zoeken, te verlangen,
 Te ontdekken, op te vangen,
 Te kennen en te smaken,
 Tot eigendom te maken,
 Te droomen en te dichten,
 Te slechten en te stichten,
 Te ontginnen, nooit genoege...
 Één ding is noodig, en dat Ééne vroeg.

MADELIEFJE.

't Is Flora's page: — in every place,
 In every season fresh and fair,
 It opens with perennial grace,
 And blossoms everywhere.

J. MONTGOMERY.

Spreid vroolijk, tusschen gras en kruid,
 Het hagelwitte kroontje uit,
 Om 't hart van louter goude!
 Al valt ons 't voorjaar schraal en ruw,
 Wat, Madelifje, deert het u?
 Gij zijt niet bang voor koude.

Gij wacht niet tot, met zomerpracht,
 De zon vroeg opstaat in haar kracht,
 In 't purperkleurig oosten;
 Maar komt ons, needrig als gij zijt,
 Van een gerekten wintertijd
 Met goelijk lachje troosten.

Als 't Maartsch viooltje, dicht in 't mos,
 In 't warmste plekje van het bosch,
 Zich huivrig aan komt melden,
 Wast reeds uw knopje, rood als bloed,
 Het bibb'rend paaschlam voor den voet,
 In de on-beschermden velden.

Daar spoort gij, met ontploken blaân,
 De velerhande bloempjes aan,
 Nog sluimrend of kleinmoedig.
 Ze ontwaken lieflijk, een voor een,
 En schittren vroolijk om u heen, —
 Maar neigen 't hoofd zoo spoedig.

Zij neigen 't hoofd, zoo jong en schoon,
 Hier pronkende met gouden kroon,
 En ginds met bonte verven;
 Het blozende gelaat word bleek;
 En 't oogje, dat zoo geestig keek,
 Breekt, in een haastig sterven.

Maar gij bloeit voort in 't scheutig gras.
 Haast overdekt u 't hoog gewas,
 Als pluim en aren zwieren.
 De hooitijd komt: die pronk ligt neer....
 Gij zijt er *nog*, gij zijt er *weer*,
 En zult het etgroen sieren.

Het etgroen, ja! en 't laatste groen.
 Laat vrij de najaarsstortvlaag woën,
 De winterstormen naderen:
 Glimlachend ziet gij 't woeste spel,
 En groet den kortsten dag nog wel,
 Van tusschen gele bladeren.

Ik weet wie, in bevroren grond,
 In 't zonnig hoekje u bloeien vond,
 Als sneeuw het veld reeds dekte;
 Ik weet, in wiens bezwijkend hart
 De les, die dus gegeven werd,
 Een nieuwe veerkracht wekte.

O Leerzaam bloempje, laag benaamd,
 Gij maakt uitnemender beschaamd,
 Door onuitputbare krachten.
 Die needrigst leeft, leeft veiligst voort;
 En die zich aan geen tijden stoort,
 Hoeft op geen plaatsen te achten.

De duinroos vindt men slechts op 't duin;
 De heibloem, in 't eentonig bruin;
 De korenbloem, in 't koren;
 Geen smachtende vergeet-mij-niet
 Dan tusschen lisch en oeverriet
 En waterkers verloren.

Der bloemen schoone koningin
 Ontziet zich met haar hofgezin
 In 't open veld te pralen;
 Daar slechts in schauw van dicht geboomt,
 De balsemgeur ons tegenstroomt
 Van 't lelietje der dalen!

Maar gij, gij klimt den heuvel op,
Ontplooit op 't heideveld uw knop,
En siert des akkers zoomen;
Gij spiegelt u in kreek en vliet;
En, in uw eenvoud, schroomt gij niet
Den bloemhof in te komen.

Gij schuwt de schaduw noch het licht,
Maar toont alom een blij gezicht;
Gij hebt geen zorg van noode;
Een druppel regen, laat of vroeg,
Een weinig zons is u genoeg,
Een staanplaatsje op de zode.

Veel bloempjes kiest men om hun geur;
Dit om zijn vorm, dat om zijn kleur;
Niet elk behaagt aan allen;
Maar gij, aan lof noch blaam gewoon,
Uw zedig, uw bescheiden schoon
Toont ieder welgevallen.

U mint niet slechts de schalke maagd,
Die stil uw blaadjes ondervraagt,
Om 't zoetst geheim te ontdekken;
Maar ook de ziele, stil voor God,
Waar in het voorrecht van uw lot
Een weinig moed kan wekken.

U mint het hart, dat, vol en zacht,
Gods rijke schepping tegenlacht
En 't loflied uit doet vloeien;
De wijze, wien gij ootmoed leert;
De needrige armoë, die gij eert,
Door voor haar deur te bloeien.

U mint een onbezorgde jeugd,
In 't gras, met koninklijke vreugd,
Haar boersche kransjes windend;
En 't weesje, vreemd aan spel en lust,
Ter stille plek, waar moeder rust,
U altijd wedervindend.

't Weemoedig schaapje, in de open hei,
Het veulen, dartlend door de wei,
Verheugt zich u te ontmoeten,
En 't bijtje, dat uw honig ruikt,
En in uw open hartje duikt,
Om liefde en lust te boeten.

U mint al 't dichterlijk gediert:
De leeuwrik, dien gij 't nest versiert
En naooft onder 't steigereu;
En ik, wien ge, als ik eens voor al
U door mijn snaren vlechten zal,
Geen wedermin zult weigeren.

GEEN ORGELTOON, MAAR UW PERSOON.

Uw verzen komen tot mijn ooren,
Maar 'k hoor een mond, geen mensch daarin;
O, geef mij ook den mensch te hooren,
Opdat ik hem bemin!

EEN ROOS.

Hoe lieflijk staat een frissche roos
In d'open hof te pralen,
En vangt in d'opgebarsten knop
Zoo menig heldren dauwdrop op
En duizend zonnestrallen.

Nu laat ze eens op den morgenwind
Het hoofdje achtloos wiegelen;
Dan bukt zij, om in 't vijvernat,
Dat kabb'lend om haar voetjes spat,
Het lief gelaat te spiegelen.

En straks vergeet zij paardenkroon
En zachtgebloosde wangen;
Staat stil, en luistert, en gevoelt
Wat gindsche nachtegaal bedoelt,
Met zijn verliefde zangen.

Niet anders bloeit een prille maagd,
In d'ochtendstond van 't leven.
Ach, pluk de tengre roos niet af,
Noch doem haar, in kristallen graf
Te prijken en te sneven!

„Maar zooveel vrijheid! Dreigt zij niet
Met onverwacht verleppen?”
Nee, lucht en vrijheid zijn gezond;
Wijd slechts uw zorgen aan den grond,
Waaruit zij kracht moet scheppen.

AAN EENE JONGE DICHTERESSE.

(SEDERT OVERLEDEN.)

Zeg uw gedachte, zing uw lied,
 Laat ons uw gansche ziel vernemen,
 Eer u een engel Gods gebiedt
 Uw steilste vlucht te nemen!
 Zet voor den opgezette vloed
 De sluizen van den boezem open;
 Vergun een uittocht aan den gloed,
 Eer u zijn vlammen sloopen!

Laat op dit voorhoofd, rein en schoon,
 De flikkring van den dichtgeest stralen,
 Op 't fijn albast der maagdenkroon
 't Verhoogde bosje dwalen!
 Laat, laat een vonk van 't heilig vuur,
 Dat hart en bloedstroom houdt bewogen,
 Ons tegentintlen in 't azuur
 Van die zoo zielvolle oogen.

Is poëzie een gaaf van God,
 Een godenspijs voor menschenharten,
 Een teug van hooger zielsgenot,
 Een laafdrank, in hun smarten:
 O, pleng dien, pleng dien, stort hem uit,
 Laat in ons hart dien nectar glippen,
 Op 't klinken van uw zilvren luit,
 Op d'adem van uw lippen!

Wij zullen, met verrukt gemoed,
 Uw godgewijde tonen vangen;
 Wij zullen drijven op dien vloed,
 Van maagdelijke zangen;
 Een bleekte, een bos, een traan voor al,
 Een blik zal onze erkentnis toonen,
 Maar eerbewijs en lofgeschal
 Uw zedigheid niet hoonen.

Geen weelderige mirtekrans,
 Van dartlen rozengleur doortrokken,
 Durft naadren tot den kuischen glans,
 Die afstraalt van uw lokken;
 En ook de lauwer wage 't nooit
 Zich tot een kroon voor 't hoofd te strengelen,
 Dat met een schoonheid is getooid,
 Verwant aan die der engelen.

Ook zien we een trek op dat gelaat,
 Een glimlach om die lippen spelen,

Die ons bekommerd hart verstaat,
En vruchtloos wil verheelen.
Nog raakt uw voet een nietige aard.
Nog zweeft gij, troostende, in ons midden,
Maar uw verhaaste hemelvaart
Zal niemand lang verbidden.

O toef, vertoef nog, neem geduld!
De dag, van God bestemd, zal komen.
Eerst moet wat zulk een hart vervult
Van zulke lippen stroomen.
Doorzuiver onze onreine lucht
Met galmen van verheven zangen....
Klep dan uw vleuglen, neem uw vlucht,
En boet uw heet verlangen.

TER BRUILOFT VAN MOEDERS TROOST ¹⁾.

Was op mijn versleten luit
Slechts één snaar gebleven,
Kon die snaar slechts één geluid
Stervend van zich geven,
Klinken moest van daag die toon,
Daar ik deze huwlijkskroon
Om dit hoofd zie zweven.

O gewis, het speeltuig, dat
Al zijn melodieën
Reeds voor u ten beste had,
Op uw moeders knieën,
Galmt voor u, geliefde Bruid!
Galmt vanzelf een feestzang uit,
Wacht op geen gebieën.

Duldt gij, brave Bruidegom,
Trotsch op uw vriendinne!
Dat men thans haar spreken kom
Van een oude minne,
Van een teedren liefdegloed,
Zestien jaren aangevoed,
Groot van den beginne?

Dat 's de liefde van mijn hart,
Voor uw uitverkoren,
Die de kracht der jaren tart,
Die geen tijd zal smoren;

---

¹⁾ Zie Dl. II. bl 31—33.

Bruidjelief, ziedaar de gloed,
Die vandaag in mijn gemoed
Dubbel op komt gloren.

Dubbel — Maar waartoe? Mijn kind,
Kan uw oogje 't vragen?
Om den bruijom, die u mint,
't Harnas aan te jagen?
Ach, dat pogen ware omzonst,
Daar uw hartje voor hem bonst,
Tot zijn laatste slagen.

Neen, indien wat onverpoosd
Mij het hart deed blaken,
Dezen dag voor MOEDERS TROOST
Krachtig op komt waken,
Beste Bruijom, 't is alleen
Om voor haar geluk mijn beên
Vuriger te slaken.

„Baat eens dichters heilwensch veel?“¹⁾
'k Durfde 't nooit betoogen;
Maar de Bruid zal 't tegendeel
Niet beweren mogen.
Wat haar zestien jaar geleên,
Door mijn zang werd toegebeên,
Is haar toegewogen.

„Liefde, vreugde, zegen,” werd
Rijklijk haar gegeven.
Deed wel ooit een groote smart
't Jeugdig hartje beven?
God heeft haar met teederheid
Langs een zachten weg geleid,
Tusschen rozendreven.

Zie de roosjes ook eens aan,
Die, bij elk ontwaken,
Frisch en vroolijk opengaan
Op haar zachte kaken;
Zie dien heldren zonnegloed,
Die haar oogjes stralen doet,
Om elks hart te raken.

Zie die lipjes, fijn en schoon,
Steeds ten glimlach vaardig,
Gravende in haar malsche koon

¹⁾ Zie t. a. p. bl. 33.

Kuiltjes, diep en aardig;
Zie dat voorhoofd enkel glans,
Niet versierbaar door een krans,
Maar den schoonsten waardig.

Dus is MOEDERS TROOST altoos
Moeders troost gebleven;
In haar hand een frissche roos,
Haar van God gegeven;
Lieve ster, in iedren nacht,
Lach, te midden van de klacht,
Leven van haar leven.

Blijf, o blijf het, lieve Bruid!
Want gij kunt het blijven,
Mag de bede, die ik uit,
Door Gods gunst beklijken.
Kom, herstel u van den schrik,
Ziet ge ook in dit oogenblik
Stille tranen drijven.

Kan zich 't moederlijke hart
Niet geheel verkroppen,
Daar is zooveel vreugd als smart
In dees kostbre droppen;
Voelt zij slechts, bij 't scheiden gaan,
Tegen haren boezem aan
d' Uwen rustig kloppen.

't Scheiden wordt welhaast verzoet,
't Leed is ras vervlogen,
Zoo maar steeds een zelfde gloed
Tintelt uit uw oogen,
Zoo maar de eigen gulle lach,
Na als vóór uw huwelijksdag,
Haar houdt opgetogen.

Zoo maar op uw lief gezicht,
Zij het ook in smarten,
Steeds de glans des vredes ligt
Der voldane harten;
Zoo ze u maar een wisslend lot,
Met een kalmen blik op God,
Onbevreesd ziet tarten.

Zoo ge in de armen van uw vrind
Uw geluk blijft roemen,
En, beminnde en bemind,
Vruchten plukt na bloemen;

Zoo zij, door haar MOEDERS TROOST
 Ras een haar gelijkend kroost,
 Naar haar naam hoort noemen.

Lieve, lang geliefde Bruid!
 Storte God dien zegen,
 Naar zoo veler wenschen, uit
 Op uw hoofd en wegen!
 Lache, als van uw vroegste jeugd,
 Bij uw lieflijkheid, uw vreugd
 En geluk ons tegen!

En gij, Bruidegom! Aanvaard
 Wie wij allen minnen;
 Zij is de uwe, wees haar waard;
 Wijd haar hart en zinnen;
 Wees haar vreugde, steun en trots,
 Leid met haar den zegen Gods
 Uwe woning binnen!

ZELFCRITIEK.

Hier dient de *zedigheid* bestreden;
 Zij vonnist zonder recht of reden;
 Zij geeft een valsch getuigenis....
 Toch heeft zij 't altijd juist niet mis.

AAN MIJNE ECHTGENOOTE,

Met een bloemstukje uit *Spa* medegebracht, voorstellende WITTE ROZEN.

Bloemen uit *Spa*,
 Van den rand der fonteinen,
 Zachten en reinen,
 Breng ik mijn Ga.

Zoo zij ze ziet
 Met iets teërs in haar blikken,
 Meerder verkwikken
 Kan zij mij niet.

Strooide maar steeds,
 Op haar wegen en paden,
 Bloemen en bladen
 Nicolaas Beets.

VOLKOMENHEID.

't Genie maakt nog den Kunstnaar niet,
 Al grijpt het naar zijn kroon.
 Wien voegt zij dan dien godenzoon,
 Die in de Kracht
                                           de Maat betracht,
 Nauwkeurigheid in 't Schoon?

WEDERZIEN.

(NAAR ERNST FLORIS).

Bij 't kruis op den heuvel, daar buigt zich
 Een zwerver en leunt op zijn staf;
 Daar ziet hij, met tranen in de oogen,
 In het dal op de woningen af.

Ja, dat is zijn dorpje, dat gloeiend
 Zich uitbreidt bij 't avondzonrood!
 Nog eens mag zijn voet het bereiken,
 Nog eens mag hij 't zien voor zijn dood.

Daar staat nog het kerkje op de hoogte,
 Zoo net en zoo wit als weleer;
 Slechts werden de linden wat zwaarder;
 Slechts werden de graven wat meer.

De oude put is bezocht als tevoren;
 Moeders huisje kijkt uit tusschen 't groen;
 Aan wie of het thans mag behooren?
 Wat of zij daarbinnen wel doen?

Daar is veel dat gansch nieuw is geworden;
 't Jong geslacht eischt verandering en plaats;
 Het verbouwt zich de dorpen tot steden,
 En verandert de stilte in geraas.

Zie, het beekje ruischt over zijn keitjes,
 En het kronkelt zich zachtjes en zoet,
 't Waren eenmaal geweldige waatren
 Voor het kinderlijk droomend gemoed.

Ach, de bergen, de bosschen, de velden,
 Ze zijn allen gering nu en klein;
 Ook zoo krimpt voor veroudrende harten
 Elke vreugd en verwachting ineen.

Zie, de huisman keert weer van den akker,
 't Wachtend kroost kent zijn stap en zijn stem.
 Ook de huismoeder treedt op den dorpel....
 Hij herkent haar, maar niemand kent hem.

DE LEIDSCHÉ VISSCHER

EN

HET HAARLEMMER MEER,

IN 1852.

Nu is het Meer niet meer;
 Het moet zijn water missen;
 Het krijgt het nimmer weer —
 En nog wil Caubes visschen.

Het wilde-andijvie-kruid
 Schudt overal zijn stengelen,
 En strooit zijn pluizen uit —
 En nog wil Caubes hengelen.

Het koolzaad zal eerlang
 Hier veld bij velden kleuren;
 Het ploegpaard komt te gang —
 En nog wil Caubes peuren.

Haast hoort men hier alom
 Het kraaien, tokken, kakelen
 Van 't bonte hoenderdom —
 En nog wil Caubes schakelen.

Och Caubes! 't Is gedaan;
 De hekken zijn verhangen!
 Daar is in 't Meer voortaan
 Voor u slechts slib te vangen.

* Het beweerde recht der stad Leiden op den droogvallenden bodem van het meer, op grond van haar recht van visscherij, en de daarover gevoerde procedure gaven aanleiding tot dezen mijnen III^{den} Haarlemmer-Meer-Zang, na den I^{sten}. in 1839, en den II^{den} in 1850. Zie op blz. 29, 30 van het II^{de} en 60, 61 van het voorliggende DI.

Caubes is min of meer de Leidsche uitspraak van den in die stad onder de peuraars niet ongewonen naam van Cobus, verkort voor Jacobus.

Het wilde-Andijvie-kruid.

De bodem van het Haarlemmer Meer kwam nauwelijks boven, of hij was ook op vele plaatsen als overdekt met *Cineraria palustris*,

Moeras-Aschkruid, dat reusachtig opschoot, rijk bloeide, en zijn zaadpluis op den wind ver en wijd overal bij wolken henenzond, ja tot in Amsterdam verspreide. De polderlieden noemden deze plant Wilde Andijvie, wegens de gelijkenis van het blad.

't *Bonte hoenderdom*.

„Dit kleine notabel stukje zal ik hier nog bij verhalen, dat men vermoedt, dat de eieren van de hoenderen en eenden in de *Beemster* thans meer opbrengen dan te vorén al de visch, die in de *Beemster* werd gevangen.”

LEECHWATER, *Haarlemmermeer-boek* (1641)
Uitgave van van Hasselt, 1838, bl. 29.

WAARSCHUWINGEN.

Pluk rozen naar uw lust, en laat het boompje snoeien;
Hoe meer gij snoeit en plukt, te milder zal het bloeien.

Maar laat geen ruwe hand in 't plukken kracht gebruiken;
Want die de wortels ophaalt, doodt de struiken.

En die de struiken doodt, heeft weinig recht tot toornen,
Zoo hij zijn vingers kwetst aan scherpe doornen.

HERINNERING.

Neen, ducht niet dat ons hart, lief jongske! u vergeet,
Schoon reeds ten dertemaal, de herfstwind, in zijn varen,
Uw grafje onkenbaar maakt met afgescheurde blaren,

En inimmers, sinds een tweetal jaren,
Een dochtertje in ons huis uw leege plaats bekleedt.
Neen, ducht niet dat uw beeld terugwijkt uit onze oogen,
Te midden van de vreugd, die thans ons hart vervult,
Waarvan we op nieuw, Godlof! van blijdschap opgetogen,
Een aardig wichtje drukken mogen....

Neen, ducht niet, dat gij ooit vergeten worden zult.

Der oudren hart is trouw: het laat zijn kroost niet varen,
Al offren zij het Gode en leggen 't welgemoed

Terneer in 't donker graf, om voorts omhoog te staren;

Geen nacht des doods, geen macht der jaren,

Scheidt hen volkomen van hun bloed;

Geen nieuwe vadervreugd, geen andre moedersmarte,

Geen goddelijke troost, geen bovenaardsche vreê

Verdooft zijn beeltnis in dat harte,

Dat nooit zijn kindren telt, of telt de dooden mee.

Ach, 't was me een zware gang, toen 'k, met een hart vol tranen,
Uw dierbaar lijkje bracht, waar 't rusten zou in de aard.

Hoe lieflijk was die plek, door eikjes en platanen
 En bloeiende kastanje omschaduwd en bewaard!
 Hoe lieflijk was dat uur. Het zonlicht was aan 't dalen,
 Maar deed zijn ondergaande pracht,
 Met tintlend rood en goud, door 't dichte lommer pralen,
 En wierp zijn laatste en schoonste stralen
 In de open grafkuil neer, waarin gij werdt verwacht.
 Ik ben op 't kerkhof thuis; 'k heb in die twalef jaren,
 Waarin ik voeren mocht den herderlijken staf,
 Er beurtelings in ieder graf
 Met velerlei gedachten moeten staren;
 Ik wacht er al de dooden af;
 En immer was 't mij goed, in 't wachten op een doode,
 De groene heuveln rond te gaan,
 Bij menig harde zerk en menig zachte zode
 Herin'rend, peinzend, stil te staan.
 Ik zwierf er veel, en lang met ongewisse treden;
 Niets dan 't geval alleen bestuurde er vaak mijn voet;
 Maar, sinds dien avond, spreekt het bloed,
 En gaat dat kerkhofhek niet open voor mijn schreden,
 Of 'k weet, waar ik het eerst mijn schreden wenden moet.

Dat hek.... Mijn kind! Wanneer, bij schoone zomerdagen,
 Het lied des nachtegaals tot over 't kerkhof klinkt,
 Uw moeder uitlokt om te hooren wat hij zingt,
 En ze aan mijn zijde treedt langs bosch en doornhagen:
 Als zij dat hek genaakt, hoe zie ik haar meteen
 Reikhalzend gluren door de reten,
 Of zij, door 't hooge gras en 't lage lommer heen,
 Een blik mocht werpen op den steen,
 Dien wij zoo wèl te vinden weten.

Dan gaan wij zwijgend voort. Een zucht mag ons ontglippen;
 Doch geen van beiden spreekt, zij soms de lust ook groot.
 Maar eindlijk.... 't Is genoeg! Uw naam moet van de lippen,
 Uw naam, mijn lieve naamgenoot!
 Dan schetsen we ons uw beeld, in 't spelen, staamlen, koozen,
 In dartle kindervreugd of ongestoorde rust,
 Dat zachtblauw-oog vol liefde en levenslust,
 Die wangen frisch als lenterozen,
 Dien mond, die stervend nog ons handen heeft gekust.

En 's winters, als de storm daar buiten
 Door witbesneeuwd geboomte vaart,
 En 't ramm'len van de vensterruiten
 Ons, met ons lief gezin, een dichten kring doet sluiten
 Rondom den huiselijken haard;
 Als wij, omringd van al de spruiten,
 Ons door de goedheid Gods gespaard —

De jongste op moeders schoot, een andre aan haar voeten
 Op 't kleine stoeltje neergehukt
 Een derde aan vaders hart gedrukt —
 Niets dan erkentnis wezen moeten
 Voor wat ons oudrenhart verrukt;
 Dan gaat wel nooit het oog, met innig welgevallen,
 Van blij gezicht tot blij gezicht,
 Of 't hart gedenkt u, dierbaar wicht!
 En zegt: Ziedaar zijn plaats; hier is hij uitgevallen.

Dan stijgt in moeders oog wel vaak een stille traan,
 En vaders stem verflauwt, te midden van 't verhalen;
 Zijn kroost ziet hem verwonderd aan,
 Onwetend dat hij denkt, hoe thans de bleeke maan
 Uw graf verlicht met koude stralen,

Neen, ducht niet dat ons hart, lief jongske! u vergeet
 Maar gij, gedenkt gij in dat Eden,
 Waar gij, in Jezus arm, van smart noch tranen weet,
 Nog soms — ik zeg niet aan ons leed —
 Maar wel aan onze teederheden?

Dáár weet gij met wat liefde ons hart u heeft bemind;
 Een liefde, die u 't heil der hemlen niet benijdde:
 Maar, als uw Heiland riep, bedroefd en nochtans blijde,
 Tot u kon zeggen: Ga, mijn kind!

HET KRUIS.

Met begrijpen zal 't niet gaan:
 Grijp het onbegrepen aan.

LIEDJE.

Als ik een woord van wijsheid wist,
 Ik zou het gaarne spreken,
 Om vroom bedrog en achterlist
 Den buigbren nek te breken.

Bezat ik kracht van scherts en luim,
 Die zette ik graag op renten,
 Voor die ons altijd schuim voor kruim
 En schijn voor wezen venten.

Zoo mij een tuchtroe waar bedeed,
 Zij zou de schouders streelen
 Van 't nietig volk, dat altijd speelt,
 En kibbelt bij zijn spelen.

Had ik den toon van d' echten troost,
 Straks werd die aangeboden
 Aan wie vergeefsche zuchten loost,
 En roept tot valsche goden.

Maar wist mijn keel een lofgezag
 Behoorlijk aan te stemmen,
 Ik nam een kaars en zocht zoo lang,
 Tot ik aan 't hart mocht klemmen

Een man, die, aan beginsels trouw
 En zonder blaam of vreezen,
 De opgaande zon niet eeren zou,
 Noch heden noch nadezen.

ONTDEKKINGEN.

Ik vond een man, een man van staal,
 Een man van stalen moed,
 Een man van onvermugd metaal —
 En toch van vleesch en bloed.

Ik vond een man, met ijs omschorst,
 Voor lof- en naspraak koel —
 Maar, in het binnenst van zijn borst
 Vond ik een warm gevoel.

Ik vond een man, ten strijd gereed,
 En vaardig toe te slaan —
 Maar, schoon hij van zijn wang niet gleed,
 Zag 'k in zijn oog een traan.

Ik vond een man met vrijen nek,
 Van eedlen geest beziel —
 Juist kwam hij uit zijn bidvertrek:
 Hij had voor God gekniel.

MEDEBROEDER.

Ambtsbroeder — Foei! dat 's stijf en koel!
 Slechts *Medebroeder* toont gevoel.
 Oprechtheid, warmte, liefde, vrede,
 't Komt alles met dat *Mede* mede.

AAN EENE ACHTTIENJARIGE.

November brengt geen malsche rozen,
Geen zilverblanke lelies aan,
Dan die op maagdenwangen blozen
En op haar voorhoofd opengaan.
Hij draagt een krans van gele bladeren
Op lokken, haavloos en doorweekt,
En 't hart van 't laatste bloempje breekt
Op zijn onstuimig naderen.

Toch viert ge uw jaardag, lieve schoone!
Door storm noch regenvlaag bedroefd,
Gerust dat gij noch bonte krone
Noch groenen bladerkrans behoeft.
Toch brengen we u een handvol bloemen,
Maar bloemen van een andre gaard,
Dan die de herfstwind vaagt van de aard,
En koel ter dood durft doemen.

Wij brachten gaarne 't allen tijde
Ons kransje aan een frissche jeugd,
Die in haar jonkheid zich verblijdde
Met tintelende levensvreugd;
Maar vlochten onze schoonste rozen
Het liefst om dat gezegend hoofd,
Dat vroeg in hooger vreugd geloofd
En 't beste had gekozen.

Aandoenlijk straalt, bij hoge jaren,
Beproefde godsvrucht met haar licht
Om 't zilver van besneeuwde haren
En eerbiedwaardig aangezicht;
Maar waar wij bruine of blonde lokken,
Een voorhoofd zonder kreuk of voor
Zien glinstren van dien zachten gloor,
Hoe wordt daar 't hart getrokken!

Dáár zijn juweel noch goudglans noodig,
Noch paalen, kwistig uitgestort,
De bloemkrans zelfs is overbodig
En deed aan 't zedig schoon te kort.
Een reine blik uit zielvolle oogen,
Een glimlach van 't gerust gemoed
Toont daadlijk den geleenden gloed
Zijn blinkend onvermogen.

Melieve, daar we uw jaarfeest vieren,
Eén wensch is 't, die ons hart vervult:

Dat altijd u dat schoon moog sieren,
 Dat siert en geen versiersel dult.
 De frissche roos der maagdenkoonen,
 Wat is zij bij dien zachten gloed,
 Die uitstraalt, waar in 't stil gemoed
 Geloof en liefde wonen?

Een ijdele jeugd is 't eerst geweken,
 Onzuivre weelde snelst aan 't end;
 Vergeefs gepoogd door duizend trekken,
 Een schoon te redden, dat zij schendt!
 Daar is geen schoonheid meer beveiligd,
 Daar is geen langgereakter jeugd.
 Dan die bewaakt wordt door de deugd,
 En die de godsvrucht heiligt.

De lelie zal niet haast verwelken,
 Schoon ook de hitte 's middags prangt,
 Die 's morgens vroeg in de open kelken
 Den koelen dauwdrup rijklijk vangt;
 Maar als de morgenwind de droppen
 Uit speelschheid wegstoot van de roos,
 Dan duurt de vreugde een korte poos:
 Haast kwijnen bloem en knoppen.

O lieve Lelie, die onze oogen
 Aanschouwen in haar morgenstond,
 Van zuivren hemeldauw betogen,
 Drink aan dat vocht uw hart gezond!
 Streelt de uchtendkoelte ook u de bladeren,
 Bewaar uw schat, bewaar uw hart,
 En laat zijn adem, tot uw smart,
 Dat heiligdom niet naderen!

Ontploo, bij 't brandendst middagstralen,
 Geheel uw stille bloesempracht;
 En, waait een stormwind door de dalen,
 Buig neer met ootmoed, rijst met kracht!
 Vervul de lucht nog van uw geuren,
 Als de avondzon in 't westen blinkt;
 God zal u, waar zij nederzinkt,
 Zijn bloemhof waardig keuren.

SCHEIDING.

Onze wegen scheiden,
 Maar ons hart blijft een;
 Immers is ons beiden
 Éene hoop gemeen;

En de dag zal komen,
 Is reeds in 't verschiet,
 Die ons vereent met alle vromen,
 En voor altijd te zamen ziet.

Onze wegen brengen
 Over berg en dal,
 Naar het God gehengen
 En besturen zal;
 Liefde doet ze kronkelen,
 Maakt ze raw, en vlak;
 Tot waar wij 't vredig licht zien vonkelen,
 Van onder 't veilig vaderdak.

OVERGANGEN.

Ach, hoe vele
 Groene, gele,
     Bruine, roode,
         Bontgekleurde,
     Halfverscheurde,
 Levend doode,
 Zwartgeklekte,
     Met het stof des wegs bedekte,
     Dorre blaân
 Kraken op de wandelpaân!
     Zie ik omhoog:
 Kaalheid en naaktheid en dood treft mijn oog;
 Hoekige takken en knoestrige armen,
 Sprokkels, geschikt om den haard te verwarmen,
 't Ledige nest in den schuddenden top;
 Maar aan de twijgen de wordende knop.

Heden, stormen, aarde en zee beroerend,
 Morgen, regens alles met zich voerend,
     Heden, luchten, ondoordringbaar grauw,
     Morgen, nog een plekje waterblauw;
 Nog een zonnelonkje, nog een lachje,
 Toegeworpen aan het krimpand dagje,
     Maar dat treurig wegsmelt en vergaat,
     Als een glimlach op een krank gelaat.

Nog weinige dagen
 Van vlagen en buien,
     Uit zuien
 En westen, met gieren en jagen,
     Met blazen

En woelen,
 En joelen
 En razen....
 En 't Noorden laat zijn adem voelen,
 Die machtige adem overwint.
 Het tierende oproer is bezworen;
 Uit onrust wordt de rust geboren;
 De winterslaap der aard begint.

Haar slaap? Haar dood;
 Dus naakt en bloot
 Ter prooi gegeven
 Aan de ongena van koude en vorst,
 Die 't hart doet stilstaan in de borst,
 En toornig optrekt tegen 't leven.

Maar neen! de hoogste goedheid waakt.
 De hulp genaakt,
 Zoo trouw als teeder.
 Een donzen vlok, een zachte pluim
 (Een zweemsel van bevroren schuim),
 Daalt dwarlend neder.
 Straks volgt haar uit de grauwe lucht
 Een dichte vlucht,
 Met zwerfend zweven.
 Gij weet niet of zij naakt of wijkt;
 Maar als zij eindelijk nederstrijkt,
 Is 't koestrend winterkleed geweven.

November.

VOLUPTAS-FLENDI.

Wat 's de schoonste en zoetste traan,
 Die u de oogen kan doen schitteren?
 Waar een edelmoedig hart
 Krimpt van onverdiende smart,
 Zonder te verbitteren.

EEN NEDERLANDSCH LIED.

O Nederland, mijn Vaderland!
 Hoe fier staat, aan uw roemrijk strand,
 De oude leeuwbanier geplant,
 Door Belg, noch Frank, noch Brit te rooven.
 Hoe sierlijk prijkt, op 't spits der lans,
 De onschendbre hoed des vrijen mans,
 Omslingerd met een lauwerkrans —
 Oranje Boven!

O Nederland, mijn Vaderland!
 Eén naam, één roem, één eendrachtsband
 Omsnoert uw burgers hand aan hand,
 Bij vrije vaart en volle schooven:
 Hollandia, Zelandia,
 Met Frisia, Brabantia,
 Sticht, Oversticht en Gelria —
 Oranje Boven!

O dierbaar erf, gehaald uit zee!
 Wat vijand dreige aan grens of ree,
 Gij kent de spreuk: „JE MAINTIENDRAI”.
 Den moed door tijd noch lot te dooven,
 't Bloed, dat zoo dikwijls heeft gevloeid,
 Dat voor uw eer en vrijheid gloeit,
 En gaarne „uw laatste schans besproeit” —
 Oranje Boven!

O Nederland, mijn Vaderland!
 Doe Nassaus oud verbond gestand,
 En stel uw lot in Godes hand,
 Wien, als de vaadren, 't kroost moet loven;
 Blijf trouw en edel, vroed en vroom,
 Rust waakzaam, zonder blaam of schroom,
 Bij uw Oranje- en Vrijheids-boom —
 Oranje Boven!

's Konings Verjaardag.

KOPEREN BRUILOFT.

AAN ALEIDE.

Ach, melieve, welk een feest!
 Welk een vreugde voor de harten,
 Die, in voorspoed en in smarten,
 Steeds gezegend zijn geweest,
 Door de liefde van dien God,
 Die de schaal houdt van ons lot.

Ach, melieve, welk een dag!
 Daar we een zestal frissche spruiten
 In de minnende armen sluiten,
 Met een stillen, dankbren lach,
 Waar een traan zich mee vereent,
 't Lieve jongske nageweend.

Ach, melieve, welk een dank.
 Welk een schaamrood nederknielen
 Voor den Herder onzer zielen;
 Welk een dāvrend lofgezing!

Hij schonk liefde en overvloed,
Gaven, krachten, troost, en moed.

En, te midden van 't genot,
Hoeft de boezem voor zijn ooren
Deze bede niet te smoren:
„Spaar onz' echtknoop, machtig God!
„Spaar de kindren! Schend, o Heer!
„Onzen schoonsten krans niet weer.”

4 Maart 1853.

SUUM CUIQUE.

(NAAR RÜCKERT.)

Bloem der Amandelen!
Gij vliegt de Lente voor en, op haar naadren,
Bestrooit gij 't pad, waar langs haar voet zal wandelen.

Aanvallig Klokje!
Van 't sneeuwkleed, dat van de aarde is opgenomen,
Zijt gij teruggebleven als een vlokje.

Bedeestd Penseetje!
Gij zegt: „De Roos zal komen als ik weg ben.”
Goed dat zij komt; maar blijf nog maar een beetje.

Gij zijt, te midden
Der zustren, de priestresse, zilveren Lelie!
Wanneer zij godsdienst houden en aanbidden.

Maar, Lelie-stengelen!
Voor onze ruikers zijt gij niet geschapen;
Uw plaats is in de handpalm van Gods Engelen.

JAN.

Jan was ter preek bij Dominus Verschrump.
Het stuk was „wel doorwrocht”, en wel verdeeld in deelen;
Maar Jantje zei: „Wat kan 't mij schelen?
„Heel fijn gekorven; maar niet krimp!”

MEIZANG.

AAN MARIA.

Nu zich het aardrijk opendoet
Tot vroolijk groen en blijde knoppen,
Nu voel ik ook in mijn gemoed
De dichtaâr weder kloppen.

Nu 't nachtegaaltje wederom
 Een lied zingt in den hagedoren,
 Nu blijf ook ik niet langer stom,
 Maar hef weer aan als voren.

Maar 't eerste liedje dat ik slaak,
 Maria! moet uw ooren treffen:
 Het is een lang beloofde zaak,
 En die ik graag vereffen.

Wat zing ik, daar het roosje knopt,
 En gouden regens en seringen
 En mei met bloemen staan gepropt,
 En alle vogels zingen?

Wat denk ik, als ik denk aan u,
 Die 'k als achtjarig kind reeds minde,
 En als volwassen jonkvrouw nu
 Niet min beminlijk vinde?

Ik denk aan deze' uw lentedag,
 Dees schoonen voortijd van uw leven:
 Geniet hem, daar uw hart het mag;
 Hij is van God gegeven.

Pluk rechts en links zijn bont gebloemt,
 En hoor den wildzaug onder 't lommer;
 De reine vreugd, waarop hij roemt,
 Aanvaard ze, vrij van kommer.

Aanvaard ze, met een blijden geest,
 Als uit de goede hand des Heeren:
 Een dankbaar hart geniet het meest,
 En kan het best ontberen.

Gij weet: een lentedag is kort;
 Zijn weelde telt maar weinige uren;
 't Gezang verflauwt, 't gebloemte dort;
 De liefde Gods zal duren.

 IN MEI.

Laat mij rusten aan uw boezem,
 Schepping Gods
                                   in lentedos,
 Met dien krans van appelbloesem,
 Met dien zachten rozenblos!

Dat uw glimlach, dat uw blik,
 Dat uw adem mij verkwikk',
 Dat uw stem mij toe koom fluisteren,
 Waar ik eeuwig naar wil luisteren.

Van mijns levens lente spreekt gij.
 Lentevreugd

der blijde Jeugd!
 U bemin ik nog, al weekt gij;
 Gij verheugt zoo lang gij heugt.
 Van de lente mijner Min
 Vlecht gij zoete woordjes in,
 Van de bloemen, die nog geuren,
 Al verschoten ook haar kleuren.

Maar uw zachte fluisteringen,
 Hemelzoet
 Voor mijn gemoed,
 Raken goddelijker dingen
 Dan gij zelve smaken doet:
 Van een lente, die niet vlucht,
 Van een eeuwge balsemlucht,
 Waar de rozen nimmer dorden,
 Lelies nooit bezoedeld worden.

'k Zag u, in mijn winterdroomen,
 Met uw krans,
 in vollen glans
 Uit de sneeuw te voorschijn komen,
 Even heerlijk, docht me, als thans;
 Maar waar blijft mijn schoonste *droom*,
 Daar ik u te *aanschouwen* koom?
 Zeg mij, zal ik ook zoo spreken,
 Als *die* lente me aan zal breken?

STEENVRUCHTEN.

Gij zegt: Uw verzen hebben err.
 Ik noem 't een steen, wat daarin zit!
 En wien het kraken moog behagen,
 'k Zal mijn gebit er niet aan wagen.

AAN MIJNE MOEDER.

Ach Moeder, welk een dag van diep en droef ontroeren,
 Als eensklaps, onverwacht, met donderend gedruisch,
 De koets, bestemd u uit ons midden weg te voeren,
 Aanrolde, naderkwam, en stilstond voor ons huis.

't Portier gaat open, en de tree wordt neergelaten.
Hoe klinkt die bel en breekt de harten van uw kroost!
Uw gade staat en weent; maar zucht noch tranen baten:
Gij kleedt u tot den tocht, en spreekt een woord van troost.

Reisvaardig, neemt gij, met het oog op God geslagen,
Een moedig afscheid van 't verslagen huisgezin;
Betreedt het voorvertrek, ziet voerman, paarden, wagen ...
Maar wacht tot hooger wenk u zeggen zal: Stijg in!

Die wenk blijft achter. Uur aan uur vervult zijn ronde,
Met pijnlijk wachten, hoop en vreeze, moed en angst.
Uw afreis blijft bepaald, maar onbepaald haar stonde,
Ons voorwerp steeds van schrik, U, dikwijls van verlangst.

Op eens, wat ommekeer! Het rijtuig, weggereden,
Haalt vrienden, zusters af, bestemd u voor te gaan.
Uw diepbedroefde kring omhelst u wel te vreden;
Gij glimlacht, maar met ernst, en — houdt het reiskleed aan.

VERPOOZING.

't Bezig leven sleept mij voort
Met zijn last en lusten;
Laat mij, in dit lieflijk oord,
Van mijn zorgen rusten!

Vriendschap opent mij dees deur,
Tusschen loof en bloesem;
Rozen van den zoetsten geur
Draagt zij aan haar boezem.

Onder 't half verborgen dak,
Lachen vreugde en vrede.
Zoo mij hier een doren stak,
'k Bracht dien zelf dan mede.

Voedsel zal hier aan 't gemoed
Noch den geest ontbreken,
Waar men van 't waarachtig Goed,
't Echte Schoon kan spreken.

't Woord des Heeren vind ik hier
Tot mijn troost en stichting;
'k Breng er zelf een deel of vier
Waarheid en verdrinking.

Mooglijk wordt een enkele maal
Eigen dichtgeest wakker,

Als ik langs het mastbosch dwaal
Of den boekweitakker.

Mooglijk... maar geen plannen, neen!
Thuis moog 't werk mijn lust zijn:
Rusten kom ik hier alleen;
En de rust moet rust zijn.

NIELS STOCKFLETH,
PREDIKANT IN FINMARKEN.

Geb. 1787. Overl. 1866.

BRIEF AAN EEN AMTTSBROEDER.

Collega, 'k hoor u somtijds zuchten
Dat gij een standplaats hebt,
Waar in uw ziel, bij weinig vruchten,
Nog al mishagen schept.
De menschen wilt gij niet betichten;
Zij meenen 't wel met u;
Al vallen zij om u te stichten
Wat onbeschaafd en ruw.

Tien jaren hebt gij reeds gesleten
In wat ik nu en dan
Het eind der wereld hoorde heeten;
Ook heeft het daar wat van.
Want als de klei tot over de ooren
U overdolven heeft,
Of ge in den vloed zit vastgevroren,
Wie weet er of gij leeft?

Wat mij betreft... „Gij hebt mooi spreken”,
Voorzie ik dat gij zegt;
„Die in zoet Hollands schoonste streken
Uw tent hebt vastgehecht;
En die, vervelen u de boeken
En boomen altemet,
En hof- en hoofdstad kunt bezoeken,
En gaan nog thuis te bed.”

't Is waar; de hemel zij geprezen!
Ik kan licht dankbaar zijn.
En uw vertrooster moeilijk wezen,
Al doet uw lot mij pijn.
Ik spaar u dus mijn wijze lessen,
Maar wil, zoo gij 't gehengt,

Collega Stockfleths werkring schetsen;
Zie zelf waartoe dit brengt.

Collega Stockfleth is te vinden —
Maar wie bezoekt hem ooit? —
In 't woest gebied der noordenwinden,
Met enkel sneeuw bestrooid,
Zijn oog wordt niets dan wildernissen
Met boom noch struik gewaar,
En moet ook zelfs dit uitzicht missen,
Twee maanden van het jaar.

Want dan vergeet ten eenemalen
De zon dit aaklig oord,
Waar ze anders nog wat bleeke stralen
Door mist en nevel boort,
Genoegzaam om te doen gevoelen,
Hoe naar het schouwspel zij
Van grijze rotsen, bruine poelen,
Gemonsterd op een rij.

Wie onzer kan zich denkbeeld vormen
Van dien gerekten nacht,
Als onophoudelijke stormen
Betoonen al hun kracht,
De jachtsneeuw giert, de stortsneeuw dondert,
En, zij ook 't haardvuur heet,
Geen mensch zich van den rijp verwondert
Aan deur- en vensterreet!

Dan worden, voor zijn vuur gezeten,
En luistrend naar 't geweld,
De lange jaren, hier gesleten,
Door Stockfleth nageteld.
Dan mag hij mijmren aan de dagen
Van 't schoon en drok weleer,
Die hem den degen voeren zagen
Voor 't vaderland en de eer.

Dan mag hij, als 't uitzinnig tieren,
't Geraas, 't gejoel, 't gegons,
Het beurtlings schor en gillend gieren
Hem wakker houdt op 't dons,
Bij 't flauwe lamplicht om zich staren,
Te midden van 't gedruisch,
En denken aan die vóór hem waren
Bewoners van dit huis,

Als hij, het heilig ambt bekleedden
Met onbeneveld hoofd,

Tot eenzaamheid en aakligheden
 Hen hadden uitgedoofd;
 En die, als tintelende vonken
 In grauwende asch vermoord,
 Tot zinloosheid zijn weggezonden,
 In dit afgrijslijk oord.

Collega Niels heeft zijn gemeente,
 En toont het metterdaad,
 Voorzeker lief tot in 't gebeente,
 Daar hij haar nooit verlaat;
 En 't zegt niet weinig: stompe Finnen
 En Lappen, vuil en dom,
 Een reeks van jaren te beminnen
 In naam van 't christendom.

Collega Stockfleths combinatie
 Sluit half een Neerland in:
 Zijn kudde is een geheele natie,
 En alles Lap of Fin.
 Hier hoort men somtijds wel eens klagen:
 „Dat huisbezoek valt zwaar!”
 Maar zoo wij Stockfleths arbeid zagen,
 Wij onderdrukten 't maar.

Laat ons hem volgen op die reizen,
 Van ijskoud oord tot oord! —
 Daar zit hij neer in zijn gepeizen;
 Het rendier trekt hem voort.
 Reeds gaat de tocht met trage stappen,
 Want nacht en duister daalt;
 De grove tent der grove Lappen
 Wordt voor den dag gehaald.

Men veegt terzij de losse vlokken;
 Men strooit den grond met rijs;
 Men spant het doek op negen stokken,
 Naar Finniaansche wijs.
 In 't midden zal het haardvuur branden;
 Reeds maakt de rook begin;
 En Stockfleth kruipt op knie en handen
 Den lagen kegel in.

Het reisgezelschap volgt die schreden,
 Geen naam van schreden waard,
 En slaat op kruislingsche onderleden
 Een cirkel om den haard.
 Straks zal de houten lepel rondgaan
 En, dank zij 't heilig vuur!

Met vloeibre sneeuw van mond tot mond gaan,
Voor langer dan een uur.

Terwijl die nectar zich laat pooien,
Ligt, bij denzelfden gloed,
Een groot stuk rendiervleesch te ontdooien,
Dat aanstonds dienen moet.
De kousen ¹⁾ hangen vast te drogen,
En benglen, van haar staak,
Den drinkenden voor neus en oogen;
Maar dat doet niets ter zaak.

Koude en vermoeidheid zijn vergeten,
De dorst in 't eind gelescht;
Men spitst zich slechts op 't keurig eten,
En glimlacht al zijn best.
„God zij voor 't warme huis geprezen!”
Roept ieder blij te moe;
En Stockfleth zegt, met minzaam wezen,
Er bibbrend „Amen” toe.

De rook, het vuur, 't getrouw betasten,
De tong van 't hondenpaar
Zal ras een eind doen zien aan 't vasten —
Het oogenblik is daar!
Een Lap neemt aan het vleesch te hakken;
Hij knielt, de bijl rijst op....
En, eer de grage honden 't pakken,
Vliegt stuk bij stuk in 't sop.

Nu doet men 't vuur verdubbeld knappen,
Nu wordt de gloed een hel,
Tot groot vermaak der kleine Lappen
En van hun vetleêr vel.
Collega zou 't zich minder troosten,
Zoo wijken mooglijk waar;
Maar laat in 's hemels naam zich roosten,
Een roemloos martelaar!

Zoo hij maar eens zich om kon wenden,
Zijn gloed was ras gebluscht;
Dat voelen zijn bevroren lenden,
Waarop het tentdoek rust.
Maar vleesch en soep zijn naar behooren;
Elk prijst de lekkernij;
Den Pap ²⁾ is zelfs een brood beschoren;
Een mes en vork daarbij!

¹⁾ Elgenlijk de komagen; een soort van wijde laarzen, die tot over de knieën reiken, en met zacht gras aangevuld zijn.

²⁾ Predikant.

En is de maaltijd afgeloopen
 En Gode dank betaald,
 Dan fluks den pelszak ingekropen,
 De deken opgehaald:
 Men strekt zich boogsgewijze neder,
 Gelijk gestopte worst,
 En elke Lap legt trouw en teeder
 't Hoofd onder 's buurmans borst.

Zoo slaapt men, onder 't dak van lijnen¹⁾,
 Gezellig en gerust,
 En laat het flakkrend vuurtje kwijnen,
 Of uitgaan, naar zijn lust.
 De morgendisch vereischt geen stoken,
 Voor d'onverweekten Lap;
 Toch zal men mogelijk nog eens poken,
 Ter eere van den Pap.

't Gebed gedaan, 't ontbijt genoten:
 De vrienden maken haast,
 Het rendierspan dient opgestooten,
 En wie weet waar het graast?
 Het vee te zoeken staat den Lappen
 Op vrij wat zweetverlies:
 De Pap, door heen en weer te stappen,
 Zorgt dat hij niet beviezt²⁾.

In 't eind, de dieren en de mannen
 Staan hijgende in het rond;
 Nu wordt er ijlings ingespannen,
 En men vertrekt terstond.
 Door sneeuw- op sneeuwveld gaat het verder
 Met klinglend belgeluid,
 Het zweetend schaap, de koude herder,
 Elk in zijn berenhuid.

Maar de Opperherder in den hoogen
 Ziet op die sledevaart
 Gewis met welgevallige oogen;
 Want Hem zijn lief en waard
 De liefde, die de sneeuw durft tarten
 En in geen ijs befrist,
 't Geloof, dat ook in Lapsche harten
 Zijn waarde niet verliest.

---

¹⁾ Lijnen = linnen. Vergelijk: lijnwaad.

BLOEIENDE LINDE.

Diep dringt de wortel door,
 Die 't oog ontvluucht;
 Hoog stijgt de stam hervor,
 Hoog in de lucht.

Ver breiden, met een zacht ontfermen,
 De takken, als weeldadige armen,
 Zich over 't lager groeiend kruid,
 Naar alle zijden, liefdrijk uit.

De koele schaduw strekt nog verder,
 En lokt de kudde met den herder.
 Des middags, op den zoom van 't bosch,
 Ter sluimring uit in 't koele mos.

Maar het verst reikt de geur van de geurige bloesems,
 Die de twijgen bezaaien, omlaag en omhoog.
 Zij verbergen zich needrig en zedig voor 't oog,
 Maar verkwikken veel hoofden en zalven veel boezems.
 Arm en rijk vangt dien geur, en bij dag en bij nacht
 Wordt de linde gezegend en dank toegebracht.

't Blind en hulpbehoevend zieltje,
 Lang van 's levens last vermoeid,
 Ruikt hem bij haar spinnewieltje:
 „Kindertjes! de linde bloeit!”

Op het ziekbed neergezegen,
 Haalt het teringachtig wicht
 Dezen geur nog eens terdegen
 Op, en lacht met bleek gezicht.
 Voor haar open venster, staken
 (Komt hij ook hun neusjes raken)
 Broertje en zusje 't vroolijk spel.
 De oudste heft zich op de teenen,
 Gluurt vernoegd naar 't bedje henen:
 „Zusje!” vraagt hij, „ruikt gij 't wel?”

Zelfs de ruiter, op de heiden,
 Waar de geur hem tegenvaart,
 Kort den teugel, stuit het paard,
 Om het plekje te onderscheiden,
 Waar de balsemwolk van stijgt,
 Die zoo koestrend nederzijgt.
 Als hij, met geslaakte toomen,
 Toestapt op de lindeboomen,
 Zien zijn bruine wangen bleek;

Beelden uit het diepst verleden,
Enkel liefde en lieflijkheden.
Maken hem den boezem week.

Onder 't lommer zit de Wijze,
Met den leerling aan zijn voet,
Starende op den achtbren grijze,
't Oog vol eerbied en in gloed.
Naar den blondgelokten schedel
Wordt de stramme hand gestrekt;
't Voorhoofd streelt zij, breed en edel,
En de geest wordt opgewekt:

*„Dring diep door, eedle geest!
Om te steiler te stijgen.
Maar hoe hooger gij reest,
Leer des te lager, in liefde, te nijken
Tot wat, zwak en beproefd,
Uw bescherming behoeft,
En haar inroept met hopen en zwijgen.*

*Vermenigvuldigd en verbreed
Uw kracht, uw werk, uw zegen;
Maar glimlach zacht een lijdend menschedom tegen:
Ver reikt de LIEFDE, verst MET LIEFLIJKHEID.”*

Zeist, Juli.

GEEN ENGEL.

Gij zijt geen engel, maar een mensch,
Mensch vol bekoorlijkheden;
Een engel heb ik nooit aanschouwd,
Een mensch, als daar ik u voor houd,
Maar zeldzaam op zien treden.

Gij zijt geen engel, maar een mensch,
Waar menschen roem op dragen;
Een mensch aantreklijk, geestig, goed,
Met helder hoofd en rijk gemoed,
En 't oog omhoog geslagen.

Gij zijt geen engel, maar een mensch,
Al hebt ge een engelenharte;
Al hebt ge eens engels hulp en troost
Beschikbaar, waar een menschlijk kroost
Den doren voelt der smarte.

Gij zijt geen engel, maar een mensch:
O neem geen engelenwieken!

Maar wend uw voet vaak naar mijn deur,
En laat mijn huis den nardusgeur
Van uwe liefde rieken.

VOLKSLIED.

Wij zijn kindren van ons land,
Vrije Batavieren!
Bloemen van den waterkant
Ons den hoed versieren.
't Water dreigt, maar krijgt ons niet,
Achter onze dijken,
En de verste zeeplas ziet
Onze vlaggen prijken.

Dankbaar dienen we onzen God,
Eeren onzen Koning,
Slechts op trouw aan 't hoogst gebod
Wachten wij belooning.
Helden zijn wij voor het recht,
Niet in 't oproerschreeuwen
Aan de Oranjevaan gehecht,
Nederlandsche leeuwen.

GEEN GENADE.

A.

't Is waar, hier is een glasruit stuk,
En daar is een deur, die niet sluit;
Maar 't gansch gebouw is heerlijk....

B.

Neen!
't Steekt te hoog boven de anderen uit.

HET HAARLEMMERMEER DROOGGEMAAKT.

1853.

Nu, kom eens uit uw graf.
Gij puik der Molenaren,¹⁾

¹⁾ Dat, in dezen mijn IVden Haarlemmermeer-zang (zie Nr. I, II en III op bl. 129, 30 van het IIde en op bl. 60, 61 en 106, 7 van het voorliggende Dl.) met het *puik der Molenaren*, de *oude Rijpsche Molenaar* van den IIIden bedoeld wordt, de man die in 1641 het eerste plan tot droogmaking van het H. M. heeft ingediend, behoeft evenmin hier opgemerkt te worden als dat de woorden: *Zwig haast nu long gezond Aan de uiers van de koeien*, aan het krachtige vers van Vondel „Op het Uitmalen van het Haarlemmermeer, aan den Leeuw van Holland” (1642) ontleend zijn.

En zak het Zuider-Sparen
 Eens in een schuitje af!
 Nu, klim dien dijk eens op!
 Gij hoeft niet meer te vragen;
 Uw vijand ligt verslagen,
 Uw zielsvreugd stijgt ten top.

Nu, geef van vreugd een schreeuw,
 Nu, schud uw manen statig;
 Uw fierheid is rechtmatig,
 Oud-Hollands trotsche Leeuw!
 „Zuig haast uw long gezond
 Aan de uiers van de koeien”,
 Die 't luid triumflied loeien
 Op d'overwonnen grond.

Geluk, mijn Vaderland!
 Geluk, geluk, mijn Koning!
 Volharding vindt belooning,
 Volharding en verstand.
 Gij rukte 't zwaard niet bloot;
 Gij liet het in zijn scheede;
 Gij hebt in vollen vrede
 Uwe eer en erf vergroot.

Heb dank, almachtig Heer!
 Uw gunst mocht ons bestralen;
 Gij deedt ons zegepralen;
 Aan U-alleen zij de eer.
 Blijf die ge ons zijt geweest;
 Bestel het zaad den zaaier,
 Een dubbele oogst den maaier,
 Heel 't volk een dankbren geest!

I.

ROEM.

Wat 'saardsche roem? 't Vermolmend hout,
 Dat in den nacht der wereld lichtte,
 Maar, bij den dag van 't jongst gerichte,
 Als morsig vuilnis wordt beschouwd.

II.

GENOT.

Aardsche lust is haast genoten;
 Wijn is 't, op een zeef gegoten.

UIT MOEDERS NAAM.

TER BRUILOFT MIJNER JONGSTE ZUSTER.

Het is niet om de vreugd te storen,
 Die voorzit aan dees blijden disch.
 Indien zich hier de stem laat hooren
 Der Moeder, die afwezig is;
 Niet om een wolk van smart te brengen,
 Waar alles licht en glans moet zijn,
 En in den feestelijken wijn
 Een bittren drop te mengen.

Laat, lieve Bruid! dat traantje blijven,
 Dat uit uw oogje dringt en breekt;
 Om uit uw hartje 't weg te drijven,
 Ziedaar waarom uw Moeder spreekt.
 Het laatste rimpeltje moet wijken
 Van 't voorhoofd, dat een bruidskrans tooit —
 Kom, laat uw Moeder, nu of nooit,
 Het van uw slapen strijken.

Gij weet toch, lieve! dat uw rozen
 Voor haar geen doornen zijn van smart,
 Of slechts met fletse verven blozen,
 Voor 't uw gemis betreurend hart.
 Betreurend? Neen! dit is geen treuren,
 Dees zachte weemoed baart geen pijn:
 Wie op die wijs bedroefd mag zijn,
 Blijf ik gelukkig keuren.

't Is waar... Maar waarom toch dit schreien?
 Ik schrei niet daar ik tot u spreek!
 't Is waar, hier is een moeilijk scheien;
 Maar is uw Moeders hart zoo week?
 't Is waar, hier rijzen vele zorgen:
 Maar lieve, hebt gij niet bemerkt
 Hoe God uw Moeder heden sterkt?
 En zal Hij 't ook niet morgen?

Hoog zijn mijn jaren, klein mijn krachten,
 't Geschokte lichaam krank en broos,
 Mijn dagen lang gerekt, mijn nachten
 Maar al te dikwijls slapeloos.
 Veel troost, veel vreugde neemt gij mede...
 Doch wij genoten veel en lang;
 Uw waar geluk eischt al mijn dank,
 En was altijd mijn bede.

Uw trouwdag heb ik vaak verschoven;
Mijn stervensuur scheen zoo nabij;
En zou ik nu mijn God niet loven,
Die hem doet opgaan, ook voor mij?
Zijn wijsheid riep van uit ons midden
Een ander dierbaar leven af;
Maar ik mag, op den rand van 't graf,
Zijn goedheid nog aanbidden.

Aanbidden. ja; en met u allen
Op luiden toon Hem danken, dat
Hij nog zoo schoon een straal laat vallen
Op 't haast voleindigd levenspad.
Kom Bruid! dit traantje zij het leste!
Wij weenen niet; wij zijn verblijd;
Wij willen dat gij vroolijk zijt,
Wij zijn het zelf, mijn beste!

Niet waar, mijn Gade! wij zijn blijde,
Wij zijn het beiden, gij en ik?
Wij juichen op dit feestgetijde;
Het is een heilig oogenblik.
Lang kondt ge aan dezen dag niet denken,
Of dacht uw lijdende Eega dood;
Maar God, mijn dierbare Echtgenoot!
Wilde ons dien *samen* schenken.

Komt, laat ons Hem vereenigd prijzen,
En voorts getroost zijn in ons lot!
Door duizend gunst- en trouwbewijzen
Blijft hij een algenoegzaam God.
Laat ons de lieve Dochter zegenen
Voor al de vreugd ons aangedaan,
En haar met moedig hart ontslaan,
Met helder oog bejegenen.

Laat ons den braven Bruigom toonen,
Hoe gansch volkomen ons gemoed
Hem opneemt bij ons viertal zonen,
Hem liefheeft als ons eigen bloed;
Laat zijn gevoelig hart niet lijden,
Geen oogenblik benepen slaan,
Als deed hij daar een misdaad aan,
Zich zichtbaar te verblijden.

Komt, Zoon en Dochter! komt, knielt neder!
Hier is uw Moeder in den geest.
Hier is dat hart, zoo trouw en teeder,
Dat oog, dat in uw boezem leest.

Hier is haar moederlijke zegen!
 Aanvaardt dien! Hij zal met u gaan,
 En (hechte er God zijn zegel aan!)
 Op blijde en donkre wegen.

VLEKKEN IN DE ZON.

De zon heeft vlekken; dat is waar,
 Maar wordt ook luid genoeg verkondigd.
 Zij is 't getroost. Dit spijt haar maar:
 Er wordt zoo vreeslijk op gezondigd.

JONGELINGSCHAP.

Treedt vroolijk, treedt met fierheid op,
 Rechtaarde Jongelingen!
 En plukt den schoonsten rozenknop,
 Waarvan de dichters zingen.
 Voor u is 't, dat hij geurt en gloeit,
 Met droppels van een dauw besproeid,
 Die op de blaadren wiegelt,
 Waar zich Gods zon in spiegelt.

Treed vurig op, treedt moedig voort,
 Van God geschonken Zonen!
 De lauwer, die uw oog bekoort,
 Zal u den schedel kronen.
 Tast toe; hij strekt zich naar u uit!
 Het glinstrend zwaard, de zilvren luit,
 Zoo machtig in uw vingeren,
 Wil hij met loof omslingeren.

Treedt lachend op met scherts en zang,
 En siert de gouden lokken
 Met eppenloof en wingerd-rank,
 Van mirtegeur doortrokken.
 Gevoelt het bruisen van uw bloed,
 De spanning van uw kracht en moed,
 En laat de zucht tot daden
 Zich in uw blik verraden.

Maar houdt den boezem onbesmet,
 En treedt op reine wegen,
 Hebt eerbied voor des hemels wet,
 Behoeftte aan 's hemels zegen;
 Beheerscht u zelven; hebt de kracht

Te huihren, waar de zonde lacht,
Den moed om God te vreezen,
Om kuisch en vroom te wezen.

DRIE JONGELINGEN.

(NAAR UHLAND.)

Drie jongelingen togen dwars over den Rijn;
In gindsche kleine herberg, daar moeten zij zijn.

„Laat proeven, kasteleinse! uw besten wijn en bier,
En breng ons zonder dralen uw mooie dochter hier!”

„Mijn bier en wijn, mijnheeren! zijn krachtig, frisch en klaar;
Maar ach, mijn mooie dochtertje, ligt op de zwarte baar.”

De knapen traden bianen, en maakten geen gedruisch;
Daar lag het mooie dochtertje, in 't enge planken huis.

En de eerste jongling rukte den hoofddoek snel omhoog,
En zag het mooie dochtertje.... Een traan blonk in zijn oog.

„Ach, waart gij blijven leven,” zoo sprak hij, „beeldschoon kind
„'k Had van den dag van heden u teer en trouw bemind!”

De tweede jongling haalde den hoofddoek weder neer,
En keerde zich naar 't venster toe, en weende zoo zeer:

„Ach, ligt gij daar ter neder, mijn allerliefste schat!
„Ik heb zoo menig jaartje u teeder liefgehad.”

De derde heeft den hoofddoek weer spoedig weggerukt,
En op haar bleeke lippen een stijven kus gedrukt:

„U minde ik lange jaren, u min ik ook nog nu.
„Mijn lief, mijn uitverkoren! voor eeuwig min ik u.”

„MET ZEN ACHTEN.”

(NAAR WORDSWORTH).

Wat kan, in 't Gooi, een schuldloos kind,
Met rozen op de frissche kaken,
Daar 't niets dan leven in zich vindt,
Van dood of sterven maken?

Een meisje trippelde aan mijn zij
Van zes, of mooglijk zeven, jaren:

Wat schitterde dat oogje blij
Van onder 't zwart der haren.

Een aardig lachje, zacht en schoon,
Ontblootte hagelwitte tanden.
En vormde een knultje in iedre koon,
Wat bruin van 't zonnebranden.

„k Vroeg: „Met hoe velen zijt gij wel?”
Ze liet niet lang op 't antwoord wachten,
Maar vroolijk keek ze, en zeide snel:
„We bennen met zen achten.””

„Zoo!” zeide ik, „dat 's een heel gezin;
„Dan zult ge de oudste wel niet wezen?”
„„Neen, krek de jongste.”” viel zij in;
„„Maar ik kan toch al lezen.””

„En wat doen de andren?” vroeg ik. „„Twee””
Was 't antwoord (kort, om tijd te sparen):
„„Twee onder dienst, en twee naar zee,
„„En een woont heel te Baren.

„„Twee liggen er op 't kerkhof neer,
„„Het eene een zusje, 't andre een broertje;
„„En alder-aldernaast, mijnheer!
„„Daar woon ik met mijn moertje.””

„Twee onder dienst, en twee naar zee,
„Een heel te Baren — 't is geen reisje!....
„„Maar gij telt ze allemaal nog meê,
„„Niet waar, mijn beste meisje?”

„„En dan de twee op 't kerkhof nog!
„„Want wij zijn met zen achten, weet u?
„„U ziet die hooge boomen toch?
„„De twee daarender; die vergeet u.””

„k Vergeet ze niet, maar aardig wicht!
„Zoo, in de schaduw van die boomen,
„„Een broertje en een zusje ligt,
„„Is 't achttal dan volkomen?”

„„Hun grafjes zijn vlak bij malkaâr,
„„En o! zoo dicht bij moeders huisje.
„„Laat zien! Een stap of twalef maar;
„„Op ieder staat een kruisje.

„Ik zit er dikwijls, 's morgens vroeg,
 „Of tusschen twaleven en tweeën;
 „De kousen, die ik Zondag droeg,
 „Die heb ik dáár gebreeën.

„En 's zomers, als het avond wordt,
 „In 't hooge gras terneergezeten,
 „Brenge moeder daar mijn tinnen bord
 „En schafte mijn avondeten.

„Het eerste stierf mijn zusje Brech;
 „Wat lag ze lang in 't bed te klagen!
 „God nam op eens haar pijnen weg;
 „Toen werd zij uitgedragen.

„Toen kwam ze op 't kerkhof, kort bij 't hek,
 „In 't graf; vlak naast een iep; zoo'n dikke;
 „We speelden dikwijls op de plek,
 „Mijn broertje Jan en ikke.

„'t Was zomer; maar toen 't winter werd,
 „(De sneeuw lag dik op 't doornenhegje)
 „Kreeg Jantje ook de koorts, heel hard,
 „En ging heel gauw naar Brechtje.”

„Maar daar hij nu naast Brechtje ligt,
 „En nimmermeer met u kan spelen:
 „Tel nog reis over, aardig wicht!
 „Gij zijt — met u hoevelen?”

Het meisje sloeg haar oogjes neer,
 En stond een poosje in gedachten;
 Maar eensklaps riep ze, als de eerste keer:
 „Wel heerschap! met zen achten.”

„Maar zoo Gods engelen Brechtje en Jan
 „Bij Jezus in den hemel brachten?”
 „Ja, daar praat moeder ook wel van...”
 „Goed! met hoevelen blijft gij dan?”
 „Wel.... Ik zou meenen.... met zen achten.”

MAAT EN TOON.

Wat een lied kan doen behagen
 Is de toon,
 Is de maat.
 Waar die goed zijn aangeslagen,
 Is een schoon
 Dat volstaat.

Echte Kunst, naar recht en reden,
 Dringt op meerder schoonheên aan;
 Maar het oor is reeds tevreden,
 't Hart getroffen en voldaan.
 Toon en maat doet leege galmen
 Klinken als verheven psalmen,
 Zich in toon en maat vergissen
 Godentaal haar werking missen.

KERSTFEEST.

Laat ons met de herders gaan
 't Heilig kind begroeten,
 Zwijgend bij zijn kribbe staan,
 Knielen aan zijn voeten,
 Denken aan het hemelsch lied
 Van Gods engelenreien,
 En bij 't wonder, hier geschied,
 Dankbre tranen schreien.

Sluiten we in ons innigst hart,
 Wat onze ooren hooren,
 Met de maagd, die moeder werd,
 In gepeins verloren;
 Wijken wij niet van dit Kind,
 Eer we ons vergewissen
 Dat ons hart het teeder mint,
 En niet meer kan missen.

Variant: Eer wij zeker weten
 Dat ons hart het teeder mint,
 En niet *kan* vergeten.

HEMELVAART.

Wat staart gij, met kortzichtige oogen,
 Op d'ondoordringbren hemeltrans?
 Daar houdt een wolk uw Heer omtogen,
 Gansch oogverblindend door haar glans.
 Wat wenscht ge u wieken, wenscht u krachten
 Om op te varen waar Hij leeft,
 Die zelfs op vleuglen van gedachten
 Het heiligdom niet binnenzweeft!

Ach, leer in eigen boezem delven;
 Misleid u niet, tot enkel smart;
 En vraag, bij hemelsch licht, uzelfen:

„Woont reeds de Heiland in mijn hart?
 „Werd Hem, die opvoer in den hoogen,
 „Ook daar een zetel opgericht,
 „Zoo dat Hij, naar zijn alvermogen
 „En liefde, ook daar een hemel sticht?”

Z I E O P!

Blinde stervling! die daar meent,
 Als gij weent:
 „God is verre!”
 In den donker licht de sterre.

NOG EENS: DE WAARHEID LIGT IN 'T MIDDEN.

De waarheid ligt in 't midden:
 Mijn vrienden, is dat waar.
 Dan ligt zij heden elders
 Dan heden over een jaar.

De waarheid ligt in 't midden.
 Als ik 't gelooven zal,
 Dan ligt de waarheid nergens,
 Of ligt ze misschien ernal?

De waarheid ligt in 't midden....

„Och sukkel! zwijg toch stil!
 „De waarheid ligt in 't midden
 „Wil zeggen: Ze ligt waar ik wil.”

W A A R H E I D.

(NAAR RÜCKERT.)

Waarheid is het lichtste spel van allen.
 Doe u voor gelijk gij zijt;
 En vrees geen dan dit verwijt:
 Uit uw rol te zijn gevallen.

B E G R A F E N I S.

Ween, trouwe LIEFDE, ween
 Bij 't scheiden van uw bloed!
 Gevoelloos wezen als een steen
 Bewijst geen vroom gemoed.

't GELOOF blijft evenzeer
 Den blik naar boven slaan:
 De christen daalt in 't graf slechts neer
 Om heerlijk op te staan.

O God, U looft ons hart,
 U prijst het bij dit graf,
 Dat uw gena, bij zooveel smart,
 Zoo schoon een hoop ons gaf!

Het sterven is gewin,
 Voor die op Jezus ziet;
 Hij ziet den open hemel in,
 En d'open grafkuil niet.

O Gij, die eeuwig leeft,
 En eeuwig leven doet,
 De troost, dien Gij in 't sterven geeft,
 Is onze gansche moed!

Wij zaaien hier een zaad,
 Verderflijk, zwak en teer;
 Maar, bij den jongsten dageraad,
 Wekt Gij het op in eer.

Dees prooi van 't vuig geworint
 Wordt, voor 't verbaasd heelal,
 U tot een evenbeeld hervormd,
 Dat U aanschouwen zal.

Vg. HILLER.

OPVOEDING.

(NAAR RÜCKERT.)

Nooit kon ik den kunstgreep leeren
 Om mijn kindren te dresseeren;
 Daarom zijn zij opgegroeid
 Als hun vader, onbesnoeid.
 Maar, wanneer ik 't soms beproefde,
 Heeft het toch dit nut gehad,
 Dat het aan mijzelf iets glad-
 schaafde, dat de schaaft behoefde.
 Iets; niet alles; daaglijks toch
 Haakt het hier en elders nog.
 Mooglijk, dat zich Alles gladde
 Zoo ik meer tuchtmeesters hadde,
 Naamlijk kindren op te voën....
 Doch met zeven kan ik 't doen.

NOG EEN WENK.

Zoo ge u goede menschen op wilt voeden,
 Veins niet! Wie ge ook zijt, wees die gij zijt!
 Waar de kinderen een rol vermoeden,
 Zijt gij 't spel en al uw invloed kwijt.
 Aan wiens blik de waarheid zich onttrekken,
 Hoe de leugen zich verbergen moog:
 't Godlijk en het Kinder-oog
 Zullen beide ontdekken.

De eerste deugd is Waarheid. Heb dan moed
 Waar te wezen: gij zijt groot en goed.

* Vg. PAULUS SILESIUS.

HET ZEEMANSHUIS.

Bouw een huis voor Janmaat op!
 Zet een anker in den top;
 Laat, om hem te praaïen,
 Hollands vlag er waaien.

Bouw het sierlijk, bouw het sterk,
 Ruim en deftig als een kerk,
 Binnen knap en buiten,
 En met groote ruiten.

Maar verlok hem door geen mooi;
 Vang hem niet gelijk een prooi;
 Laat hem in zijn vrinden
 Ware vrinden vinden.

Janmaat is niet veel gewend!
 Veeren laten zonder end,
 Vijf en twintig jaren
 Voor zijn slaapbaas varen.

Nieuwe slaapbaas, wie gij zijt!
 Schrijf je niet met dubbel krijt,
 Jan zal al zijn dagen
 Van uw lof gewagen.

Spreid zijn kooi gelijk 't behoort,
 Houd de kapers van zijn boord,
 Zorg geen liifelaffen,
 Maar wat goeds te schaffen.

Hebt gij dan nog bovendien
 Wat voor hem op 't hart misschien,
 Ik wed dat hij luistert,
 Waar hem liefde kluistert.

AAN MIJNE KINDEREN.

Kindren! leert u vroeg gewennen
 Te aller tijd,
 Gods alwetendheid te erkennen,
 Waar ge ook zijt.
 Hen, die overal beseffen:
 „God is hier!”
 Zal geen pijn des Satans treffen,
 Hoe hij zwier.

Opent gij des morgens de oogen
 Voor het licht,
 Denkt: „Op mij staart uit den hoogen
 Gods gezicht.”
 Op uw rustbed neergelegen,
 In den nacht,
 Zij dit denkbeeld u ten zegen;
 „Gód geeft acht.”

Waar zich ooit uw voeten keeren,
 God gaat mee,
 Over bergen, heiden, meren,
 Zand en zee.
 Niemand kan die hand ontvlieden
 Of dien blik.
 Baar die troost van brave lieden
 U geen schrik!

Ach, het is een vreeslijk vreezen,
 Waar men vreest en beeft,
 Van dien God gezien te wezen,
 Door wiens zorg men leeft.
 Ach, het is een hooploos hopen,
 Waar men hoopt en haakt
 Aan die trouwe hand te ontloopen,
 Die gelukkig maakt.

LOTWISSELING.

Welk een vreugd in uw jeugd, welk een gloed in uw bloed,
 Welk een glans op den krans uwer liefde,
 Welk een vonk in die oogen, vol zorgloozen moed,
 Welk een speelzieke lach op die lipjes zoo zoet,
 Eer de smarte des levens u griefde!
 Maar waar was toen die Vreë, die uw harte thans smaakt,
 Die uw hoofd met haar gloor heeft omtogen;
 Waar die Kracht, die uw boezem nu nimmer verzaakt.

Waar die Hoop; die den bloe op uw wangen bewaakt,
En de tranen verdrijft uit uw oogen?

Welk een smart voor uw hart, welk een zwaard voor uw ziel,
Welk een wolk, welk een nacht op uw paden,
Welk een storm op de speelreis der zorgloze kiel,
Als uw afgod op eenmaal zijn voetstuk ontviel,
Om het ledig van 't hart te verraden!
Maar daarna — welk een licht voor 't beneveld gezicht,
Welk een balsem voor 't snerven der wonden,
Welk een anker van troost, welk een adem van rust,
Als uw lippen de voeten uws Heilands gekust,
En uw ziele haar God had gevonden!

ONBEREIKBAAR.

(NAAR RÜCKERT.)

Is iets voor uw bereik te hoog,
Gij moet den blik niet derwaarts keeren,
Tenzij dan met zoo scherp een oog
Dat u doet zien: „Ik kan 't ontberen.”

IN DEN HERFST.

Hebt gij nog een lach,
Late Najaarsdag?
Hebt gij nog een lonkje?
Wekt ge in mijn gemoed
Weer een glimmend vonkje
Van den ouden gloed?

Brengt gij aan mijn hart
Weer die zoete smart,
Eens mijn welbehagen,
Als ik, jongeling,
In de Octoberdagen
Door de wouden ging?

Geurt mij in de lucht,
Ruischt mij, in 't gerucht
Van de dorre bladen,
Zweeft mij, in het rag
Van de najaarsdraden,
Op dees koelen dag,

Stijgt mij, uit het bosch,
In welks bonten dos,

Daalt mij uit de hemelen,
 Door wier bleek azuur,
 Alle tinten wemelen,
 In dit plechtig nur,

Spreekt mij, 'k weet niet hoe,
 Heel 't Verleden toe,
 Zonder stem of woorden?
 Hoor ik, in 't verschiët,
 Nagalm der akkoorden
 Van mijn eigen lied?

't Lied, de mijmering
 Van den jongeling,
 Die zijn weeke snaren
 Stemde naar den toon
 Van de vallende blären
 En 't stervende schoon?

Wien 't, „als de zon haar dwarse stralen,
 Op lindetop en beukenkruin,
 Deed lichten over rood en bruin.
 Een wellust was door 't bosch te dwalen,
 En, in den koelen najaarswind,
 Eens ruim en zuiver aâm te halen,
 Die steeds den Herfsttijd heeft bemind?“¹⁾

Hij mint hem nog. De Lente van zijn leven
 Is nu voorbij, met al haar geur en gloed;
 De Zomer kwam, en heeft hem meer gegeven
 Dan ooit zijn Lente had vermoed.

O, Welk een schat van frissche liefdeknoopen
 En levensbloemen, rijk en bont,
 Ontbloeide er vroolijk, op zijn grond,
 Bij uw licht, o mijn God, en uwe regendroppen!

Daar is geen vreugd voor 't menschlijk hart te smaken,
 Geen 't menschlijk harte waarde vreugd,
 Of, meerder dan de droom der jeugd,
 Mocht zij zijn hart gelukkig reaken.

In liefde rijk, in zegen rijk, in hopen
 Nog rijker, steunende op zijn God,
 Roemt hij op aard zijn zalig lot
 En ziet den hemel open.

¹⁾ Zie DL. II bl. 27 en vv. *Najaarsmijmering*.

Geen weemoed meer; geen mijmrend zich onthalen
Op teugen van gemaakte ellend....

Wel heeft hij ook de smart gekend,
Maar als een bad, om 't weeke hart te stalen.

En zoo dat hart ook nu het Herfstgetijde
Nog liefheeft, en zijn ernstig schoon
Aan de oude luite ook thans een toon
Ontlokt, die toon klinkt blijde.

Want wat des jonglings hart, in stille stonden
Van zoete mijmerij,
Deed zuchten is voorbij,
En wat het zocht, gevonden.

En ziende hoe de dag der dorre bladeren
Zijn schoonheid heeft, zijn glimlach, en zijn licht,
Ziet hij, ook zelf een glimlach op 't gezicht,
Met iedren Herfst, den Herfst des Levens naderen.

EEN LIED OM BEVRIJDING.

1853.

NEGEN JAAR LATER VERHOORD.

Laat de ketens vallen!
Breekt, verbreekt het juk!
Vrijheid is voor allen
Noodig tot geluk.
Menschelijke harten,
Die dien schat besluit,
Brenge hem ook den zwarten,
Stelt niet langer uit!

Laat de ketens vallen!
Breekt, verbreekt het juk
Vrijheid is voor allen
Noodig tot geluk.

Jezus is gekomen
Tot uw volk en huis;
Zegen doet Hij stroomen
Van zijn kribbe en kruis.
Allen wil Hij nooden,
Stillen iedre pijn;
Laat zijn vredeboden
Vrijheidsboden zijn!

Laat de ketens vallen!
Breekt, verbreekt het juk!

Vrijheid is, voor allen,
Noodig tot geluk.

Hoort, het lied der slaven
Ruischt van strand tot strand:
„Machtigen en braven
„In het vrije land!
„Laat ons weldra hooren
„'t Lied van de overzij:
„Wij zijn vrij geboren,
„En wij maken vrij!”

Laat de ketens vallen!
Breekt, verbreekt het juk!
Vrijheid is voor allen
Noodig tot geluk.

NOG EEN LIED OM BEVRIJDING.

MERKELIJK KORTER DAN HET VORIGE.

Och, Neerlands machtigen en braven!
Verbreekt ons juk;
Brengt, brengt uw arme negerslaven
Toch eindelijk, eindelijk uit den druk.
Wij zijn wel zwarten,
Maar hebben harten,
Zoo goed als gij.
En zoo uw harten beter zijn,
Verlost dan de onzen van de pijn!
Veel lijden wij.

VADERS VEDELDEUNTJE BIJ DE WIEG.

Daar was een kleine jongen,
Fiedeldo, fiedeldom, fiedeldie, fiedeldooi,
Daar was een kleine jongen,
Zijn moeder vond hem mooi.
Zijn oogjes blauw en klaar, en
Zijn neusje lief en fijn;
Zijn mondje, voor zijn jaren,
Zoo proper, als 't kon zijn;
Zijn handjes als satijn,
Zijn lijfje, waar men kijkt of tuurt,
Zoo wel gevormd, zoo goed gevuld;
En 't haar, dat uit zijn mutsje gluur,
't Is net of 't al wat krult!

Daar was een kleine jongen,
Fiedeldo, fiedeldom, fiedeldie, fiedeldooi,
Daar was een kleine jongen,
Zijn moeder vond hem mooi,
Zijn vader zei: Wijf, wees niet mal!
Uw uiltje is geen valkje.
Fiedeldo, fiedeldom, wat was 't geval?
De moeder hield van 't schalkje;
De vader? — Niemendal.

Daar was een kleine jongen,
Fiedeldo, fiedeldom, fiedeldie, fiedeldoet,
Daar was een kleine jongen,
Zijn moeder vond hem zoet,
Hij was des nachts zoo rustig;
Hij kwam een keer drie vier, niet meer;
Dan zoog hij maar eens lustig,
En daadlijk sliep hij weer.
Gezellig was hij zeer.
Soms lag hij, langer dan een uur,
Met open kijkers, zonder dorst;
Wat kon hij kraaien tegen 't vuur,
En hunkren om de borst!

Daar was een kleine jongen,
Fiedeldo, fiedeldom, fiedeldiet, fiedeldoet,
Daar was een kleine jongen,
Zijn moeder vond hem zoet.
Zijn vader zei: Wijf, wees niet mal!
Het is een lastig kwantje.
Fiedeldo, fiedeldom, wat was 't geval?
De moeder hield van Jantje,
De vader? — Niemendal.

Daar was een kleine jongen,
Fiedeldo, fiedeldom, fiedelstok, fiedelstreek,
Daar was een kleine jongen,
Die op zijn vader leek.
Een aardje naar zijn vaartje,
Dat zat er stellig in;
Zijn hoofdje, en zijn haartje,
Zijn neusje en zijn kin,
't Leek alles meer of min.
Als moeder hem in de oogjes zag,
Werd haar gemoed zoo vol, zoo week,
Omdat hij, zei ze, met den dag
Meer op zijn vader leek.

Daar was een kleine jongen,
Fiedeldo, fiedeldom, fiedelstok, fiedelstreek,

Daar was een kleine jongen,
 Die op zijn vader leek.
 Maar vader zei: Wijf, wees niet mal!
 Het is een leelijk aapje!
 Fiedeldo, fiedeldom, wat was 't geval?
 De moeder hield van 't knaapje;
 De vader? -- Niemendal.

GULDEN LES.

Maak een dag van den nacht, door in 't donker ook geen
 Dan werken des lichts te verrichten.
 Maak een nacht van den dag, door stilzwijgend elkeen
 Met uw rust en uw kalmte te stichten.
 (Zie SIMON METAPHRASTES, OVER JACOBUS JUSTUS.)

LIEDERKRANSJE VOOR DE JARIGE MOEDER.

I.

Gij zaagt u gaarne heden
 Nog eens een liedje toegedacht,
 Maar hebt, om wijze reden,
 Het maar niet al te vast verwacht,
 Nu kom ik er met Acht.

Hier zijn er Acht, mijn waarde!
 Meer dan gij ooit of ooit voorheen
 Op uw verjaarfeest gaarde;
 Acht van uw Man-alleen.
 En dit is Een.

U gelden de andre Zeven:
 Daar Moeders immers gansch en gaar
 In hare kindren leven.
 Is 't bij een enkele twijfelbaar:
 Van u is 't dubbel waar.

O Moeder, die wij loven
 En lieven teederlijk,
 U zegne God hierboven
 Met liefdeblijk op blijk!
 Hij is zoo rijk.

II.

ONZE OUDSTE.

Marten is ons oudste kind:
 Wat zal van Marten groeien?
 Een man van geld of van bewind,
 Veel koeien en veel moeien?
 Een man van tabberd, zwaard, of pen?
 Een man, gelijk ik zelf ben?
 Een rijmelaar of preker?
 't Is alles gansch onzeker.

Maar schoon dit onzeker zij
 En lang onzeker blijve:
 Dit, oudste Jongen! hopen wij
 Dat vast sta en bekljive:
 Dat ge edel, eerlijk, vroed en vroom,
 Een Man wordt, zonder blaam of schroom,
 In woord en daad waarachtig,
 En aan zijn God gedachtig.

III.

ONZE KREUPELE.

Het hielp niet of wij wreven
 Met handen warm en zacht,
 Of borstelden met kracht,
 En 't bloed naar buiten dreven.

Het hielp niet of wij baadden
 In water zout of zoet,
 In mout, in smout, in bloed,
 Naar dat ons de artsen raadden.

Het hielp niet of wij streken
 Met d' uitgezochtsten keest,
 Met vluchtig zout of geest,
 Of lichtzalf deden leken.

Het hielp niet of wij schokten
 En pijnigden met kracht,
 Die we uit gepaarde macht
 Van zink en koper lokten.

Het hielp niet of wij smeekten
 Tot God den Heer omhoog,
 Of daaglijks uit ons oog
 Veel heete tranen leekten.

Het helpt niet of wij zuchten,
Daar 't oog uw krukjes ziet,
Of, starende in 't verschiët,
Veel droevigs voor u duchten.

Ach, schoon wij handewrongen
En schreiden dag en nacht,
't Verlamde kreeg geen kracht!
Gij blijft een kreuple jongen.

Maar, schoon wij 't graag verbaden,
Zoo 't zich verbidden liet,
Dit blijvende verdriet
Kan niet aan alles schaden.

Gij hebt van God ontvangen
Gezondheid, moed, en kracht,
Een oog dat vroolijk lacht,
En rozen op de wangen.

Wil 't met den voet niet lukken,
De geest is vlug en goed.
Bij velen zweeft de voet,
Maar gaat het hoofd op krukken.

En waar 't gebrek u hinder',
Verloochning koste of smart,
't Maakt in uws ouders hart
De liefde vast niet minder.

En God verbond zijn zegen,
Dat onwaardeerbaar goed,
Niet aan een rechten *voet*,
Maar aan de rechte *wegen*.

Een kreuple voet kan brengen
Op 't smalle levenspad,
Kan voeren tot de hemel-stad....
Dat moge God gehengen.

IV.

DE OUDSTE MEISJES.

Als ik Marie en Koosje zie,
Gaan mijn gedachten zweven
In dagen van een toekomst, die
Ik zeer graag zou beleven.

Mij dunkt een vader is zoo rijk,
 Wiens dochtren, haast volwassen,
 Als rozeknoppen staan te prijck,
 En op ziju wenken passen;

Die in haar frisch en blij gelaat
 Zijn huisvrouw ziet verjongen,
 En duizend trekjes gadeslaat,
 Eens door zijn luit bezongen;

Die door haar geest en vroolijkheid
 Zijn zorgen voelt verpoozen,
 En door haar hand zijn weg bespreid
 Met allerhande rozen.

Die in haar hart, zoo zacht en stil,
 Een godsvrucht op ziet bloeien,
 Die naar de Moeder aarden wil,
 En in haar schaduw groeien,

Mijn kindren! maakt die droomen waar,
 Lief leven van mijn leven!
 En moog mijn oudste dochterpaar
 Het tweede een voorbeeld geven.

V.

ONZE AFWEZIGE.

Vroegtijdig zijt gij heengegaan,
 Vroegtijdig hebt gij 't goed daarboven,
 Wij blijven, koste 't menig traan,
 De hand, die gaf, in 't nemen loven.
 Wat liefde doet is welgedaan.

En thans, lief Zoontje! roept ons 't lot
 Ook van die dierbre plek te scheiden,
 Waar wij uw dierbaar overschet
 Een plaatsje onder de aard bereidden.
 Ook dit kost; maar ook dit wil God.

VI.

NETJE.

Naar wie hebt gij dat lief gelaat,
 Zoo zuiver ongetrokken?
 Dat voorhoofd, dat zoo helder staat?
 Naar wie die gouden lokken?

Naar wie dat cog, zoo blauw en zacht,
 Het stugste hart veroverend?
 Dat mondje, dat zoo vriendlijk lacht,
 Dat stemmetje zoo tooverend?

Naar wie? Wij weten 't niet. *Van* wien?
 Och, mocht gij 't altijd weten;
 En, door op Hem, die 't gaf, te zien,
 Uw lief gezicht vergeten!

VII.

AGNES.

Ik had in mijn gedachten
 U reeds vaarwel gezeid,
 U reeds in 't grafje neergeleid,
 Waar wij uw broertje brachten,
 Met groote treurigheid.

Maar God heeft ons gegeven
 Dat gij behouden werdt;
 Een groote vreugd voor groote smart;
 U als op nieuw het leven,
 Ons een erkentlijk hart.

Tot ons geluk gespaarde!
 Reeds hadt ge, in 's Hemels licht,
 Een engel kunnen zijn, lief wicht!
 Wees 't nu nog wat op Aarde,
 En sluit Ons de oogen dicht.

VIII.

CORNELIS.

Zeven en een is acht!
 Ze zeggen dat het wat veel is;
 Maar *wij* hebben, lieve Cornelis!
 Met blijdschap u verwacht.

Zonen hadden wij drij;
 Eentje bij God, twee beneden:
 Wij zijn uitermate tevreden
 Met nog een zoontje er bij.

Dochters hadden wij vier;
 Waart gij als de vijfde gekomen,
 Wij hadden 't niet kwalijk genomen,
 Maar geroepen: Welkom hier!

Zeven en een is acht.
 Of de achtste de laatste zal wezen?
 In wolken of sterren te lezen,
 Gaat boven mijn wensch en macht.

Gij zelf, mijn kleine man!
 Al ligt er u veel aan gelegen,
 Gij zuigt en zingt maar terdegen,
 En weet voorts nergens van.

Er is Een die 't weten moet.
 Doe Hij naar zijn welbehagen!
 Wij zullen er niet naar vragen.
 Zoo als Hij het maakt is het goed.

WIE SCHUILT ER?

„De Waarheid moet in diepe kuilen
 „Voor de arge Wereld zich verschuilen.”

Dat 's 't oude liedje. Maar ik zeg:
 Zij schuilt zich voor de Waarheid weg.

DE VLINDER.

De zon is heet, de lucht is lauw,
 De hemel blauw,
 De parelende morgendauw
 Hangt glinstrende aan de knoppen;
 Van bloem- tot bloembed zweef ik rond,
 Zie roos en lelie, blank en bont,
 De schoonste kus ik voor den mond
 En zuig er amberdruppen.

Eens kroop ik vaakrig, moe en mat,
 Van blad tot blad,
 Der spijs niet, maar des levens zat,
 Een walg in eigen oogen;
 'k Slaap in, ontwaak, verbreek mijn web,
 Voel dat ik vroolijk adem schep,
 Voel dat ik twee paar vleuglen heb.
 En klapwiek naar den hoogen.

* Vg. KAREL ENSLIN.

POLEMIEK.

'k Stem toe, niet ieder menschenkind
 Is muzikaal geboren;

Maar krijgsmuziek, mijn beste vriend!
Is kost voor aller ooren.
Maak staat op d'allerhoogsten dank
Voor turksche trom en bekkenklank.

AAN JONKVROUW S. V. S.

Het wordt weer groen in Haarlems Hout,
De blijde vogels zingen,
De bloempjes komen duizendvoud
Door mos en graskleed dringen.

De nachtegaal is weergekeerd,
Om oor en hart te kluistren;
Hij heeft den toon nog niet verleerd,
Noch wij 't bewondrend luistren.

Maar ik, ik sta voor goed gereed
Dit oord vaarwel te heeten;
Dat is: te doen wat gij eens deedt,
En velen heeft gespeten.

Naar d'IJsel volgt ge op haar pad
Uw moeder trouw en teeder,
Er ik sla straks ter Bisschopsstad
Mijn tent gehoorzaam neder.

Toch laat mijn hart de hoop niet los
U soms hier weer te vinden;
Wij hebben op den zoom van 't bosch
Een huis vol goede vrienden.

Maar de allertrouwste en beste vriend,
Die u en mij geleid heeft,
Maakt dat ik eens u zeker vind,
In 't huis, dat hij bereid heeft.

Hoe lieflijk zal die woning zijn,
Hoe schoon en wel gelegen!
Rondom, een eeuwge zonneshijn,
Van binnen, louter zegen.

Daar zal 't verwonderd oog altoos
Meer goeds en schoons ontdekken,
Daar ruischt het loflied eindeloos;
En niemand mag vertrekken.

GEMENGDE GEDICHTEN.

VIERDE BUNDEL.

De omstandigheden, waaronder het volgende liedje verbeeldt afge-
luisterd te zijn, waren de volgende:

Toen ik in 1854 mijn dorp met de stad Utrecht ging verwisselen,
kon ik aldaar voor de eerste twee maanden van mijn verblijf nog
geen huis vinden, maar werd met mijne vrouw en de drie jongste
kinderen bij hartelijke vrienden geherbergd. Van het overige vier-
tal waren wij gescheiden. Mijn oudste zonen bleven, onder opzicht
van hunnen onderwijzer, op de Heemsteedsche pastorie, van de liefde
mijner vorige gemeente omringd. Twee dochtertjes genoten achter-
volgens te Zeist, te Driebergen, en te Ede, op buitengoederen van
nabestaanden en vrienden een onthaal, waarvoor mijn hart hun
dankbaar blijft.

DE STICHTSCHE ZWERFSTER.

EEN LIEDJE, GEZONGEN TER BRUILOFTSTAFEL VAN EENE SCHOONZUSTER.

Ik hoorde een liedje in het Sticht,
't Werd door een hupsche vrouw gezongen;
Zij hield op d'arm een zuigend wicht,
Een dikken vetten jongen.

Twee meisjes speelden aan haar schoot,
En luisterden naar haar mamaatje:
't Een leek een roosje rozerood,
Het andere een agaetje.

Ook was de roos op moeders wang
Bijlang nog niet van kleur verschoten,
Al kwam er onder haar gezang,
Een traantje langs gevloten.

„Ach kindren!” zong zij: „welk een smart!
„Wie had het immer durven droomen?
„Uw vader heeft een steenen hart;
„Zijn wreedheid is volkomen.

„Hij heeft mij uit dat lieflijk oord,
„Waar in wij woonden, sinds wij trouwden,
„Zoo vreedzaam en zoo ongestoord,
„Alsof we er sterven zouden;

„Hij heeft mij uit dat dierbaar huis,
 „Waar ik hem al zijn kindren baarde,
 „Verraderlijk ontvoerd, o kruis!
 „En 'k zwerf en dool op aarde.

„Ik zwerf in dit mij vreemd gewest,
 „'k Dool in dees vreemde stad wanhopend,
 „Daar mij geen andre toevlucht rest
 „Dan vreemde liefde me opent.

„Nog ware 't mij een zoete troost,
 „Indien ik bij dit ommezweven,
 „Omringd mocht zijn van al mijn kroost,
 „Dat leven van mijn leven.

„Maar ach, niet meer dan deze drie
 „Liet de onverbodbre kinderroover"
 „(Zij trok ze dichtcr bij haar knie)
 „Mij in mijn droefheid over.

„Mijn oudste twee, mijn zoons, mijn trots,
 „Laat hij in 't ledig huis verknijzen;
 „Zij zwerven om langs Meer en Bosch ¹⁾
 „Om lavenis en spijzen.

„Uw zusjes, foei! de wreedaard joeg
 „Ze 't pad maar op met leege handen;
 „Zij waren nimmer ver genoeg,
 „Tot ze op de hei belandden.

„Dat had hij Koosje niet voorspeld,
 „Toen ze, één jaar oud, reeds weggedwaald was,
 „En hij mij zoo lang heeft gekweld
 „Tot 't schaap weer thuisgehaald was.

„Daar was ze! Och arme! welk een vloed
 „Van woorden, rijmen, tranen, kussen!
 „Alsof hij ze in zijn diepst gemoed
 „Beminde... En ondertusschen! ²⁾

„Neen, kindren! neen, hij mint u niet;
 „Hij kan uw bijzijn niet verdragen;
 „Het eenigst dat hem vreugde biedt
 „Is u en mij te plagen.

„Wat let hem, zuigling! die uw dorst
 „Moet lesschen met vergalde togen,

¹⁾ Naam van een zeer bevriend Bultengoed.

²⁾ Zie Dl. II. bl. 325 en volg.

„Dat hij u afrukt van mijn borst,
„En wegvoert uit mijn oogen?

„U wegvoert, ach! wie weet waarheen?
„Ten prooi aan duizend ongelukken,
„Om, voor de moederlijke speen,
„Een koude flesch te drukken...”

Hier zweeg zij stil en wischte een traan,
Zag strak en somber voor zich henen,
En toen de kleine agaatroos aan;
Dit deed op nieuw haar weenen.

„Ja vloeï vrij; zilte traanstroom, vloeï!
„Daar ik dit wichtje kom te aanschouwen:
„Gaat niet haar lieve Petemoei,
„Mijn liefste zuster, trouwen?

„Men knoopt haar groene palm; men breit
„Een aardig kransje voor haar vlechten;
„Maar d'oudste zuster is 't ontzeid
„Het op haar kruin te hechten.

„Voor mij geen bruid, geen bruiloft, neen!
„Geen plaatsje in de blijde reien;
„Mijn heer en meester gaat er heen,
„Maar ik mag zitten schreien!

„Zoo hij zich maar belasten wou
„Der lieve bruid mijn groet te brengen,
„En van wat ik haar zeggen zou
„In 't zijne een woord te mengen!

„Ik heb haar steeds zoo lief gehad
„En voel die liefde sterk vermeerden,
„Hoe meer ik, op mijn levenspad,
„Haar bijzijn moet ontberen.

„Haar vreugde was mijn eigen vreugd,
„Haar smart altijd mijn eigen smarte;
„Hoe juichte ik in de stille deugd
„Van dat gelouterd harte!

„Hoe juichte ik in dat zacht geduld,
„Dat onbezweken godsvertrouwen!
„Thans wordt haar liefste wensch vervuld:
„Och, mocht mijn oog 't aanschouwen!

„Mocht ik maar eens dat blijd gezicht
„Zien aan des bruijgoms zijde pralen,

„En blinken van dat lieflijk licht,
„Dat bruiden pleegt te omstralen!

„Zoo 'k slechts tot een, een enklen zoen
„Haar eens recht zusterlijk omarmde...
„Mijn heer gemaal zal 't nu wel doen,
„Maar kan hij 't met die warmte?

„Och lieve zuster, lieve bruid,
„Och lieve dochter van mijn moeder!
„Mijn hart en ziel roept voor u uit
„Tot uwen Heer en Hoeder.

„Hij was met u: Hij zij met u!
„Hij leide u op gebaande wegen!
„En is de weg ook somtijds ruw,
„Ook daarin zij een zegen.

„Ik weet, uw echtvriend mint u teer;
„Zijn trouwe min dult geen verdenken:
„En liever nog heeft u die Heer,
„Wien gij, als hij, uw hart mocht schenken.”

Het vrouwtje zweeg. Zij zag omhoog.
Mij dunkt dat ik haar moed zag grijpen.
Hoe schielijk wist zij uit haar oog
Het traantje weg te knippen.

Hoe zoet een lachje zag ik toen
Om die bedrukte lipjes zweven!
Elk van haar drietal kreeg een zoen,
Maar 't petekind wel zeven.

NIEUWE WONING.

(UTRECHT, BOOTHSTRAAT, 597.)

Hier woon ik. Zult gij met mij wonen,
Mijn God en Heer, mijn kracht en troost?
Hier woon ik nu met gade en kroost,
Vier dochters en drie zonen.

Uw liefdezorg heeft mij beschoren
Dit goede, ruime, stille huis,
Waar 'k, in de stad, het stadsgedruisch
Kan, maar niet hoef te hooren.

Uw goedheid gunt, na dertien jaren
Zoo vreedzaam doorgebracht op 't land,

Ook hier mijn oog naar elken kant
In 't zachte groen te staren.

Heb dank, o God! mijn wenschen bleven
U niet verborgen, schoon gesmoord.
Een stille wensch wordt ook verhoord.
Wat zijt Gij mild in 't geven.

Wil met uw vleuglen nu ook dekken
De tente, waar uw hand ons bracht,
En laat uw liefdrijke oppermacht
Ons vol vertrouwen wekken!

Weer ziekte en ramp van onzen drempel;
En, komt zij, heilig ook de smart;
Zij onze woning, zij ons hart
U daaglijks meer tot tempel!

4 Aug. 1854.

MIJN HOF.

(LIEDJE.)

Midden in de stad heb ik een hof,
Een hof met schoone bloemen;
Die bloemen liefheeft, vindt er stof
Tot kijken, ruiken, roemen:
Bloemen zoo kleurig,
Bloemen zoo geurig,
Fijn en grof.
God laat ze groeien,
Blad voor blad, knop voor knop,
En schrijft, als ze bloeien,
Zijn naam er op.

Midden in mijn huis, heb ik een hof,
Een hof met schoone rozen:
Die rozen lief heeft vindt er stof
Tot kussen en tot koozen.
Rozen zoo kleurig,
Rozen zoo geurig,
Fijn en grof.
God doe ze samen
Opwassen zonder smart,
En schrijve al zijn namen
Diep in haar hart.

VALLENDE STERREN.

Volksgeloof der Lithauwers.
Zie Alb. der Nat. 1853 bl. 348.

Zaagt gij hoe die ster verschoot?
Denk, o Stervling! aan uw dood.

Ieder kind, op aard geboren,
Doet een nieuwe ster ontgloren.

Aan zijn dunnen levensdraad
Zweeft zij, tot zijn sterfuur slaat.

Als de dood zijn oog doet breken,
Doet hij ook die ster verbleeken.

Keert zijn adem hemelwaart,
Uitgedoofd stort zij op de aard.

WASDOM TOT KLEINER.

Een kind van God wordt steeds meer kind,
Of anders is 't er geen:
Wij brengen onze kindren groot;
God maakt de zijnen kleen.

TWEEDE KNOP.

(NAAR RÜCKERT.)

De boomen, die de hagelslag
Geteisterd heeft aan hoofd en leden,
Staan weer zoo schoon men wenschen mag,
Ja. boven wenschen en gebeden.

Verborgen knoppen loerden slechts
Hun kans af, om voor 't licht te komen:
Daar heeft de hagel links en rechts
Aan elk zijn voorman weggenomen.

Nu staan ze in 't eerst gelid geschaard;
En wat de spits heeft afgebeten,
Wat de eerste ontmoeting wierp ter aard,
Is met een enklen nacht vergeten.

Mijn hart! wat dient er meer gezeld,
Wanneer de stormen om u fluiten?
't Verloorne geeft gelegenheid
Aan 't Nieuwe om uit te spruiten.

LAATSTE GROND.

Of Godgeleerdheid smale en Wijsbegeerte spott':
 GOD-ZELF is „laatste grond" van mijn GELOOF IN GOD.

MAANDROOS.

(NAAR RÜCKERT.)

Een beeld der Hoop, voor die haar ziet!
 De knop belooft hem schoone dingen —
 Maar 't floddrig bloempje brengt ze niet.

Doch wilt niet klagen, stervelingen!
 Indien uw vreugd te zeer gelijk
 Op 't Roosje, dat zoo vluchtig prijkt.
 Voor hem, die wachten kan en hopen,
 Gaan maandlijks nieuwe knoppen open.

WEERSLAG.

*Wilt gij zien een schoone maagd:
 Zie haar als zij liefde draagt.*

CATS.

Wilt gij zien een schoone vrouw;
 Maak haar gelukkig door uw trouw.

BARTJE.

Voor uw mooie oogen, Bartje!
 Had menigeen ik weet niet wat,
 Zijn ganschen schat
 Gegeven, met zijn hartje —
 Maar gij versmaaddet dat.

Waar gij uw oogjes wendde,
 Daar werd een vonkje uitgestrooid,
 En 't hart ontdood,
 Dat nog geen liefde kende —
 Maar gij begreep het nooit.

Nu zijn die vriendlijke oogen
 Gesloten door een vroegen dood;
 De rouw is groot;
 Elk hoofd gaat neergebogen,
 En ieders oog is rood.

Voorzaagt gij 't, lieve Barte?
 En wildet ge, om een enkel jaar,
 Geen weenwenaar
 Met een gebroken harte
 Doen weenen bij uw baar?

DE TAAL.

VOORAFGAANDE TOELICHTING.

De *Volmaakte Telg der Onbekende*, die bij den aanvang van het volgende gedicht, met trekken van schoonheid, aan de oude Indische poëzie ontleend, geschetst wordt, mag aan vele lezers en lezeressen ook zelve wel onbekend zijn! Niemand anders is bedoeld dan Indië's vroegere, schoon niet vroegste, TAAL, onder den naam van *Sanskrita* bij de geleerden bekend; welke naam de beteekenis heeft van *Volmaakt, Volledig, Afgewerkt*, en in later tijden haar gegeven is in tegenstelling van tongvallen, uit hare meerdere of mindere verbastering geboren (*Prakriet, Pali*).

De *Onbekende* Moeder had waarschijnlijk haar verblijf gehad in het hart van Azië, benoorden het Himalaya-gebergte; de hoogleeraar Hamaker gist in het oude Sogdiana. Van daar moet de *Volmaakte* Dochter, aan de hand van den godsdienst der Brahmanen, eerst tot het noorden, en van lieverlede ook tot het uiterste zuiden van Indië zegevierende doorgedrongen zijn: doch geenszins tot altijddurende, noch ook tot eene uitsluitende heerschappij. Om de beeldspraak te laten varen: De *Sanskrita* taal, welker vroegste gedenkstukken waarschijnlijk derdehalf duizend jaren oud zijn, die reeds vroegtijdig in Indië zelf op wetenschappelijke wijze bewerkt is, en ons eene schoone en rijke letterkunde heeft nagelaten, schijnt omstreeks den tijd der veroveringen van Alexander den Grooten opgehouden te hebben de levende taal van Indië's bewoners te zijn, om voortaan nog slechts in de scholen en werken der geleerden voort te leven. Bij het volk werd zij vervangen door de tongvallen der oorspronkelijke bewoners, die nooit geheel verdrongen waren geworden, maar zich met den woordenschat der *Sanskrita* hadden weten te verrijken. Het zijn deze spraken, die in het volgende gedicht onder de persoonsverbeelding der „*Hindoe-dochter, die zich schoon geloof*” opgevoerd zijn; terwijl, in de eerste twee verzen van de 7de strophe gezinspeeld wordt op den aanmerkelijken invloed, dien de *Sanskrita* ook op de talen en letterkunde van het oostelijk Azië, met name ook van Java en den Indischen Archipel, gehad heeft.

Met de *Sanskrita* zijn uit dezelfde *Onbekende* Moeder voortgesproten alle talen, die, van Azië uit, geheel Europa vervuld hebben en, in hare hedendaagsche afstammelingen, de Nieuwe Wereld vervullen. De geleerden verdeelen ze onder vijf veelakkige stammen; als, voor Azië nog, den Medoperzischen of Iraneeschen,

voor Europa den Grieksch-Italiaanschen, den Celtischen, den Germaanschen, en den Slavoonschen. De poëzie heeft ze in het volgende gedicht als het talrijk kroost eener *reisvaardige, moedige, onderwindende* Zuster van Sanskrita voorgesteld, en gepoogd ze in hare ontwikkeling te schetsen.

Met deze voorafgaande toelichting meenen wij lezers, op dit gebied ongeleerd, geen ondiensnt te hebben gedaan. Voor een uitvoeriger onderricht verwijzen wij hen naar de *Akademische Voorlezingen* van HAMAKER, (Leiden 1838) en bepaaldelijk tot de eerste in dat boekdeel.

Misschien is het niet overbodig nog op te merken, dat Kama de naam is van den Indischen liefdegod, aan wien pauwen en flamingo's geheiligd zijn; dat Rāmāyana (Rama's Tocht) de titel is van een der oudste en beroemdste gedenkstukken der Sanskriet-letterkunde, en dat Kālidāsa een der uitnemendste onder de latere dichters van Indië is geweest. Hij leefde omstreeks den tijd van Christus geboorte.

Dat de heilige boeken van het oude IJsland den naam van Edda dragen, Nibelungenlied de titel is van Duitschlands beroemd heldendicht, de zangers der Scandinaviërs Skalden, en die der Celten, waaronder Ossian, Barden genoemd werden, is zekerlijk bekend genoeg.

DE TAAL.

Met een bloemkrans om de bruine lokken,
 Golvend tot de heupen afgedaald,
 Mond en borst van ambergeur doortrokken,
 d'Open hals van paarlengloed omstraald,
 Bloemen om de zachtgezwollen lende,
 Goudgloor om den zachtgebloosden voet,
 O Volmaakte Telg der Onbekende!
 Sluimert gij aan Ganga's vloed.

't Windje speelt door hooge mango-twijgen,
 En zij schomm'len zachtken heen en weer;
 Bloemenstof en roode bloesems zijgen
 Als een regen om uw leger neer;
 Ketaka, kakamba, en jasmijnen
 Met asoka-trossen afgezet,
 Die haar sneeuw te blanker uit doen schijnen,
 Walmen geuren om uw bed.

't Slaaplied zingen mommelende bijen,
 Zwermende om den honigzoeten buit,
 Purpren pauwen scharen zich in rijen,
 Spreiën om uw hoofd hun schaduw uit,
 Strijken met het zachtste van hun veeren,
 Ter verkoeling, langs uw bloote borst,

Haasten zich den adder af te keeren,
Die uw rustplaats naadren dorst.

Blanke, blauwe, roode lotus wiegelen
Op de waatren, bruisende aan uw voet,
Waar zich zwanen en flamingo's spiegelen,
Kweelende van Kama's teedren gloed;
Buffels, evers, elefantén, leeuwen
Dringen dorstig door het hooge riet,
Doen verschrikte kranenzwormen schreeuwen —
Maar het stoort uw sluimring niet.

Ja zij slaapt. Den glans, die om haar straalde,
Als ze, omringd van 't heilige gezin,
Zegepralend van uw bergen daalde,
Himalaya! trok zij sluimrig in.
En die schoone lippen zijn gesloten,
Als een roode leliekelk bij nacht,
Van wier boord de wijsheidslessen vloten,
Waar de Brahman naar versmacht.

Ach! De stem die Rama's Tocht bezongen,
Kalidasa voorgezongen heeft,
Blijft voortaan in de elpen borst bedwongen,
Tot zij in den langen doodsslaap sneeft.
Pronk met klanken, vrij haar afgeluisterd,
Hindoe-dochter, die u schoon gelooft!
Wien zij toegelinkt heeft, toegeluisterd,
Schudt met droeven glimlach 't hoofd.

Ja zij slaapt; het aangezicht naar 't Oosten,
Levend bij den weergalm van haar lied;
Slechts haar schoone Zuster kan ons troosten,
Die, zoo fier van blik, naar 't Westen ziet;
Die, reisvaardig, moedig, onderwindend,
't Strakke kleed om ranke lendén gordt,
En, een helm op 't goud der lokken bindend,
In den drom der volkren stort;

Die, de Tigris lachend langs getrokken,
't Machtig Iran van haar schoon vervult,
Door geen sneeuw des Kaukasus' verschrokken,
Noordwaarts blik met klimmend ongeduld.
Ha! Als van de hemelhooge toppen
Haar de berglucht toestroomt, koel en vrij,
Voelt zij 't hart van moed en geestdrift kloppen
Tot een wereldheerschappij!

In een kloek en talrijk kroost herboren,
Roept zij: „Neen! deze eierzucht is geen droom!

Mijne stem zal elk der bergen hooren,
 Van mijn lied weergalmen iedre stroom."
 En dat kroost, van schoonheên onderscheiden,
 Maar in schoonheid één, naar zustren aard,
 Gaat den stroom der stammen begeleiden,
 In zijn splitsing over de aard.

Met Pelasgen, Celten en Ibeeren,
 Scythen, Cimbren, Slaven wandlen zij,
 Niet gestuit door hoogten, diepten, meren,
 Zee vol ijs of barre woestenij.
 Met den Stier en schoone Europa zwommen
 Ze over naar den bloemrijk' oeverkant,
 Met Ulysses, 't pijnboomhout beklommen,
 Naar 't Cimmerisch Schimmenland.

En alom verhieven zij haar stemmen,
 Naar den eisch des levens,forsch en zacht,
 Met een zieldoordringend ademklemmen,
 Of een weekheid, waar de weelde in lacht;
 Op de maat van stormen en orkanen,
 Of van 't koeltje, dat met rozen stoeit;
 Op den toon van losgerolde vanen,
 En van 't hart in liefde ontgloeid.

En alom verwekten zij de geesten
 Tot den grooten wedstrijd van 't Gezang,
 En bereidden aan de volken feesten,
 Waar de galm van naklinkt eeuwen lang.
 Haar, haar voorgang deed Homerus zingen,
 Op haar wenk weerklonken, vol en schoon,
 Iliaden, Edda's, Nibelingen,
 Skaldenlied en Bardentoon.

Schoone Taal! Geschenk des Allerhoogsten!
 U verheft ons proza en gedicht;
 Lof en lauwwen, die wij zingende oogsten,
 Zijn wij u, en u alleen, verplicht.
 Zelfverheffing ware uw eer verkorten;
 Onze kracht is de uwe; zijn wij rijk,
 't Is door uwen rijkdom uit te storten,
 Eeuwig, onuitputtelijk.

Welk een lust uw ader te zien stroomen,
 Met zich voerende alles dat bestaat,
 Alles, dat in werkelijkheid en droomen
 't Aanzijn aan eens menschen ziel verraadt;
 In dien stroom, den hemel en zijn stralen,
 En dat Licht, waar alle licht uit welt,

Zich te zien weerspieglen en herhalen,
Met de bloemekens van 't veld!

Welk een vreugd, met uwe kracht gewapend,
Voor het oog der volkren op te treên,
D' oorlogsmoed, in vuige harten slapend,
Op te prikklen, door de stem alleen.
Volken, Vorsten lessen in te scherpén,
Onvergeetlijk voor een wereldtijd,
En de fierste geesten te onderwerpen
Aan dien God, wiens tolk gij zijt!

Maar wat wellust ook, u op uw paden
Na te wandlen door der tijden nacht;
Met u zee en stroomén te doorwaden,
't Hoofd te bien aan sneeuw en hageljacht.
Met de volken, dringende en gedrongen,
D' engen bergpas door te worstlen — maar,
Rechts en links van vijanden besprongen,
Bloot te staan aan nieuw gevaar!

Op het slagveld, 't overschot der helden
Met u te verzaamlén, na den strijd;
Of den ploeg te drijven door de velden,
In een rustiger en beter tijd,
Als niet slechts de Jachtspriet ligt versmeten
Voor den staf des Herders, zacht en trouw,
Maar, voor u, ook deze wordt vergeten,
Volkenbouwende Akkerbouw!

Klimmende Behoefté roept de Konsten,
Iedere Konst roept nieuwe krachten op;
Elke vondst drijft U tot nieuwe vondsten,
En voert, Vindingrijkste! uw roem ten top.
Alomtegenwoordig, alomvadémd,
Alverzorgend volgt gij, stap voor stap,
Licht en leven, groei- en bloeikracht adémd,
Wetenschap bij wetenschap.

Doch wie prijst het heil dier stervelingen,
Wien door God dit voorrecht werd bewaard:
Tot uw zielsgeheimnis door te dringen,
Die zoo veel geheimen ons verklaart,
't Raadsel van uw worden, wassen, streven
In het heilig donker te bespiên,
En den gang van uw onsterflijk leven
Met een sterflijk oog te zien?

Hier vloeit, op de schemerige grenzen,
Aarde en hemel, stof en geest ineen,

En aanschouwbaar breekt de ziel des menschen
 Door den dichtgeweven sluier heen.
 Hier, hier vallen stralen uit den hoogen,
 Hartverheffend door hun godlijk licht;
 Maar ook hier zweeft ons die mist voor de oogen,
 Die tot needrigheid verplicht.

Gave Gods, en godlijkste aller gaven!
 Gij schept volkren; gij maakt menschen; gij
 Blijft in ons een godlijke afkomst staven,
 Hoe ons hoofd door schuld gebogen zij.
 U bezitten slechts, is mensch te wezen;
 U beheerschen, meester zijn van de aard;
 U doorzien, het heilig schrift te lezen,
 Dat het heimlijkste openbaart.

Maar die u bezitten, u waardeeren,
 U doorzien, zoo ver een mensch mag zien,
 U beheerschen mag, door u regeeren:
 Wat verwacht een prijzende aard van dien?
 Uwe roeping is den Mensch te dienen,
 En de Menschheid door den enklen Mensch,
 Is de oneindige eer des Ongezienen,
 Aller braven wit en wensch.

Komt dan Zangers, Sprekers, Redenaren,
 Aan wier mond wij hangen, enkel oor!
 Taaldoorvorschers met bekrante haren,
 Die de fakkel voordraagt in het koor!
 Laat die roeping ook uw hart bezielen;
 Liefdedienst gaat boven zelfgenot;
 En onze eervolste eer is neer te knielen
 Met een lofgezag tot God.

In de Vergadering van het Zesde Ned. Taal en Letterkundig
 Congres, gehouden te Utrecht, 1854, Sept.

VIJFTAL GEWIJDE LIEDEREN.

I.

HET WOORD IS VLEESCH GEWORDEN.

EEN BEURTGEZANG.

Verg. Joh. I.

ALLE STEMMEN.

In den beginne was het Woord;
 't Woord was bij God; het Woord was God;
 Van eeuwigheid bij God en God:
 In den beginne was het Woord.

EENE STEM.

In den beginne bracht het Woord
Deze aarde en alle heemlen voort.

ANDERE STEM.

Gods Geest zweefde op den duistren plas:
God sprak: Daar Zij licht! En 't licht was.

ALLE STEMMEN.

O Eeuwig Woord! o Levensbron!
O Aller Geesten Licht en Zon!
Niets leeft, tenzij Gij 't leven doet;
En niemand ziet, dan bij uw gloed.

EENE STEM.

Geen licht in 's werelds duisternis,
Dat niet aan u ontstoken is.

ANDERE STEM.

Geen blijvend duister voor de ziel,
Waarop uit u een lichtstraal viel.

EENE STEM.

De Wereld is door 't Woord gewrocht;
Het Zijne heeft hij opgezocht.

ANDERE STEM.

De Wereld heeft Hem niet gekend;
Het Zijne heeft zich afgewend.

EENE STEM.

Maar die zijn hart hem opensloot,
Dien maakte Hij Gods gunstgenoot.

ANDERE STEM.

Maar die Hem aannam tot zijn Troost,
Dien voegde Hij bij 't godlijk kroost.

ALLE STEMMEN.

Juich, zondig Menschdom! in uw lot.
Het Woord bij God, en eeuwig God.
Der englen lof, der englen Heer,
Werd vleesch en daalde op aarde neer.

EENE STEM.

Het eeuwig Woord, des Vaders Zoon,
Verliet zijn starrelichten troon,
En koos (de ontferming Gods zij lof!)
Zijn tabernakel in dit stof.

ANDERE STEM.

Hoe breekt de stille majesteit
Van zijn verborgen heerlijkheid
In 't licht der Waarheid, in een gloor
Van stralende Genade door!

Wat milden dauw, wat overvloed
Van zegen stort Hij in 't gemoed,
Dat, daar 't zijn nood en armoe klaagt,
Genade voor genade vraagt.

ALLE STEMMEN.

Geeft, hoogste heemlen, geeft God eer!
Het Woord werd vleesch, Gods Zoon daalt neer.

TWEË STEMMEN.

Gods welbehagen daalt met Hem;
Behouden Mensch! verheerlijk Hem!

ALLE STEMMEN.

Verheerlijk God op hoogen toon,
God schenkt zijn Eengeboren Zoon!
Zie, hoe Hij 't zondig menschdom mint;
Aanbid die liefde, en word zijn kind.

II.

BEDE.

(Naar STEEGMAN.)

Och, blijf met uw genade,
Heer Jezus, ons nabij!
Opdat ons nimmer schade
Des Boozen heerschappij.

Woon met uw levenswoorden,
Verlosser, bij ons in,
En trek ons met de koorden
Van uwe zondaarsmin!

Och, licht ons met uw stralen,
Gij Licht der wereld, voor!
Opdat wij nooit weer dwalen,
Of struiklen op ons spoor.

Och, blijf ons met uw zegen,
Nabij, schatrijke Heer!
En zend op onze wegen
Uw kracht en goedheid neer.

Och, neem ons in uwe hoede,
 Gij onverwinbaar Held!
 En weer des Satans woede,
 En 's Werelds boos geweld.

Och, blijf ons met uw trouwe
 Nabij, Heer, groot en goed!
 Op wien ons harte bouwe
 Met onbezweken moed.

Geleid ons allerwege,
 Door 't hachlijk levenslot;
 En fluister tot den veege:
 „Gij zijt verzoend met God!”

III.

BELIJDENIS.

Wat vleesch noch bloed
 Mijn dof gemoed,
 O Heiland! openbaarde,
 Zegt mij de stem
 In 't hart, van Hem,
 Die hemel schiep en aarde.

In U aanschouw
 Ik 't Zaad der Vrouw,
 Op wien alle eeuwen wachtten;
 Den Man, wiens dag
 Reeds Abram zag;
 Den Zegen der geslachten.

Gij zijt het, Gij
 Wien profecij
 En schaduwdienst verkondde;
 De Christus Gods,
 De sterke Rots,
 Daar ik mijn hoop op grondde.

Ja in u heeft
 De God die leeft
 Zijn Zoon aan ons gegeven.
 Heer! waar dan heen?
 Gij hebt alleen
 Het Woord van eeuwig leven.

IV.

LOFLIED.

(NAAR TERSTEEGEN.)

Looft allen, looft Gods grooten Zoon,
 Door hem verlostē zielen!
 Komt samen voor den hoogen troon
 Des Overwinnaars knielen!
 Prijs, lof, eer, dank, kracht, wijsheid, macht
 Zij aan 't geslachte Lam gebracht.

Wij moesten 't licht van Gods gelaat,
 Zijn gunst en leven derven;
 Verzegeld was ons Godes raad,
 Verzegeld zevenwerven.
 Geen engel, die dien raad ontsloot;
 Alleen het Lam, Gods Gunstgenoot.

De hoogste Geesten al te gaâr
 Voor hem de knieën buigen;
 Der Englen millioenen-schaar
 Doet Hij aanbeddend juichen;
 Al 't schepsel roept met ééne stem:
 Lof, prijs, macht, wijsheid, eer zij Hem!

De Aartsvaders van den ouden tijd
 Begroeten hun Verlangen;
 De schare der Profeten wijdt
 Hem nieuwe lofgezingen;
 De Apostlen roepen, hoog en luid,
 't Hozanna met ons, kindren, uit.

De Martlaarschap, met gouden kroon.
 Schudt hem de groene palmen;
 Bekranste maagden, rein en schoon,
 Verheffen bruiloftspsalmen.
 Daar is één stem in elks gemoed:
 „Gij kocht ons Gode met uw bloed!”

De Zwervers door de woestenij
 Zijn vroolijk aangekomen;
 Zij juublen met de ontelbre rij
 Door kruis beproefde vromen.
 Gij, aller Liefde en Kracht en Lust,
 Gij waart hun Zege, en zijt hun Rust!

En zou op aarde uw volk dan ooit
 Van uwe liefde zwijgen?
 Neen, dankbaar doet het, schoon verstmooid,
 Zijn halleluja stijgen.

Eens wordt het juichend saamgebracht
Uit elke natie, elk geslacht.

Hoe zal 't ons zijn, wanneer wij daar
Van al uw trouw gewagen:
Hoe Ge ons gezocht hebt, wonderbaar,
Gevonden, en gedragen?
Waar aller harp vereenigd klinkt,
En elk zijn eigen danklied zingt.

V.

LOFZEGGING.

(Vg. 1 Tim. V.)

Amen! U zij kracht en eer,
Zalig, alleenmachtig Heer!
God, wien 't gansch heelal aanbidt,
Die de onsterfelijkheid bezit,
Eenig, eeuwig, onafhankelijk!
Koning, die daar boven troont,
En een heilig licht bewoont,
Voor geen sterflijk oog toegankelijk.

GALM EN NAGALM.

Uit een ver verschiet,
Uit een ver verschiet,
Klinkt mij een toon:
't Is een vroolijk lied,
't Is een vroolijk lied,
Vroolijk en schoon.
't Is het lied der vreugd,
't Is het lied der vreugd
(Ken ik niet 't wel?)
Van mijn eerste jeugd,
Van mijn eerste jeugd:
Lachjes en spel.
't Komt wat naderbij,
't Komt wat naderbij;
Hoor hoe het zwelt!
Is dit melodij, Is dit melodij
Of woest geweld?
Hoe luidruchtig dreunt,
Hoe luidruchtig dreunt
Wanklank op klank;

Maar daartusschen deunt,
     Maar daartusschen deunt
 Zuiver gezang.

Bij het lied der min,
     Bij het lied der min,
     Smeltend en zacht,
 Mengt zich weemoed in,
     Mengt zich weemoed in;
 't Gloeit en versmacht.

Ook die toon verstomt,
     Ook die toon verstomt;
     Lief blijft hij mij.
 Maar een andre komt,
     Maar een andre komt
 Op aan mijn zij'.

In mijn vroolijk huis,
     In mijn vroolijk huis,
     Aan zegen rijk,
 Rijst een luid gedruisch:
     Rijst een luid gedruisch:
 Kindermuzijk.

Met een zachte klem,
     Met een zachte klem,
     Dringen verward
 Kinderstem bij stem,
     Kinderstem bij stem
 Door tot mijn hart.

Hoor, de moeder spreekt,
     Hoor de moeder spreekt!
     Is dit geen lied,
 Dat als honig leekt,
     Dat als honig leekt,
 Als bronnat vliet?

Lieve stemmen, zwijgt!
     Lieve stemmen, zwijgt!
     Zwijg, zoet geklank!
 In mijn boezem stijgt
     In mijn boezem stijgt
 Een nieuw gezang.

't Is een diepe galm,
     't Is een diepe galm
 Van rein genot;

't Is een dankbre psalm,
       't Is een dankbre psalm,
 Tot u, mijn God,

AAN NEDERLAND.

U heb ik steeds bemind,
 Bemind, mijn Vaderland!
 'k Heb vroeg u hart en hand verpand,
 Als uw erkentlijk kind.

Ik was in rijper jeugd
 U altijd meer verknocht;
 'k Heb in uw roem mijn eer gezocht,
 In uw geluk, mijn vreugd.

'k Heb steeds dit woord geslaakt,
 Ik heb mijn kroost geleerd:
 Dat die zijn Vaderland niet eert,
 Zich zelf te schande maakt.

Ik heb van 's werelds end,
 Van 't lieflijkst zuideroord,
 Een lokstem: „Kom tot ons!” gehoord; ¹⁾
 Maar de ooren afgewend.

Zoude ik mijn kracht, mijn vlijt,
 Mijn lied, mijn luit (mijn lust)
 Gaan brengen aan een vreemde kust?
 Neen, zij zijn U gewijd.

Ja U; U levenslang;
 Zoo lang ik adem schep,
 Een druppel bloeds in de aadren heb,
 En in mijn luit een klank.

ONZE VRIENDSCHAP.

AAN J. P. HASEBROEK, OP EEN KOUDEN WINTERDAG TOT MIJ OVERGEKOMEN.

De Vriendschap, door ons hart gevoed
 En dapper aangekweekt,
 Zij is, voorwaar, geen weeke bloed,
 Die van een tochtje breekt.

---

¹⁾ Herhaalde beroeping (Nov. 1852 en Sept. 1853) tot Hoogleeraar te Stellenbosch, in Zuid-Afrika

Zij is en blijft, na menig jaar,
Nog even frisch en sterk —
Gewis de hemel zegent haar,
Of 't is een wonderwerk.

Voor niets ter wereld is zij bang,
Al heeft zij ook misschien
De Zeeuwsche Stroomen wel wat lang
Bedenklijk aangezien.

Bescheen haar 't eerste levenslicht
Op d' allerheetsten dag:
Dat zij voorvorstnoch jachtsneeuwzucht
Bewijst zij slag op slag.

Hoe gunstrijk lachte, blij te moe,
De geest der poëzij
Het lieve kind in 't wiegje toe,
En bleef haar altijd bij.

Hoe vroolijk was haar eerste jeugd,
En schreide ze ook eens wat,
Het was een andre soort van vreugd;
Zij had ze droog en nat.

Wat heeft zij menig bloem geplukt,
En menig frisschen krans
Op 't onbekommerd hoofd gedrukt,
In 's levens morgenglans!

Hoe hartlijk werd zij van rondom
Bewelkomd en begroet,
En wierf bij jeugd en ouderdom
Zich gunst in overloed!

De liefde Gods zag vriendlijk neer,
En schonk haar van omhoog,
Een ernstig harte meer en meer,
En een eenvoudige oog.

Een oog voor 't licht vol majesteit,
Dat uitstraalt van zijn Woord,
En op den weg naar de eeuwigheid
Met zachte glansen gloort.

En in haar ziel ontloek een kracht,
Die uitblinkt om haar hoofd,
Waardoor zij zich van Gods geslacht
En onverderflijk g'looft.

Sinds ziet zij vroolijk op en om,
En maakt haar blijdschap groot,
En telt geen tijd, geen ouderdom,
En lacht met graf en dood.

Sinds is ons, in vernieuwde jeugd,
Een engel van den Heer,
En, bij zoo menig troost en vreugd,
Een troost en vreugd te meer.

---

oud en nieuw.

Lieflijk prikkelt op de tongen,
Die het lied des Oogstes zongen
Met de dartelheid der jeugd,
Nieuwe Most, die 't hart verheugt.

Maar de mannen, in wier haren
Wij een grijze vlok ontwaren,
Daar zij zich in 't hoekje scharen,
Waar zij uit de drukte zijn,
Prijsen luide d' Ouden Wijn,
Geurig, keurig, uitgelezen ....

Zou 't met vriendschap ook zoo wezen?

---

aan bedroefden.

Geeft u niet over aan uw Smart,
Maar aan den Man van Smarte,
Die al het leed van 't menschlijk hart
Gevoeld heeft in zijn menschlijk harte.
U roept zijn stem.

Die van zijn smart zijn leven maakt,
Dien zal de smart verslinden;
Maar die tot Hem om troost genaakt,
Zal uit den dood het leven vinden.
Het *is* bij Hem.

---

nog.

Het leed, dat u te beurte viel,
Moet gij niet, maar het moet u dienen.
Het leide uw afgedwaalde ziel
Van 't zienlijke op tot d' Ongezienien!

Het make uw neergebogen geest
Wat lossen van het stof der aarde!
't Is u wellicht wat veel geweest,
En heeft zoo weinig waarde.

VERTROUWEN.

Blijf op de wicken drijven,
Die God geschonken heeft!
Zij zullen aan den schouder blijven,
Ook daar waar alles u begeeft.

Durf op die wicken streven
Ten hoogsten hemel heen!
Schoon door den dampkring wolken zweven,
Een weinig hooger zijn er geen.

Blijf op die wicken hangen,
Hoe zwart de nacht ook zij!
Ook waar geen straal is op te vangen,
Is uw getrouwe God nabij.

Mijn God, op uw genade
Vertrouw ik nacht en dag.
Sla met uw oog mij gade,
En kom mij met dat Woord te stade,
Dat zegt dat ik vertrouwen mag!

NIET ONFEILBAAR.

„Van mij te verschillen, gelijk gij ziet,
„Is van domheid of onwil een blijk:
„Onfeilbaar? Neen zeker! dat ben ik niet!
„Maar wel heb ik altijd gelijk.”

KWIKSTAART.

Trippel vroolijk op uw dorre beenen,
Lentebodetje in den lichten rouw,
Daar gij niet-met-al van schijnt te meenen,
Trippel vroolijk om den landman henen,
En vertroost ons van de late kou!

Hadt gij reeds de mist op 't veld geroken?
Reeds 't gebriesch gehoord van 't boerenpaard,
Eer de ploegstaart in den ploeg gestoken

En de taaie klei werd opgebroken,
Die eerst u, dan ons het voedsel baart?

Welkom! Nooit zijt gij te vroeg gekomen,
Kleine, fijne, trouwe menschenvrind!
Schoon ge uw eigen voordeel zoekt en vindt,
Zoek het, vind het; gij hebt niets te schromen.
Met u is de hoop in 't veld vernomen;
Die het goede boodschap, wordt bemind.

TWEE GENÈVES.

'k Weet dat er twee Genève's zijn:
Een van Rousseau, een van Calvijn.
Maar 't zelfde, diepe, blauwe meer
Besproeit ze beiden — God zij de eer!

DE KLEINGEBLEVENEN.

(NAAR RÜCKERT.)

De wichtjes worden daaglijks ouder,
De lieve kleintjes zachtken groot;
Zij glippen Vader van den schouder
En springen uit hun Moeders schoot.
Maar gij, die, in uw eerste dagen,
Mijn Vader mij terug kwam vragen,
Blijft die gij waart en groeit niet meer:
'k Mag nog u in mijn armen dragen;
En Moeder wiegt met welbehagen
U in haar schoot, gelijk weleer.

IN EENZAAMHEID.

In eenzaamheid, gedenk ik aan mijn Vader,
Mijns Vaders eenzaamheid,
Sinds Moeder is ter rust geleid,
En hem een dienstmaagd blijft, en niemand nader.
Veel kinderen heeft hij, maar die op hun beurt
Reeds vaders zijn en moeders.
Nog eens vereenen zich de broeders
En zusters om die doodbaar, zoo betreurd.
Dan gaan ze uit een. Elk vindt zijn lieve kleenen
Verbaasd van 't rouwgewaad;
Terstond verheldert hun gelaat;
Reeds boort de glimlach door de tranen henen.

Maar Vader blijft en treurt alleen. Helaas!

Kan hij zijn oog gelooven?

Daar staat haar stoel terzij geschoven...

Hoe ledig is heel 't huis door ééne leege plaats!

Ach Vader! wat kan kindermin hier baten?

Neen! Zoek bij God uw troost!

De Hemelvader heeft geen kroost

Dan dat Hem nooit verlaat, en nimmer wordt verlaten.

ELSJE.

Waar is, waar is de nachtegaal,

Die in het boschje zong,

En door zijn lied — Is 't waar of niet? —

Een traan in de oogen drong?

Waar is, waar is de frissche roos,

Zoo bloeiende op haar steel?

Haar roode koon — Was zij niet schoon? —

Beloofde nog zoo veel.

Waar is, waar is de heldre beek,

Die opwelde uit het zand,

En dwars door loof en ruigte stoof,

Met bloempjes op haar rand?

Waar is, waar is dat beeldschoon kind,

Dat, vroolijk, bloeiend, jong,

Naar 't beekje keek, op 't roosje leek,

En als de vogel zong?

De beek vloeiende af, de beek droogde uit;

De frissche roos verdween;

Het nest werd leeg, de vogel zweeg,

En vloog, wie weet waarheen.

Het beeldschoon kind werd krank en zwak

En wit om neus en kin;

Haar beste deel — Zegt dat niet veel? —

Vloog d'open hemel in.

IN DE DILIGENCE.

In den ouden bolderwagen,

Die van Alkmaar op Haarlem rijdt,

In den wagen van Van der Hagen,

Gebruik ik voortreflijk mijn tijd.

Ik denk van Heiloo tot Limmen —
Ja somtijds denk ik er om
Tot waar ik het haantje zie glimmen,
Op den toren van Castricom —

Ik denk aan die dagen en weken,
In de jaren van jonkheid en min,
Die ik met u in deze streken
Heb gesleten, mijn lieve vriendin!

Ik denk aan die wandelingen,
Waarop wij, hand aan hand,
Door het bosch en het korenveld gingen,
Onder praat naar ons beste verstand.

Wij zaten terneer op een dijkje ¹⁾,
Van viooltjes en klokjes omtuid,
En genoten het vreedzame kijkje
Naar het duin, waar zich Egmond verschuilt.

't Groote licht was gedaald, of op 't tipje.
Ons oog zag het na met ontzag....
Nog een strookje, een streepje, een stipje...
En voorbij was de heerlijke dag.

Maar het avondrood blonk en vervulde
Heel de lucht met een vlamigen gloed,
Die de toppen der duinen vergulde,
En 't schroomvallige maantje kreeg moed.

't Werd zoo stil langs den beemd en den akker,
Alles sliep of sliep in op dat pas.
Slechts de piepende krekkel bleef wakker,
En het haasje kwam spelen in 't gras.

„Kom, mijn vriend! laat ons keeren,” zoo klonk er
Dan een stem; „het wordt laat, als gij ziet;
Moeder wacht ons op 't Huis, vóór den donker;
Maar vergeet onze bloemekens niet.”

En de ruiker, geplukt tusschen aren,
Tusschen struiken en gras van het veld,
Werd, doorvlochten van bloeiende varen,
Met een kus in uw handen gesteld.

Welk een tijd, welk een tijd, mijne Aleide,
Zijn die zachte genoegens geleên!

---

¹⁾ Aarden wal ter afscheiding van akkers.

Om het even; voor u, voor ons beide,
Is de liefde nog jong als voorheen....

Maar mijn voerman steekt den horen,
En ik zie, uit mijn mijmring gewekt,
Den Castricumschen toren,
Van Engelsche kogels doorspekt ¹⁾);

En Castricumsche boomen,
Glad geschoren, gekapt, en gewit,
En tuintjes, zoo net en volkomen,
Stok- op stokroos geschaard in 't gelid.

't Bonte vee graast in schaduw der heuvelen,
Donker groen van den voet tot de kruin.
Teeuwis Tijssen staat vreedzaam te keuvelen,
Over 't hek van den dam, met Jan Duin.

Jan Duin heeft twee pikzwarte kalven —
„Ien wit voetje heeft de ien, de aäre niet” —
En hij wedt om een zak met zesthalven,
„Dat je nieuwerds der wederga ziet.”

Dit is Guurtje, Teuns dochter, vrij krachtig,
Kort gejakt, lang gerokt, gansch niet bleek;
Die des Zondags een kap draagt, heel prachtig,
Maar een mop, als gij ziet, in de week.

Lange lanen van elzen en berken,
Ik bemin en bewonder u wel,
Maar gij schijnt wat slaapwekkend te werken
Op het dichterlijk, droomend gestel!

Ik voel mijn oogen bezwaren,
Het is of ik ze sluit;
Maar nog zie ik grasgroene blären,
En weder, en immer rechtuit!

Een opweklijke stoot in den horen!
Dit is Beverwijk, naar ik merk.
Ik ken dien heelen toren
Bij die halve, en toch dubbele kerk ²⁾).

Beverwijk! nooit vergeet ik de dagen,
Toen langs heel deze uw straat, voor 't gemak,

¹⁾ Tot een aandenken van 't jaar 1799.

²⁾ De kerk te Beverwijk placht veel grooter te zijn. Wat er van het vroegere gebouw overig is, is onder twee daken gebracht.

Die moorddadige keisteenen lagen,
Daar men assen en ribben op brak ¹⁾).

Ach, toen deedt gij door paarden en menschen,
Uit elkander geschokt en ontwricht,
U van d' ochtend tot d'avond verwenschen;
Maar uw ooren en beurs hieldt gij dicht.

Beverwijk! welk een toekomst, wat tijden,
Als de hoofdstad des Rijks, met haar schaar,
Straks uw Holland-op-'t-Smalst zal doorsnijden,
Of 't een blaadje couponpapier waar!

Als uw meer in zee zal stroomen,
En aan 't sneeuw witte strand, uit het niet,
Dat IJmuiden ²⁾ te voorschijn zal komen,
Daar de Helder reeds donker om ziet!

Lieflijk Velzen! van u moet ik zingen,
Met uw kerkje, verscholen in 't groen;
Uiterst punt van de wandelingen,
Die de Haarlemsche schoolknaap mocht doen.

Maar hij kwam niet tot u over Schoten,
Hij kwam niet tot u door Zandpoort —
Waar werd ooit langs een straatweg genoten,
Wat het hart van een schoolknaap bekoort?

Langs de Overveensche tuinen,
Door 't Bloemendaalsche bosch,
Liep zijn pad over hobb'lige duinen,
Begroeid met veerkrachtige mos.

En de hoogste top werd bestegen.
Welgemoed zat hij neder, en keek
Op de bosschen, de beemden, de wegen
Van de schoone, welvarende streek.

Hier de Zomerzorgsche schommel;
Daar het IJ in zijn glansrijkste pracht;
En daar achter, in neevlig gedommel,
Amsterdam... Kon hij 't zien?... Ja, hij zag 't.

Maar meer dan 't welvarende Heden,
Voor zijn oog door geen nevel bewolkt,

¹⁾ Wegens een geschil tusschen het Rijk en het Stedeken over: Straat, of Straatweg.

²⁾ Men denke aan de profetische mijmering van Prof. Vissering, A^o. 1848. Zij werd destijds door den *Gids* medegedeeld, later in het bundeltje zijner *Herinneringen* opgenomen (Amst. 1863).

Trok de bouwval hem aan van 't Verleden,
Door zijn stoute verbeelding bevolkt.

't Oud kasteel, dat, in roemrijke dagen
Met zoo menigen toren gekroond,
Brederode! uw banier had gedragen
En uw schildleeuw den volke vertoond.

Derwaarts heen! Dit 's de weg. Dees moerassen,
Waar de kikvorsch uw geestdrift bespot,
Rijk met lischbloem en kalmoes bewassen
Waren eenmaal de grachten van 't slot!

Dit 's de poort; dit 's de trap, heel versleten;
't Spreekt van zelf, 't middeleeuwsche geslacht
Was met ijzer geschoeid, als wij weten,
En zoo'n ridder een vreeslijke vracht.

Op naar boven! O zalig verrukken,
Als ten laatste een bevende hand
Er de goudgele muurbloem mocht plukken,
Op de kruin van den schuddenden wand!

Soms heeft, in later dagen,
Het zachtken dravend ros
Den leeraar van Heemsteê gedragen
Langs den duinkant en 't Velzensche bosch;

Maar nooit zag hij op tot die muren,
Die de moker nog spaart tot zijn vreugd,
Of zijn hart dacht terug aan die uren
En 't genot van zijn dweepende jeugd.

En óók in den bolderwagen,
Die van Alkmaar op Haarlem rijdt,
Den wagen van Van der Hagen,
Gedenkt hij dien vreugdrijken tijd.

Als een rook, als een schim vlucht ons leven,
Men gevoelt zich nog jong, en is oud;
En men vindt zijn vier kruisen geschreven,
Eer men 't weet of zijn oogen vertrouwt.

Haast is van 't geen wij waren
Ook niet meer dan de bouwval te zien,
En de dood, die ons zóó lang wou sparen,
Hoe zeer kort spaart hij dezen misschien!

„Gij zijt stof, en tot stof zult gij keeren!
't Graf is klaar, en de moederschoot wacht;

Zalig bij, die den vrede des Heeren
Heeft tot licht bij den dalenden nacht!"

Dat 's de les, die 'k verneem bij het naderen
Van het kerkhof, aan 't einde der baan ¹⁾,
Die mij wilgen met weenende bladeren
En de bleeke cypres doen verstaan.

Ach! hier rust, onder 't rustige lommer,
Een bevolking in de aard', die een stad
Heeft vervuld met haar arbeid en kommer,
Toen zij markten en straten betrad.

Groot en klein, arm en rijk, boozen, braven,
Vriend en vijand, de heer en zijn knecht,
Hebben eerst hier elkander begraven,
Daarna zelf zich ter ruste gelegd.

't Zuidewindje ruischt stil langs de zoden,
Met verwelklijke bloempjes bedekt:
Sluimert zacht, sluimert vreedzaam, gij dooden!
Tot de stem van den Heiland u wekt.

Sluimer zacht, sluimer zacht aan de zijde
Van het kind, met veel tranen beschreid,
Trouwe ziel, die uw zorgen mij wijdde,
Die mijn zorglooze jeugd hebt geleid!

Lieve Moeder! mijn oog zoekt de stede,
Waar uw Gade u gelegd heeft, en wij —
Maar ons driespan draaft door, voert mij mede,
En .... reeds zijn wij het kerkhof voorbij.

Dus is 't leven. De Tijd voert den wagen;
Onder vreugd, onder smart gaat het voort!
't Is voorbij wat wij zien, eer wij 't zagen,
Tot wij duizlende staan voor de poort....

Dit is Haarlem; zijn kerk en zijn toren,
Dit dat plein, dit die gracht, dit die straat,
Waar men hijlikt en kindert als voren,
Als dit rood zijden lapje ²⁾ verraaft.

¹⁾ De Haarlemsche Begraafplaats, onder Schoten, draagt op de zuilen van haar hek de schriftuurplaatsen: „Gij zijt stof, en tot stof zult gij wederkeeren,” en: „Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven.”

²⁾ De zoogenaamde klopper op de deur, naar oud gebruik, tot aanduiding van een ksaamvrouw.

HAARLEM.

Tusschen bosschen, beemden, duinen,
Ligt de grijze Spaarnestad,
Midden in haar rijke tuinen,
Als een steen in goud gevat;
Daar heeft mij het eerst beschenen
't Licht van een Septemberdag,
Die op mijn mistroostig weenen
Met een glimlach nederzag.

Daar heb ik geheel genoten,
Wat voor 't vaak ondankbaar kind
In het hart ligt opgesloten
Van een moeder, die het mint,
Van een vader, die van 's morgens
Tot des avonds werkt en waakt.
Gaarne, mits hij door veel zorgens
Slechts zijn kroost gelukkig maakt.

Mannen van beroemde namen
Voerden mij van trap tot trap,
Om mijn jonkheid te bekwamen
Tot een weinig wetenschap.
'k Heb er dezen voor te prijzen
Zoo ik soms mij prijzen zag,
Dat ik, als mijn zangen rijzen,
Voel wat Hollands taal vermag.

'k Heb het dezen dank te weten,
Maar wat laat eerst recht gedaan,
Zoo ik Latiums poëten
Ook een weinig mag verstaan;
Zoo ik ook wat mee mag rieken
Van den fijnen geurenschat,
Dien het heiligdom der Grieken
Stort uit menig gouden vat.

Maar hoe zal ik ooit vermelden,
Stad, waarvoor mijn boezem blaakt!
Wat ik in uw open Velden,
In uw Bosschen heb gesmaakt;
Wat ik tusschen mos en varen,
Aan den voet van 't ruige Duin,
Op mocht zaamlen, en vergaren
Van des Blinkerds kale kruin?

Niet omdat ik al de plekken,
Waar de braanbes weligst groeit,

En de plaatsjes wist te ontdekken,
Waar 't verborgen beekje vloeit;
Beekje, dat mijn krachten sterkte
Op mijn slingrend wandelpad,
Schoon ik waarlijk niet bemerkte
Dat ik sterking noodig had;

Niet, omdat ik gansche scharen
Vlinders, kevers, en gespuis,
Dat mijn moeder deed vervaren,
Krijgsgevangen bracht in huis;
Niet omdat ik al de bloemen,
Al de kruiden, ieder gras,
Daar uw Flora op mag roemen,
Voor mijn gapend plantboek las;

Maar naardien uw duin en dalen,
Bosch en beekjes, bloem en kruid,
Stomme vlinders, nachtegalen
Met hun dichterlijk geluid,
't Wilde torteltje in de linden,
't Krekeltje onder tijn en mos,
En 't gesuis der avondwinden
Door de toppen van het bosch;

Maar naardien het eerst ontluiken
Van de lente, jaar op jaar,
't Gele bloeisel aan uw struiken,
Grijze wilg en hazelaar!
Maar omdat het prachtig pralen
Van den zomer, in uw hof,
't Geestig spel der zonnestralen
Met de schaduw, onder 't lof,

't Bont verkleuren, 't langzaam dunnen,
't Dwarlend vallen van de blaân,
Die der zon een kijkje gunnen,
Waar ze in lang geen oog kon slaan,
Straks de storm, in 't West geboren,
Opgekomen uit die zee,
Die van ver haar stem mij hooren
En haar spiegel glinstren deê;

Maar naardien dit groeien, bloeien
Wisslen, werken der natuur,
In mijn binnenst deed ontgloeien
Spranken van geheiligd vuur,
Door mijn ooren, door mijn oogen,
Zwolg mijn jonge ziel en zin

Goddelijke nectartogen
Met een zuivren wellust in.

O gewis! 't Veelvoudig leven
Van de wondre schepping Gods,
Die alom mij hield omgeven,
In uw beemden, in uw bosch,
In uw hoven, waard te roemen,
Op uw heuv'len, aan uw vliet,
Waar het bitterzoet zijn bloemen
Slingert door 't weemoedig riet,

Heeft het leven in mijn boezem
Deels verdubbeld, deels gewekt,
Als een vroege' amandelbloesem,
Dien het zonlicht opentrekt;
Ja gewekt, gevoed, ontwikkeld,
Aangemoedigd, opgebouwd,
En met zachten drang geprikkeld
Tot genieten duizendvoud.

'k Voel u nog, gewijde ontroering,
't Hart doorritslend reis op reis,
Zielsontvlamming, geestvervoering,
Afgekoeld tot stil gepeis,
Weerklank in mijn innigst harte
Van het lied, dat alles zong,
Dobbring tusschen vreugd en smarte,
Traan, die in mijn oogen drong!

O mijn God! ik durf niet hopen,
Dat ik ooit u waardig prees!
Maar mijn boezem ging u open,
En mijn kinderlofzang rees.
't Groote lied was aangevangen,
Dat geheel mijn ziel doordrong;
Bron van duizend, duizend zangen,
Die ik zong, en niet en zong.

Kweekplaats van mijn kindsche dagen!
Heb ik ooit, in later dag,
Op mijn luit een toon geslagen,
Daar ik lof voor beuren mag:
Naklank is het van de klanken,
Die zij indronk in uw lucht,
Daar mijn hart u voor zal danken
Tot mijn jongsten boezemzucht.

HEILOO.

Boven Limmen ligt Heiloo.
 Waarom klopt het hart mij zoo,
 Als ik, boven Limmen,
 Op een spitsen-torentop,
 't Haantje met vergulden kop
 Boven 't hout zie klimmen?
 Heiloo ligt boven Limmen.

Schoone dreven heeft Heiloo.
 Waarom klopt het hart mij zoo,
 Midden in zijn dreven,
 Als, van tusschen 't groen geboomt,
 't Witte Huis te voorschijn koomt,
 Statig en verheven?
 Heiloo heeft schoone dreven.

Lieve vrouwtjes telt Heiloo.
 Waarom klopt het hart mij zoo,
 Kom ik die te aanschouwen?
 't Heugt mij hoe ik, jongeling,
 't Liefste meisje uit haar kring
 In zijn kerk ging trouwen.
 Heiloo telt lieve vrouwen.

Zeegne God u, klein gehucht!
 Dubbel zuivel, dubble vrucht
 Lache u daaglijks tegen;
 Onbezoedeld, onverpoosd,
 Vloeie u de evangelietroost
 Als een malsche regen!
 Aan mij verdient gij zegen.

HET LIED DES DOODEN.

Gij hebt mij lang gekend,
 En komt mij *dus* te aanschouwen:
 Ach, eer gij 't denkt, is dit het end;
 De dood is niet te trouwen.
 Ik leefde een jaar of wat; niet meer;
 Nu lig ik op de lijkbaar neer;
 De nacht der graven wacht op mij —
 Wie zal mij volgen? Gij?

Lijkvolgers, Vriendenschaar,
 Wilt over mij niet weenen!
 Mijn ziel, al schreit gij bij mijn baar,

Is reeds voor God verschenen.
 Daar smaakt zij, om haars Heilands bloed,
 Des hemels onverbitterd zoet —
 Hoe zalig is die rust voor mij;
 Wie zal mij volgen? Gij?

Geliefdste Vriend! één bee:
 Vergeet mij niet te spoedig!
 Ik droeg uw beeld ten hemel mee,
 En wacht u daar blijmoedig.
 Dáár is geen graf, geen rouw, geen smart,
 Geen zondesmet bedroeft er 't hart,
 Volkomen vreugde streelt er mij —
 Wie zal mij volgen? Gij!

Heb dank, o Vrienden saam,
 Die mij naar 't graf geleidde!
 Dat u 't geloof in Jezus naam
 Een zachten dood bereide!
 Bescherme u God bij dag en nacht —
 Mijn aardsche dagtaak is volbracht;
 Het stille graf sluit over mij —
 Wie zal mij volgen? Gij.

* Zie „Frankische Volkslieder” (Leipz. 1855).

BIJ HET OVERLIJDEN EENS LEERAARS.

(OLNEY HYMNS.)

God nam zijn Meester weg van hem,
 Aan d' oever der Jordaan;
 Wanhopig roept Eliza's stem:
 Wat vangt nu Isrel aan?

Maar hij vergeet dat 's Heeren macht
 Der zwakken lenden gordt,
 En in wat maat Elia's kracht
 Op hem is uitgestort.

Hoe? Paulus endt zijn schoonen loop,
 Apollos daalt in 't graf:
 Is Jezus Kerk nu zonder hoop?
 Sneed Hij haar leven af?

Of leeft Hij nog, die eeuwig leeft,
 En al haar nooden kent?
 Zij trooste zich met wat zij heeft,
 En wachte 't geen Hij zendt.

WAPEN VOOR DE GEMEENTE „HAARLEMMERMEER.”

Aan den Edelachtb. Heere Mr. M. S. P. PABST, Burgemeester.

1855.

Gij, die op 't nieuw, veroverd, land,
De vlag, in naam uws Konings plant;
Uw oog schijnt Mij te vragen:
„Wat Teeken zal zij dragen?”

Zoo ik een Teeken kiezen zou,
't Ware, op een veld van Hemelsblauw,
Drie gulden Koren-aren.
Oprijzende uit de Baren.

Zoo gij 't aanvaardt, en kronen wilt:
Plaats dan een Tand-rad boven 't schild,
Symbool dier Werktuigkunde,
Die dees triumf vergunde.

Dat „Goud uit Schuim” de Zinspreuk zij!
Het is eens Dichters Profecy;
De Hemel doe beleven
Wat VONDELS vingren schreven!

De Leeuw van Holland, nu gezond,
Zie bij dit Schild met hoogmoed rond,
Bescherm het met zijn klauwen,
En geef het d'aard te aanschouwen.

MIJN ROOS.

Ik ken, ik heb een frissche Roos,
Maar zonder steel of blaren;
Zij bloeit voor mij geen korte poos,
Maar nu reeds vijftien jaren.

Reeds vijftien jaren bloeit zij mij,
Bij dagen en bij nachten,
En stoort zich aan geen jaargetij,
Aan sneeuw noch hageljachten.

Geen sneeuw of hagel, die haar stoort;
En, hoe de zon mag steken,
Zij bloost en bloeit onkwetsbaar voort,
En weet van geen verbleeken.

Indien zij van verbleeken wist,
Zoo haar mijn oogen zagen

Betrokken met een valen mist,
Hoe zoude ik dat verdragen?

Verdragen zoude ik eerder dat,
Waar ik mijn oogen wendde,
Mijn voetpad niets dan dorens had,
Dan dorens van ellende.

Geen dorens hebt ge, o Roos, zoo zacht
Als zacht fluweel en zijde!
Hoe zedig, gloeit, hoe vriendlijk lacht
Uw blosje t' allen tijde.

o Gloei en bloei mijn leven lang!
Laat niets uw glans verminderen...

Ik meen de Roos op moeders wang;
Gij raadt het, lieve kinderer.

OPEN VENSTERS.

(Naar LONGFELLOW.)

Het prachtig Buiten hief zijn dak
Stilzwijgend uit de lindeboomen;
Het zonlicht deed langs top en tak
Zijn goud op 't ledig voorplein stroomen.

'k Stond even stil bij 't open hek,
En sloeg weemoedig 't oog naar boven;
'k Zag van der kindren slaapvertrek
De vensters alle opgeschoven.

Maar geen lief bakkesje keek uit.
Geen aardig ventje zag ik woelen.
Daar was beweging noch geluid;
Slechts leege tafels, leege stoelen.

Kardoes stond op de stoep van 't Huis,
En tuurde goedig door de ruiten,
En kwispelstaartte op 't minst gedruisch,
Maar wachtte vruchtloos zijn kornuiten.

Zij trippelden door 't Huis niet om;
Zij speelden op geen beukepleintjes;
Noch zagen blijde aan de eendekom,
Hoe de oude zwommen naast hun kleintjes.

't Gevogelt sprong van tak tot tak;
 Zijn wildzang klonk door al de boomen;
 De stem der kindertjes ontbrak;
 Zij wordt nog slechts gehoord, in droomen.

Ik trok den knaap wat dichtër bij,
 Die aan mijn zijde bloempjes plukte;
 Lang keek hij me aan; toen vroeg hij mij:
 „Waarom 'k zijn handje toch zoo drukte?”

BETJE.

Neem mij niet kwalijk, lieve Bet!
 Dat 'k u eens ernstig onderhoude
 En vlak de waarheid zegge, net
 Als ik 't mijn eigen dochter zoude.

In de eerste plaats, mijn lieve kind!
 Gij moet zoo dol oprecht niet wezen.
 Wat gij gevoelt, bedoelt, bevindt,
 Is daadlijk in uw oog te lezen!

Ei, waarom veinst gij nooit eens wat?
 Bescheiden zijn is ongenoegzaam;
 Het veinzen — zondig dunkt u dat...
 Maar, Betje! ieder acht het voegzaam.

Die 't recht verstaat, met mond en kaak,
 Dien acht men overal verstandig;
 Hij heeft gemak, die groote zaak!
 Een flapuit is verbaasd onhandig.

Dus, meisje! 'k smeeke u als een gunst,
 Leer met bevalligheid wat liegen;
 En zoekt gij 't toppunt van de kunst,
 Leer bovenal uzelv' bedriegen.

Ten tweede: Gij schijnt zeer gezind
 Uw tijd voor kennis uit te geven;
 Gij wilt wat weten. Lieve kind!
 Zij weet genoeg, die „weet te leven.”

Het praten, zeker, hoort daarbij,
 Het aardig over alles praten;
 Maar die veel weet, spreekt minder vrij,
 Of ziet zich als een wijsneus haten,

Gij leest Fransch, Duitsch: dat 's naar mijn wil;
Vooral toch Engelsch, moet ik hopen!
„Ook Hollandsch”... Schepsel, houd u stil!
Gij zoudt het met uw eer bekoopen.

Maar wáárom leest gij? Dat 's de zaak,
Daar 't al op aan komt; om te lezen?
„Neen, tot mijn stichting, nut, vermaak”...
Ik dacht wel dat het mis zou wezen.

De Bijbel is uw liefste boek,
Hetgeen ik voor alsnog niet lake;
Zoo slechts het daaglijksch onderzoek
Der Schrift u tot geen dweepster make.

Gij gaat getrouw ter kerk. Zeer goed!
Maar waarom, tegen aller wenschen,
Zet ge op de bals geen enklen voet?
Men ziet ook daar zijn evenmensen.

En ook laat ge u geen lidmaatschap
Van comité-tjes welgevallen:
Melieve, nu nog mooier grap!
Die niet naar 't bal gaan, doen dat allen.

Hoor kind! uw keus moet duidelijk zijn:
Verlicht godsdienstig, zoo als wij zijn;
Of wel, ten eenennmale fijn;
Maar daar moet dan wat extra's bij zijn.

In zang en toonkunst neemt gij les,
En schijnt in beide wel te slagen,
Maar zijt verschriklijk ouderwetsch
In 't plaatsen van uw welbehagen.

Gij hebt, naar 't schijnt, noch oor noch hart
Voor schitterende meesterstukken,
Die drok en dol zijn en verward,
Maar die men aanhoort met verrukken.

Beethoven, Mozart, Haendel, Bach,
Ziedaar de lui, die *gij* blijft roemen;
Maar dat is, als ik 't zeggen mag,
De sterren prijzen en de bloemen.

Soms zien wij u, bij avondstond
Voor 't open venster neergezeten,
Een zachten glimlach om den mond,
Het wereldsche gewoel vergeten;

En somtijds weer, voor dag en dauw,
Tot stichting zeker van de boeren,
Mooi blootgesteld aan de ochtendkou,
Uw duiven en uw kippen voeren.

Ot, op een ongelegen tijd,
In eenzaamheid door 't hakhout dolen,
Waar gij uw kostlijke aandacht wijdt
Aan bloeiend onkruid en violen.

Beken het maar! Is 't waar of niet,
Dat vaak, als alles reeds ter rust is,
Het staren in het bruin verschiet
Der breede lanen nog uw lust is,

En 't opzien naar het stil gewelf,
Waar, langs de maan, de wolkjes drijven,
U dikwijls noopt, ondanks u zelf,
Nog uren op 't balkon te blijven?

„Dan,” zegt gij, „hoort uw hart een stem,
Door 't zinnlijk oor niet op te vangen,
Die duidelijk tot u spreekt van Hem,
Wien de engelen eeren met gezangen;

Wien gij gedenkt met diep ontzag,
En dankt met innig zielsverrukken,
Omdat het u gebeuren mag
Den dorpel van zijn Huis te drukken!”...

Zoo zijt gij beurtlings, beste meid!
Wat ernstig, of wat kinderachtig.
Het eerste is overdrevenheid,
En 't andre, schaap! verveelt ons krachtig.

De wereld is zoo als zij is;
Men moet wat nemen en wat geven,
En zonder erg of ergernis,
Zoo leven als men haar ziet leven.

De kronkelbeek, die kalm en zacht
Haar weg zoekt met bescheiden bruisen,
Wat is zij, bij de fraaie gracht,
Op peil gehouden door haar sluizen?

Het bijtje, hoe tevreden 't zij
In zijn eenvoudig, stil, bedrijfje,
Haalt immers niet in waarde bij
Een wesp met ingeregen lijfje?

Maar gij vergaapt u aan den schijn,
 En leeft bij veel te hooge zaken,
 Die mooi en goed en kostlijk zijn,
 Maar al te slechte reekning maken.

Ik hoorde soms, in 't diepst van 't woud,
 Een vogel zingen, luide en blijde;
 Ik vond, verscholen onder 't hout,
 Een geurig bloempje, zacht als zijde;

Ik zag een bron, vol, klaar, en frisch,
 Ontspringen op een eenzaam plekje;
 En zie daarin uw beeltenis . . .
 Maar wie zijn schuld is 't, zedig bekje?

* Vergelijk JUSTE OLIVIER, *Clairette*.

IN DE KINDERKAMER.

Alles in slaap!
 Alles in rust!
 Meisje en knaap,
 Droefheid en lust!
 Kleine krakeelen, en knellende zorgen
 Wegens de moeilijke lessen voor morgen,
 Eensklaps gesust!

Allen gezond,
 Allen vol kracht;
 Zie hoe die mond
 Slapende lacht!
 Eén, nog één kusje gedrukt op de koonen,
 Blozende rozen, van dochtren en zonen,
 En: Goeden nacht!

Ja, Goeden nacht!
 Slaapt ongestoord!
 God houdt de wacht,
 God, die ons hoort.
 Kom, leg ook gij nu het hoofd maar terneder,
 Liefdrijke moeder! zoo zorgzaam en teeder;
 Slaap ook zoo zacht.

BIJ HAAR GRAF.

*Mijn sieraad en mijn eere,
 Mijn grootste schat op aard,
 Een gave van den Heere,

Zijn groote goedheid waard,
 Een onwaardeerbare zegen,
 Een hulp, een troost, een vreugd:
 Dat waart gij op mijn wegen,
 Gij, huisvrouw van mijn jeugd." ¹⁾

Thans, zijt gij van mijn zijde
 Zoo droevig afgescheurd,
 Och, weet gij, wat ik lijde,
 En hoe mijn boezem treurt?
 Gij moogt in de armen zinken
 Van Hem, die eeuwig leeft:
 Zou ik den kelk niet drinken,
 Dien mij de Vader geeft?

Mijn kindren, lieve Zonen,
 Vlucht tot dien Vader heen!
 Hij zal zich Vader toonen
 Aan u en mij meteen.
 Hij zal, in deze smarte,
 Uw vader en zijn kroost
 vertroosten aan zijn harte,
 Gelijk een Moeder troost.

13 Mei 1856.

REPOS AILLEURS.

Houd u den slaap des doods uit de oogen
 Door werkzaamheid;
 Geloof niet dat wij rusten mogen,
 Eer ons de Heer ter rust geleidt.

Verpoos uw geest, verkwik uw krachten,
 Schort d'arbeid, maar hervat hem weer;
 En leg, ook zelfs in uw gedachten,
 Uw taak niet neer.

NEVENS DEN BIJENKORF.

Sic vos non vobis mellificatis, apes.

Maak vlijtig honig, nijvre Bij!
 Voor u niet, maar voor mij.

De schoone zen is opgegaan.
 Veel duizend bloempjes zie ik staan.

¹⁾ Zie bl. 19.

Hoe aardig pronken ze in 't gelid!
 Dit geestig rood, dat zedig wit;
 Dit blauw, dat geel; gestreept, bestipt;
 Geplooid, gekarteld, uitgeknipt,
 Of glad en effen, gaaf en rond;
 Hier, lachjes om den rooden mond
 Zoo gul en vroolijk opgespard,
 En daar, een heldre traan in 't hart.
 Het eene draagt een kroon vol glans,
 Het andre eens Heiligs stralenkrans;
 Dit lijkt een kleine zon, en dat
 Een groote vonk op 't gras gespat;
 Een kruisje, een ring, een spitse pluim,
 Een druppel bloed, een vlokje schuim,
 Een monnikskap, een krijgsmanshoed,
 Een schoentje voor een poppenvoet,
 Een pijpje met gebogen steel,
 Een veldschalmei, een kermisveël,
 Een leeuwenbek, een kattenstaart,
 Een oudje, lachende in zijn baard,
 Een klokje, benglende in de lucht,
 Een bonte vlinder in zijn vlucht,
 Een bekertje met goud daarin,
 Een oogje pinkende van min,
 Of met een heldren, vrijen blik
 Ten hemel opziend' zonder schrik.
 En iedre bloem, die zich ontsluit,
 Spreidt, met haar kleur, haar geuren uit,
 En lonkt en lokt u, nijvre Bij!
     Om u niet, maar om mij;
 En zet u, op uw vliegend spoor,
 Het nectarvocht in schotels voor;
 Of reikt het op een spitse roe
 U, mondjesmaat, bij druppels toe;
 Of laat u snufflen in zijn dons,
 Of zuigen aan een volle spons;
 Of bergt, met plaagziek overleg,
 Het in een donkren kelder weg,
 Maar laat het deurtje op een kier,
 Dat gij moogt ingaan, gulzig dier!
 En zwelgen, zwelgen, nijvre Bij!
     Voor u niet, maar voor mij.

Spoed heen dan met uw zoete vracht!
 De korf, de cel, mijn kelder wacht!
 Spoed heen, en stort uw rijken buit
 In vat op vat bij stroomen uit;
 Spijs van den klimmend' overvloed
 Uw zusters en het jong gebroed!

Voorzie uw vruchtbre koningin,
 Haar minnaars, en haar hofgezin;
 Leg ook den wintervoorraad op,
 In kruik bij kruik met wassen stop;
 Vlieg dan weer uit op vlugge vlerk,
 Van bloem tot bloem, van perk tot perk;
 Keer weer, ontlast u, vlieg weer uit,
 Totdat de dag zijn ronde sluit;
 Neem rust, tot de eerste straal van licht
 U weder opwekt tot uw plicht!
 Wie weet of ge op uw vroegste vlucht
 Niet riekt een welbekende lucht,
 Die lokt en zegt „de boekweit bloeit!”
 Daarheen, daarheen dan, onvermoeid!
 De weg is lang, maar groot het loon.
 Maak haast! Nog is de morgen schoon;
 Licht dat, op 't midden van den dag,
 Een donderkop, een donderslag,
 Een zwarte wolk, die regen spelt,
 U wegdrijft van 't welriekend veld,
 En noodzaakt tot gedwongen rust
 Haar, die in d'arbeid vindt haar lust.

Voor mij, lief Bijtje! eens vooral
 Bestelde ik u dees bijenstal;
 Ik heb u dezen korf gekocht,
 Door nijvre menschenhand gewrocht:
 Ik plaats een vaantje op den top
 En schrijf er eigenhandig op:
Hier woont en werkt de nijvre Bij,
Voor zich niet, maar voor mij.
 Want de ijzren vlijt, het taai geduld,
 De wijsheid, die dit pakhuis vult,
 De liefde voor 't Gemeene Best
 In ieder bijenhart gevest,
 Al de orde en eendracht, die hier heerscht,
 Daar ieder zwoegt en zorgt om 't zeerst,
 Die spaarzaamheid bij overvloed,
 Die daaglijks rijker worden doet;
 Ik pluk de beste vrucht er van,
 Ik, die geen honig maken kan,
 Ik, die niet weet naar welke wet
 De zoetheid van het rozenbed
 In 't binnenst van een bijenmaag
 Tot honig word't, en 't ook niet vraag;
 Maar gaarn mijn brood in honig doop:
 Ziedaar des werelds loop.

't Ging goed in de eerste weken, wat minder op den duur :
En eer het jaar verstreken was,
kwam menig moeilijk uur.

En op een vroegen morgen, riep zoonlief vroolijk uit:
„Heeft vader niets gehoord vannacht?
Ik kreeg een jonge spruit.”

En eer nog de avond daalde, sprak hij zijn vader aan:
„Hoor vader, waar uw armstoel stond,
moet nu het wiegje staan.

Wij wonen wat bekrompen, en in een klein bestek :
Gij moest bij broeder Gerrit gaan,
die heeft een groot vertrek.”

Jan Janszen zuchtte in stilte; Jan Janszen zei: „Heel goed !”
Dies trok hij naar den tweeden zoon,
en schepte nieuwen moed.

't Ging best in de eerste dagen, in de eerste maand misschien :
Maar eer 't een halfjaar verder was,
had vader 't al gezien!

En op een kouden avond, daar hoorde de oude man :
„Gij stookt den kachel veel te heet;
ik krijg er hoofdpijn van.

Maar warmte hebt gij noodig; welnu, ik weet goed raad ;
Uw derde zoon is bakker, best
dat gij daar wonen gaat.”

Jan Janszen zuchtte in stilte; Jan Janszen zei: „Heel goed !”
Dus trok hij naar zijn derden zoon,
maar met een droef gemoed.

't Ging heerlijk de eerste dagen; 't ging goed een week of wat ;
Maar eer 't drie maanden verder was,
was hem de bakker zat.

En op een schoonen morgen, sprak hij zijn huisvrouw aan,
Daar vader in den leunstoel zat,
zoodat hij 't kon verstaan :

„Eens bakkers huis, lief wijfjen! is net een duiventil;
Een ieder loopt er in en uit,
en vader houdt van stil;

Ik wil den man niet jagen, maar beter leek hem wis
Het stille huis van Leentje-zus,
dat op den stadsmuur is."

Jan Janszen zuchtte in stilte: „Maar", dacht hij: „'t is ook waar,
Een dochter hangt veel teeder aan;
veel beter ben ik daar."

't Ging best in de eerste dagen; 't ging goed nog menig week;
Maar ook het dochterhart liet los,
eer 't eerste jaar verstreek.

En in 't begin van 't tweede, daar kwam de schoonzoon aan,
En zei: „Hoe graag ik vader hield,
't is niet om uit te staan!

Mijn vrouw sterft duizend dooden, als zij haars vaders stap,
Bij uitgang of bij thuiskomst, hoort
op deze steile trap.

Zij zegt wel duizend malen: De man zou denken dat
Hij ons te veel was; ver van daar:
maar anders, weetje wat?

Hij moest bij Betje wonen; die is nog wel jaloersch
Dat vader ons gekozen heeft;
daar woont hij gelijkvloers."

Jan Janszen dacht: „Mijn Leentje, die meent het zeker goed,
En Betjen is jaloersch! Kom aan,
dat geeft een burger moed."

't Ging extra, de eerste dagen; 't ging goed, een langen tijd;
Toen ging ook Betjes teeder hart
Zijn eerste warmte kwijt.

„Och vader, lieve vader! dat booze rheumatiek!
Ik vrees het aan mijn huisje ligt;
gij zijt hier altijd ziek.

Wou Grietjes man u hebben, dat was zoo mooi als 't kon!
Haar huisje, dat bij 't kerkhof staat,
heeft altoos lucht en zon."

Jan Janszen dacht: „Mijn Betje heeft gansch geen ongelijk,"
Dus nam hij met een hoopvol hart
bij Grietjes man de wijk.

SCHERTS.

Ongevoelig, ruw, koelbloedig
 Mag de scherts niet zijn;
 Vroolijk, vriendlijk en goedmoedig,
 En niet scherp, maar fijn.
 't Lachje, dat zij op doet rijzen,
 Zij noch wreed noch wrang;
 Glimlachje op de lip des wijzen,
 Kuiltje in poezle maagdenwang.

SLECHTS ÉÈNE TAAK.

De bloempjes kusten haar den voet,
 Wanneer zij trad door 't veld;
 De leeuwrik zong haar in 't gemoet,
 Al heeft zij 't nooit verteld.

Zacht streeelde 't windje haar de kin,
 En beefde om 't stout bestaan;
 Het beekje hield zijn murmlen in,
 En 's dichters luit sloeg aan.

Het bijtje hield een gansche poos
 Zich op zijn vlerkjes op,
 En nam haar mondje voor een roos;
 Maar 't was een rozeknop.

Uit haar bruine oogen straalde een vonk
 Zoo liefdrijk, rein, en zacht,
 Die in de stugste harten zonk
 Met onweerstaanbre kracht.

Het bestje sloeg van 't spinnewiel
 Met vochtig oog haar ga,
 En sprak: „Zie daar een vrome ziel!”
 En keek haar lang nog na.

De boersche kindren staakten 't spel,
 En Trijntje zei tot Jan:
 „Zag jij die mooie juffer wel?
 Wat keek ze ons vrindlijk an.”

En menig, menig edel hart
 Dacht: waren *wij* gepaard,
 Ik weet wel wie gelukkig werd!
 Maar ik ben U niet waard.

Doch huwen was de laatste zaak,
Waarop haar zieltje zon;
Een kranke Moeder was haar taak,
Die haar niet missen kon.

Een moeder, aan wier bed zij zat,
Zoo menig dag en week;
Haar volgde zij van bad tot bad,
Van wereldstreek tot streek.

Ach, beeldschoon kind! altijd vervuld
Van 't geen uw plicht gebood,
Gij waart een engel van geduld,
En uwe trouw was groot.

Vergeefs. Geen kruid, geen bad, geen lucht,
En zelfs uw liefde niet,
Heeft ter genezing kracht of vrucht,
Als gij met tranen ziet. —

Zoo sleet zij jaren achtereen,
— Haar frissche jeugd vervloog —
Maar werd nog schooner dan voorheen,
In elks eerbiedig oog.

't Kan wezen dat haar lief gezicht
Wat bleek, wat smaller werd,
Maar 't blonk te meer van 't heerlijk licht,
Dat voortkwam uit haar hart.

Wat is de heldre bos der jeugd,
Wat 's levens dageraad,
Bij 't geen een lang beproefde deugd
Prent op een schoon gelaat?

Bij wat zij om den lieven mond,
Op 't effen voorhoofd schrijft
Van wie in God steeds sterkte vond,
En op Hem hopen blijft?

Bij 't geen er hemelsch blinken gaat
In 't oog, dat, onbewolkt,
In dienst der rijkste liefde staat,
En haar getrouw vertolkt;

Vertolkt, hetzij ze dient of troost,
Hetzij ze draagt of lijdt,
Of dringend bidt, of vlelend koost,
Of dankbaar zich verblijdt?

Maar eindelijk is haar taak volbracht,
En 't laatste werk verricht;
De trouwe dochterhand drukt zacht
Haar moeders oogen dicht.

Nu reikt zij dan die dierbre hand
Een langbeproefden vrind,
En knoopt den liefelijken band,
Die harten samenbindt.

Verheven blinkt de huwlijkskroon
Op 't godgevallig hoofd;
En 't blosje ontgloeit weer op haar koon,
Slechts voor een tijd verdoofd.

De aandoenlijke ernst van 't zacht gezicht
Ontplooit zich tot een lach,
Waar al het stil geluk uit licht
Van dezen huwlijksdag.

o Trouwe Dochter, thans geheel
Uw' Eega toegewijd,
Nog schooner roeping is uw deel,
En die gij waardig zijt!

Wat zult gij, na een weinig pijn,
— Uw liefde telt die licht —
Een trouwe en teedre Moeder zijn
Van een bekoorlijk wicht!

Dat kind vergelde u, rijk en mild,
Uw kinderlijke deugd
En alles wat gij 't wezen wilt,
Door de eerste moedervreugd!

Gij smaakt die; ziet uw zuigling aan...
Hoe bleek wordt mond en kaak!
Gij sluit uw oogen... 't Is gedaan...
Gij hadt slechts ééne taak.

TWEE LICHTEN.

Dees werkt om roem, en die om nut te stichten.
Kees draagt een kaars, om andren voor te lichten;
Jan, om te zien hoe lang zijn schaduw wordt.
Vrij lang, mooi Jantje! maar uw Kaars is kort.

NAGEDACHTENIS.

Gij waart zoo goed. Dat konden allen lezen
In 't zacht blaauw oog en vriendlijk aangezicht;
Een heldre straal van lieflijk licht
Speelde u om 't blonde hoofd en onvergeetlijk wezen.

Uw Moeders vreugd; haar troost bij weduwsarte;
Haar lief, voorbeeldig kind;
Als de appel van haar oog bemind,
En thans beweend, met een verbrijzeld harte.

Mij kreeg gij lief. Uw hart, zoo onbevangen,
Uw ziel, zoo rein en schoon
Ging open op den zachten toon
Van 's jonglings luite en weemoedvolle zangen.

Gij schonkt me uw hand; wij werden saamverbonden;
Gezegend uur voor mij!
Gods goedheid had mij aan mijn zij
Een engel ter bescherming toegezonden.

Hoe teeder was uw liefde, hoe zorgvuldig!
Hoe rijk en vindingrijk!
In lief en leed zichzelf gelijk;
Aanspraakloos, rein, zachtmoedig en geduldig;

Zoo trouw als goud, in woorden en in wegen.
Gij hebt mij nooit geleid.
Door waarheid en oprechtheid
Werdt gij behoed, en waart gij mij ten zegen.

Wij poogden saam, bij 't licht van Gods genade,
Den goeden weg te gaan.
Hoe onbelemmerd tradt gij aan!
Ik wees den weg; maar gij gingt voor, mijn gade!

Gij waart zoo vroom; Uw godsvrucht had geen vouwen:
De vroomheid van een kind,
Dat zijnen God en Heiland mint,
En zegt: „Hij is getrouw, dies zal ik ook vertrouwen.”

Ootmoedig kind! Wat andren aan u prezen
Werd niets door u geacht.
Alleen de spreuk van uw geslacht:
„MIJN HEIL IS CHRISTUS” was uw roem, en mocht het wezen.

Gij schonkt mij kroost. Ge omringdet mij met zonen
En dochtren. Blij gedruisch

- Vervulde mijn gelukkig huis.
Gij gaaft ze uw melk, en uwe rozekoonen.
- o Welk een lust, in 't midden van de velen,
't Lief moedertje te zien;
Een op haar zachten schoot, een aan haar kniën,
Een spelende op den grond en keuvlende onder 't spelen!
- o Welk een rust, u bij de wieg te weten
Van 't krank en lijdend wicht,
Met zorg in 't hart, maar kalmte op 't aangezicht,
Niet wijkend van uw post, en 't bidden nooit vergeten!
- o Welk een troost, waar geen gebed mocht baten,
Maar 't offer moest gebracht,
Van 't vast geloof de groote kracht
Te lezen in uw hart, zoo stil en godgelaten!
- o Welk een troost, door u getroost te worden,
En in uw arm altijd
Tot elke taak, tot iedren strijd
De kracht te vinden om de lendenen te gorden!
- o Welk gemis, dien troost, dien steun te missen,
En op de levensbaan
Verminkt en eenzaam voort te gaan,
Het hoofd vol zorg, het hart vol droefenissen!
- Gij waart nog jong. Geen acht en dertig jaren!
Nog kleurde 't lieflijkst rood
Uw zachte wang... Geduchte dood!
Wat wist uw adem snel mijn schoonste roos te ontblaren.
- 't Was Meimaand; alles groen in bosch en weide,
En ook in onzen hof;
De bloemen rezen uit het stof;
Ook op dat kerkhof, dat uw stof verbeidde.
- Daar bracht ik u. Sering en goudenregen
Wuifde u het welkom toe.
Hoe treurig was mijn hart te moe.
Toch sterkte God en hield mijn tranen tegen.
- Sering en goudenregen liet zijn bloemen
Neervallen op uw graf;
Elk bloempje viel vervolgens af,
En 't laatste blaadje na de laatste bloemen.

De winter kwam de treurigheid volmaken.

o Akker van den dood,

Wat werdt gij doodsch, dus naakt en bloot!

Toen viel de sneeuw en dekde u met haar laken.

Maar nu.... Kan 't zijn? Is 't reeds een jaar geleden,

Dat ik dien weg betrad,

Beroofd van 't liefste dat ik had?

Nu bloeit gij weer, gelijk een bloeiend Eden.

En ook mijn hof herbloeit, als in die dagen

Van angst en droefheid, toen

Mij zoo gedurig 't eerste groen,

In eenzaamheid, mijn nood aan God zag klagen.

Kleine Agnes plukte een lelietje en bekeek het:

„Zie”, sprak mijn hartedief:

„Dit bloempje vond Mama zoo lief” —

En ik: „Dat 's waarheid, kind! en zij geleek het.”

Welnu! Gelijk dit bloempje en alle bloemen

Verborgen lag in 't stof,

En nu weer opgaat in mijn hof,

Opdat we, o God! uw liefde en almacht roemen;

Zoo zal ook eens, gekoesterd door de stralen

Van meer dan zonnelicht,

Herleven voor mijn aangezicht

Mijn liefste bloem, mijn Lelietje-van-dalen.

Beminlijkste en godvruchtigste der vrouwen!

Die balsem zalft mijn pijn;

Ik zal daaraan gedachtig zijn,

Aleidelief! en voorts op God vertrouwen.

Och, mocht mijn kroost in uwen voetstap treden,

En, ondanks uw gemis,

Mijn dochtertjes uw beeltenis

Uitdrukken in een kring van stille lieflijkheden!

Mijn zoons niet van uw les en voorbeeld wijken,

Zoo diep in 't hart geprent,

En 't wicht, dat nooit u heeft gekend,

Door aangeboren aard en inborst u gelijken!

En ik, die uw gedachtenis blijf vereeren,

o Mocht ik ook nog nu,

Verkeerende in den geest met u,

Gelijk voorheen, bestendig van u leeren.

BENÖNI.

Gij wist niet wie 't was, die zoo kort, naar zoo zacht
 U aan 't hart van haar liefde mocht prangen,
 Die op eenmaal verdween, in dien treurigen nacht....
 Maar gij scheent haar terug te verlangen.

Rondom uwe wieg werd door velen geschreid;
 Doch de reden kondt Gij niet doorgronden;
 Slechts hebt gij een dubbele zorgvuldigheid
 Bij al deze droefheid gevonden.

Gij wist niet waarom, maar gij kondt maar niet recht
 U gewinnen aan 't aardsche gewemel....
 Tot dat gij heel zachtjes werdt nedergelegd
 Op uw Moeders schoot, in den hemel.

NAZOMER.

Feeds begint de spin haar rag
 Overal te weven;
 Korter wordt de zomerdag,
 Korter wordt het leven;
 Maar in 't rijp en rijpend graan,
 Maar in halm en schooven,
 Lacht de goedheid Gods ons aan,
 Die wij dankbaar loven.

Die het rozenbed beschouwt,
 Wordt geneigd tot treuren;
 Maar de boomgaard blinkt van goud,
 En de druiven kleuren.
 Ook de roode lijsterbes
 Gloeit zoo schoon als immer....
 Vogels! volgt mijn wijze les:
 Plukt haar nu — of nimmer.

Eerlang hangt de valsche boog
 In het vreemde lommer;
 't Late besje lokt uw oog,
 En gij ducht geen kommer.
 Maar, verborgen voor uw blik,
 Door den moord geweven
 Gaapt de paardenharen strik
 Naar uw schuldloos leven.

Lieve kindren! elk genot
 Is aan tijd gebonden;

Smaakt het, met een oog op God,
 En ter rechter stonden.
 Die van geen genoegens weet,
 Die hij niet mag rekken,
 Zal zich een gedurig leed,
 Of den dood verwekken.

OUD EN NIEUW VERBOND.

Het OUDE, de Omhulling;
 Het NIEUWE, Vervulling.
 In het OUDE, een stok en een staf,
 Op den weg naar het duistere graf;
 In het NIEUWE, 't vroolijkste licht,
 En een opene deur in 't gezicht.

ONDER 'T VREEMDE JUK.

(Uit Rückert's Geharnischte Sonnette, verschenen ten jare 1814.)

Wat smeedt gij, Smid? „Wij smeden enkel keetnen.”
Helaas, uw eigen hand omklemt een boei.”
Wat ploeyt gij Boer? „Opdat de veldvrucht groei!”
Ja, voor den vijand tarw, voor u brandneetlen.

Wat zoekt gij, Weiman? „Haar en veer, ten buit.”
Hoor 't jachtrumver van die Uw leven zoeken. —
Wat doet gij, Visscher? „'t Watervolk verkloeken.”
Wie breekt het net, dat om uw leden sluit?

Wat wiegt gij, Moeders! en verbiedt u 't slapen?
„Een frissche teelt van frisch gespierde knapen.”
Ja om, in 's Vreemdlings dienst, hun Vaderland
Ten bloede toe te slaan met eigen hand.

Wat schrijft gij, Dichter? „'k Grif in gloënde letteren
Mijn eigen en mijns volks ondelgbre schand,
Dat wij aan onzen kerkerwand
De onteerde hoofden niet verpletteren!”

NAAR RÜCKERT.

I.

Stijgt gij naar omhoog,
 Steeds wordt voor uw oog
 't Uitzicht algemeener;

Van het groot Geheel
Ziet ge een grooter deel,
Maar al 't Bijzondere kleener.

II.

Wee, die zijn „Ik ga sterven” spreekt,
En niemand liefde heeft gedragen;
Den beker, die in scherven breekt,
En niemands dorst verslagen!

AFSCHEID.

(Uit het Hoogduitsch.)

Gij klopt; ik kom! Doch, eer 'k den laatsten gang
Naar 't stille graf, betrede,
Doodsengel! laat mij tijd voor één gezang,
Tot dank- en afscheidsbede.

Heb dank, o milde Vader, liefdrijk God!
Voor al 't genot van 't leven;
'k Heb nooit vergeefs, bij 't wisslen van mijn lot,
Het oog tot u geheven.

Heb dank voor 't leven, dank ook voor den dood,
Einde aller moeite en smarte:
Hoe bitter eerst, zoet wordt des stervens nood,
Leeft *gij* in 't lijdend harte.

Hoe menig bloem van troost bloeit voor den voet,
In 't ondermaansch geweste;
„Uw wil geschiede; uw wil is altijd goed!”
Die troost is ver de beste.

Vaarwel, schoone aarde! En *gij*, vaartwel en leeft,
Wie 'k minde en moet begeven!
Indien ik soms u heb bedroefd, vergeeft!
Het brandt me op 't hart bij 't sneven.

Wij scheiden, ja! maar zien elkander weer,
Waar allen zich vereenen.
Daar scheurt de vriend zich van zijn vriend niet meer;
Daar is geklag noch weenen.

Vaartwel! Reeds wordt het nacht voor 't brekend oog;
't Mag U niet meer aanschouwen.
't Wordt duister; maar mij dunkt, ik zie omhoog
Een nieuwen morgen grauwen....

Gij roept! ik kom tot u, en draal niet meer!
 Geliefden, 't hoofd naar boven!
 Voorbij is 't leed; reeds ziet mijn oog den Heer,
 Wien 'k eeuwig ginds zal loven.

MORGENWEKKER.

(NAAR LONGFELLOW.)

Een wind kwam op uit d'oceaan,
 „Gij neevlen!” riep hij, „maakt ruim baan!”

Hij praaide 't schip en sprak: „Zeil voort!
 De nacht is om; de dagtoorts gloort.”

Hij haastte zich tot strand en kust,
 En riep: „'t Is dag! verlaat uw rust.”

„Juich!” hief hij luidkeels aan in 't bosch:
 „Rol al uw loofbanieren los!”

Hij stoorde 't vogeltje op zijn nest:
 „Ontwaak, mijn zanger! zing uw best!”

En op de werf: „O Kanteklaar!¹⁾
 Steek uw bazuin; de dag is daar.”

In 't koren ging hij momm'lend rond:
 „Buig neer! begroet den morgenstond.”

En gierend door den kranken muur:
 „Ontwaak, o klok! verkondig 't uur.”

Ook sloop hij door de kerkhofpoort,
 Maar fluisterde: „Nog niet! Slaapt voort,”

ZOMERDAG.

Slechts blijde tonen kunnen 't zijn,
 Die van mijn lippen vloeien,
 Bij dezen heldren zonneshijn,
 Dit groeien en dit bloeien.

¹⁾ *Cantekleer* (naar het latijn *cantu clarus*) is in „Reinaert de Vos” de naam van den Haan. Longfellow heeft *Chantcleer*.

Al draagt het hart een diepe wond,
 Toch kan er vreugde wezen,
 Als alles rondom ons Gods liefde verkondt,
 En we overal vroolijkheid lezen.

Mijn geest is vrij en opgewekt;
 En zou zich mijn hoofd dan buigen?
 De graven zelf zijn met bloemen bedekt,
 Die van nieuw leven getuigen.

Zij kijken den hemel zoo dankbaar aan,
 Van 't zonlicht zoo vriendlijk beschenen;
 Dat droogt op haar wangen den helderen traan,
 Dien de donkere nacht haar deed weenen.

BLIJVENDE WAARDE.

Prachtig blonk voor ons oog, met haar schitterende pluim,
 De komeet, in kortstondigen luister;
 Maar het vaste gesternte aan 't onmeetlijke ruim
 Straalt nog steeds en bestendig in 't duister.

Heerlijk schitteren de gaven van schoonheid en jeugd,
 Die een dichterlijk hart doen ontgloeien;
 Maar het heilig versiersel van godsvrucht en deugd
 Blijft ons stichten, verlichten, en boeien.

1858. (Het jaar der komeet van DONATI).

VREDE.

In onze dagen zij het Vrede,
 Volmaakte vrede en stille rust!
 Het laatste twistvuur zij gebluscht;
 Het oorlogszwaard blijve in de scheede;
 Ontzweef ons niet, begeef ons niet,
 Gij Engel, die den Vreê gebiedt!

De herder weide zijne schapen
 Langs batterijen zonder nut;
 In schaduw van 't verroest geschut,
 Leg' zich 't verzadigd ooi te slapen;
 't Nieuwsgierig lam zie vroolijk op,
 En steke in d'ijzen mond den kop.

Het veld zij vol van gouden halmen,
 Van witte zeilen 't golfgebruis,
 Van blijde liedren ieder huis,

Het heiligdom van dankbre psalmen;
De burger, die het minst bezit,
Steke ook zijn stukje vleesch aan 't spit!

PAX OPTIMA RERUM.

AAN DEN HEILAND.

Wij waren verloren; gij hebt ons gezocht,
Gevonden en behouden!
Gij hebt ons met uw bloed gekocht,
Opdat wij u liefhebben zouden.

Wij waren gevangen; gij hebt ons verlost,
Bevrijd op onze bedden;
Die vrijheid heeft uw dood gekost;
Wij willen haar wel besteden.

Wij sliepen den doodslaap; gij hebt ons gewekt;
Uw Geest kan levend maken.
Wee ons, indien deze weldaad niet strekt
Om ons te doen bidden en waken!

JOHANNA GRAY.

Ik heb het geloof behouden....

Neem de Kroon, neem de Kroon! ze is uw deel en uw lot,
Door den wil van uw Koning, den wil van uw God!
U behoort zij; u voegt zij; uw godsvrucht, uw schoon
Siert haar meer dan zij u; neem de Kroon, neem de Kroon!

Ach, de schoone Johanna was zestien jaar oud;
Haar gebied was de stilte van boekcel en woud;
Heel haar rijkdom Gods Woord, zoo hartgrondig geloofd:
„Laat Maria regeeren! Geen Kroon past mijn hoofd.”

„Wat Maria?” riep Hertog en Rijksgraaf en Raad:
„Op den troon is geen plaats voor 't onwettige Zaad!
„In het land is geen plaats voor de afgodische leer!
„In ons hart is geen plaats dan voor u, en den Heer!

„Onze plicht eischt uw kroning; hier staan wij gereed.
„Doem geen Eedlen tot ontrouw, geen Volk tot zijn leed!
„Geef Gods Waarheid niet over aan lastring en hoon;
Maar eerbiedig Gods wil! Neem de Kroon, neem de Kroon!”

Ach, de schoone Johanna! Hoe klopt haar het hart!
 Doodlijk bleek wordt haar wang; haar gedachte verwart...
 Op haar oog daalt een nevel; nu voelt zij niets meer;
 En bezwijmd zinkt de schoone Johanna terneer.

Maar als uit die onmacht de jonkvrouw bekooft,
 Wat ziet zij rondom zich, en meent dat zij droomt?
 Ach, een Vader, een Moeder van koninklijk bloed,
 Met Hertog en Rijksgraaf gekniel'd aan haar voet.

Ach, een Vader, een Moeder, met biddend gelaat,
 Met Hertog en Rijksgraaf en Vorstlijken Raad,
 Zij jamm'ren, zij smeeken op klagenden toon:
 „Red den Staat! red den Godsdienst! Getroost u de Kroon!”

Toen verbief zij haar harte godvruchtig en stil;
 Toen sprak zij: „O God! is 't uw heilige wil,
 „Wat ik nimmer begeerd heb en nog niet begeere?
 „Zoo aanvaard ik de Kroon; moge 't zijn tot uw eere!”

Nu kust haar de Hertog eerbiedig de hand;
 Nu groeten haar de Eedlen gebiedster van 't Land;
 Nu omhelst haar een Moeder, tot schreiens bewogen;
 Nu dankt haar een Vader, met tranen in de oogen.

Nu kleedt men Johanna met vorstlijke pracht;
 Nu worden juweelen en paarlen gebracht;
 Nu wordt op het voorplein de lijfwacht gevonden,
 En men voert haar eerbiedig ten Burgslot van Londen.

Op 't Burgslot van Londen is alles gereed;
 Met ontzag draagt haar Moeder den sleep van haar kleed;
 De Lord van de Schatkist buigt neer aan haar voet,
 En reikt haar de Kroon — dat bedriegelijk goed!

Nu roepen, eer de avond de dagtaak besluit,
 Herauten de doodsmaar van Eduard uit,
 En Johanna, naar erfrecht en vorstlijken wil,
 Tot Gebiedster van England! — Maar England zwijgt stil.

En na driemaal drie dagen — O omkeer van 't lot!
 O Trouwloosheid der menschen! Beproeving van God! —
 Ruimen Hertog en Rijksgraaf en Vorstlijke Raad
 Weder plaats op den troon voor 't onwettige Zaad,

Weder plaats in het Land voor de afgodische leer,
 En verzaken Johanna, hun eed, en hun eer....
 Wel! Het zij zoo! De Kroon, zoo onwillig gedragen,
 Legt zij willig weer neder, na driemaal drie dagen.

Maar na driemaal vier weken (ontzettend gezicht!)
 Wordt de schoone Johanna gevoerd voor 't gericht.
 Om haar heen woelt een volk, dat haar smaadt en veracht,
 Voor haar uit zweeft de bijl van den beul, die haar wacht.

Voor haar uit zweeft de bijl, die haar vonnis voorspelt,
 Maar haar schuld niet bewijst, noch haar onschuld ontstelt,
 Noch haar wang van 't bekoorlijkste bloesje berooft,
 Noch den glans van haar deugd op haar voorhoofd verdooft.

Deugd en onschuld! wie eischt uw gerechtijken moord?
 De eigen lippen, wier jamm'ren gij eens hebt verhoord;
 De eigen mond, die u toeriep op smeekenden toon:
 „'t Is uw recht, 't is uw plicht: neem de Kroon, neem de Kroon!”

Doch gij zwijgt; gij berust in de hardheid uws lots;
 Ook de boosheid der menschen is toelating Gods;
 Ach, de liefde en de grootheid der wereld is schijn;
 Verre 't best is daarboven, bij Jezus, te zijn!

Hang de bijl van den beul over 't schuldlooze hoofd,
 Wat zegt dit voor het hart dat in Jezus gelooft,
 Dat hem kent, dat hem liefheeft, en ook in het dal
 Van de schaduw des doods hem verheerlijken zal?

Over 't schuldlooze hoofd hangt de bijl menig dag;
 Maar men weifelt, men aarzelt, men draalt met den slag.
 Wat de Staatzucht verlangt, wordt door deernis betwist,
 Door 't Geweten geweigerd, maar — Staatzucht beslist.

Ja, de Staatzucht beslist en de Wreedheid voert uit.
 't Bloedig woord is geschreven; de kerker ontsluit;
 „Nog twee dagen, Johanna! Bereid u ten doode!”
 Spreekt met somber gelaat de onbarmhartige bode.

Maar na hem spreekt een Priester, op vleienden toon:
 „Nog een keus laat zij u, die gij staakt naar de Kroon;
 „De eere Gods is haar meer dan haar eigene waard;
 „Zweer uw wangeloof af, en uw bloed blijft gespaard.

„Zweer uw wangeloof af, dat verwoestende werk
 „Van den vijand der zielen, den vijand der Kerk;
 „Zweer uw wangeloof af, dat ter helle doet varen;
 „Neem het heilgeloof aan, dat uw leven zal sparen!”

Maar zij antwoordt: „O Priester! laat varen die hoop.
 „Van God is mijn leven, van God is mijn doop;
 „Van God mijn geloof, dat den hemel ontsluit,
 „En het schild, waar de pijl van den boosen op stuit.

„Ik ben jong nog van jaren, het leven is zoet,
 „Rijk mijn deel, door Gods liefde, van gaven en goed:
 „Maar mijn God en mijn Heiland, Zijn Waarheid, Zijn Eer,
 „En de rust van mijn hart zijn mij eindeloos meer.

„'k Heb een Midd'laar beleden, wiens schuldeloos bloed
 „Al mijn schulden en zonden op 't kruis heeft geboet;
 „Hem behoef ik, geen andren, en niemand met hem;
 „Hem bezit, hem belijd ik met hart en met stem!

„Neen! beweeg zoo meewarig het hoofd niet, noch poog
 „Mij de dwaling mijns wegs weer te stellen voor 't oog;
 „Mijn geloof is halsstarrig, kortstondig mijn tijd....
 „Laat me alleen, dat ik bidde en mijn zonden belijd!”

Nu verlaat haar de Priester. Zij buigt zich voor God;
 Hem belijdt zij haar zonden, beveelt zij haar lot,
 Smeekt om kracht in haar zwakheid en hulploze jeugd,
 En geniet reeds den voorsmaak der hemelsche vreugd.

Wie verstoort dien? Slechts gij, die haar leven verlengt,
 Die van uitstel de ontijdige tijding haar brengt;
 Die nog eenmaal beproeft een geloof te verwrikken.
 Dat geen leven verlost en geen dood kan verschrikken!

Neen geen sterven verschrikt haar, geen vreeslijke dood.
 Wees getroost, die haar liefhebt, haar voorrecht is groot!
 Op dit menschlijk gelaat ligt zoo hemelsch een rust,
 Als had haar een engel voor 't voorhoofd gekust.

Ziet, het uur heeft geslagen; het blok is gezet;
 De scherprechter wacht, en zijn bijl is gewet;
 Haar hart is bereid, en haar oog is verbonden;
 Eén slag — en haar ziel is ten hemel gezonden.

En de hemel ontsluit zich. Verrukkelijk gezicht!
 Duizend Englen en Zaalgen in 't vleklooze licht!
 Een Rechtvaardige rechter gezeten ten troon;
 En Zijn mond, die zich opent en zegt: „Neem de Kroon!”

EENVOUD.

De Hemel heeft op menig hoofd
 Een lieflijken krans laten vallen;
 Hij bloeit en blinkt er onverdoofd,
 En trekt het oog van allen.

Maar die hem draagt weet nergens van,
 En ziet zoo eenvoudig in 't ronde;
 Dat maakt haar zoo schoon als zij wezen kan,
 En bewaart haar voor dwaasheid en zonde.

GODSVRUCHT.

Een rein gemoed, een zedig oog,
 Een ziel ootmoedig voor den Heer,
 Ziet met vertrouwen naar omhoog,
 En vol van liefde neer.

Een op zijn God vertrouwend hart,
 Een hart vervuld met liefde en vreê,
 Geniet altijd meer vreugd dan smart,
 En dankt in wel en wee.

JONG BLIJVEN.

Het hart blijft jong en wordt niet oud,
 Wanneer 't zich frisch en open houdt
 Om al wat menschlijk is te voelen,
 Te voelen wat een kind verblijdt,
 En wat er door den geest moet woelen
 Eens jonglings, in zijn schoonsten tijd.

Die zijn verleden in zich draagt,
 Blijft jong, al is hij welbadaagd.
 En wekt der jonkheid geen mistroutwen.
 Veel kan hij hopen, wien veel heugt;
 Veel met zachtmoedig oog beschouwen;
 't Herinn'ren is een groote deugd.

DICHTLUIM.

De dichtluim is wel gansch en gaar
 Een Luim, 't zij goede of kwade;
 Zij komt en gaat heel wonderbaar;
 Eer ik 't vermoede of rade.

't Kan wezen dat ik jaar en dag
 Geen toontjen op voel stijgen,
 En wat ik ook beproeven mag,
 Genoodzaakt ben te zwijgen.

't Kan zijn dat 'k eensklaps, 's morgens vroeg,
 Een liedjen op voel komen,
 Alsof ik 't, zonderling genoeg,
 Bedacht had in mijn droomen.

Daar gaat, daar staat het op 't papier!
 Daar volgt alreede een tweede!...
 Waar zijn uw Albums? Breng ze hier,
 En ik verhoor uw bede.

WANNEER DE KINDEREN GROOT ZIJN.

„Wanneer de kindren groot zijn,
                                          mijn lief, mijn levenslust!
 Dan komt er, na een tijd van zorg,
                                          ook weer een tijd van rust.
 Mijn haar zal wel wat grijs zijn,
                                          Uw voorhoofd niet zoo glad;
 Maar als het hart nog jong is,
                                          hoe weinig hindert dat!

„Vier dochtren en drie zonen!
                                          Het wil wat zeggen, wijf!
 De jongste nog geen twee jaar oud,
                                          en de oudste driemaal vijf.
 Dan is om dezen, dan om dien
                                          het moederhart in nood;
 Veel werk bij dag, veel zorg bij nacht —
                                          maar eenmaal *zijn* zij groot!

„Niets zijt gij voor uw vrienden,
                                          maar alles voor 't gezin.
 De huiszorg, ieder weet het wel,
                                          neemt al uw uren in.
 't Penseel ligt lang vergeten,
                                          Geen boeken leest gij meer....
 Maar als de kindren groot zijn,
                                          dan komt dat alles weer.

„Ons huwlijksreisje, liefste!
                                          was kort en gauw gestuit;
 Wij reisden naar de pastorie
                                          van Heemsteê: daarmee uit!
 Nog nooit zijn wij tezamen
                                          eens ver van huis gegaan;
 Maar als de kindren groot zijn,
                                          dan vangt *ons* reizen aan.

„Ik kon maar half genieten,
 als 'k in den vreemde toog;
 Mijn hart was thuis, het was bij u,
 en mijn gedachte vloog!
 Met haast verslond ik elk genot
 en keerde in 's hemeis naam!
 Maar als de kindren groot zijn,
 genieten wij *tezaam*.

„Dan wijze ik u de plekjes,
 die ik bekoorlijkst vond;
 Aan Rijn en Moezel, Clyde en Teems
 leide ik u dankbaar rond;
 Winandermeer en Edinburg
 zijn wat ik heerlijkst zag;
 Daarheen zal ik u voeren,
 voor onzen ouden dag!

„Wanneer de kindren groot zijn —
 Neen! zie niet dus mij aan!
 Begin met dezen glimlach niet,
 hij eindigt in een traan —
 Wanneer de kindren groot zijn,
 en dat gaat immers gauw?
 Dan komt er weer een gulden tijd,
 mijn allerliefste vrouw!” —

De kindren werden grooter
 en grooter, naar de rij.
 Maar eer er een volwassen was,
 kwam daar alweer een bij.
 „Wees welkom, vierde zoontje!
 gij komt nog juist bij tijds;
 Ook gij zult eenmaal groot zijn,
 Gods grooten naam ten prijs!

„Wees niet bezorgd; uw moeder
 neemt u met blijdschap aan;
 Zij heeft er zooveel grootgebracht,
 het zal ook ditmaal gaan....”
 Ai mij! daar breekt op eenmaal
 dat dierbaar leven af!....
 De kindren *worden* grooter —
 maar op hun moeders graf.

AANTEEKENING.

Winander-meer. Gewoonlijk Windermere genaamd, een der schoonste en zeker het lieflijkste der meren van het zoögenaamde *Lakedistrict*, in het Noordwesten van Engeland.

EINDLIJK.

(NAAR 'T HOOGDUITSCH).

„Eindelijk” blijft niet eeuwig uit;
 Eindlijk is de troost verschenen;
 Eindlijk groent, o Hope! uw kruid;
 Eindlijk houdt men op van weenen,
 Breekt de traankruik die men droeg;
 Eindlijk zegt de Dood: „Genoeg!”

Eindlijk wordt uit water wijn;
 Eindlijk komt de rechte stonde;
 Eindlijk stilt de hartepijn;
 Eindlijk heelt de diepe wonde;
 Eindlijk maakt de slavernij
 Den gevangnen Jozef vrij.

Eindlijk kan de nijd, de wrok,
 Eindlijk ook Herodes sterven;
 Eindlijk Davids herdersrok
 Zijnen zoom in purper verven;
 Saul zelf raakt door den tijd
 Veerkracht en vervolglust kwijt.

Eindlijk neemt het bang getob
 Onzes zwervens ook een ende;
 Eindlijk staat een Heiland op,
 Die het juk des dienstknechts wende;
 Eindlijk maken veertig jaar
 Gods beloften tijdig waar.

Eindlijk bloeit een Aloë;
 Eindlijk draagt de Palmboom vruchten;
 Eindlijk eindigt aller wee,
 En de laatste smart moet vluchten.
 Eindlijk ziet men VREUGDENDAAT;
 Eindlijk, Eindlijk komt eenmaal.

GOEDHEID.

Wie wordt door elk bemind? Wie wint
 Het hart, op 't eerst aanschouwen?
 Het VRIENDLIJK oog, het GOED gelaat,
 De glimlach, die een hart verraadt,
 Oprecht en zonder vouwen.

Dat schoon, dat schooner is dan schoon,
 Doet ieders hart ontgloeien.

Een koude schoonheid roert ons niet;
Maar deze wekt eens dichters lied,
En kan een grijsaard boeien.

BIJ DEN DOOD VAN

DR. JOHANNES JOSEPHUS VIOTTA,

Componist,

Overleden 6 Februari 1859.

Ook die harp, ook die harp dan tot zwijgen gebracht,
Wier geklank aan mijn zangen zich paarde,
In de dagen van jeugd en ontlukende kracht,
Die een hemel beloofden van de aarde! ¹⁾

Die ook sinds, in 't gedrang van des levens gewoel,
Door het lied van den man zich liet wekken,
En, in geestrijke tonen, 't eenstemmig gevoel
En het hart van den vriend deed ontdekken. ²⁾

Nog een lied was beloofd; nog een lied werd verwacht,
Was op weg van mijn hart tot mijn lippen —
Maar eer de adem mijns monds het had overgebracht,
Kwam die harp aan den MEESTER te ontglippen.

Zet haar neer bij zijn graf, waar des avonds de wind
Haar met smartlijke zuchten bespele,
En bereikt haar dees toon uit het hart van een vriend,
Dat zij aansla en klagelijk kweele!

GEEN KRUIS, GEEN KROON.

Neen, zonder kruis geen kroon!
Maar zonder kroon wel menig kruis
In hart en huis,
Mijn zoon!

Waar 't leed gedragen wordt,
Maar zonder ootmoed bij de schuld,
En 't hart niet dultt,
Maar mort.

¹⁾ Zie de Leidsche Studenten-almanakken van de jaren 1836, 37, 38.

²⁾ „Nooit”; schreef zijne welwillendheid, nog weinige maanden voor zijn dood, bij de uitnoodiging tot hetgeen waarop de derde strophe van dit stukje doelt: „nooit heb ik kunnen nalaten velen uwer verzen, en vooral enkelen, die door den vorm daartoe geschikt waren, te componeeren.”

Waar 't kruis wordt nagesleept,
 Vertoond, verheerlijkt, opgekleurd,
 En 't hart niet treurt,
 Maar dweept.

De lijdzaamheid des Mans,
 Des Christens, die in God gelooft,
 Zij slechts is 't hoofd
 Een krans.

Maar dezen werpt hij neer
 Voor Hem, die 't kruis droeg zonder schuld;
 Aan Hem de hulde
 en de eer!

IN DE LENTE.

Onze oude moeder heeft verheugd
 Haar nieuwen mantel omgeslagen,
 En is zoo schoon als in de dagen,
 De dagen van haar prilste jeugd.
 De zoetste glimlach siert haar mond,
 Haar oogen tintlen van nieuw leven,
 En op haar voorhoofd, zacht en rond,
 Zijn al de rimpels uitgewreven.

„Ja,” zegt zij, onder 't luid gezang
 Der voogden in de groene blaren,
 „Mijn winterkommer en bezwaren,
 „Mijn kinderen, vergat ik lang.
 „Doet gij als ik: vergeet uw smart;
 „Staakt voor een oogenblik uw zorgen;
 „En laat, bij 't licht van dezen morgen,
 „U drukken aan mijn vroolijk hart.”

DE POST VAN EER.

Het leven is een staat van oorlog; tegenspoed
 De post van eer voor 't echte heldenbloed.

Aan Fransch proza ontleend.

GEMENGDE GEDICHTEN.

VIJFDE BUNDEL.

BIJ DE UITGAVE VAN MIJN DICHTBUNDEL

„MADELIEVEN.”

1869.

Madelieven zijn er altijd,
En die ze wil zoeken die vindt er;
We zijn ze slechts een oogenblik kwijt,
In 't barste van den winter.

En daar het voor mij nog geen winter is,
Maar — zoo als gij 't wilt noemen! —
Zoo leg ik heden op uwen disch,
Een handvol van deze bloemen.

Gij hebt er gewis wel eens mooier aanschouwd,
Die frisscher en fleuriger blonken;
Maar hebben ook zij niet haar hartje van goud,
Dat hemelschen dauw heeft gedronken?

TWEEDE HUWLIJKS DAG.

Nu komt de zon weer schijnen;
Nu schijnt zij in mijn hart;
De nevelen verdwijnen,
De wolken van de smart.
De stormwind legt zich neder;
De zee wordt klaar en stil;
Een liefderijke wil
Gebiedt het lieflijkst weder.

Nu heb ik weer verkregen
Een hulp, een steun, een troost,
Een leidsvrouw op mijn wegen,
Een moeder voor mijn kroost.
Twee minzame oogen stralen
Mij leven toe en kracht,
Een mond, die vriendlijk lacht,
Stelt al mijn zorgen palen.

Nu zal mijn zang weer rijzen
En klinken over de aard,

Nu wordt tot nieuwe wijzen
 Mijn oude lier besnaard.
 God gaf, God nam, gaf weder,
 En kroonde op nieuw mijn hoofd;
 Dies zij met mond en veder
 Zijn groote naam geloofd!

Verneem die jubeltoonen,
 Geliefde vriendschaar!
 Mijn dochtren en mijn zonen,
 Herhaalt ze voor elkaar!
 Verzamel ze in het zachte,
 Het stille hart, mijn vrouw!
 En streele u de gedachte:
 Een dankbre ziel is trouw.

20 October 1859.
 Heiloo.

 EEN DRIEKONINGEN-LIED.

I.

Op een Driekoningen-avond,
 In een Kenmerlandsche stad,
 Werd daar een kindje geboren,
 Dat vriendlijke oogjes had.

Het was een aardig meisje,
 Een dochtertje zoo zoet;
 De moeder kuste haar rooden mond,
 En lachte zoo welgemoed.

De kaarsen stonden te branden;
 Men zong het Driekoningen-lied;
 De wereld gedacht aan de wonderen,
 Te Bethlehem geschied.

In alle christenlanden,
 Gedacht men aan Gods Zoon,
 Gelegerd in een voederkrib,
 Geboren voor 's hemels troon;

Gedacht men aan de sterre,
 In 't sterrenwijs oosten aanschouwd,
 En aan de gaven der koningen,
 Hun wierook, hun mirre, hun goud.

Het goud vereert den Koning.
 De wierook den Zoon van God;

Maar de bittere, bittere mirre
Voorspelt zijn leed en lot.

De moeder kuste haar dochtertje,
En sprak: „Mijn dierbaar wicht,
Mocht ook die heldere Sterre
U schijnen in 't gezicht!

Mocht gij ook eenmaal reizen,
Naar Bethlehem en zijn stal,
En vinden in het Kindeken
Uw heil, uw troost, uw al!

Mocht gij ook eens aanbidden
Dien Lijder, dien Priester, dien Heer,
Die ons van alle schuld verlost,
En leven doet tot Gods eer."

II.

Op een Driekoningen-morgen,
In eene stad van 't Sticht,
Daar zat een aardig moedertje,
Omringd van zoo menig wicht.

Geen kind was haar geboren,
Toch had zij er één meer dan vijf;
Die noemden haar „lieve moeder,"
En hingen haar aan het lijf.

Die zeiden met lachjes en traantjes,
En stemmetjes teeder en fijn:
„Ons moedertje heeft ons verlaten,
„Maar gij zult ons moedertje zijn!

Maar gij zult ons moedertje wezen,
In blijdschap en in smart;
Maar gij zult ons moedertje wezen —
Gij hebt een moederhart.

Wij lagen krank terneder,
Maar onze krankheid geneest;
Dat komt van uwe liefde;
Gij zijt ons een moeder geweest.

Gij zult ons een moeder blijven,
Een leidsvrouw onzer jeugd;
Een moederlijk voorbeeld ons geven
Van godsvrucht en christendeugd.

Gij zult onze harten vervullen
Met liefde en diep ontzag
Voor dat beminlijk Kindeken,
Dat in de kribbe lag.

Gij zult ons leeren aanbidden
Dien Gods en 's Menschen zoon,
Die met onze eerste moeder
Ons saambrengt voor Gods troon.

O Doe het, lieve tweede!
Wij zijn een dankbaar kroost.
Wij zullen uw harte verblijden,
Gelijk gij het onze vertroost.

O Doe het, lieve moeder!
En blijf onze moeder altijd.
Gij weet niet hoe onmisbaar,
Hoe dierbaar gij ons zijt.

O Doe het, lieve moeder!
En geve u de almachtige God
Nog menig Driekoningen-avond
Te danken voor uw lot.

En komt er een eigen kindje,
Een zoontje of een dochttertje bij,
Hoe blijde zullen wij wezen!
Zoo blij, lieve moeder, als gij."

* * *

De man, die dit liedje gemaakt heeft,
Heeft achter de deur gestaan;
Een lofzang was in zijn harte,
En in zijn oog een traan.

ZILVEREN ECHTFEEST.

(AAN MIJNE VRIENDEN D. M. O.)

Vijf en twintig jaar getrouwd,
Twintig jaar mijn vrienden!
De echte-min geen vonk verflauwd;
Ook de vriendschap niet verkoud,
Die ons saam mocht binden.

Dit vereischt, aan dezen disch,
Woorden, wenschen, zangen;

Dit, de blijde erkenenis:
„Van wat hier genoten is,
Heb ik mede ontvangen.

„Meê gedeeld in 't zoet genot
Van dien rijken zegen,
Die een goedertieren God
Uitstortte op uw huwlijkslot,
Uitstrooide op uw wegen;

„Meê genoten van de vreugd,
Klimmend nog en groeiend,
Die uw ouderhart verheugt,
Bij het neerzien op een jeugd,
In Gods gunste bloeiend.”

Ja, mijn vrienden! God is goed.
Slaat zijn wegen gade!
Kalm genot bij overvloed,
Vrede en vreugde in 't stil gemoed,
Schonk u zijn genade.

Innig aan elkaar gehecht,
Eén van ziel en zinnen,
Zegent gij den zaligste' echt,
Klemt elkaar aan 't hart en zegt:
„God leerde ons beminnen.

„Wat, toen hij ons samenbracht,
't Kloppend hart gevoelde,
Is geheiligd, kreeg zijn kracht,
Uit die bron van liefde en macht,
Die ons heil bedoelde.

„Hij maakte ons in Christus één,
Eén geloof, één hope;
Heel zijn schat is ons gemeen.
Kan die band ook scheuren? Neen;
Wat de tijd ook sloope.

„Niet voor vijfentwintig jaar,
Niet voor vijftig jaren,
Maar voor EEUWIG staan wij daar,
Een in hem vereenigd paar,
Op zijn gunst te staren.

„In een zalige eeuwigheid
Zijn geen huwlijksbanden;
Maar wat is er, dat hen scheidt,

Wie een zelfde kroon verbeidt
Uit eens Heilands handen?"

Recht zoo! Denkt dit voorrecht in,
Christlijke echtgenooten!
Smaak het, christlijk huisgezin!
Magen, vrienden, deelt er in!
't Is uit God gevloten.

Hem de dank, de lof en de eer,
Hem het zielsbetrouwen!
Onuitputlijk is de Heer,
Dankbren doet hij meer en meer
Van zijn gunst aanschouwen.

Amsterdam.

HANNA'S LIED.

I SAM. II.

O kind, van God gegeven!
Wat zult gij zijn voor God?
Hem loven door uw leven,
Hem dienen in uw lot?
Hem eeren met de tonen,
De psalmen van uw ziel,
En met een staag gekniel
In zijne tente wonen?

Uw moeder heeft verslonden
Veel smaad en boezempijn;
Haar zuchten moesten zonden
In 't oog der heiligen zijn;
Haar hart werd opgereten
Door dagelijkschen hoon —
Van God geschonken zoon!
Gij doet het al vergeten.

De Heer doet honger lijden;
De Heer geeft overvloed;
De Heer beschaaamt verblijden,
En geeft bedroefden moed;
Hij doet ter helle dalen;
Zijn woord ontsluit het graf,
En doet wie d'adem gaf
Weer vroolijk adem halen.

Zijn vriendlijk aangezichte
Verhief hij over mij;

Zijn arm vol sterkte richtte
 Mij op en blijft mij bij;
 Hij heeft mij u gegeven:
 Ik geef aan hem u weer —
 Loof, loof mijn ziel den Heer,
 Die sterven doet en leven!

VOORJAAR.

Mijn hof ontwaakt, wordt groen, wordt wit
 Van bloesems aan de twijgen:
 Reeds zoo veel malen zag ik dit,
 Maar kon er nooit bij zwijgen.

Het blijft een wonder in mijn oog,
 Zoo wonderschoon te aanschouwen,
 Dat krachtig opwijst naar omhoog,
 En aanspoort tot vertrouwen.

Hij leeft nog, die het leven geeft
 En weergeeft uit de dooden!
 Hem lieve en loov' wat adem heeft,
 En zoek' hem in zijn nooden!

HOLLANDSCH HUISHOUDEN.

DE HUISVADER SPREEKT:

De Keizer is in Frankrijk baas,
 In Nederland de Koning,
 Ik in mijn eigen woning;
 Dat 's ieder op zijn plaats.

De *grondwet* van mijn rijksgebied
 Is God en de Ouders te eeren;
 Is Vrede en Rust, mijnheeren!
 Is dit en anders niet.

Van *vrijheid* is hier *spraak* noch *schrift*,
 Maar wèl wordt zij *genoten*,
 Door kleinen en door grooten,
 In groote en kleine gift.

Elk brengt tot aller vreugd wat bij;
 Dat is zoo alle dagen
 De *schatting*, die wij vragen
 En brengen, vrij en blij.

De bronnen onzer welvaart zijn
 Vlijt, en des Heeren zegen
 Op onbesproken wegen;
 Geen goud of zilvermijn.

Van al wat goed is blijven wij
 Een duurzame' invoer wenschen,
 Maar weren van de grenzen
 Begeerte en Hoovaardij.

TWEE WRAKKEN.

(Naar HERMANN LING).

In 't hoogste Noorden ligt een schip
 in d' opgestapeld ijsberg vast;
 De manschap slaapt op 't open dek,
 de sneeuw ligt om haar hoofd getast;
 Hoe gillend ook de Noordwind fluit,
 de zeilen hangen stijf en strak;
 Geen touw beweegt, geen mastspriet kraakt,
 en 't roerloos roer geeft kreun noch krak.

Maar 't Noorderlicht verlicht den nacht
 en wemelt over 't wit tooneel;
 Het ledig ooghol gloeit als vuur,
 de marm'ren wang wordt rood en geel;
 In 't zeildoek komen bloemen op,
 kristallen bloemen, koud en kil,
 Zoo reuzig groot, zoo spokig vreemd,
 zoo onheilspellend doodsch en stil.

Van 's ijsbergs donkre toppen zien
 geduchte schaduws dreigend neer,
 Als kwam des Voortijds monsterdracht
 uit zijn versteende wereld weer;
 En vaak, of onder 't wicht van sneeuw
 de kracht des vuurs 't geduld verloor,
 Rolt daar een zware donderslag,
 en slijt den ijsklomp midden door. —

En in de Zuidzee ligt een schip,
 in hartontzettende eenzaamheid,
 In 't blauw en windstil watervlak,
 als in een open graf, geleid;
 Met lijken is het boord bemand;
 die zien zoo hol en uitgebrand,
 Als hadden hare mummieën
 de pyramieden hier verplant.

De zandplaat werd een vuil moeras,
 en uit den drassen bodem schiet
 Een weeldrig plantenrijk omhoog
 van zeewier, schimmel, mos en riet.
 Vermolmend ligt het vaartuig daar;
 uit ieder spleet en lekgat wast
 Een geile groene stengel op
 en rankt en slingert naar den mast.

Onkenbaar is der dooden hoofd
 verward in blad en klemmertak,
 En bloemen bloeien uit hun mond,
 als of die 't woord des levens sprak;
 Het lange schelfblad wuift voor vlag
 en, waar het scheepslicht heeft gebrand,
 Vliegt 's nachts een groene glimworm op
 en flonkert als een diamant.

 MOOI KAATJE.

Mooi Kaatje, wrijf uw oogjes uit,
 En kijk eens helder rond!
 Men lacht om u, 't zij stil of luid,
 En is het zonder grond?

U viel een knap gezicht ten deel;
 Uw moeder heeft wat geld:
 Maar zeg mij, zijt gij niet wat veel
 Op groot fatsoen gesteld?

Gij zijt een burgerdochter, kind!
 En 't strekte u niet tot scha.
 Uw vader was door elk bemind —
 Och! kreeg gij zulk een ga!

Een eerlijk man wordt door geen schoon
 En door geen schijn misleid;
 Hij vraagt, — het zij uw hoogste kroon! —
 Naar deugd en deeglijkheid.

Och lijk niet engelsch, speel geen fransch;
 Maar reken hierop vast;
 Mooi KAATJE heeft een mooie kans,
 Maar KATTY krijgt een kwast.

VOOR DE GEVALLENEN.

(Naar Victor Hugo.)

Beschimp, beschimp geen vrouw, van 't pad der deugd geweken!
 Wie zegt u voor wat drang 't vervolgde hart bezweken,
 Door welken nood in 't eind haar kracht is uitgeput!
 De storm, die de eerbaarheid dier zwakken heeft geschud,
 Weet best hoe bang, hoe lang, en tot wat prijs, de onteerden
 Krampachtig, maar vergeefs, haar dierbaarst pand verweerden.
 Zoo hangt een regendrop des lieven hemels, rijk
 In glans, aan 't espenloof, waardoor de winden zweven,
 En trilt en klemt zich vast en worstelt om zijn leven,
 Vóór 't vallen parel, en na 't vallen — morsig slijk.

Op mannen komt de schuld; op 't goud en zijn bezitteren!
 Maar ook! Nog schuilt in 't slijk die eens zoo heldre drop;
 Een straal van zon, een blik van liefde, trekk' hem op,
 En met vernieuwden glans zal hij als parel schitteren.

HOOGE SCHOOL.

Die niet uit alles leeren wil,
 Wil in 't geheel niet leeren.
 De Hooge school staat nimmer stil,
 Waarin wij saam verkeerren;
 't Is alles les, wenk, voorbeeld, vraag —
 Maar menig leerling valt wat traag.

Gij niet! Let op, zie af, onthoud,
 En vorder 't allen tijde!
 Zorg dat de Leerzucht niet verflauwt,
 Schoon de Eerzucht schipbreuk lijde!
 Het is om prijs noch lauwer groen,
 Maar om het leeren-zelf te doen.

DOORGRAVING VAN HOLLAND OP ZIJN SMALST.

Haast trekk' de spade een rechte lijn,
 „In schaduw van der eiken kruinen,
 Daar Holland op zijn smalst mag zijn
 En krimpt voor 't stuiven van de duinen.”

't Is lang genoeg dat „Wijkmeer
 En Noordzee met oneven kelen
 Elkaar beroepen” keer op keer,
 Om Holland veld en vrucht te ontstelen.

Thans leer de Kunst den weg aan 't IJ
Om West, als Oost, in Zee te stroomen,
Dat de Amsterdamsche Koopvaardij
Met volle zeilen in mag komen.

Al blijft dan Pampus keel verzand,
Ijmuiden zal die schade wreken,
En bergen in zijn havenrand
De schatten van vier hemelstreken.

En hamerklop op hamerklop
Sticht aan den Amstel nieuwe wonderen,
En heft zijn glorie weer in top
Met „steen omhoog” op „hout van onderen.”

Zijn bijenkorf zal, als weleer,
Van dichte en drukke zwermen krielen,
En de oude vlijt en welvaart weer
't Bataafsch Venetiën bezielen.

Dat kan een Gouden spade doen,
Dat wetenschap en kunst bewerken;
Men kroon haar 't hoofd met eeuwig groen,
En bidde God haar hand te sterken.

HERSTELDE KRAAMVROUW.

Al heeft het lang geduurd,
Het hebben komt na 't hopen:
Wij mogen 't kleintje doopen;
't Is alles wel bestuurd.

Werd menig lange nacht
In bange zorg gesleten;
't Is alles nu vergeten;
De goede Hemel lacht.

Van moeders lief gezicht
Was 't roosje weggenomen,
Maar 't is weerom gekomen,
Gij streelt het, aardig wicht!

Weer zit de beste vrouw
In mijner kindren midden;
Het danken volgt het bidden,
Het feestkleed kwam voor rouw.

Ach, was er nu een hart,
 Waar nooit het vuur van doofde,
 Dat in zijn vreugd God loofde,
 Zoo als 't hem smeekte in smart!

Help, help mij, dierbre Ga!
 Met mond, en hart, en leven,
 Zijn goedheid eer te geven, —
 En, Kindren! volgt ons na.

BIJ DE BEELTENIS VAN ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING.

IN FEBRUARI 1861.

(Jaar van Watersnood).

Dit 's WILLEM, wiens gelaat, en woord, en milde hand
 De jamm'ren matigen van 't Overstroomde land.
 Gods hand zij met hem en bescherm hem op zijn wegen!
 's Volks liefde stroomde hem, aan alle stroomen, tegen!

AAN MIJNE LANDGENOOTEN.

IN FEBRUARI 1861.

Dankt allen God en weest verblijd,
 Omdat gij Nederlanders zijt!
 Dien Naam, die Eer, dien Zegen
 Hebt gij van Hem verkregen.

Die Naam, bekend van Noord tot Zuid,
 Schiet als een star zijn stralen uit,
 En licht, wat wende of keere,
 U voor op 't pad der eere.

Die Eer, het erfdeel van uw bloed,
 Verheft uw hoofd, verhoogt uw moed.
 Der Vaadren goed mocht minderen:
 Hun glorie kroont de kinderen.

Die Zegen tart den schoonsten schijn,
 Want schooner niet dan Vrij te zijn!
 Laat Groote volken brallen:
 De Vrije gaan voor allen.

Dankt allen God en weest verblijd,
 Omdat gij Nederlanders zijt!
 Waar zoo veel volken klagen,
 Kunt gij van heil gewagen.

Geen openbaren dwingeland
Hebt gij te bieden wederstand,
Geen broederkrijg te sussen,
Geen twistvuur uit te blusschen.

Geen vijand dreigt voor grens of stad,
Geen roofzucht scheert uw akkers plat,
Of keert, voor de open haven,
Den schat der Oostergaven.

Men ziet bij u, hoe ver men trekk',
Geen weelde spotten met gebrek,
En weduwen en weezen
Wel treuren, maar niet vreezen.

Als kindren van een groot gezin,
Bindt u de band der broedermin:
Laat scheuren dam en dijken,
Die band zal niet bezwijken!

Ja, dam en dijk bezwijkte en zwicht',
Die broedermin treedt meer aan 't licht;
Tot heeling aller wonden
Wordt zij getrouw bevonden.

Dankt allen God en weest verblijd,
Omdat gij Nederlanders zijt!
Laat nooit het bloed der Vaders
Verbastren in uw aderen!

Voert, voert der Vaadren eer in top,
Richt marmerzuil en standbeeld op;
Maar dat uw laatste zonen
Zich hunner waardig toonen!

ECHTE DICHTGEEST.

MENS DIVINOR

Heeft de Aeoolsche harp gespeeld,
Heeft een adem uit den hoogen,
Langs de snaren heengetogen,
Haar zijn Leven meegedeeld;
Viel een vonk uit hooger steer,
Die de brandstof heeft ontsteken
En de vlammen uit doen breken,
In d' ontroerden boezem neer:

Hoe gansch anders klinkt die toon
 Dan wat Kunst of Zucht tot pralen
 Uit haar hout en erts leert halen,
 Met een oog op lof en loon!
 Wat is, bij dien heiligen gloed,
 Die zich meedeelt onder 't bliken,
 't Vuurwerk, dat de feestvermaken
 Knallend, schittrend kronen moet?

 VRAGEN AAN DEN SCHEPPER.

Hoe noemt gij wat wij Leven noemen,
 O Gij, die leven *doet*?
 De hoogste wijsheid, waar we op roemen,
 Valt duizlende u te voet.
 Wij zien de werkingen, wij binden
 Ze tot een denk-beeld zaam,
 Maar kunnen 't Leven-zelf niet vinden,
 En kennen slechts een Naam.

Wat *zijn* het, dat wij Krachten heeten?
 Ook dit een leege galm;
 De korte ketting van ons weten
 Breekt af bij dezen schalm.
 Hier hangt de sluier, hier ontwaren
 Wij d'afgrond, die ons stuit,
 Schoon velen in de diepte *staren*,
 Wat stervling vorscht haar uit?

Wat is die Ziel, die we in ons voelen,
 Dit Meer-dan-vleesch-en-bloed,
 Dat ons begeeren, willen, woelen,
 U ondervragen doet?
 Hoe hangt zij met dit stof te zamen,
 Doordringt het, dient, beveelt?...
 Spreek! Leer die wijsheid zich te schamen,
 Die slechts met woorden *speelt*.

Wat dunkt U van 't geen wij erkennen
 Als Wetten voor 't Heelal,
 Zelfs door uw Almacht niet te schennen,
 Of alles kwaam ten val?

Gij zwijgt. Dit is op vele vragen
 Uw eenig antwoord, Heer!
 Maar, waar wij deze laatste wagen,
 Ziet gij met Deernis neer.

WAAR IS UW HART.

Waar is uw hart, waar is uw hart,
 Waar is uw hart, mijn naaste?
 Omringd van 's levens weelde en smart,
 Verhaal mij, waar gij 't plaatste?

Hebt gij 't verslingerd en verstrooid,
 Op 't breede pad der Zonde?
 Ik dacht niet dat zij ooit of ooit
 Dien schat vergoeden konde.

Hebt gij 't verloren in 't gedrang
 Van duizend Ijdelen?
 Mocht elke dwaasheid sedert lang
 't Verneedren en vertreden?

Of doet gij u op 't Leed te goed,
 Met jammerend zelfbehagen?
 Verdrinkt gij 't in een tranenvloed,
 Bij krachtverterend klagen?

Of speelt gij trouw den sterken held,
 En toont uw moed bijzonder,
 En houdt het, met barbaarsch geweld,
 Uit louter hoogmoed onder?

Of wel, bekommert ge u niet veel,
 Wat van uw hart moog komen,
 Zoo maar van 't wereldsch goed een deel
 U rijklijk toe blijft stroomen?

Zoo dwaas niet, o mijn Broeder! tart
 Geen stem van God daarbinnen!
 Zij roept: „Mijn zoon! geef mij uw hart;
 Gij zult een hemel winnen.”

DE BESTE VRIEND.

(Naar SCHMOLCK.)

De beste Vriend is wel daarboven
 Op aarde zijn de vrienden raar;
 En, in ons menschlijk woelen, sloven,
 Loopt trouw en waarheid veel gevaar.
 Dies blijft het bij de spreuk, mijn kind!
 De Heiland is de beste Vrind.

Bij menschen is het vloed en ebbe;
 De Heiland staat gelijk een rots.

En schoon ik duizend feilen hebbe,
 Hij laat daarom mijn hand niet los.
 Dies blijft het bij de spreuk, mijn kind!
 De Heiland is de beste Vrind.

Hij liet voor mij aan 't kruis zich dooden,
 Vergoot voor mij zijn dierbaar bloed,
 Staat nog mij bij in alle nooden,
 En maakt mijn vele schulden goed.
 Dies blijft het bij de spreuk, mijn kind!
 De Heiland is de beste Vrind.

Die Vriend heeft mij zijn hart gegeven,
 Ik ben de Zijne en Hij is mijn;
 Hij is mijn Vriend voor heel mijn leven,
 Tot over 't graf zal Hij het zijn.
 Dies blijft het bij de spreuk, mijn kind!
 De Heiland is de beste Vrind.

BEDE VOOR DE BURGERWEEZEN TE HAARLEM.

IN JULI 1861.

(Tijdens de Nijverheidsfeesten.)

Ons tweede vaders klagen,
 VONDEL.

't Is Juli. Haarlems lusthof bloeit;
 Zijn feestklok luidt; zijn kunstzaal boeit;
 't Oog hangt aan wondren rij op rij
 Och! gaat ons Weeshuis niet voorbij!
 Gedenkt den armen! Brengt uw God
 De rente van uw feestgenot!

Geen grooter feest voor 't edel hart
 Dan 't liefdrijk lenigen van smart.
 Geen grooter smart dan die gij vindt
 In 't hart van 't ouderlooze kind,
 Waar deze vrees in wakker wordt:
 „Mijn tweede vader schiet te kort!”

Zijn tweede vader heft het oog
 Tot aller Vader naar omhoog;
 Zijn tweede vader wanhoopt niet,
 Als hij de trouwe liefde ziet,
 Wier hand ook nu, naar allen schijn,
 Het middel in Diens hand zal zijn.

ZWITSERLAND.

Die schriklijkst van my swijght heeft allerbest geselt.
HUYGENS.

Ook ik ben 't land van bergen, stroomen
En meer bij meren doorgegaan;
Maar spraakloos ben ik weergekomen,
En bied geen dichttaafreelen aan.

Ook ik zag 's hemels zonnestralen
In donzig schuim en klaar kristal
Hun bonte regenbogen malen
In waterval bij waterval;

Ook ik, de witte en zwarte vlooden,
Gekweld, gedwarsboomd, niet gestuit,
Zich kokend door hun bedding spoeden,
En storten in de vlakten uit.

O Heldre spiegels, diepe meren!
Hoe dikwijls zal, in al hun pracht,
Voor mijn verbeelding wederkeeren,
Uw zacht kobalt, uw klaar smaragd;

Uw lachende oevers, stoute zoomen,
Uw klare diepte, uw zacht gebruis,
En 't lied des roeiers op uw stroomen,
Bij 't klappen van 't Helvetisch kruis!

Het bergpad voert, uit boomgaarddreven,
Door notenlommer, beukenwoud,
Tot waar de dennen eenzaam leven,
De donkre pijn in d'afgrond schouwt;

Tot waar geen takken schaduw spreiden,
Geen scherm van groen den bergwind stuit, —
Daar boven spreiden de alpenweiden
Haar onbeperkte schoonheid uit.

Nog hooger schitteren de toppen
Met eeuwig ijs en sneeuw bedekt;
Ontzaggelijke reuzenknoppen,
Wier aanblik tot aanbidding wekt.

Ik zag hun sneeuwwit voorhoofd blozen,
Daar de ochtendzon hen zacht beschreef,
Met gloor van verschontloken rozen,
Die ras voor heller glans verdween.

Ik zag de wolken om hen rijden,
De neevlen twisten met hun gloed,
Maar, als een mantel, nederglijden,
Zich samenrollende aan hun voet;

Hun onveranderlijke vormen,
Hun ongenaakbre majesteit,
Ten trots van eeuwen, schokken, stormen,
En wetten van vergankelijkheid.

Ik tastte d' ijsberg met mijn handen,
Bij d' oorsprong van den killen vloed,
En plukte van des gletschers randen,
Het alpenroosje, rood als bloed.

Ik hoorde sneeuw- op sneeuwval dorderen,
Door honderd echo's weergekaatst,
En 't klokje aan den hals der runderen
Verraden waar de kudde graast.

Nog vangt mijn oor die berggeluiden,
Nog weidt mijn oog van top tot top,
Nog haalt mijn hart den geur der kruiden,
De frissche lucht der bergen op.

O zaalge nasmaak, zacht herdenken,
Vol zuivre geestdrift, nieuw genot,
Hoe rein een weelde kunt gij schenken,
Bij stillen lof en dank aan God!

Maar dichterlijke schilderingen,
Maar liedren, hooggestemd en luid....
Neen! ga mijn zwijgen voor mijn zingen;
Het drukt het best mijn eerbied uit.

Laat andren groote woorden smeden,
In maat en rijm met zorg geschaard;
Uw heerlijk- en uw lieflijkheden
Zijn hartelijker hulde waard.

Waar mij een blik te beurt mocht vallen,
Natuur! op uw verhevenst schoon:
Met leegen galm en ijdel schallen,
Bewaar mij God dat ik u hoon!

Laat andren voor uw grootsche wondren,
Zoo ernstig plechtig bij hun pracht,
De kleurdoos der verbeelding plondren,
En overspannen kunst en kracht:

Gij haat die van hun EERZUCHT vergen,
 Waarbij hun KRACHT en KUNST bezwijkt —
 Een heimwee naar het land der bergen,
 Ziedaar waarin MIJN liefde blijkt.

DE TWEE LUTSCHINEN.

(Bern-Oberland.)

De Lutschinen, Witte en Zwarte,
 Gaan elk haar eigen pad,
 Zij maken een vreeselijk leven,
 En schuimen als 'k weet niet wat.

Zij schuimen, bruisen, branden
 Vervaarlijk om stronk en steen;
 Maar komen elkander steeds nader,
 En stroomen ten laatste ineen.

En als nu vervolgens die beiden
 Vereend zijn naar lichaam en geest,
 Dan zet ik het u te onderscheiden,
 Wie wit en wie zwart is geweest.

Gansch anders de prachtige Rhône,
 Waar hij 't meer van Genève verlaat,
 En hij de Arve wel aan-, maar niet op-neemt,
 En niet met, ofschoon nevens haar gaat.

Mijlen ver gaan ze onwillig te zamen,
 De eene blauw, de andre grauw, gram te moed',
 Tot ze op eenmaal die koelheid zich schamen,
 Zich omarmen, en één zijn voor goed.

Dwaze trots, ijdele toorn, die den nooddwang,
 Die vereeniging eischt, wederstreeft!
 Waar gij weet dat het eens toe moet komen,
 Doe dat liever terstond, en beleefd!

VROUW SIJMSZ.

Vrouw Sijmsz kan niet scheiden van de zee,
 Dat groot gezicht doet haar zoo wel en wee.

't Is of de golf, die aan haar voeten breekt,
 Zij weet niet welke woorden tot haar spreekt.

't Is of het schuim, dat krinkelt over 't strand,
 Zij weet niet welke lettren schrijft in 't zand.

't Is of in 't licht, dat over 't zeevlak straalt,
Zij weet niet welk verschijnsel rijst en daalt.

Haar hart is vol, haar hoofd zoo wonder licht....
Straks draaien zwerk en zee haar voor 't gezicht.

Een luchtje speelt, en schijnt te zeggen: „kom!”
Vrouw Sijmensz roert de lippen, — maar blijft stom.

Haar arm zinkt naast haar neder, zwaar als lood —
En kind en kleinkind vindt vrouw Sijmensz dood.

OUDE VRIENDSCHAP.

Geen nieuwe vriendschap, die vóór de oude gaat.
De tijd dooft veel, maar kan niet alles dooven,
Het trouwe HART komt altoos weder boven,
En staaft zijn aanzijn door de trouwe DAAD.

HOE LANGER HOE LIEVER. ¹⁾

(*Solanum Dulcamara*).

HOE LANGER HOE LIEVER is een kruid,
Een kruid met purpren bloemen,
Purpren bloemen met gouden hart;
Ik wou ik hoe langer hoe liever werd,
Dan zou elk mensch mij roemen.

HOE LANGER HOE LIEVER is een kruid,
Een kruid met bittre stelen; ²⁾
De smaak is bitter; de nasmaak zoet:
Hoe langer hoe liever moog mijn gemoed
Een zoete nasmaak streelen!

HOE LANGER HOE LIEVER, dat lieve kruid,
Hangt, met zijn rank-slank lijfje,
Zoo teeder en trouw aan het schuddende riet....
Hoe langer hoe liever. — zijt gij dat niet,
Wie is het dan, mijn wijfje?

¹⁾ Ook *Bitterzoet*, *Alf-* of *Elf-rank* en, in sommige plaatsen van ons vaderland *Elgjes-* of ook *Weerhout* genoemd.

²⁾ Als *Stipites Dulcamarae* in de artseneijkunde bekend.

NIET EN KANDER BETER PASSEN
ALS DAT T' SAMEN IS GEWASSEN.

Als van twee gepaerde schelpen
d'Eene breeckt of wel verliest,
Niemand sal u kunnen helpen,
Hoe men soeckt, hoe nau men kiest,
Aen een die met effen randen
Juyst op d'ander passen sou.
d' Outste zijn de beste panden,
Niets en gaet voor d' eerste trou.
d' Eerste trouw die leert het minnen,
d' Eerste trou is enckel vreught,
d' Eerste trou die bindt de sinnen,
Sy is 't bloemtje van de jeught:
Na myn oordeel twee mael trouwen
Dat is veel niet sonder pijn,
Dry-mael kan niet als berouwen;
Want hoe kander liefde zijn?
Hout u eerste lief in weerden,
Eertse met een vollen zin,
't Is een hemel opter eerden,
Soo je paert uyt rechte min.

16.?

CATS.

ONGEWONE GUNSTBEWIJZEN
DOEN GODS GOEDHEID DUBBEL PRIJZEN.

Als van twee gepaarde schelpen
De eene breekt of wel verliest,
Nog zal God u kunnen helpen,
Mits gij niet voorbarig kiest,
Aan een die met effen randen
Nog eens juist op de andre past
En, gezegend door zijn handen,
Lieflijk met haar samenwast.
Blijft gij dit onmogelijk keuren
Bij de schelpen onzer zeën,
Echter laat het God gebeuren
Bij die andre, die ik meen.
Is dan niet dat tweede trouwen
Voller bron van rijk genot.
Naar men 't meerder moet beschouwen
Als een wonderwerk van God?
Werd zijn goedheid nooit vergeten
Bij 't genot der eerste min:
Hem dit Wonder dank te weten
Heeft iets wonder-zaligs in.

1862.

BETS.

NOG EEN DRIEKONINGEN-LIED.

Driekoningendag is weder daar,
 En doet ons dankbaar juichen,
 Met Melchior, Casper, en Balthasaar,
 De knieën voor Jezus buigen.
 Maar nog een andre vreugd dan die
 Verheft onze harten en buigt onze knie,
 En doet, met blijde klanken,
 Ons God-almachtig danken.

Een ster van vreugde verlicht dit huis,
 Een ster met hemelsche stralen;
 Daar mag, voor het harde weeuwenarskruis,
 De vruchtbare bloeitak weer pralen.
 Daar zit, met een rozen- en leliënkroon,
 De liefste vrouw op den moedertroon,
 En ziet zoo zacht en teeder
 Op man en kindren neder.

Twee kleintjes heeft zij op haar schoot,
 De zoetste kusjes haar gevende;
 De een is Paus Adriaans naamgenoot,
 Kleine Adriaan de Zevende.
 Hij noemt zijn moeders naam alreê,
 Daar doet hij krachten en wonderen meê;
 Wij allen, zonder pruilen,
 Wij kussen zijn kleine muilen.

Het andre draagt den liefsten naam,
 Die ooit in onze ooren kon stijgen;
 Maar is tot nog toe niet bekwaam
 Dan om de borst te krijgen.
 Wat zeg ik? Neen! het wichtje lacht
 Zoo hartlijk vroolijk, zoo vriendelijk zacht,
 Als of het waarlijk zeide:
 „Ik ben de kleine Aleide.”

Dit is haar eigen vleesch en bloed;
 God zegne die teedere bloemen!
 Maar nu komt nog een heele stoet,
 Die ook haar „moeder” mag noemen.
 Theodorik en Krelisvaar,
 Marietjen en Koosje, paar aan paar
 Met Netjen en Angenietje,
 Die zingen te zamen dit liedje;

Dit liedje, door den vader gedicht,
 Maar uit hun hart geschreven:
 „O Moeder! heb dank voor het vroolijke licht,

- „Dat gij spreidt op het pad van ons leven.
 „Gij zijt een wending in ons lot,
 „Een gave des hemels, een zegen van God;
 „Wij minnen u elk om 't zeerste;
 „Ook zijt gij ons dierbaar, als de eerste.
- „Wij zegnen u met een kinderhart,
 „Wij zegnen u en bidden:
 „Geen onzer verwekke u een oogenblik smart;
 „O Blijf toch altijd in ons midden!
 „Lief Moedertje, bewaar nog lang
 „Dien helderen opslag, die blozende wang;
 „God krone u voor onze oogen
 „Met al wat uw vreugd kan verhoogen!”

* * *

Mijn kindren! door uw klanken heen,
 Heb ik een stem vernomen,
 Een welbekende, die mij scheen
 Uit hooger sfeer te komen;
 Een stem zoo roerend zacht en schoon,
 Die instemde in uw vreugdetoon,
 Die meedeed in de beden
 Van dit gezegend heden.

VONDELS BORSTBEELD,

IN MIJN STUDEERVERTREK,

MET VIOLEN VERSIERD.

— Ghy Nymfen, breift een stoel
 Van bloemen dien, die 't licht eerst zag in een viool,
 En sedert, kiesche bie, versmaende alle andre tuinen,
 Op Pindus heuvels en zijn spiekelige kruinen
 Gestadigh nekter zoog,

VONDEL. *Willem van Nassau's Geboorte.*

— mijn geboortstad Keulen,
 Daer heb ik eerst om honigh uitgevlogen,
 Omtrent den blonden Ryn,
 Beplant met Rynschen wijn,
 En als een bie violendauw gezogen.

VONDEL. *Olyftek. Aan Gustaaf Adolf.*

VAN DEN VONDEL [is] te Keulen, in de straat genaamd
 de Wijsgas, daar de *Viool wihing*, geboren.
 BRANDT. *Het leven van Joost van den Vondel*, bl. 8.

Die in een viool geboren werd,
 VIOLENDAUW heeft gezogen,
 Staat hier, op 't wenschen van mijn hart,
 Met een slinger violen omtogen.

Een Stichtsche jonkvrouw heeft dat gedaan.
 Hoe zal ik naar waarde haar danken?
 Kom, Vader Vondel! hef zelf eens aan
 Met de oude Vondélsche klanken.

Gij zwijgt; uw lippen blijven stil
 En strak, als uw appellooze oogen?
 Het faalt u wel niet aan goeden wil,
 Maar enkel aan vermogen.

Ook mij, al ben ik niet van steen,
 Al zal ik er nimmer in pralen!
 Dies moge een erkentlijke handdruk alleen
 De schuld onzer harten betalen.

Een handdruk, die haar dankbaar zegt,
 Waar de eeuwen het zegel op drukken:
 „De hand, die DICTERS bloemen vlecht,
 Is waardig de schoonste te plukken.”

VELDBLOEM EN KASBLOEM.

De bloemkens langs de wegen,
 Die ken ik meest alle bij naam;
 Zij lachen mij vriendelijk tegen,
 Zij groeten mij al te zaam.

De bloemen achter de ramen,
 Omdat ik haar namen niet weet,
 Die schijnen zich mijner te schamen,
 En mompen: „Die domme Poëet.”

Uw dienaar, preutsche prinsessen!
 Gij zijt schoon, zijt bevallig, vol vuur;
 Maar gij eischt nog al vijven en zessen.
 En verkoopt uwe gunsten wat duur.

Pronkziek volkje uit Japan en Bengalen,
 Dingt om prijzen van zilver en goud!
 Ik wil ook u mijn hulde betalen,
 Maar mijn hart, o mijn hart laat gij koud. —

Goeden dag, Madeliefje! Gouddropje!
 Eerenprijsje, zoo zedig en zacht!
 Zegt eens gauw: sleept gij zoet in uw knopje,
 En wat weer of gij heden verwacht?

Eerenpr. „Goeden morgen! wij sliepen als rozen.” —
Goud. „En het weer wordt vandaag vast heel mooi.” —
Madel. „'k Heb een plaatsje aan uw knoopsgat gekozen,
 Waar ik stervend mijn bladertjes strooi.”

ALEIDE II.

Moet er, moet er een liedje zijn,
 Een liedje bij 't eerst verjaren
 Van dit aanminnig kindekijn,
 Met oogjes zoo helder, met lipjes zoo fijn?
 Welaan, zoo klinkt, mijn snaren!

Dit meisje kwam ter rechter tijd
 Haar moeders hart verblijen;
 Wij allen hebben haar om strijd
 Een jaar lang geliefkoosd, geprezen, gevrijd;
 Wij blijven haar prijzen en vrijen.

Het juffertje heeft een zéér ruim hart,
 En deelt onder velen haar gunstjes;
 Maar, hoe ook in vrijers en vrijsters verward,
 Haar moeder krijgt altijd het grootste part
 Van haar lonkjes en lachjes en kunstjes.

Dat komt van dat zoete, zuivere zog,
 Dat niemand dan zij haar kan schenken;
 Zij kreeg het een rond jaar, zij krijgt het ook nog,
 En vraagt men: „Mama! wanneer speen je haar toch?”
 Dan zegt zij: „ik zal me eens bedenken.”

Het zij zoo! Het kan u voorzeker geen kwaad.
 Laat vloeien de beste der dranken!
 Nu doet het dit oogje, dit vroolijk gelaat:
 Weldra zij dit snoeperig mondjen in staat
 Met woorden voor alles te danken.

BIJ DE UITGAVE VAN MIJNE „VERSTROOIDE GEDICHTEN.”

1862.

Verscheiden tonen hoort men hier,
 Naar mijn verscheiden jaren.
 Ik had altoos een zelfde lier,
 Maar dikwijls andre snaren.

En ook de zangstof wisselde af,
 Bij 's levens wiss'lend woelen.

De bonte weg van wieg tot graf
Heeft veel voor die veel voelen.

't Verstrooide bracht mijn hand bijeen,
En schikte 't naast elkanderen;
't Was altijd beter, naar 't mij scheen,
Dat zij het deed dan anderen.

Zoo iemand, die den bundel ziet,
Het hoofd schudt en gaat zeggen:
't Verstrooide is juist het beste niet!"
Ik zal het niet weerleggen.

'k Heb hier en daar gekapt, geschrapt,
Geschaafd, geschuurd, geschoren;
Het slechtste is wel wat opgeknappt,
Maar 't werd niet weergeboren.

Is 't met papieren kroost ook niet
Gelijk met andre kinderen?
Men kan betreuren wat men ziet,
Maar niet altijd verhinderen.

Gaat thans te zaam de wereld in,
Mijn oudste en jongste telgen!
En moge uw broederlijk gezin
Geen vriend of vreemde belgen.

DE BLOEMVERKOOPSTER.

(Heidelberg)

Aan 't spoorstation te Heidelberg,
Daar staat een kind — van dertig jaar,
Als mensch gekleed, gekapt in 't haar,
Daar ik een traan voor verg.

Traan in uw oog, zoo kwijnend schoon,
Jong vrouwtjen, op den huwlijkstocht!
Wier ga den ruiker voor u kocht,
Door haar u aangeboôn.

Traan op uw wang, zoo vol en zacht,
Bevalligheid van zestien jaar!
In 't oog van uw bewonderaar
Een engel, als gij lacht.

Traan, midden in uw rijke vreugd,
Gij, moeder van dit beeldschoon kind!

Die in haar schoon uw schoon hervindt,
En in haar jeugd uw jeugd.

Dit hart is ook een vrouwlijk hart,
Gevormd voor wat het uwe streelt;
Maar wat haar 't arme leven teelt
Is spot, verneedring, smart.

Al wat zoo zeer het schoon verhoogt,
Wanneer men 't in uw oogen leest,
Belachlijk waar 't in haar geweest,
En nimmermeer gedoogd.

Geen liefdedroom, geen echtgenot,
Geen moedervreugd zijn haar bekend;
't Zijn bloemen, bloemen, wat zij vent,
Maar doornen zijn haar lot.

Vrouw naar de ziel, slechts kind in schijn;
Als kind begroet, geplaagd, gesard,
Door kindren, zonder hoofd of hart,
Wier moeder zij kon zijn.

Beschimpt door knapen, laag van zin,
Onrein van oogen, ruw van toon,
Die, zoo zij rijzig ware en schoon,
Haar streelden om de kin.

En, alle dagen die God schenkt,
Door 't reizend volk, van uur tot uur,
Als wondre speling der natuur,
Bekeken en — gekrenkt.

Ach vrouwen! moeders! denkt er aan.
Zij is een zuster, de arme dwerg!
En stoomt niet voort langs Heidelberg,
Of wijdt haar lot een traan.

HET REGENSCHERM.

(Wengern, Bern-Oberland.)

Hans Jorgen maait zijn goudgeel graan;
Zijn wijfje bindt de schooven;
Zijn jongens dragen af en aan;
Zijn oudste dochters sloven.

Wat roert zich onder 't regenscherm,
Dat uitstaat op de velden?

Ik zie een handje, zie een arm,
Die jeugdig leven melden.

Nu buk eens, kijk eens, zie eens goed!
Is dit niet net een prentje?
Christientje houdt haar broertje zoet,
Dat aardig, mollig ventje.

Het kind is dertien maanden oud,
Christientje een jaartjen ouder;
Maar zie hoe stevig zij het houdt!
't Is bij geen mensch vertrouwder.

Zij zit het, onder 't regenscherm,
Bestendig te vertellen.
De zon is hoog, de lucht is warm;
Maar hen schijnt niets te kwellen.

De lucht is heet en hoog de zon,
En nergens dak of boomen;
Maar deze groene champignon
Belommert hen volkomen.

Zij zien zoo vroolijk, zijn zoo zoet
Als iemand kan verlangen;
Zie maar die oogjes, vol van gloed,
Die kuiltjes in de wangen.

En als de moeder maar eens bukt,
En toeknikt uit de verte,
Dan zijn zij heel end' al verrukt,
Dan juublen zij van harte.

HET HERBERG-MEISJE.

(Rosenlaui. Bern-Oberland.)

Mooi meisje, dat in 't berghotel
De jonge heeren kluistert!
Herinnert ge u het woord nog wel,
Door mij u toegefluisterd?

„Uw wang blijf rood, uw hart blijf rein
„Tot aan uw jongste stonde!
„De weg is glad en de afstand klein
„Van jokkernij tot zonde.”

Gij zeidet: „Ja, mijnheer! ik zal
 „Mij naar dat woord gedragen.”
 Zoo zij 't. Laat nooit, ook van uw val,
 Dit Paradijs gewagen!

LAUTERBRUNNEN.

(Bern-Oberland.)

Ik dacht zoowaar dat „louter Bronnen”
 Mij „louter Tranen” worden zou!
 Wat had mijn dwaasheid toch begonnen,
 Van u te scheiden, dierbre vrouw!

Gij hadt den weg door 't dal genomen,
 Maar ik den bergweg, als een man!
 Te Lauterbrunnen saam te komen,
 Ziedaar het plan, 't „verstandig” plan.

Ik steeg vol moed, langs woeste paden
 Al hooger, hooger, hooger op;
 En kon mijn oogen niet verzaden
 Aan Eiger-, Mönch- en Jungfrau-top.

Hij die geen Scheideek heeft beklommen,
 Geen Wengernalp-weg in mocht slaan,
 Is 't heiligste der heiligdommen
 Van 't Oberland niet doorgestaan.

O ongelijkbre wildernissen,
 Waar boven 't schitterend schouwspel praalt,
 Van sneeuw- op sneeuwberg, op wier spitsen
 De felle zon van Juli straalt!

O Heldre beken, donkre wouden,
 Diepe afgrond, vreedzaam, lachend dal!
 Geen oogen, die u koel aanschouwden,
 Geen hart, dat u vergeten zal!

Ik kon mijn schoonheidsdorst niet boeten,
 En zag wel duizendwerven om;
 Toch kreeg ik vleuglen aan de voeten,
 Als ik ten laatsten afwaarts klom.

Of wist ik niet, dat gij mij uren
 Vooruit moest zijn, en de eenzaamheid
 Ook in een lustoord lang moet duren,
 Wanneer men uitziet en verbeidt?

Het pad is steil, en tegen 't zuien;
 De grijze kalkwand gloeit als vuur;
 De zon, bij hangende onweersbuien,
 Steekt fel in 't heet namiddaguur.

Aan de overzijde waagt, in éénen,
 De beek den sprong van duizend voet —
 Indien gij neerkwaamt op uw beenen,
 O Staubbach! ik benijdde uw moed.

Maar, beeld van hen, die God verzoeken,
 Uw schittrend waagstuk wordt ten spot:
 Het dal ziet van den roekloos kloeken
 Zelfs geen ellendig overschot.¹⁾

Zij die mij wacht, en óók haar oogen
 Op u slaat, met beklemd gemoed,
 Ziet u verstoven en vervlogen,
 En troost zich dat ik „langzaam spoed;”

Ik spoed mij, lieve! ik kom u nader;
 Ik spaar geen zweet; ik slaak geen macht;
 Al zwoegt mijn boezem, ik vergader
 Tot grooter haast mijn laatste kracht.

Nog één, één ziegzag! — Neen, nog dezen! —
 En dezen! — En deze' eenen nog! —
 Dit echter zal de laatste wezen....
 O! zielvermoeiend zinbedrog!

In 't eind: ziedaar het dal gewonnen,
 Waarin ik rust genieten zal,
 Een dal van „loutre vreugdebronnen,”
 Aan uwe zij, mijn lief, mijn al!....

Gij zijt er niet! Vergeefsche vragen
 Aan gids en voerman, waard en gast!
 Geen menschlijke oogen, die u zagen,
 Geen hoek, waaruit gij mij verrast!

Intusschen pakken onweerswolken
 Zich saam tot ondoordringbaar zwart,
 En bliksems schitteren als dolken,
 En steken naar mijn angstig hart.

¹⁾ De Staubbach is, als bekend is, een straal water, die bij Lauterbrunnen van eene 925 voeten hooge rots geheel vrij naar beneden stort, maar eer hij den grond bereikt, in de lucht verstuft. Den Wengernalp aan deze zijde afdalende, zlet men hem tegen zich over.

Daar wekt de dreun der donderslagen
Van honderd bergen de echo's op,
Doet de onverschrokkensten versagen,
En voert mijn bange vrees ten top.

De regen stroomt, de beken klateren
Met storting, die elks oor verdooft;
En alle golven, alle wateren
Gaan over mijn verbijsterd hoofd.

Ik zie, hoe langs doorweekte wegen
Een donkre reiskoets mijwaarts jaagt;
De voerman, bukkende om den regen,
Duikt in zijn mantel, hooggekraagd.

De wit beschuimde paarden snuiven
En brieschen, van geen storm verschrikt;
Maar op mijn hoopvol welkomwuiven
Geen antwoord dat mijn ziel verkwikt!

Een tweede volgt haar — Ach, mijn oogen.
Gij zoekt vergeefs! Zoo schreit nu, schreit! —
Een derde — heeft uw hoop bedrogen, —
Een vierde — doemt tot raadloosheid.

Een vijfde .... O Hemel! heb erbarmen,
Geef hoop, geef uitkomst voor mijn hart! ....
't Geschiedt! Daar valt gij in mijn armen,
En weggevaagd zijn angst en smart!

Nu zweer ik dat ons niets meer scheiden,
Maar dit het reisplan wezen zal:
Eén doel, één wil, één weg voor beiden;
Een zelfde berg, een zelfde dal!

De lezer echter leer mistrouwen
Den kastelein van Grindelwoud,
Die paarden toezegt aan mevrouwen,
Maar die zijn woord niet altijd houdt.

REGENDAG.

(Interlaken. Bern-Oberland.)

Regen, regen, regen,
Regen, anders niet!
Overstroomde wegen,
Waar men staat of ziet.

Aan de lucht ontdek je,
Noord, Zuid, Oost of West,
Nergens een blauw plekje
Voor een broek en vest.
Waar zijn thans uw toppen,
Bergen in 't verschiep?
Regen, regendroppen,
Regen, anders niet!

Op de luie-stoelen
Hangt het reizend heir;
Elk is van gevoelen:
„'t Is van daag slecht weer.”
Brit en Nederlander,
Franschman, Duitscher, Deen,
Stemmen met elkander
Lieflijk overeen.
Regen, regen, regen!
Regen, anders niet!
Niemand, die een zegen
In den regen ziet.

Gids en voerman turen
Op de donkre lucht;
Dat het lang zal duren
Wordt door elk geducht.
Duidt hun niet ten kwade
't Morrend onverstand!
't Regent enkel schade
Voor hun grage hand.
Regen, regen, regen!
Regen, anders niet!
Overplaste wegen,
Waar men gaat of ziet!

Maar de paarden juichen
In den vollen stal;
Zweep en zadeltuigen
Rusten overal;
En ten minste heden
Kan zich 't rauwe vleesch
Der gedrukte leden
Vleien: „Ik genees!”
Regen, regen, regen,
Wat men hoort of ziet:
Onbegaanbre wegen
Zijn zoo kwaad nog niet!

En een arme stakker,
Die met tranen zag

Hoe zijn huislijke akker
 Droogde met den dag,
 Valt aanbiddend neder,
 Geeft den hemel lof,
 Die de veldvrucht weder
 Opricht uit het stof.
 „Regen, regen, regen!”
 „Bad hij dag en nacht —
 En de Bron van zegen
 Heeft aan hem gedacht.

HET ORANJEFEEST

TE UTRECHT GEVIERT.

28 November 1863.

„Hoe waait de vlag zoo vroolijk uit
 „Van Neerlands hoogsten toren?
 „’t Geschut barst los, de feestklok luidt,
 „De juichtoon laat zich hooren.

„k Zie groen en dundoek door elkaâr
 „De volle straten sieren....”
 Het is dewijl wij ’t jubeljaar
 Van Neerlands vrijheid vieren;

Van vrijheid, na den bangsten druk,
 Die ooit een volk deed klagen,
 Van vrijheid van ’t uitheemsche juk,
 Zoo lang met smart gedragen.

„Wie bracht u in dat groot verdriet?
 „Wat voerde u naar die keten?”
 Och, doe ons zulke vragen niet!
 Wij zouden ’t graag vergeten.

„Vergat gij mooglijk de oude leer:
 „Alleen door eendracht machtig?”
 Helaas, nog eenmaal! Des te meer
 Zij haar ons kroost indachtig!

„Verloste u eindelijk speer en zwaard?”
 „Neen! Moed van heldenzielen.
 De Hemel heeft ons bloed gespaard;
 Hij sprak; de banden vielen.

„In Utrecht?” .... Werd het ergst verwacht,
 Maar God beschaamde ons zorgen,
 Nooit volgde er op een banger nacht
 Een onvergeetbrer morgen.

„En welk een dag?“ Zoo schoon als 't kon;
 Een dag van vijftig jaren,
 Daar schoof geen wolkje voor de zon,
 Dan om weer op te klaren.

„Wat spelt de toekomst? Goed? Of kwaad?“
 Een weet het; HIJ regeere!
 Wij maken op zijn bijstand staat,
 Verkeere wat verkeere!

„Beschikt gij over hooger hulp?
 „Verbindt gij d' Ongezienenen?“
 Wij willen, in paleis en stulp,
 Hem eeren, danken, dienen.

„Wat leuze smelt nu stand in stand,
 „En prijkt op aller borsten?“
 Het vrijheids-teeken voor dit land,
 De kleur van onze vorsten.

„Wat dankt gij aan dat vorstlijk bloed,
 „In oude en nieuwe tijden?“
 Bescherming, welvaart, orde, moed
 En hoop en troost in lijden.

„Wie mag Oranjes beste vrind,
 „En Zijner waardig heeten?“
 Die, daar hij 't vaderland bemint,
 Zichzelven kan vergeten.

„Wie mint zijn land?“ Hij die 't *betoont*,
 Met woorden en met werken,
 Zijn eer door geen moedeloosheid hoont,
 Zijn moed door hoop wil sterken.

„Wie is geen vriend zijns volks in schijn,
 „Maar waar, en hoog te schatten?“
 Die 't oude twistvuur uit laat zijn,
 En 't nieuwe niet laat vatten.

„Wie twijfelt aan de toekomst niet?
 „Wie ziet niet laag op 't heden?“
 Die liefderijk rondom zich ziet,
 En opziet met gebeden.

„Wie vieren 't best dit jubelfeest,
 „En met de reinste klanken?“
 Zij, die, met ootmoed in den geest,
 Den hemel hartlijkst danken.

JAN LOGICA.

Jan lag te slapen op zijn wagen. Schelmen komen
 En spannen Blesjen uit, en tigten op den rit.
 Ten laatste, Jan ontwaakt. „Hoe?” roept hij uit: „Wat's dit?
 „Van tweeën een: men heeft mijn paard mij afgenomen,
 „Of ik nam, in mijn slaap, een wagen in bezit.”

Uit het Engelsch.

JAN KLANK.

't Is solfiëeren wat gij doet; geen spreken;
 Want dat ge iets zeggt, is mij nog nooit gebleken.

MOZES OP DEN NIJL.

Draag, groote Nijl, wien nimmer sterflijke oogen
 Aanschouwden waar gij klein zijt en gering!¹⁾

Draag op uw schoot dees kleinen zuigeling,
 En spaar hem, met zijn Moeders leed bewogen.

Wieg, schommel hem voorzichtig op uw baren
 En drijf hem zacht naar 't veilig hoekje voort,
 Waar vorstlijk oor „het jongskén weenen” hoort,
 Van tusschen riet en groene lotusblāren.

En als hierna dit „knechtken der Hebreeuwen”
 Uw godlijk nat in drabbig bloed verkeert,
 Den zegen van uw welige oevers weert,
 En mensch en dier zijn noodkreet uit doet schreeuwen;

Wijt dan dit leed het Kind niet, dat gij spaarde,
 En veiliger gesmoord had in uw vloed,
 Maar 't Monster, door uw vruchtbaar slib gevoed,
 Der dwinglandij, uw vloek, den vloek der aarde,
 Die overal het water maakt tot bloed.

AAN EEN „OPENBRIEF”-SCHRIJVER.

Telum imbellum sine ictu.

Uw wenkbrauw daalt, uw oog schiet stralen;

De booze lip krult vreeslijk op;

Het kort en snuivend ademhalen

Meldt een versnelden harteklop.

Krampachtig klemmen zich uw vingeren

¹⁾ Non licuit populus parvum te, Nile, videre.

Te zamen om een scherpe speer;
 Gij gaat dit „vaak beproefd” geweer
 Moorddadig op uw vijand slingeren,
 En dooddoen zal het als weleer!
 Dees echter, 't oude wapen ziende,
 Vreest of ontzet zich niet met al;
 Dit „vaak beproefde” is 't „uitgediende,”
 Dat in uw handen breken zal.

Zoo was 't. Geen hartaâr werd doorstoken;
 Geen roode bloedstroom werd aanschouwd;
 De dufheid van 't vermolmd hout,
 Was al wat — onze neuzen roken.

VIJFENTWINTIGJARIG BURGEMEESTERSCHAP

van den Heer Mr. N. P. J. KIEN te Utrecht.

1861.

VOOR DE BRANDWEER.

De Brandweer, tuk op de eer noodlottig vuur te blusschen,
 Blaakt zelf' van eedlen gloed,
 Nu zij den Burgervader groet,
 Die vijfentwintig jaar gewaakt heeft op 't Stads-kussen.
 Haar wensch is vurig dat de fakkel van zijn leven
 Voortbrande stil en klaar,
 Om onze stad nog menig jaar
 Het voorrecht van haar licht en warmen gloed te geven.
 Moog steeds de Burgerij hem eer en dank bewijzen,
 Getrouw en onverdeeld!
 En waar men ooit met twistvuur speelt,
 Daar sta de Brandweer klaar, eer vonk en vlammen rijzen.

JUBELFEEST VAN DEN SLAG VAN WATERLOO.

18 Juni 1865.

Hef, Hollandsch Volk, het feestlied aan!
 De dag is weergekomen,
 Die bij de Nederlandsche vaan
 Het vruchtbaarst bloed zag stroomen;
 De dag, de dag, de groote dag,
 Wiens ochtend droef en somber zag,
 Wiens avondzon, bij 't dalen,
 Blonk van de schoonste stralen.

Steek vlaggen uit van top en trans,
 Om 't heuglijk feest te melden!
 Versier ze met een blijden krans
 Van bloemen onzer velden!
 De oranjestrik steke af op 't groen
 En vorme een vaderlandsch festoen,
 Waar vijftigjarige eiken
 Hun deugdzaam loof toe reiken!

Één juichtoon klink van noord tot zuid,
 Van oost- tot westerstranden,
 En lokke een blijden weergalm uit
 Bij de omgelegen landen;
 Neen! meng zich in 't eenparig lied,
 Dat Belg en Brit en Muscoviet
 En alle Duitsche volken
 Doen rijzen tot de wolken!

Één danktoon stijgt tot God omhoog
 En prijs den Heer der Heeren,
 Bij welk altaar men knielen moog,
 Of op wat wijs hem eeren;
 Een toon, waarin wat anders scheidt,
 Zich oplost in de eenstemmigheid
 Van die met ziel en zinnen
 God en de Vrijheid minnen!

Een danktoon uit paleis en stulp
 Die uitroept allerwege:
 „Van u, o God! kwam ons de hulp,
 „Van u-alleen de zege.
 „Van u de moed, van u de kracht,
 „Die 't bloedig oorlogswerk volbracht.
 „En, na de krijgsggeruchten,
 „De vrede met zijn vruchten!”

Wat breede schaar, wat achtbre stoet,
 Met zilverwitte lokken,
 Komt, fier van blik, schoon stram van voet,
 Naar Leidens vest getrokken?
 Ontbloot den schedel, jong geslacht!
 't Is de eer van Neerlands legermacht,
 Het overschot der helden
 Der Waterloosche velden.

Daar gaan zij, vaderlandsche jeugd!
 Die Hollands tuin verweerden,
 De vrijheid redd'en door hun deugd,
 De dwinglandij verneerden.

Uw eerbetooning doet hun goed,
 Daar zij in hen 't vertrouwen voedt,
 Dat, keerden de oude dagen,
 Gij 't jonge bloed zoudt wagen.

Een traan rolt langs hun knevelbaard,
 Een hulde aan die ontbreken,
 Die, sluimrende in den schoot der aard,
 Ook door hun afzijn spreken!
 Gij meest, wien 't Delftsche graf besluit,
 Wiens naam blijft klinken verre en luid,
 En in het hart zal leven
 Van onze jongste neven!

Zoon van dien Dappren! Vorst van 't land,
 In deze vrede-tijden!
 Stelde u de nood het zwaard ter hand,
 Om voor ons erf te strijden:
 Wij weten 't, Koning! door wat moed,
 Ook gij 't onschatbaar heldenbloed
 Van Nassaus eêlste zonen
 U waardig zoudt betoonen.

Maar God geeft vrede. O Moog zijn hand
 Ons lang die weldaad kweeken,
 En een eendrachtig Vaderland
 Geen dankbaarheid ontbreken!
 De Vrede, nooit te duur gekocht
 Voor 't kostlijkst bloed, dat hem bevocht,
 Is nooit te hoog te schatten
 Door die zijn heil bevatten.

AAN DEN HOOGLEERAAR G. J. MULDER,

In dank voor de vriendelijke toezending van zijn „Studium Generale.”

Est — commune vinculum.

Den Man, wiens wetenschap niet ligt in 't stof begraven,
 Maar die haar, rijp en rijk, en rein van haatlijk rag,
 Het leven in doet treên om, op den klaren dag,
 Met zegenende hand haar godlijk' aard te staven;
 Den man, die 't gouden snoer, dat kennissen en kunst
 Vereenigt, kent en cert, wat woestaardij 't verhaven',
 En, tegen 't drillwerk, pleit voor 't echte geestbeschaven;
 Bied ik mijn warmen dank, hoovaardig op zijn gunst.

VERBORGEN.

De deugd is een gewas, dat niemand kweekt,
Ten zij de wortel zich in de aard versteekt.

KLAUTERLESSEN.

(NAAR RÜCKERT.)

Dat gij klautert, jonge borsten!
Is naar mijn verlangen;
'k Haat ze, die hun tijd vermorsten
Met in huis te hangen.
Om een nestjen uit te halen
Staan er veel klimvaardig;
Uitgeblazen eierschalen,
Zijn ook zeker aardig.
Is 't om de appels of de peren,
Dat gij wenscht te stijgen?
't Zelfde is van volwassen heeren
Ook te zien te krijgen.
'k Wil de pret u niet benijden;
'k Gun haar u volkomen;
Slechts om rampen te vermijden,
Zij mijn raad vernomen.
Let steeds hierop, dat gij geen
Loslaat van de takken,
Eer gij tijd hadt weder eenen
Anderen te pakken.
Op een dorren tak valt nimmer,
Nimmer te vertrouwen;
Zelfs niet altijd kan een klimmer
Op de groene bouwen.
En ver boven alle twijgen
Blijft de stam te kiezen;
Wil dit nooit, bij 't hoogste stijgen,
Uit het oog verliezen;
Want de takken zelve moeten
Aan den stam zich schoren,
Die alleen op eigen voeten,
Staat gelijk een toren.
Wijsheid heeft de beste kansen!
Waar uw voet zich wage,
Zorg dat nooit één tak den ganschen
Last des lichaams drage!
Steun en tegensteun, mijn vrienden!
Moet er altijd wezen;
Mocht gij genen trouwloos vinden,
Gij vindt troost bij dezen.

Altijd moeten wel de *sterken*
 Uw voornaamste stut zijn,
 Maar de *zwakken*, zult gij merken,
 Kunnen ook van nut zijn;
 Menig twijggje aan groote boomen,
 Dat niet veel beteekent,
 Maar, met andre saamgenomen,
 Duchtig mederekent.
 Klimt ernsthaftig (grappenmaken)
 Kunsten doen berouwt u;
 Zoo zult ge in den top geraken,
 En het dunste houdt u.
 Maar terwijl gij u op 't moedigst
 Opwerkt met de handen,
 Denkt eens hoe gij weer voorspoedigst
 Zult omlaag belanden.

KINDER-GODSDIENSTOEFENING.

(NAAR GEROK.)

Uit den mond der jonge kinderen en der
 zogelingen hebt gij u lof toebereid.

Het plechtige luiden der klokken
 Riep de ouders bijtijds naar Gods huis;
 Hun kindren, met goudblonde lokken
 Zij blijven nog allemaal thuis.

Die gastjes, zoo vroolijk en woelig,
 Zijn nog vrij wat te klein voor de kerk;
 Maar toch, voor den zondag gevoelig,
 Gaan ook zij, op hun wijze, te werk.

Elk van hen heeft een psalmboek genomen
 En houdt het verkeerd voor zich heen;
 Nu juichen mijn jeugdige vromen
 Op het luidst en verhevenst dooreen.

Wat hij zingt, weet niet een van het troepje;
 Elk heft aan uit een anderen toon —
 Om het even! uw galmen, lief groepje!
 Reiken ook tot den hemelschen troon.

Staan dáár niet uw englen om henen,
 En zingen hun lied voor een Heer,
 Die zoo gaarn van de lippen der kleenen
 Zijn lof hoort vermeld en zijn eer?

Zingt dan voort! In den tuin, in de boschjes,
 Doet, als gij, elk met zingen zijn best;
 De sijsjes, de meesjes, de moschjes,
 Jong en klein, op den rand van het nest.

Zingt maar toe, in uw blinde vertrouwen!
 Het is dit, wat uw' Heiland voldoet;
 O, een hart gansch oprecht, zonder vouwen,
 Is veel dichter bij God dan 't vermoedt.

Zingt op maar! Wij zingen, wij ouden,
 En lezen de Schrift, met verstand!
 En toch — ach! hoe menigmaal houden
 Wij het boek nog verkeerd in de hand!

Zingt op maar! Wij zingen en spelen
 De liedren, naar noten, als 't hoort!
 Maar ach! door der broedren krakeelen,
 Hoe vaak wordt onze eenheid verstoord!

Zingt ook gij! — Uit de statigste bogen,
 Het plechtigste, krachtigste koor,
 Wat is het?... Een kinderlijk pogen;
 Een gegons in des Eeuwigen oor!

AAN J. J. VAN OOSTERZEE.

Na vijfentwintig jaren Evangeliedienst.

12 FEBR. 1866.

Ga voort, en stort uw besten balsem
 Aan Jezus voet;
 vertroost zijn ziele van den alsem,
 Dien 't ongelooft hem smaken doet.

Vervul zijn huis met de eelste geuren,
 En schraag het dak;
 Verblijd ze die om Sion treuren,
 En steun wat moedloos is en zwak.

Die vijfentwintig jaar u sterkte,
 Is nog nabij;
 Wat hij door u gezegends werkte,
 Bevestigte en vermeerde hij!

Hij blijve u, nog een reeks van jaren,
 Voor Kerk en Land,
 Voor dierbaar huis, en vrienden sparen,
 En overdekke u met zijn hand.

En is de groote dag gekomen,
 Door Hem beloofd,
 Hij zette, omringd van al zijn vromen,
 De schoonste kroon op 't dankbaarst hoofd.

ZIJ ZEGGEN.

Zij zeggen: „Laat uw dwaas vooroordeel varen!
 „Daar is geen God, die antwoordt op gebeden;
 „'t Oud Bijgeloof had tempels en altaren:
 „De Wijsheid onzer eeuw behoeft er geen.”
 De honger rijpt, de pest ontvolkt de straten,
 Uw kroost ligt krank en worstelt met den dood:
 „Verbijdt uw leed! Wat zou uw bidden baten?...”
 „Geloof hen niet, en klaag aan God uw nood.

Men leerde u van een Vader, die voor allen
 En alles zorgt met vaderlijke trouw;
 Dat, zonder Hem, geen musch op aarde vallen
 En op uw hoofd geen haar vergrijzen zou.
 „Nee!” zeggen zij: „Natuurwet drijft het leven
 „En brengt den dood, voor beiden even blind....
 „Vergeefs uw lot in hooger hand gegeven!...”
 „Geloof hen niet, en blijf uw Vaders kind.

Men predikte u een Heiland, voor uw zonden
 Gestorven, en uw Redder door zijn bloed.
 Uw schuldig hart heeft troost bij Hem gevonden,
 Uw kranke ziel bij Hem haar kracht en moed,
 Zij zeggen: „Idle troost voor noodloos vreezen!
 „De mensch is goed, hoe dweepzucht hem verguiz!”
 „Steun op u zelf, en gij zult krachtig wezen!”
 „Geloof hen niet, en houd u aan zijn kruis.

Godsakker noemt gij 't kerkhof; 't daar gezaaide
 Herleeft eenmaal in nieuwe heerlijkheid!
 „Dwaas!” zeggen zij: „'t stof, dat de wind verwaaide,
 „Is nergens meer, of overal verspreid.
 „'t Herleeft? O ja! In gras en kruid en bloemen,
 „En sterft op nieuw, en wisselt eeuwig af...”
 De geest?... „Wat is die geest, waarop wij roemen?
 „Een denkbeeld!”... Hoor hen niet; maar plant het kruis op 't graf.

WINANDERMEER.

(Westmoreland. Lake-district.)

Ik had nog nooit een meer aanschouwd,
 Dat grootsch of schoon mocht heeten:

Daar zag u mijn verwonderd oog,
Bespannen met een regenboog, —
Ik zal het nooit vergeten.

De zomerbui was kort van duur,
En dreef voorspoedig over;
De regen, die gevallen was,
Hing als juweelen aan het gras,
En parelde van 't loover.

't Was de avond van den schoonsten dag;
De stilte was volkomen;
Plechtstatig stonden van rondom
De heuveln om de waterkom,
Met goudglans op hun zoomen.

En 's morgens droeg me een vlugge boot
Op uw zoo heldre vlooden,
Uw oevers langs, uw bochten in,
Van 't vredig eind naar 't drok begin,
Waar u de stroom kwam voeden.

Bekoorlijk schouwspel! Rijk genot,
In op en rond te staren!
Van heuveltop tot heuveltop
Trok wolk bij wolkje langzaam op,
Als wierook van de altaren.

Maar 't zonlicht, als het hooger steeg,
Kwam meer genoegten geven,
Daar 't hout zijn licht en bruin ontving,
Het spiegland meer zijn glinstering,
En alies kleur en leven.

Hier keek een landhuis uit door 't groen,
In 't hangen van de heuveln;
Daar nam het bonte vee zijn bad;
Ginds gleed de zeilboot over 't nat,
Met witte en bruine vleuglen.

'k Heb schooner waatren sinds gezien,
En stout en grootsch om 't zeerste:
Lac-Leman en 't Luzerner meer,
Loch-Lomond, 't Schotlands roem en eer;
Maar gij blijft altoos 't eerste.

DE VERMINKTEN.

(Slot Werningerode.)

Zij waren beiden frisch en sterk
 En in den bloei van 't leven,
 Maar onvermogen tot het werk,
 Weleer door hen gedreven.

Zij waren, op een oud kasteel,
 Een soort van „extra boeien”,
 Vertoonden 't ons van deel tot deel,
 En leefden er van fooien;

Gelukkig, dat zoo groot een vorst¹⁾
 Zich hunner aan wou trekken,
 En dat de penning op hun borst
 Hun hartzeer mocht bedekken!

De een miste een arm, en de ander had
 Het lood nog in de beenen;
 De fraaie vruchten waren dat
 Van d'oorlog met de Denen.

BAUMANNS GROT.

(Rübeland, Harz.)

Had hij een lucifer gehad,
 Hij was nog wel in leven!
 Nu moest hij in een donker gat
 Bijkans den doodsnik geven.
 Dat komt van 't zoeken naar een schat,
 Door hebzucht aangedreven.

Hans Baumann, brandende van lust
 Om geld en goed te winnen,
 Kroop, met een berglamp toegerust,
 't Ontdekte kliphol binnen.²⁾
 Geen mensch ter wereld was 't bewust
 Wat Baumann ging beginnen.

Het hol was diep; de weg was lang
 Door de onderaardsche krochten;
 Het ging van d'een' in d'andren gang,
 Met wendingen en bochten.

¹⁾ De Graaf van Werningerode-Stolberg.²⁾ 1672.

De steendrop werkte er, eeuwen lang,
Aan fraaie kunstgewrochter.

't Was nu een hooge kerkpilaar,
En dan een bundel speren;
Een kansel hier, een orgel daar,
Een reuzenhelm met veeren;
Een tentgordijn, een feestsamaar,
Een korf met monsterperen;

Wijwaterbekken, outersteen,
En doopvont, naar behooren;
Pistolen, dolken, wild dooreen
Geschud, met pauk en horen;
En vrouwenboezems, hard van speen;
En spitse paardenooren.

Maar dit was niet wat Baumann zocht,
Waar op zijn oog kwam azen;
Slechts dat hij goud-erts vinden mocht,
Dat voedsel voor de dwazen!....
En eensklaps heeft een felle tocht
De berglamp uitgeblazen.

Daar stond hij in 't stikdonker vak
En gilde 't uit. Geen wonder!
Geen vuurslag had hij in den zak,
Geen lichtontvlambaar tonder;
Geen lucifer, dat groot gemak,
Geen lucifer, bestond er.

De weergalm kaatst zijn gil weerom,
Zijn angst en jammerkreten;
Zij galmen voert van dom tot dom,
Door diepten, ongemeten;
En sterven, met een dof gebrom,
In ongepeilde spleten.

Geen licht; geen kennis; troost noch raad;
Geen spijs; korst noch kruimpje!
Geen Ariadne's zijden draad;
Geen vinding van Klein Duimpje!
Die hier den moed niet zielen laat,
Voorwaar! verdient een pluimpje.

Drie dagen werden doorgebracht
Met tasten, stromplen, zwerven.
Drie dagen? Neen! Eén langen nacht,
Die alle hoop deed derven.

Begraven was hij, als hij dacht,
't Mankeerde maar aan 't sterven.

Nog sleept zich de arme stervling voort,
En blijft een weinig hopen.
En zie! Een flauwe scheemring gloort!
Een lichtstraal komt geslopen
Door de eigen enge en lage poort,
Waar Hans is in-gekropen!

Hij kruipt weer uit; hij ziet het kreest
Van Adam nog eens even;
Doet zijn verhaal; maar stottert, loost
Een zucht, en laat het leven.
Alleenlijk heeft hij dezen troost,
Aan 't hol zijn naam te geven.

WATERVAL IN SAKSISCH ZWITSERLAND.

(Lichtenhalner en andere.)

Vijf *groschen*. Heeren, geeft wel acht,
Zoo gij een oogenblikje wacht,
Zult gij een waterval zien stroomen.
Daar komt daar is hij. Een, twee, drie...
Claudite, rivos, pueri!
Ik zie een nieuw gezelschap komen.

Vijf *groschen!* Hebt gij 't niet gezien:
Het kan onmiddlijk weer geschiën.

BLIJF EEN.

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Blijf één en ongeschonden.
Geen staatspartij, geen godsdiensttwist
Verscheure, door geweld of list,
Wat God heeft saamverbonden.

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Laat niets die kracht u rooven.
Schraag, als een eenig man, den troon,
En meng geen wanklank in den toon
Van 't oud „Oranje-Boven!”

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Laat niets die vreugd verbitteren.
Blijf, kleinst, maar roemrijkst volk der aard!

Door orde en rust de vrijheid waard,
Die uw gelaat doet schitteren.

Blijf één, blijf één, mijn Vaderland!
Laat niets die deugd verflauwen.
Wroet in geen eigen ingewand!
En, Leeuw van Neerland! toon geen tand
Dan tegen vreemde klauwen.

GROOTE ONTDEKKING.

Felix qui potuit rerum cognoscere causas.

Eurékamen, Eurékamen! wij hebben het gevonden!
DE GANG DER WERELD IS AAN OORZAKEN GERONDEN.
Alles wordt door oorzaak en gevolg geregeerd;
Daarom gaat alles perfect en rolt als gesmeerd.
Oorzaken en gevolgen houden alles in orden;
Gevolgen, die weder oorzaken worden;
Oorzaken, die weer gevolgen genereeren;
Gevolgen, die weer tot oorzaken promoveeren;
Tot oorzaken, in gevolgen weder schatrijk,
Pulu-lu-lu leerende onophoudelijk.
Het is een systema van schakels en lussen
En haken en oogen; geen speld kan er tusschen;
In 't stoflijk, in 't zeedlijk, in hemel en aard —
En daarmee zijn alle problemen verklaard!
Onze ouden hebben voor menig probleempe gezeten;
Maar ze hebben ook van geen oorzaken geweten;
Zij hebben om geen gevolgen gedacht;
Wij zelv' zijn maar pas op dat denkbeeld gebracht.
't Was ook niemand te vergen op die hoogte te komen,
Eer hij, bij gaslicht, door tunnels mocht stoomen,
d' Afstand „vernietigde” per telegraaf.
En „heer van de stof” werd, in plaats van haar slaaf.
Het was, wel beschouwd, een *vergeeflijke* zothed
Der vroegre geslachten, die droom van een „godheid”.
Een „hoogere zorg”, een „voorzienig bestuur,”
Een „koning der wereld”, een „heer der natuur,”
Een „geest”, een „verstand”, dat formeerde en regeerde,
Een „zeedlijken wil”, die de stof reguleerde: —
Zij konden niet anders, zij wisten geen raad.
Zij *zagen* het niet, dat de plant uit het zaad,
Van de plant weer het zaad komt, en zoo in 't onendige!
Daarom was hun wijsbegeerte ook „eene ellendige.”
Nu is dit wel laat, maar nog tijdig ontdekt,
En geeft ons een inzicht, dat mijlenver strekt.
't Is het „ei van Columbus”; een kind kan 't begripen:

Alle gevolgen dansen naar der oorzaken pijpen;
 En, zoo lang maar conform dat principe geschiedt,
 Is het leven — een *dansjen*, en meer ook niet.

AAN EENE ERFDUCHTER.

Wie zal u drukken aan zijn hart,
 U dragen door dit leven?
 Wie, in des levens zorg en smart,
 Steun en vertroosting geven?
 Wie, altoos met dezelfde trouw
 Voor de eene en uitverkoren vrouw,
 Wier min zijn ziel verblijdde,
 Zich stellen aan uw zijde?

De man, die dáár een hart toe heeft,
 Dien zal mijn hart beminnen.
 Hij zoekt wat God in 't echtheil geeft,
 En geen genot der zinnen.
 Maar 't oog, dat op uw schoon slechts vlamt,
 Op 't edel huis, waaruit gij stamt,
 Uw rijkdom is geslagen, —
 Dat kan ik niet verdragen.

Hoe teerder 't u zal gadeslaan,
 Hoe vuriger belesen,
 Hoe meer de hoon, u aangedaan
 Me een ergernis zal wezen:
 Miskenning van uw schoonste schoon
 Uw besten schat, uw hoogste kroon;
 Miskenning van den zegen,
 In uw bezit gelegen.

GRATIOSA.

Ja enkel poëzij zijt gij,
 Ja enkel schoonheid, leven, jeugd;
 De liefde klapwiekt u op zij,
 En aan uw voetstap kleeft de vreugd;
 Elk der Bevalligheden
 Komt met u opgetreden!

Daar schittert in uw oog een vonk,
 En op uw voorhoofd glanst een gloor,
 Als in de onsterflijke oogen blonk
 Der maagden van het hemelsch koor,
 Die in de zangen leven,
 Op Chios aangeheven.

Maar 't lachje, dat de rust verkondt.
 Den vrede van een rein gemoed.
 Zweeft om uw rozerooden mond....
 Ontsluit hem! Laat uit d' overvloed
 Van 't hart die lippen spreken,
 Haar taal als honig leken!

IEMAND AAN EENE.

Mijn lieve beste,
 Zij zeggen dat gij gansch voor mij geknipt zijt;
 'k Zie 't zelf, zoo vaak ik de oogen op u veste.

Gij hebt twee oogen,
 Die altijd vroolijk zien en vol gevoel zijn;
 Die hebben op mijn hart een groot vermogen.

En tusschen dezen
 Een neusje, nooit voor iemand opgetrokken,
 Maar dat zijn volkje wel weet uit te lezen.

Gij hebt twee ooren,
 Steeds opener voor 't goede dan voor 't kwade,
 En met een zwak om *mijn* geluid te hooren.

Gij hebt twee lippen,
 Die 'k overgaarne kus, en langs wier boorden
 Ik nimmer iets wanluidends hoorde glippen.

Gij hebt twee handen,
 Die allerhandigst zijn en nimmer ledig.
 Steeds vaster strenglen zij de liefdebanden.

Gij hebt een boezem,
 Die lieve kindren voedt en sust en koestert,
 En wangen geeft als frissche rozen-bloesem.

Daarbij een harte,
 Zoo trouw, zoo goed voor mij in al zijn slagen,
 Dat ik (des needs!) den haat der wereld tartte.

DOROTHEA SERENA.

Heeft Dora nooit nog iets gehad,
 De kleine lieve Dora?
 Had ik geen hart er voor, of had
 De moeder er geen oor na?

Dacht ik misschien: „Ik spaar mijn lied;
De kindren luistren zeker niet,
Zing ik den lot van Dora?”

Kom, dat ik haar in stilte hier
Nu eens een toontje wijde,
Een toontje van dezelfde lier,
Die eens haar moei verblijdde; ¹⁾
Haar petemoei .... De lieve meid
Streeft, dunkt mij, door haar vroolijkheid
En geest haar reeds op zijde.

Bloei, aardig kindje! leef en bloei!
Blijf ons geluk verhoogen!
Lijk naar uw lieve petemoei,
Voer ons haar beeld voor oogen!
Wees: „DOROTHEË,” een GAAF VAN GOD,
En toon, verduistert zich uw lot,
„SERENA,” uw vermogen!

AAN DE MOGENDHEDEN.

NA HET VREDEBESLUIT TE LONDEN, VOORJAAR 1867.

Nu doet gij wijs, dat gij den vrede wilt,
Geen kostbaar bloed uit ziedende eerezucht spilt,
Het zwaard ter scheê doet keeren, en uw schild
Van smet gaat zuiveren.
Nu eert ge u zelve best, daar gij gehengt
Dat zich de olijf in uw laurieren mengt,
En volk bij volk u zulk een hulde brengt
Als niet doet huiveren.

Nu zegent u de moeder en de bruid;
De vreugd herleeft; de zangenaar geeft geluid;
’t Geschokt vertrouwen strekt de hand weer uit; —
Met hoop van maaien,
Strootit weer de zaaier ’t zaad in de open voor;
Haast wordt het groen op zijn gezegend spoor,
En alle lieve bloemen breken door,
Die d’oogst verfraaien.

ALDUS wordt Duitschland één en eensgezind,
En Frankrijk niet gevreesd meer, maar bemind;
Dit zet de tronen vast, dit lokt, dit wint
Het hart der volken.

¹⁾ Zie I, 157 en volg. en elders.

Hier ziet God zelf in gunst op neder ... Och,
 Verlengt ons dezen schoonen vrede toch!
 Brengt over onzen blauwen hemel nog
 In lang geen wolken.

VONDEL.

Waar zijn de liedren, waar de tonen,
 Den grooten Vondel waard?
 De lauwwren, om een hoofd te kronen,
 Waar eeuw bij eeuw op staat,
 Met d'erbied, die aan de echte zonen
 Van 't godlijk lied weervaart?

Laat de Amstel van zijn lof weergalmen!
 En gij, zijn „blonde Rijn,
 Beplant met rijnschen wijn!”
 Laat met uw ruischende oeverhalmen
 Zijn naam verzelvigd zijn.
 Bevecht zijn schedel, Oosterpalmen!
 En gij, Germaansche Pijn!”

Wat snaar heeft hij niet aangeslagen?
 Wat toon haar niet ontruikt?
 Wat anderen vermetel wagen,
 Aan Vondel is 't GELUKT.
 De Davidsharp heeft hij gedragen,
 De Grieksche luit gedrukt.

Hij is ten hemel opgestegen,
 Ten afgrond neergedaald;
 Hij heeft, op on-bezochte wegen,
 Steeds nieuwen roem behaald;
 Nooit is hij machtloos neergezegen;
 Nooit heeft zijn greep gefaald.

Hij heeft ons 't lied der englenreien,
 Der duivlen oproerklank
 Doen hooren; tortelduif! uw schreien,
 Op een „verdorde rank;”
 De herderlijke veldschalmeien,
 En krijg- en offerzang.

„O Kerstnacht, schooner dan de dagen!”
 O Kankerige tak,
 Van vorsteliijken boom geslagen,
 Met zoo geduecht een „krak!”
 „O Plum,” die Ruben rouw deed dragen,
 „Waarom het duifken stak!”

Hoe menig oor wist gij te boeien,
 Daar 't godentonen ving;
 Hoe menig traan hebt gij doen vloeien,
 Die als een parel hing;
 Hoe menig edel hart doen gloeien
 Van verontwaardiging!

Waar zijt gij, Helden, Vorsten. Wijzen,
 Van Hollands schoonsten tijd,
 Wie Vondels hart geen lied deed rijzen,
 Aan uwen lof gewijd?
 Onsterflijke gezangen prijzen
 U, die onsterflijk zijt.

Maar Wie heeft liedren, wie heeft tonen,
 Den grooten Vondel waard?
 Wie lauwwren om hem 't hoofd te kronen,
 Waar eeuw bij eeuw op staart,
 Hem, wien van duizend muzenzonen
 Geen enkele evenaart?

Prijk op uw voetstuk, eenig zanger!
 Vertoon uw aangezicht!
 Uw vaderland verzaakt niet langer
 Zijn uitgestelden plicht.
 Herinn'ring van uw lied vervange er
 Ons later kreupeldicht.

UIT SHAKSPERE.

(As you like it.)

De wereld is niet dan een groot tooneel;
 Acteurs zijn alle mannen, alle vrouwen;
 Zij hebben hun afwisslende „op's" en „af's";
 En beurtlings speelt een zelfde vele rollen.
 Bedrijven zijn er zeven. Eerst een wicht,
 Schreiend en spijend in malmoertjes armen.
 Daarna een frissche schoolknaap met een lang
 Gezicht en riem vol boeken, als een slak
 Ter dagschool kruipend. Dan mijnheer de minnaar,
 Die als een ketel stoomt, en voor zijn liefste
 Een lied vol jammer zingt. Straks, een soldaat
 Vol barsche vloeken; als een beer zoo ruig;
 Heel fel op de eer; opvliegend; rasch tot twist;
 De waterbel van roem en grootheid zoekend
 Tot in den mond van 't grof geschut. Nu volgt
 Een raadsheer, dik van buik en onderkin;
 Het oog gestreng; 't snit van den baard formeel;

Vol wijze spreuken, voorbeelden, citaten.
 Aldus speelt dees zijn rol. De zesde leeftijd
 Komt als een maagre Pantalon, op muilen,
 Een knijpbril op den neus, te voorschijn. 't Vroeger pak
 Werd wel een huis te wijd voor den scharminkel.
 De volle borst-stem, eens zoo manlijk zwaar,
 Kreeg nogmaals 't hooge van een kinderkeel,
 En schiet al piepende over. 't Laatste tooneel,
 't Besluit van 't drukke en voorvalrijke stuk,
 Is tweede kindsheid; geen geheugen meer!
 Tand-, oog-loos, oor-loos, smaak-loos, alles loos.

O MIHI PRAETERITOS!

„Mocht ik nog eens mijn leven over-leven,
 Hoe anders ware in alles mijn gedrag!
 Ik zou mijn hart niet weer aan dwaasheen geven,
 Waarvan ik, veel te laat, de dwaasheid zag.

„'k Zou kinderlijk mijn kindertijd genieten,
 Geen andren wensch in 't kinderlijke hart;
 Verzekerd dat zijn grievendste verdrieten
 Slechts weelden zijn bij later levenssmart.

„Mijn jonglingstijd zou 'k niet daar heen doen snellen
 In velerlei gebeuzel en gedroom;
 Mijn rijkdom in geen luchtkasteelen stellen,
 Noch rekenen op Jona's wonderboom

„Ik zou geen roem, geen ijdlē lof begeeren,
 Door valschen smaak aan valsche gevoel verkwist;
 Noch leeren 't laatste wat ik het eerst moest leeren:
 Eenvoudigheid, en waarheid onvernist.

„'k Zou niet zoo veel verwachten van de boeken,
 Niet zoo veel zien door andrer oogen; neen!
 Ter rechter plaats terstond een wijsheid zoeken,
 Die nu, na lang een omweg, mij verscheen.

„De menschen — 'k zou van hen geen vonnis vellen,
 Naar d'indruk, naar de ervaring van een dag;
 Met ingebeelde smart mijn ziel niet kwellen,
 Noch iemands oor met noodeloos beklag.

„Ik zou" — Wat zoudt gij, oude dwaas! bedrogen
 Door d'eigen waan van wijsheid, vroeg en laat?
 Gij zoudt veel wijzer zijn in eigen oogen,
 En mooglijk heel wat dwazer metterdaad.

OOTMOED.

(Naar BUNYAN.)

Die laag bij de aard is, ducht geen val,
 Geen strik van hoovaardij;
 Die stil en needrig aantreedt, zal
 God hebben aan zijn zij.

Ik ben tevreden met mijn deel,
 't Moog wel of kwalijk gaan;
 Tevredenheid, des vraag ik veel,
 Want zulken neemt God aan.

Zoo ik den weg ten hemel ga,
 Strekt me overvloed tot last;
 Hier weinig, en 't geluk hierna,
 Ziedaar hetgeen mij past.

DRIE STEMMEN.

Sound, sound the clarion, fill the fife!
 To all the sensual world proclaim —
 One crowded hour of glorious life
 Is worth an age without a name.
 WALTER SCOTT.

EERSTE STEM.

Klinkt op, trompetten! Roffel, trom!
 Verkondigt aan een zinlijke aarde:
 Geen leeftijd, gaat hij roemloos om,
 Heeft bij een uur van glorie waarde.

TWEDE STEM.

Een uur, geliefde! aan uwe zij,
 Daar 'k in uw hemelsch oog mag turen,
 Gaat als een oogenblik voorbij,
 En moest, dit wenschte ik, eeuwig duren.

DERDE STEM.

Een oogenblik met u, o Heer!
 Dat uw gemeenschap geeft te smaken,
 „Eén uur is in uw Huis mij meer
 „Dan duizend, daar ik u ontbeer;”
 Gij kunt alleen gelukkig maken;
 Gij zijt mijn kracht, mijn lust, mijn eer!

EERSTE STEM.

't Is schoon voor 't Vaderland te sneven —

DERDE STEM.

Verzekerd van zijn eeuwig lot!

TWEDE STEM.

't Is zoet, voor die men mint te leven —

DERDE STEM.

Waar men tezamen leeft voor God.

BEMOEDIGING.

Dat elk, die liefheeft en gelooft,
Voorts zonder zorgte zij!
De Heer, zijn Heiland is nabij,
Gods zegen op zijn hoofd,
Hij grijpt zijn hand, hij steunt zijn voet, —
Scheep moed, bedrukte ziel! schep moed!

Dat niemand iets voor God verzwijg,
Of zich zijn nooden schaam;
Maar bede en zucht naar boven stijg,
In 's Heilands dierbren naam.
De Vader in den hemel hoort.
Gij kent zijn trouw, en hebt zijn woord.

* Zie Filipp. IV : 5—7.

BEDE.

Daal in de harten, Geest des Heeren,
En vorm ons naar des Heilands beeld!
Hem na te volgen is hem eeren,
Hem minnen, doen wat hij beveelt.
Doordring, beziel ons, vuur ons aan,
Opdat wij naar volmaaktheid staan!

Laat ons niet weiflen of vertragen,
Niet omzien naar wat achterligt;
Maar naar die blinkende eerkroon jagen,
Waar Jezus zelf ons oog op richt.
Beziel, doordring ons, maak ons sterk;
Dit Eéne zij ons aller werk!

* Zie Filipp. III : 12, 13, 14.

GEEN PARTIJMAN.

Partijman wezen, wil ik niet.
Ik Wil aan geheel mijn volk behooren,

Mijn ernstig woord, mijn vroolijk lied,
 Meet zijn voor aller hart en ooren.
 Partijman wezen wil ik niet.

Zij hebben dikwijls mij verzocht;
 Vooruitgeschoven met een buiging,
 Zij hadden gaarne mij gekocht
 Voor flikkerij en eerbetuiging;
 Maar hebben 't nooit zoo ver gebrocht.

Zij zeggen, dat zij 't zelf' niet zijn
 En voor geen schatten wezen willen;
 Maar leugens haat ik, grof en fijn.
 En zie niet wat ze er van verschillen;
 Liefst mijd ik 't wezen *en* den schijn.

Zij hebben 't somtijds mij gemaakt,
 Ondanks mijn dapperst tegenstreven,
 Mijn wagen aan hun trein gehaakt,
 Ook *mijn* naam in hun vaangeschreven;
 Maar weinig vruchts daarvan gesmaakt.

Want spoedig kwam ik met protest,
 En zal er altijd weer mee komen.
 Partijzucht haat ik als de pest;
 Zij topt de wijzen, doekt de vromen,
 En haalt den duivel in op 't lest.

WAT WIL MEN TOCH?

O Fortunati nimum sua si bona norint!

Wat wil men toch in Nederland?
 Het zwaard bleef in de scheede;
 De welvaart deelt, naar elken kant,
 Haar graven rijklijk mede, —
 De tong is vrij, 't geweten vrij,
 De vrije pers dient u en mij,
 Bij orde, rust, en vrede.

Wat wil men toch in Nederland,
 Met praats en staatsgeschillen?
 De vorst, die hier de rijkskroon spant,
 Wil juist hetgeen wij willen:
 Geen zwaren last, geen knellend juk,
 Maar vrijheid, welvaart, volksgeluk,
 En geen — vergulde pillen

Wat wil men toch in Nederland?
 Wat geeft men voor te duchten?
 Wat kwaad humeur, wat onverstand
 Wil ons volstrekt doen zuchten?
 Daar is slechts iets, dat elk verveelt:
 Bedilzucht, die met buskruit speelt,
 Om haar verstand te luchten.

Dec. 1867.

GESPREK TUSSCHEN DRIE.

A.

In uwe school gelooft men op gezag.

B.

In de uwe, dat men niets gelooven mag.

C.

In mijne, dat zich Jezus niet vergist,
 Noch Paulus meer beweerd heeft dan hij wist.

DE BIJBEL.

(EEN LEEKEDICHT.)

Wie heeft ooit den Bijbel mij
 Luid genoeg geprezen?
 Wie naar waarde zijn waardij
 Andren aangewezen?
 Bron van zuiver zielsgenot,
 Frissche levensspranken,
 Gaaf van God, waarvoor ik God
 Levenslang zal danken!

't Woord des Heeren is volmaakt,
 Krachtig tot bekeering,
 Rijk voor wie naar wijsheid haakt,
 Vol van les en leering;
 Blijdschap storten in het hart
 Gods getuigenissen,
 Kracht in zwakheid, troost in smart,
 Licht, voor die het missen.

Gods gebod is wijs en goed,
 Zijn belofte heerlijk,
 Zoeter dan het zoetste zoet,
 Boven goud begeerlijk.

Heer! uw Woord behoedt uw knecht
 Van u af te zwerven;
 Die zich houdt aan 't geen het zegt,
 Zal zijn loon niet derven.

Waarmeê zal de jongeling
 Rein te voorschijn treden
 Uit den bonten tooverkring
 Der begeerlijkheden?
 Wat hem sterken in den strijd?
 Redden uit gevaren?
 Gij, voorzeker, gij altijd,
 Heilge Bijbelblaren!

Schaart u om mij kindren! Kom,
 Zet u neer, mijn gade!
 Opgeslagen wederom
 't Woord van Gods genade!
 Doornen zijn er op ons pad,
 Zorgen, die ons knellen; —
 Kom! een blik op 't heilig blad
 Zal de rust herstellen.

Dat is nimmermeer geschied,
 Kostlijkst aller boeken!
 Dat u ongetroost verliet,
 Die uw troost kwam zoeken;
 Dat gij hem geen goeden raad
 Gaaft of hadt te geven,
 Die u opsloeg, vroeg of laat,
 Op den weg door 't leven.

'k Heb gehoord dat wijze liên
 't Bijbelboek berispen,
 Dwaasheên in zijn wondren zien,
 En zijn troostgrond gispen;
 Maar den hemel dank ik dan,
 Die van mij begeerde
 Dat ik maar een burgerman
 Zijn zou, geen geleerde.

Zoo 'k mijn Bijbel missen moest,
 Of mistrouwen konde,
 Ach, hoe aaklig, dor, en woest,
 Werd dit hart vol zonde!
 Donker werd het om mij heen,
 Donkerder daar binnen!
 En de Booze, naar ik meen,
 Zou er 't meest bij winnen.

Neen, mijn voetlamp! neen, mijn staf!
 Dat zal nooit geschieden;
 Licht mij voor tot aan mijn graf,
 Blijf uw steun mij bieden!
 Blijf mij spijzen, hemelsch brood,
 En mijn krachten sterken;
 Laat mij, in mijn jongsten nood,
 Al uw invloed merken!

HET OUDE LIED.

(Vrij naar het Engelsch.)

O zing mij nog eenmaal het oude lied,
 Van Christus, mijnen Heere!
 Van hemelsche dingen op aarde geschied,
 Van zijn liefde, zijn lijden, zijn eere.

O zing mij in eenvoud het oude lied,
 Zoo als gij 't een kind zoudt doen hooren!
 Want ook ik wil een kind zijn en anders niet,
 Ik hulploos, onrein, en verloren.

O zing het mij langzaam, het oude lied!
 Het moet mij een laafdrank wezen,
 Wiens verkwikking ik droppel voor droppel geniet,
 En die mij het hart kan genezen.

O zing mij toch dikwijls het oude lied!
 Ik vergeet het, helaas! zoo veel malen.
 De dauw, daar de morgen zoo vochtig van ziet,
 Verdamp't met de zonnestralen.

O zing mij zoo ernstig het oude lied,
 Dat mijn hart zich voelt boeien en binden!
 Bedenk dat gij vóór u een zondaar ziet,
 Wien Jezus wil zoeken en vinden.

O zing mij toch altijd het oude lied,
 Dat alleen maar den moed mij kan wekken,
 Zoo dikwijls, in eenige zorg of verdriet,
 Gij mij waarlijk tot troost wil verstrekken!

O zing mij onmiddlijk het oude lied,
 Zoo ras gij een weinig zoudt vreezen,
 Dat wat de wereld grootheid hiet
 Mij op nieuw tot verzoeking kon wezen!

En als mij eens de adem en 't leven ontvliedt,
 Ter laatster, ontzaglijkster uren:
 Zing dan voor het laatst mij het oude lied
 Van een heil, dat oneindig zal duren!

Dit is, dit is het oude lied:
 Daar is verzoening gevonden;
 Het is volbracht, het is geschied;
 Daar is vergeving van zonden.

Dit is, dit is het oude lied:
 Het dierbaarst bloed is vergoten,
 De macht des afgronds is te niet;
 De hemel is ontsloten.

Dit is, dit is het oude lied,
 Ons geschonken van God hierboven:
 De vloek der wet deert zondaars niet,
 Die in den Zoon gelooven.

Dit is, dit is het oude lied:
 Een Heiland moest lijden en sneven,
 Dat wie vertrouwend op hem ziet,
 Ook dankbaar voor hem zou leven.

Dit is, dit is het oude lied;
 Uw Heiland stond op uit de dooden.
 In den hemel verheven, vergeet hij u niet,
 Maar deelt in al uw nooden.

MAANLICHT.

Waarom de Maan zoo gaarn wordt aangeblik?
 — Dat vriendlijk licht verblindt niet, maar verkwikt.

Die schijnt en gloort en glinstert, *en niet schittert*,
 Geeft zoets te smaken, dat hij niet verbittert.

En die door *schittring* de oogen pinken doet,
 Draag zorg van ook te koestren door wat *gloed*.

WAAR NIET?

„Wat Poëzie, en waar heur woon is?”

Alom; waar 's Levens adem gaat.

Zij is HET SCHOONE IN AL WAT SCHOON IS;

In voorwerp, denkbeeld, woord, en daad.

AFDALEN.

Indien gij nut wilt stichten, wijze man!
Tracht te begrijpen, die het u niet kan!

VRAAG.

Hoe komt dat we iedereen de Schepping hooren prijzen,
En voor den Schepper zelf heeft menig hart geen plaats?

ANTWOORD.

Natuur, dat tijdkleed Gods, ontdekt hem aan den wijzen,
Verbergt hem voor den dwaas.

AVONDREGEN.

(NAAR GEROK.)

Ei, wat tikt daar aan de ruit?
't Venster opgeschoven!
Ruischt er englenwiekgeluid
Over veld en hoven?
Neen, uit donkre wolken, vliet
Afgebeden zegen.
Zie, hoe zacht hij 't loof begiet!
Wees verwelkomd met een lied,
Lieflijke avondregen!

Drukkend hing, den ganschen dag,
't Zwerk met looden zwaarte;
Zwanger van den donderslag,
Dreigde 't wolkgevaarte.
Menig onzer zag den nacht
Met bezorgdheid tegen;
Maar geen onweer dat hij bracht;
Slechts uw laafnis, koel en zacht,
Smeltende avondregen!

Zorgzaam wischt uw helder nat
't Stof van blad en twijgen;
Alles blinkt weer, gaaf en glad;
Dankbre walmen stijgen.
Hoor! de nachtegaal vangt aan,
Zingt langs veld en wegen!
Heerlijk klinkt zijn krachtig slaan
Door uw klettren op de blaân,
Ruischende avondregen!

Ware ook ik, te dezer stond,
Struik, of bloem der weiden,
O Hoe dronk ik mij gezond,
Na zoo lang verbeiden!
O Hoe strekte ik ieder blad,
Ieder blaadje u tegen,
En verzwolg uw paarlend nat,
Drop voor drop, spat voor spat,
Kostlijke avondregen!

Hoe verkwiklijk en hoe frisch
Is nu 't ademen!
Alles voelt uw lavenis,
Milde regenstralen!
Wat verkwijnde komt weer bij,
Heeft zijn kracht herkreken;
Alle geuren maakt gij vrij;
Alle boezems opent gij,
Toovrende avondregen!

Wat, wat komt er even zoet,
Even mild gevloten?
Tranen, in een stroef gemoed
Veel te lang besloten;
Maar ten laatste voelde 't hart
Zich te diep bewegen,
En een vloed van tranen werd
Troost en heulsap voor de smart,
Als een avondregen!

Wat is u nog meer gelijk,
Onder 's Hemels gaven?
't Godswoord, dat genadiglijk
't Dorstig hart komt laven;
Dat de dorre zandwoestijn
Als een roos doet bloeien,
Barre rotsen groen doet zijn,
En voor elke zielepijn
Balsem uit laat vloeien.

Ritsel voort dan, doe nog steeds
Grooter weldaan leken,
Schoon ook enkle sterren reeds
Door het wolkfloers breken;
En wanneer wij, wel te moe,
Zijn ter rust gezegen,
Tokkel van de vensterroe
Ons een wiegedeuntje toe,
Vriendlijke avondregen!

ECHTE ZANG.

Niets zoo lieflijk, niets zoo schoon
 Als een dichterlijke toon,
 Aan het hart ontvloeiend,
 Door dien oorsprong, waar hij klinkt
 En in andrer harten dringt,
 Alle harten boeiend.

Onvergeetlijk is het lied,
 Dat uit echte bron-aar vliet;
 't Leeft in duizend monden.
 Ook een klankrijk woordenspel
 Trekt, vervoert, betoovert wel,
 Maar voor weinig stonden.

Nieuwe vormen, maat met maat
 Wisslend, rjm in overdaad,
 Beelden bij getalen
 Geven niet wat ik verlang;
 Maken geen gezang tot zang,
 Maar tot ijdel pralen.

Daar is „ik en weet niet wat,”
 Dat als levens-spranken spat,
 Levenwekkend, sterkend;
 Dat ontvonkt, verkwikt, verheft,
 En bevredigt, waar het treft;
 On-weerstaanbaar werkend.

Dat is wat ik wensch en wacht.
 Schoonheid vraag ik, en geen pracht,
 Waarheid, en geen kunsten;
 Ziels-, niet enkel zin-genot.
 Die met dit verlangen spot,
 Weiger ik mijn gunsten.

U de krans, die u behoort,
 Zanger van de rechte soort,
 Onder duizend krukken!
 Dien mijn woord en wenk bedoelt,
 Dien mijn innigst hart gevoelt,
 Maar niet uit kan drukken.

OPWEKKING.

Houd vast, houd vast, met oog en hart
 De poëzie van 't leven!
 Ze is overal; ze is altijd daar; —

't Gemoed zij rein, het oog zij klaar,
 Zoo ziet, geniet, verbiedt gij haar
 U ongemerkt te ontzweven.

Van hier, van hier 't vroeg stokoud ras
 Met doffe en vaakrige oogen,
 Voor God, Natuur, en Leven koel,
 Aan geestdrift vreemd en zielsgevoel,
 Tot dom'len in een luien-stoel
 Geboren en getogen!

Miskennen eerst, misvormen dan;
 Ontleden, en verwerpen;
 Hooghartig twijflen, laffe spot:
 Zie daar hun wijsheid, eer, en lot!
 En voorts wat dierlijk zingenot,
 Daar zij hun geest op scherpen.

Neen! kloppe in ons nog als voorheen,
 Schoon onze jaren vlieden,
 Een hart vol leven, lust en vreugd
 In al wat schoonheid is en deugd;
 In de oude borst een jonger jeugd
 Dan bij die jeugdige oude lieden.

OP TIJD.

Onmiddlijk nut sticht niemand. Meestal gaat
 Het langs een weg, die zich niet nagaan laat.

't Zaad kiemt in 't donker, wordt gevoed, gesterkt,
 En breidt zijn wortels uit, eer 't iemand merkt.

't Kind leeft, en wordt van 's levens stroom doorspoeld,
 VIER maanden — eer de MOEDER leven voelt!

't Duurt NEGEN — eer het wonder mag geschien,
 Dat derden 't nieuwe schepsel mogen zien.

En VELE — voor 't zichzelf onderscheidt,
 En u een glimlach biedt van dankbaarheid.

ONBEROUWELIJK.

Geen goed besluit berouwt, al kost het pijn;
 't Goede is uit God, gezegend zal het zijn.

EEN LIED.

Laat hooren, laat hooren,
 Wat u op 't harte ligt!
 Sluit haat en vrees de lippen dicht,
 De liefde kan niets smoren.
 Maar spreekt naar lust en plicht.

Laat praten, laat praten,
 Wat zwijgen kan noch wil!
 Een dwaze tong staat nimmer stil.
 Geen wederwoord kan baten.
 Of stuit een zot geschil.

Laat komen, laat komen,
 Wat komen zal en moet!
 Gods liefde maakt het altijd goed
 Met zijne oprechte vromen;
 't Is wijsheid wat Hij doet.

GEZONDHEID EN GENOEGEN STRALEN.

Gezondheid en genoegén stralen
 Van uw gelukkig aangezicht;
 Geen volle roos kan schooner pralen,
 Waar op de dauw des hemels ligt;
 Uw glinstrend oog, uw lieve lach
 Herschept den nacht in klaren dag.

Uw kindren bloeien om u henen,
 Als knoppen uit een zelfden steel,
 Die aan zijn sappen kracht ontleenen,
 En schoonheid erven, elk zijn deel.
 Groeit, lieve knoppen, zwelt, ontsluit,
 En drukt het beeld der moeder uit!

En hij, wiens vreugd gij komt volmaken,
 Wiens aardsch geluk aan 't uwe hangt,
 Die aan uw zijde een lot mag smaken,
 Waarvoor hij God gestadig dankt,
 Uw bloei, uw kracht, uw levensgloed
 Verjongt zijn hart, vernieuwt zijn bloed.

AAN EENE WEDUWE.

De vertroostingén Gods zijn nooit te klein;
 Hoe groot het leed moog wezen.

De God, die ze schenkt,
 en ons lijden gedenkt,
 Zij eeuwig gedankt en geprezen!

Houd dan moed onder 't kruis! Hoe zwaar het drukk',
 Het zal u nooit verpletten.
 Rijze 't leed voor uw oog
 als gebergten omhoog:
 Het geloof kan ook bergen verzetten.

ALLES EN NIETS.

Professor is geleerd, maar droog;
 Hij heeft geen gaaf van meê te deelen.
 Zeer goede PILES heeft hij velen;
 Een vollen koker; maar geen noog.

DRIE GEDICHTEN NAAR THOMAS HOOD.

THOMAS HOOD, geb. 1798, overl. 1845, viel als dichter meest in 't komische, en is als humoristisch prozaschrijver ook ten onzent door zijn *Up the Rhine* bekend. Intusschen heeft hij in enkele stukken getoond welke groote gaven hij had, ook voor de uitdrukking van een ernstig en diep gevoel, en de drie hier navolgende zijn daarvan treffende voorbeelden. Zijn „Lied van het Hemd,” waardoor hij de diepe ellende der arme Londensche naaisters op het hart zijner landgenooten poogde te drukken verwierf hem de grootste populariteit en, zoo ik hoop, voor deze ongelukkige toebsters eenige verbetering in haar lot. Zeker is het, dat het niet zonder grooten invloed is geweest op de afschaffing der z. g. Korenwetten. Het kwam allereerst door het weekblad *Punch* ter kennis van het algemeen.

I.

HET LIED VAN HET HEMD.

Met vingertoppen, ruw en wreed,
 Met ooggen, dik en rood,
 Zat daar een vrouw, in 't voddenkleeid,
 Te naaien voor haar brood.
 Piek, piek, piek!
 Van honger en kommer halfziek,
 Van leed verteerd, door zorg beklemd,
 Zong zij het „Lied van 't Hemd.”

„Piek, piek, piek!
 Van 't eerste gekraai van den haan.
 Piek, piek, piek!
 Tot de zon is ondergegaan.

Een heiden en een turk is er beter aan toe,
 Die niet weet waarvoor hij leeft,
 Dan een christenmensch, bij het werk dat ik doe,
 Die een ziel te verliezen heeft.

Piek, piek, piek!
 't Wordt mij geel en groen voor 't gezicht.
 Piek, piek, piek!
 Mijn oogen vallen dicht.
 Zoom en oksel en strook;
 Strook en oksel en zoom;
 Totdat ik in slaap val over een knoop,
 En hem aanzet in den droom.

Gij jonkman, die naar uw liefje vrijt!
 Gij man, met uw wijfje in uw schik!
 Het is geen linnen, wat gij verslijt,
 Maar arme schepsels als ik.
 Een naad, en weer een naad;
 Een naad, en weer een naad;
 Voor wien is wel deze bestemd?
 Geloof mij, ik naai, met een dubbelen draad,
 Mijn lijkkleed, en uw hemd.

Wat geef ik om den dood,
 Hoe aaklig en naar hij ook zij?
 Voor dat magere spook is mijn vrees niet groot;
 Het heeft te veel van mij;
 Het heeft te veel van mij;
 Van mij, die door vasten mijn krachten sloop —
 Oeh dat ook het brood zoo duur moet zijn,
 En vleesch en bloed zoo goedkoop!

Ik piek maar al wat ik kan!
 Mijn werk is nooit ten end.
 Mijn loon? Een korst brood, een bos stroo, en dan
 Dit mooie equipment!
 Een tochtig dak, een naakte vloer,
 Een stoel en tafel, dat's al!
 Zoo kaal een muur, dat ik snak naar het uur,
 Waarin er mijn schaduw op vall'!

Piek, piek, piek!
 Van uur tot uur, dat daar slaat
 Piek, piek, piek!
 Als in 't werkhuis de boef voor zijn kwaad.
 Zoom, en oksel, en strook;
 Strook en oksel en zoom;
 Tot ik wee word om 't hart en versuft in mijn hoofd,
 En ik zelf niet weet hoe 'k er koom.

Piek, piek, piek!
 In den donkeren tijd om nieuwjaar.
 Piek, piek, piek!
 Als de hemel zoo blauw wordt en klaar.
 Als, tusschen de pannen, de zwaluw in-
 en uitvliegt keer op keer,
 En mij vraagt of ik haar niet gelukkig vin-
 de, en mij tergt met het mooie weer.

Och of ik de groene wei
 Nog eens zien mocht, gelijk in mijn jeugd,
 En ruiken de dorens, de dorens van Mei,
 Waar de geur mij haast niet meer van heugt!
 Wel dwaas dat ik er naar taal!
 Wel dwaas dat ik er naar taal!
 Als wist ik niet wat gebrek lijden hiet,
 En een loopje gekocht voor een maal!

Maar toch, één nurtje van rust —
 Zoo dat mij te beurte viel!
 Niet om te denken aan hoop of lust,
 Maar aan mijn arme ziel;
 Maar aan mijn grootste smart!
 Ach! een weinig te schreien waar goed voor mijn hart!
 Gelukkig zoo ik 't mocht!
 Maar aan naald en draad doet het niet dan kwaad;
 — Blijf weg dan, schaadlijk vocht!"

Met vingertoppen, ruw en wreed,
 Met oogen, dik en rood,
 Zat daar een vrouw, in 't voddenkleet,
 Te naaien voor haar brood.
 Piek, piek, piek!

Door honger en kommer halfziek,
 Van leed verteerd, door zorg beklemd,
 Maar op een toon zoo hoog,
 (Och dat het de rijken bereiken moog!)
 Zong zij dit „Lied van 't Hemd."

II.

HET STERFBED.

Met zorg hield een bedroefde kring
 Den adem in, om acht te geven
 Hoe in haar borst de stroom van 't leven
 Nog flauwtjes op en neder ging.

Elk onzer fluisterde zoo zacht,
 En stond zoo machtloos op zijn beenen,

Als hadden we elk zijn eigen kracht
Haar tót den doodstrijd moeten leenen.

Door vrees en hoop werd evenzeer
Ons hart misleid, bij 't pijnlijkst wachten.
Zij sliep. Wij zeiden: „Ze is niet meer.”
Zij stierf. Toen sliep zij, naar wij dachten.

Want, toen de morgen koud en nat
Te voorschijn kwam met regenvlagen,
Hield zij haar oogjes toe. Zij had
Een schooner dag zien dagen.

III.

DE DRENKELINGE.

Weer zoo'n beklaglijke,
Die bij een korten dood
't Haar onverdraaglijke
Leven ontvlood!
Vat haar voorzichtig aan;
Handel haar zacht!
Wees met haar jeugd begaan;
Eer haar geslacht.
Zie toch dit bleek gelaat!
Zie hoe dit nat gewaad
Kleeft om die fijne leest;
Wat moet ze, in blijder staat,
Schoon zijn geweest!
Hoor naar een zacht gevoel,
En draag haar daadlijk
Weg uit dit druk gewoel, —
Liefdrijk, niet smaadlijk.
Zie haar niet toornig aan;
Blijf niet koelbloedig.
Wijd haar een stillen traan,
Menschlijk, zachtmoedig.
Denk aan haar zonde niet,
Haar misdaad, zoo rauw!
Al wat gij in haar ziet
Zij thans — de vrouw.

Vorsch niet nauwkeurig uit,
Wat toch maar treurig luidt;
Wien zou het baten?
't Leelijke — zwijg er van.
Niets heeft de dood haar dan
't Schoone gelaten.

Wat zij geweest zijn moog?
 Och, laat het glippen!
 Wisch deze wangen droog,
 't Slijk van die lippen.
 Strijk haar dit haar van 't oog,
 (Weelderig haar!
 't Schoonste dat ge immerzaagt!)
 Daar elk nieuwsgierig vraagt,
 Wie? en: Van waar?

Wat was haar vader?
 Wie was haar moeder?
 Had zij geen zuster?
 Zuster of broeder?
 Was, door een anderen band,
 Niet nog een teerder hand
 Haar ten behoeder?

O het is waard beschreid,
 Dat ge, in zoo trotsch een tijd,
 Echter zoo zeldzaam zijt,
 Menschlievendheid!
 In deze groote stad,
 Op haar paleizen prat,
 Wonder der aard!
 Vond zij (verantwoord dat!)
 Geen huis of haard.

Ach, hier verloochende
 't Allesvermogene
 Zusterlijk, broederlijk,
 Vaderlijk, moederlijk
 Hart zich geheel.
 Smaad was haar deel.
 Liefde nam wat zij gaf;
 Keerde zich toornig af.
 Vromigheid schudde 't hoofd
 Bij haar rampzalig lot;
 Zelfs van den troost van God
 Bleef zij beroofd.

Waar der lantaarnen gloed
 Trilde op den breeden vloed,
 En licht bij licht
 (Blijden een blij gezicht)
 Flikkerde laag en hoog,
 Stond zij met somber oog,
 Staarde zij stijf en strak,
 En — had geen dak!

Rillend; van vrees niet, neen!
 Rillend van koude alleen,
 Rillend van top tot teen,
 In dezen guren,
 Barren Novembernacht,
 Hield ze op de brug de wacht,
 Stond zij te turen
 Over de leuning heen,
 Waar, voor haar oogen,
 In donkre bogen
 De stroom verdween.
 Dol van des levens pijn,
 Brandende om *niet* te zijn,
 Verbijstring ten buit;
 Inwendig gedreven....
 Waarheen? Om het even!
 Ergens heen, ergens heen,
Dit leven uit!

Eén sprong. — Ze is verdwenen.
 De kille rivier
 Rolt over haar henen.

Lichtmissen! nadert hier;
 Ziet wat gij doet!
 Ziet wat hier nederplompt,
 Zinkt en weer bovenkomt,
 Wegzinkt voor goed.
 Hebt gij dan nog den moed,
 Drinkt weer uit, baadt weer in,
 Pleegt weer verboden min,
 Speelt in dien vloed.

Vat haar voorzichtig aan;
 Handel haar zacht;
 Wees met haar jeugd begaan;
 Eer haar geslacht.

Schik nu die leden,
 IJskoude leden,
 (Eer zij verstijven)
 Zoo als betaamlijk is,
 Zoo als het deerenis,
 Zoo als het liefde doet....
 Wel! Laat ze blijven!
 Zoo ligt zij goed.

Druk nu die oogen dicht,
 Starende zonder licht,

Vreeselijk starende,
 Ieder vervarende,
 Als met dien laatsten blik,
 Die, met vertwijfeling,
 Dood en vernietiging,
 Oordeelsdag, helschen schrik
 Woest onder de oogen zag,
 Zag en niet zag!

Koelbloedig bedorven,
 Wreeddaardig veracht,
 Ellendig gestorven —
 Wie zegt wat u wacht?

Als of zij bade
 Tot God om genade,
 Als of zij nog hopen dorst,
 Leg op haar doode borst
 Ootmoedig te zamen
 Die handjes zoo zacht en teer.
 Is hier groot kwaad geschied,
 Ons voegt het oordeel niet;
 Aan U verblijft het, Heer!
 AMEN, Ja, AMEN.

KINDERLACH.

AAN EEN DARWINIST.

Wat apenmoeder heeft voorheen
 Haar jong zoo vriendlijk aangekeken.
 Dat de apensnoet is weggeweken,
 En 't lachje van een kind verscheen?
 Het kinderlachje, zoo welsprekend,
 Vol leven, liefde, ziel en geest,
 Dat, feitlijk, tusschen mensch en beest
 De onmeetlijkheid van d'afstand teekent?
 Laat, uit een stam nog onbekend,
 Sim Spitsneus naast Sim Platneus spruiten,
 Met menschenlijke kin en kuitzen,
 En zonder staart aan 't achterend;
 Laat Gibbons, Orangs, en Gorillen,
 En Chimpanzé's de wellust zijn
 Van die volstrekt in rechte lijn
 Uit grijnzende apen dalen willen:
 Eén blik op 't wichtjen aan de borst
 Van die zij weerhelft heeten mogen,

Als zij, na 't laven van zijn dorst,
 Het aanziet met haar zielvolle oogen
 En toelacht, en dien moederlach
 Betaald ziet met het zacht ontplooien
 Dier lipjes versch gelaafd, vermag
 Dat luchtkasteel omver te gooien!

Verloren zoon! 't is vruchteloos
 Verlangd eens anders zoon te wezen:
 Uw werkelijke afkomst staat altoos
 In 't lachje van uw kind te lezen.

Ἀδελφὲ τοῦ Θεοῦ. Luk. III. 38.

EEN WOORD VAN BACON.

Reading makes a full man, conference a ready
 man, and writing an exact man.

Lord Bacon.

Het lezen voedt een schoon verstand,
 Waaraan niet licht iets goeds ontglipt;
 Het spreken maakt het bij-de-hand;
 Het schrijven net en stipt.

ZIJT GIJ RIJK, DAT HET BLIJK!

Zoo gij gelukkig *zijt*, mijn vriend!
 Hoe zoudt ge in dat geluk niet *roemen*?
 Heeft God het niet aan u verdiend,
 De dingen bij hun naam te noemen?

AAN DIGNUS.

Zoo velen zwelgen in het Overbodige,
 Of lossen zich in 't Onbeduidende op;
 Gij, met uw edel hart en klaren kop,
 Leef voor en door het Ware en Éene Noodige!

MAAKT PLAATS.

NAAR ADELAIDE ANNA PROCTER.

Gouden starrevonken
 Aan des hemels blauw,
 Toeft, o toeft een weinig.
 Dooft niet al te gauw!....
 Neen! Het starrelicht verdwijn!
 Dat de dag verschijn!

Smettelooze vlokken,
 Sneeuwkleed over de aard,
 Reine lust der oogen,
 Blijft nog lang gespaard! ....
 Neen! Versmelte uw zilvergloor!
 Laat de LENTE door!

Bloesems, lieve bloesems,
 Maakt niet zoo veel spoed!
 't Zonnetje is nog koestrend,
 't Regentje is nog zoet ....
 Neen! Valt af, naar de oude wet
 Dat de vrucht zich zett'!

Vreugd, zoo trouw en teeder,
 Aan mijn hart zoo dier,
 Wat ontplooit ge uw vleuglen?
 Engel! blijf nog hier ....
 Neen! Een HEILGER staat gereed,
 Die uw plaats bekleed'!

EEN SLECHTS.

Jar one chord, the harp is silent;
 Move one stone, the arch is scattered;
 One small clarion-cry of sorrow
 bids an armed host awake;
 One dark cloud can hide the sunlight;
 loose one string, the pearls are scattered;
 Think one thought, a soul may perish;
 say one word, a heart can break.

ADELAIDE ANNA PROCTER.

Doorkerf één draad: uw parelsnoer
 Strooit al zijn rijkdom langs den vloer;
 Ontstem één snaar: uw harp moet zwijgen;
 Verwrik één steen: de boog verzet;
 Één stootjen in de alarmtrompet —
 En duizend zwarte zorgen stijgen!
 Één donkre wolk verbergt de zon;
 Één dwaasheid opent u een bron
 Van leed, dat zich geen hart verbeeldde;
 Één vonk ontsteekt wat niemand bluscht;
 Één wensch verstoort de gansche rust,
 Één, ééne erin'ring elke weelde;
 Één smet bederft geheel een kleed;
 Één wroeging werkt wat niemand weet;
 Één oogenblik baart eeuwge smarte;

Één spaak, gebroken, breekt het wiel;
Één enkel denkbeeld doodt een ziel;
Één enkel woord verscheurt een harte.

GEEN HOMERUS.

Een Ilias, en geen Homerus! Hooggeleerde,
Het zij zoo! Beter dan het omgekeerde.

VERLIES VAN VRIENDEN.

(NAAR MONTGOMERY.)

Ontvalt u vriend op vriend --
Wie heeft nooit vriend betreurd?
Geen band, die harten hier verbindt,
Of hij wordt eens verscheurd.
Als alles uit was met deze aard,
Hoe weinig was dit leven waard!

Daar is een beter oord,
Daar is een milder lucht,
Waar 't leven, door geen leed gestoord,
Iets meer is dan een zucht,
En wat een menschlijk hart doet slaan
Niet flikkert, om weer uit te gaan.

Daar valt geen scheiding voor;
Daar wordt geen traan geschreid;
Daar heeft men lief, alle eeuwen door,
In rust en heiligheid.
't Geloof ziet derwaarts uit, bij 't graf,
En wischt de heetste tranen af.

Zoo dooven ster bij ster,
En wijken uit uw oog,
Als de ochtendzon steeds helderder
Verschijnt aan 's hemels boog.
Zij gaan niet onder aan den trans,
Maar domplen zich in schooner glans.

ZIJN OF SCHIJN.

Peu d'hommes ont esté admirez par leurs domestiques.

MONTAIGNE.

Il n'y a pas de héros pour son valet de chambre.

MAD. CORNUEL. — MAD. DE SÉVIGNÉ.

Indien geen *groot* man voor zijn kamerdienaar groot is.
't Scheelt aan den knecht, die blind of van gevoel ontbloot is.

Maar dat een *klein* man 't minst bedriegen zal zijn minderen,
Dat geef ik gaarne toe, en voeg er bij: zijn kinderen.

AAN EEN H. E. H. G.

Hofmeester, hoog in eer,
Als een getabberd heer
Aan 't hooger end gezeten!
Al voert gij aan den disch 't gebied,
Van waar de wijn is weet gij niet,
Ofschoon de dienaars 't weten.

HANDEN THUIS.

Gij de eerste mannen van het land
Bedillen? Hals, laat naar u kijken!
Men snijdt het glas met diamant,
Den diamant met zijns gelijken.

POËTISCH PROZA.

„Poëtisch proza” — Ja, wij kennen dat, mijnheer!
Borduren wil het zijn; maar 't komt op *broddlen* neer.

AAN . . . .

GEEN LID DER STATEN-GENERAAL.

De woorden dienen om *gedachten* te uiten;
Of te verbergen, naar men 't vat:
Gij, beste maat! die nooit *gedachten* haat,
Kunt op den duur uw lippen sluiten.

πλέον ἤμισυ παντός.

Een *half* ei beter dan een *leeg* dop?"
Gewis! En ook veel beter dan een *heel*
Dat u *bezwaart*. (Genoeg is meer dan veel.)
Een kind alleen, uit schrokzucht, eet het op.

NAAR RÜCKERT.

1.

De schoonheid der schepping staat duidelijk en dicht
Voor ieder natuurlijk menschegezicht;
Gij behoeft, om haar te begrijpen,
Vergrootglas noch brillen te slijpen.

2.

Mal wicht! Gij baart u eigen pijn!
Iets kunt gij wezen, maar alles onmogelijk.
Waarom verbaast het u dan toch zoo hooglijk,
Te zien dat andren ook iets zijn.

3.

Wilt ge dat we u metterdaad
In den huismuur bouwen?
Steenklomp! acht het niet zoo kwaad
Dat we u wat behouwen.

4.

Zult gij de wereld gadeslaan,
Doorzien hetgeen zij stelt te prijken,
Geef dan de schrale vreugd er aan
Altijd u zelf te laten kijken.

5.

Bij poëzij is toovnarij in 't spel;
Of echter de poëten
Betooverden of toovnaars moeten heeten
Dat weet ik niet te wel.

6.

Van wat ik zag, van wat ik hoorde
Voelde ik maar zelden kracht en zin,
Zoolang de indruk de bezinning stoorde.
Eerst bij 't herdenken zag ik alles in.

7.

Gij hadt geen genoegen, en ik had geen pret;
Wij trouwden elkander, nu hebben wij het;
Hoe is dat geluk dan verkregen,
Indien niet van boven, als zegen?

8.

Een dubblen trek heeft al wat leeft:
Trek naar beneden, trek naar boven;
Die best gehoor aan beiden geeft
Is allermeeft te loven.
Geen hoogmoed vare u in den krop!
Laat ook den moed niet zinken!
Naar 't licht des hemels streve uw top,
En laat de wortel drinken.

ONS VISSCHERSVOLKJE.

— *gracili modulatus avenâ* —
VIRGILIUS.

I.

JAPIKS WIEG OP 'T STRAND GEBOEND.

*Gens innata salo.
Sal genti innatum.*

Is 't wonder, dat een visschersknaap
Der *zee* zijn hart moet geven?
Ze omringt hem reeds in d'eersten slaap
En mengt zich met zijn leven.

Zijn allereerste legerstee,
Het *wiegje* van den jongen,
Het was reeds van de zoute zee,
De zoute zee doordrongen.

II.

TRIJNTJES DOLCE FAR NIENTE.

't Zit in de Golf van Napels niet,
Van Napels of Tarente;
Ook 't Zandvoortsch kind heeft, als gij ziet,
Zijn *dolce far niente*.

„'t Is lui, 't is heet, 't is brandend weer;
„Hoe kan die meeuw nog vliegen?
„'k lag liever plat op 't water neer,
„En liet mij zachtjes wiegen.”

Zoo spreekt zij, en ligt plat op 't zand,
En laat het zonlicht spelen;
Of 't bruine vel wat meer verbrandt
Kan haar geen oortje scheelen.

III.

HET BREISTERTJE.

Mooi Kniertje staat van dag tot dag
En breid voor haar deur een kwartiertje:
„Voor wien dat paar kousen wel wezen mag,
„Mijn allerliefste Kniertje?

„Voor wien dat paar kousen wel mag zijn,

„Voor moertjen of voor vaartje?”

Zucht dag op dag die bleeke Krijn,

„Of zijn ze voor Grietjen of Saartje?”

„Wel Krijnbuur! wist je dat zoo graag?

„U wil ik het niet verzwijgen.

„Je bent niet voor niet zoo jentig van daag,

„Om alles uit me te krijgen.

„Beloof maar dat je 't niemand zegt,”

Spreekt Kniertje, hoe langer hoe zachter;

„De wereld is tegenwoordig zoo slecht;

„Ze zocht er zeker wat achter.

„Die kousen zijn voor me moertje niet,

„Ze passen niet voor me vaartje:

„Ze zijn ook niet voor zuster Margriet,

„Nog minder voor 't kleine Saartje.

„Ze zijn voor geen oompje, ze zijn voor geen meui,

„Hoe hoog of laag ze sprongen;

„Ze zijn niet voor een oude kneu,

„En niet voor een laffen jongen.

„Ze zijn — ze zijn — ze zijn — ze zijn —

„Je zult het maar raden moeten!

„Die kousjes zoo witjes, zoo netjes, zoo fijn,

„Ze zijn — voor twee bloote voeten.”

* Voor zang en piano op muziek gesteld door W. Hutschenruyter,
(*De Salon*, N°. 11. Rotterdam.)

IV.

HARMENS UITREIS.

Nog wuift ie met zen mutsje, Jan!

Nog wuift ie met zen mutsje,

En kijkt zoo lang ie kijken kan

Naar niemand als je zusje.

Dag Harmen! Jongen, hou je goed!

Ik zal het ook doen, Harmen!

Ik zal niet, als een weeke bloed,

Gaan krijten en gaan kermen.

't Is zomerdag; de nachten kort;

De buien van 's gelijken;

Maar strakjes, als het najaar wordt,

Dan komt wat anders kijken.

Dag Harmen! Jongen, hou je goed!
 Ik zal het ook probeeren.
 God is almachtig, God is goed,
 Hij zorgt bij alle weëren.

Met Paschen spreek je Vader aan,
 En waagt een woord van trouwen;
 Het zal misschien zoo grif niet gaan,
 Maar wel met vol te houen.
 Dag Harmen! Jongen, hou je goed!
 Ik zal je helpen Vaartje!
 Eer Mei in 't land is (schip maar moed!)
 Zijn wij een vroolijk paartje.

Nog wuift ie met zen mutsje, Jan!
 Nog wuift ie met zen mutsje.
 En kijkt, zoo lang ie kijken kan.
 Naar niemand als je zusje....
 En op dat zeiltje turen wij,
 En dag en uur vergeet ik —
 Kom jongen! geef me een zoen, want jij
 Houdt ook van hem, dat weet ik.

V.

JANTJES EERSTE REIS.

Klein Jantje steekt van wal;
 Hij doet zijn eerste reisje;
 Vrees niet, malmoërtje! dat hij vall';
 Een jongen is geen meisje,
 En Jantje kan het al.
 Kom dan, kom dan,
 Kom als een man,
 Kleine Jan!

Klein Jantje wendt den boeg
 Naar vaders open armen;
 Die haven is sekuur genoeg,
 En wil hem graag beschermen;
 Kind! Kies haar laat en vroeg!
 Kom dan, kom dan,
 Kom, als een man,
 Kleine Jan!

Straks steekt hij weer in zee,
 En nog wel twintig keeren,
 Van de eene ree naar de andre ree,
 Met zeilen en laveeren!

Der ouden hart vaart meê.
 Kom dan, kom dan,
                     Kom als een man,
                     Kleine Jan!

Bezwijkt in 't eind de moed,
 En wordt de kracht wat kranker,
 Dan strijkt hij 't zeil en gaat voor goed
 Op moeders schoot voor anker;
 Daar is de rust zoo zoet.
 Kom dan, kom dan,
                     Kom, als een man,
                     Kleine Jan!

VI.

HET BESLISSEND OOGENBLIK.

Dat zal ik van mijn leven niet,
 Mijn leven niet vergeten,
 Hoe aardig jij dien morgen, Griet!
 In 't venster waart gezeten.
 Ik weet niet of je 't ook nog weet,
 En of je er iets van merkte,
 Maar Julfert Joosten kreeg het beet,
 En voelde dat het werkte.

Je praatte, ja! van wie weet wat?
 Ik heb niet veel geluisterd;
 Maar op het bankje daar ik zat,
 Zat ik voor goed gekluisterd.
 Er was iets in je — maar misschien
 Dat ik het mij verbeeldde —
 Dat nooit te voren was gezien,
 En mij geweldig streelde.

Je bekje kende ik door en door,
 Van onze vroegste jaren,
 Maar voelde er niets bijzonders voor,
 Dat kan ik rond verklaren.
 Je was niet mooier dan je zag,
 Niet heuscher dan voordezen....
 Ik kan niet zeggen wat ik zag,
 Maar — 't heeft zoo moeten wezen.

Jij snapte voort; maar ik begon
 In stilte te overleggen.
 Ik dacht meer dan ik zeggen kon
 En dan ik durfde zeggen,

Maar eensklaps was je praatjen uit,
 En mijn besluit genomen....
 Je wou niet, zou niet, stelde me uit —
 Maar — 't is er toe gekomen.

Dat zal ik van mijn leven niet,
 Mijn leven niet vergeten,
 Hoe aardig jij dien morgen, Griet!
 In 't venster waart gezeten.
 't Is zeker van den Heer geweest,
 Want 't bracht ons niets dan zegen:
 En, als het opkomt in mijn geest,
 Dan dank ik Hem terdegen.

VII.

JOOST ATLAS.

Atlas draagt het hemeldak,
 Joost zijn bundel netten,
 Elk zijn zorgen, elk een pak.
 Dat hem zou verpletten,
 Schikte niet de goede God
 Ieders leden naar zijn lot,
 Schouders naar de vrachten,
 En naar 't kruis de krachten.

Knikt het hoofd dan, trilt de hand.
 Onder 't moeizaam dragen,
 Heuvel-op door 't barste zand,
 In de heetste dagen:
 Maakt u kracht en tijd te nut;
 Klaag niet, zit niet, als Piet Lut,
 Neder bij de pakken, —
 Zuchten is verzwakken.

VIII.

MOEDERS MIDDAGSLAAPJE.

De moeder van 't gezin
 Slaapt bij haar vuurtjen in;
 Wat stervling kan het wraken?
 Zij heeft zoo menig nacht
 Aan rust noch slaap gedacht:
 Zij heeft zoo menig nacht met waken
 En zorgen doorgebracht;

Met wiegen van haar kind;
 Met luistren naar den wind,

Die huis en hart deed beven;
 Met bidden voor haar Geurt
 En Steven beurt om beurt;
 Met bidden voor haar Geurt en Steven....
 Haar toch van 't hart gescheurd!

't Is doodstil om haar heen;
 Zij bleef geheel alleen;
 Een zeldzaam rustig uurtje!
 De maaltijd is gedaan;
 't Klein grut naar school gegaan;
 De maaltijd is gedaan, en 't vuurtje
 Glimt nog eens even aan.

Zij zit en slaapt zoo diep,
 Als zij maar zelden sliep,
 Bij 't wiegje moegezongen;
 En nogmaals droomt zij van
 Haar overleden man,
 En nogmaals droomt zij van den jongen,
 Die nimmer keeren kan.

Neen! Neen! Hij keert uit zee,
 Hij komt met Vader meê!
 Daar zijn zij, bei te gader.
 „t Was nat en koud aan boord,”
 Zegt Steven, dat zij 't hoort;
 „t Was nat en koud aan boord,” zegt Vader....
 Och arme ziel! droom voort.

IX.

LANGS MOEDERS GRAF.

(Verhaal van Krelis.)

„t Was de eerste thuiskomst na haar sterven;
 Wij haalden hem van boord.
 Hij pakte en kuste ons honderd werven,
 Maar sprak geen enkel woord.
 Een tijd lang stond hij in gedachten
 En zag ons zwijgend aan;
 Op eenmaal kreeg hij moed en krachten,
 En zeide „Laat ons gaan!”

Het kleine Stijntje werd gedragen,
 Ik bij de hand gevat;
 Op eens de Kerkstraat ingeslagen,
 In plaats van 't Achterpad,

Verwondring heb ik niet doen blijken;
 Benepen zweeg ik stil,
 En had het hart niet op te kijken,
 Al had ik ook den wil.

Maar toen wij langs het kerkhof togen,
 Zijn hand de mijne neep,
 Zag ik hem aan met vochtige oogen,
 Ten blijk dat ik 't begreep.
 „Had ik dien blik maar niet geslagen!”
 Herhaal ik duizend keer,
 't Gelaat, dat toen mijn oogen zagen,
 Vergeet ik nimmermeer.”

X.

NETTEN BOETEN.

Die niet langer varen mag,
 Kan nog netten boeten,
 Maar een werklooze' ouden dag
 Wat zal dien verzoeten?
 Komt het eenmaal daarop neer.
 Dan ontferme zich de Heer!
 Die moet zitten hangen,
 Mag naar bed verlangen.

XI.

WAAR BLIJFT HIJ?

Den ganschen nacht
 Gewaakt, gewacht,
 En niet geweken;
 Uit al haar macht
 In zee gekeken - ...
 Eén ding gedacht!

Eén ding gedacht,
 Den ganschen nacht,
 En vastgehouden:
 „Het is Sint-Jan;
 „Wij moeten trouwen;
 „Waar blijft hij dan?”

XII.

HET ANKER UITGEBRACHT.

„Gij brengt uw anker uit, rechtschapen varengasten!
 „Gelukkig die een anker heeft!
 „Een anker, dat hem niet begeeft,
 „Al steken stormen op, al kraken steng en masten!
 „Wat zal uw anker zijn, op d'oceaan van 't leven?
 „Uw anker, in den bangsten nood?
 „Uw anker, Broeders! in den dood?
 „Plechtanker, dat u rest, als de andere u begeven?
 „Die Heiland moge 't zijn, u door mijn mond verkondigd;
 „Onmisbre Heiland! Denkt er aan:
 „Wij moeten, zonder Hem, vergaan.
 „Maar Hij wil 't Anker zijn, al is er veel gezondigd.”
 Zoo sprak op 't Visschersdorp een Herder tot zijn kudde;
 En menigeen, in later stond,
 Herdacht de woorden van zijn mond;
 De schoone badgast ook, die eerst haar hoofdje schudde.

XIII.

PLEUNTJE.

„Kom Pleuntje, ga naar huis!
 „Gij kunt toch hier niet blijven.
 „De regenbuien drijven
 „Een ieder naar zijn kluis.
 „De duisternis valt neer;
 „Gij hebt al zooveel uren
 „Vergeefs in zee staan turen;
 „En morgen weet gij meer.”

Helaas! Zij wisten 't al;
 Zij hadden 't reeds vernomen;
 Een pink was weergekomen,
 Die kond gaf van 't geval.
 Zij hadden 't reeds verstaan:
 „Het scheepje „GOD ZAL ZORGEN”
 „Is, voor ons oog, vanmorgen
 „Met man en muis vergaan.”

Maar Pleuntje stond versteend;
 Zij kon van 't strand niet scheiden;
 Wat ook de bureu zeiden,
 Hoe goed en welgemeend.

't Was of zij 't ook al wist;
Of ze aan haar hart kon voelen:
„Gij zult hem aan zien spoelen,
„Zien liggen in zijn kist.”

„Kom Pleuntje, wees nu wijs!
„Wees nu verstandig, vrouwtje!
„Het wordt te laat voor Woudje;
„Te koud voor kleinen Gijs.
„De kindren” .... En meteen
Ontwaakte ze uit haar droomen,
En heeft hen opgenomen;
En langzaam sloop zij heen.

Men zag haar na met smart.
Dees schudde 't hoofd bewogen;
Die veegde een traan uit de oogen:
Wat zee bouwt heeft een hart.
„Och arme hals!” zei Krijn!
„Och arme ziel!” zei Steven,
„Wat zou een mensch niet geven
„Dat *dat* niet waar mocht zijn!”

Haar volgden uit den drom,
Om haar in 't oog te houden,
Van verre een tweetal vrouwen;
Nog eenmaal keek zij om.
Toen hielden zij zich goed,
En spraken luid, en keken
Naar Pleuntje niet, en weken
Terug op vluggen voet.

En Pleuntje raakt uit zicht.
Zij is met loome schreden
Haar woning ingetreden,
En sluit de voordeur dicht.
Daar zit zij; — Gijs op schoot;
Het lieve Woudje er neven; —
Een standbeeld zonder leven,
Bleek als de biecke dood.

De kindren kijken strak
En somber voor zich henen;
En Woudje wou wel weenen,
Maar meest dat moeder *sprak* ...
Op eens een bittere schreeuw,
Nooit dus gehoord voor dezen:
„Och kindren, gij zijt weezen,
„En ik een arme weeuw!”

Des morgens treedt al vroeg
 De jonge leeraar binnen,
 Die zachtjes wil beginnen....
 Maar 't *komen* was genoeg!
 „Och lieve Dominé!
 „Ik hoef het niet te hooren....
 „Ik heb mijn man verloren....
 „Gedenk mij in uw beê!”

Bij 't deinzen van den nacht
 Was 't lijk reeds aangekomen;
 Nu werd het opgenomen
 En Pleuntje thuisgebracht.
 Maar ook een losse plank
 Spoelde aan, dien zelfden morgen,
 Daarop stond: GOD ZAL ZORGEN —
 En dat was waar, God dank!

XIV.

TOEBEREIDSELEN VOOR DE TOEKOMST.

Natuur en waarheid spant de kroon,
 Blijft altijd schoon,
 Zal tijd en eeuwen tarten;
 Het treft, waar 't zich ook toonen zal,
 Niet *elk*, maar al
 Wat oogen heeft en harten.

De aanstaande moeder, stil verblijd.
 Met alle vlijt
 Voor 't eerste kindje aan 't breien,
 Breit Israels een schooner krans
 Dan kunstvertoon en kleurenglans,
 Die om bewondring schreien.

Voor hem de roos, de palm, het lied
 Dat *liefde* biedt.
 De aandoenlijke hulde
 Van 't kloppend hart, dat *hij* doet slaan,
 Van 't pinkend oog, dat met een traan,
 Van zacht gevoel zich vulde!

KINDERZANGEN

NAAR

ISAAC WATTS.

DE LOF VAN GOD.

Hoe heerlijk is de Heer der Heeren,
In 't groot en glansrijk hemelhof!
En durft een nietig kind hem eeren,
De stem verheffen tot Zijn lof?

Geen mensch op aarde kan verhalen
De grootheid van zijn majesteit;
Geen heilige in des hemels zalen
Zijn macht en goedertierenheid,

Geen engel kan zijn raad doorgronden;
Maar al de duizende engelen gaan
Met vreugd waar God hen heeft gezonden,
En heffen dankbaar 't loflied aan.

'k Wil met hun lof mijn tonen mengen;
De goede God versmaakt toch niet
Het offer, dat mijn jeugd kan brengen
In haar gebrekkig kinderlied.

Zoo maar het hart mij heeft gedrongen
Tot wat de mond heeft voortgebracht,
Dan heb ik mooi genoeg gezongen,
Hoe zwak van stem, hoe min van kracht.

LOF AAN DEN SCHEPPER EN ONDERHOUDER.

Ik zing dien grooten God, wiens macht
De bergen heeft gegrond,
De wijde zee heeft voortgebracht
En 't ruime hemelrond;

Zijn wijsheid, die aan zon en maan
En sterrental bij tal
Hun wetten voorschreef en hun baan,
Die niemand schenden zal;

Zijn goedheid, die met milde hand
Al 't schepsel laaft en voedt.

Zijn woord bracht al wat is tot stand,
En al wat is, is goed.

Uw wondren, Heer! staan overal
Voor mijn verwonderd oog;
Rondom mij in dit aardsche dal,
En aan des hemels boog.

Daar is geen bloem, geen blad, geen kruid,
Of 't maakt uw eer bekend;
De stormwind roept uw grootheid uit,
De macht van wie hem zendt.

Uw zorg slaat al wat alemt ga,
Ter aller uur en tijd;
Daar is geen plekje ver of na,
Daar Gij, o God, niet zijt.

Uw goedertierenheid vervult
De heemlen, en deze aard,
Waarop uw goddelijk geduld
Een zondig menschedom spaart.

Uw grond is 't, daar mijn voet op staat,
Uw lucht is 't die ik schep,
Uw wil, dat ook mijn adem gaat,
Ook ik mijn denkkraft heb.

Uw hand beschermt mij waar ik treed,
Uw oog bewaakt mijn schreên:
Den God, die nimmer mij vergeet,
Zou ik vergeten? — Neen.

DANK AAN GOD VOOR ONZE VERLOSSING.

Geprezen zij de wijze macht,
De onpeilbre liefde zij geprezen,
Die aan het menschelijk geslacht
Den weg der redding heeft gewezen!

't Verboden ooft, dat Adam at,
Doet heel zijn nakroost kwijnend sterven;
Een kind kan ook gevoelen wat
Het zegt, de gunst van God te derven.

Geloofd zij God! Hij heeft Zijn Zoon,
Zijn Eengeboren Zoon gegeven!
Die bracht ons van zijns Vaders troon
Vergiffenis en eeuwig leven.

Zijns Vaders wet, door ons zoo stout
Geschonden, eerde Hij volkomen,
Droeg onze zonden op het hout,
En doet Gods gunst ons tegenstroomen.

O Zie Hem, daar Hij 't graf verliet,
Zie Hem ten hemel opgerezen;
Ook daar zal Hij de Zijnen niet
Vergeten, maar hun Voorspraak wezen;

Daar, aan zijns Vaders rechterhand,
Zijn Kerk vermeerderen en bewaren,
En slaken van den slavenband
Die dienaars van de zonde waren.

Van daar komt Hij ten oordeel weer;
Dan wordt in 't graf Zijn stem vernomen:
De gansche wereld ziet haar Heer;
En 't heil der heil'gen is volkomen.

O Geve God mij, dat ook ik,
In dien ontzaglijkste' aller stonden,
Den Rechter zien mag zonder schrik,
En bij zijn heil'gen word bevonden.

DANK VOOR TIJDELIJKE EN GEESTELIJKE VOORRECHTEN.

Wanneer ik wandel langs den weg,
Wat tal van armen kom ik tegen!
Zoodat ik dikwijls dankbaar zeg:
„Hoe veel heb ik van God verkregen.”

Ik, die niet beter ben dan zij,
Die met gebedeld brood zich voeden,
Ken overvloed en lekkernij,
En heb van honger geen vermoeden.

Hoe menig gaat halfnaakt daar heen,
In haavlooze en gescheurde kleeren:
Ik steek in 't pak van top tot teen,
En wind noch weder kan mij deren.

Hoe menig, die des daags niet weet
Waar hij zich 's avonds neer zal strekken;
Ik vind altijd mijn bed gereed,
En handen om mij toe te dekken.

Hoe menig kind leert in zijn jeugd
 Slechts vloeken, schelden, liegen, stelen;
 Mij leidt men op het pad der deugd,
 En buigt mijn wil naar Gods bevelen.

Zijn, boven andren, dit voor mij
 Van dag tot dag uw goedheên, Heere!
 O Geef dat ik U dankbaar zij,
 En, boven andren, diene en eere.

DANK VOOR GEBORTE EN OPVOEDING IN EEN CHRISTENLAND.

O God, Gij schenkt mij juichensstof!
 Mijn vroegste jeugd zij U gewijd!
 'k Begin mijn leven met uw lof;
 Hij vergt geheel een levenstijd.

Uw milde goedheid gaf mij 't licht
 Op Neerlands vrijen, blijen grond;
 Daar hebt ge uw' Zoon een Kerk gesticht,
 Daar wordt uw godlijk Woord verkond.

Mijn Vaderland — nooit ruilde ik dat
 Voor 't weeldrigst oord, de rijkste kust!
 't Bevat een eindloos grooter schat
 Dan in eens goudmijns aadren rust.

Hoe diep beklag ik 't arme kind,
 Dat woont waar de afgodsdienst regeert,
 Geen Bijbel kent, geen Heiland vindt,
 En uw gebod niet kennen leert.

Hier ben ik in uw naam gedoopt,
 Hier richt men naar uw Woord mijn schreên;
 Zoo 'k niet zoo goed word als men hoopt,
 Het zal mijn schuld zijn, mijne alleen.

Klaar wordt door mij de stem verstaan,
 Die mij ten weg des levens noodt,
 En duidlijk wijst uw Woord mij aan
 Elk pad dat afhelt naar den dood.

Uw lof moet op mijn lippen zijn,
 Voor zoo veel trouw, genadig God!
 Welk een afschuwlijk hart is 't mijn,
 Als 't ooit met zulke weldaân spot!

DANK VOOR HET EVANGELIE.

O God! ik maak uw goedheid groot,
 En wil hier van geen toeval hooren,
 Dat ik uit Christlijke ouders sproot,
 Geen Jood of Heiden ben geboren.

Wat ware 't Isrels Vorsten, wat
 Niet waard geweest aan zijn Profeten,
 Indien hun oor vernomen had
 Wat Jezus Christus mij doet weten!

Hoe blij zou menig Heiden zijn,
 Nu de afgoën dienende en verwilderd,
 Kon hij mijn Bijbel lezen, mijn
 Verlosser zien voor 't oog geschilderd.

Zend *ik* dien Heiland dan voorbij,
 Wil *ik* voor Hem mijn hart niet buigen,
 Hoe vreeslijk zullen tegen mij
 De Heiden en de Jood getuigen.

VOORTREFFELIJKHEID DER HEILIGE SCHRIFT.

Mijn God, ik sla uw werken gade,
 En zie uw heerlijkheid, waar ook mijn oog zich vest;
 Maar al uw wijsheid en genade
 Leert mij het Boek der boeken best.

De starren schitteren tot uw eere;
 Uw lof verkondigen de heemlen overal;
 Maar hier wijst mij uw goede leere
 Hoe ik ten hemel ingaan zal.

De velden zijn bedekt met koren;
 De halmen ruischen en verkonden: „God is goed:”
 Hier rijzen oogsten uit de voren
 Tot voeding van mijn diepst gemoed.

Hier zijn mijn kostelijkste schatten;
 Hier is de bron van troost, van kracht, van hoop, van deugd.
 Och dat ik beter mocht bevatten
 Hoe rijk ik ben, reeds in mijn jeugd.

Gods heilige geboden leeren
 Mij wie ik wezen moet en *niet* ben tot mijn smart;
 En 't opgerichte kruis des Heeren
 Spreekt van vertroosting tot mijn hart.

Dat God zijn Zoon, zijn Eengeboren,
Gegeven heeft aan de aard, en mijn behoud in Hem,
Dat laat mij slechts de Bijbel hooren,
Dat spreekt tot mij geen andre stem.

O Bijbelboek, u wil ik eeren;
'k Wil, bij uw heilig licht, mijn pad geloovig gaan,
En van den goeden God begeeren
U altijd beter te verstaan.

DANK AAN GOD DAT MEN LEZEN LEERT.

Ik breng met hart en tong
Mijn dank en prijs den Heer,
Dat ik, al ben ik nog zoo jong,
Zijn Woord reeds lezen leer.

Dat 'k uit dat Woord reeds weet,
Dat in een zondig hart
De bron ligt van het ware leed
En eindelooze smart.

Dat 'k, door dat Woord, bevroed,
Als ik iets worden zal,
Dat mij Gods goedheid leiden moet
En helpen overal.

Dat mij dat Woord vervult
Met dankerkentenis
Aan Jezus, die, voor mijne schuld
Op 't kruis gestorven is.

Dat ik van dag tot dag
Van dezen Heiland lees,
En zie dat ik Hem naadren mag
En volgen zonder vrees.

Genadig God, o schenk
Dat ik maar meer en meer
Met ernst mijn lezen overdenk,
En ook betrachten leer!

Laat mij geheel verstaan
Hoe groot uw goedheid zij,
Wat Jezus voor mij heeft gedaan,
En wat hij eischt van mij!

DE ALLES ZIENDE GOD.

O God, uw aldoordringend oog
Kan niemand ooit verblinden,
En waar ik mij verbergen moog,
Gij zult mij altoos vinden.

Al 't kwade metterdaad begaan,
Of met het hart bedreven,
Elk zondig woord, den mond ontgaan,
Staat in uw boek geschreven.

En eenmaal treedt gij in 't gericht;
Gij zult niet altijd zwijgen:
Al dit verkeerde komt aan 't licht
En zal zijn loon verkrijgen;

Tenzij ik uw genade zoek,
Vergiffenis verwerve,
En gij mijn misdaân uit uw boek
Wilt wisschen, eer ik sterve.

Zoo 'k mij mijn zonden waarlijk schaam,
Zoo zij me oprecht doen treuren,
En 'k tot u kom in Jezus naam,
Zal mij dit heil gebeuren.

Maar dat ik tegen 't kwade waak
En strijde t' allen dage,
Dat blijft altijd de groote taak,
Waarin ik nooit vertrage!

ERNSTIGE GEDACHTEN AAN GOD EN DEN DOOD.

Daar is een God en Schepper aller dingen,
Heer van 't heelal, die mij het aanzijn gaf;
Ik vrees zijn toorn, ik smeeek zijn goedheid af;
En met mijn mond zal ik zijn lof bezingen.

Daar is een Wet, door Zijne hand geschreven,
Die weerklink vindt in elk oprecht gemoed;
Zij is rechtvaardig, heilig goed;
Och dat ik gansch naar deze wet mocht leven!

Daar is een Blijde Boodschap vol genade,
Waar 't schuldig hart zijn rijksten troost in vindt;
O God, ook ik, ik ben een schuldig kind,
Zoo kome ook mij dat troostrijk woord te stade!

Daar is een uur bepaald dat ik zal sterven,
 En niemand weet wanneer;
 Hoe menig kind lei vroeg het hoofdje neer, —
 Gelukkig die het eeuwig leven erven!

Laat mij o God! U vroeg mijn harte schenken,
 Zoo ben ik vroeg bereid.
 In 't graf is geen boetvaardigheid;
 De dood beslist — O laat mij dit bedenken!

HEMEL EN HEL.

Daar is een hemel boven de aard
 Voor alle oprechte vromen;
 Ook 't vrome kind, dat Jezus mint,
 Zal, sterft het, in dien hemel komen.

Daar is een hel, het eindlijk deel
 Van hen die God niet vreezen;
 Daar zal, o smart! 't onheilich hart
 Steeds ongelukkig wezen.

Algoede Vader! Hoed mijn ziel!
 Wil mij mijn schuld vergeven!
 Geef dat ik steeds u eer en vrees,
 En als uw kind moog leven!

Snij me in den bloei der jeugd niet af;
 Leer mij mijn dagen tellen!
 En wil mij, achter 't duister graf,
 Uw hemel open stellen.

HET VOORRECHT VAN VROEGE GODSVRUCHT.

Gelukkig 't kind, dat in zijn jeugd
 Reeds vroeg naar goeden raad wil hooren,
 Dat wandelt op het pad der deugd,
 En dat de godsvrucht kan bekoren.

Draag vroeg uw hart den Heiland op,
 En dien hem naar uw best vermogen!
 Een frissche bloem, nog in den knop,
 Is welgevalligst in zijn oogen.

De taak, waaraan men vroeg begint,
 Wordt later niet zoo zwaar bevonden;
 Die God niet dienen wil als kind,
 Wordt vaak geheel verhard in zonden.

't Bewaart voor menig diepen val,
 Indien wij vroeg godsdienstig waren.
 't Geeft laatre godsvrucht kracht, en zal
 Ons menig grievend leed besparen.

Och lieve Heiland, geef toch dat
 Ons hart zich eenmaal mag verblijden,
 Als wij terugzien op ons pad,
 Dat we u ons *gansche* leven wijdden!

Maak uwe weldaad aan ons groot,
 Dat wij *geheel* ons hart u geven!
 Zoo zijn wij voor den vroegsten dood
 Bereid en voor het langste leven.

GEVAARLIJK UITSTEL.

Wie zegt daar: „'t Is nog tijds genoeg
 Om voor uw eeuwig heil te zorgen!”
 Verwelkt een bloem niet soms zeer vroeg?
 En kan ik rekenen op morgen?

Zoo 'k heden mijn belang niet ken,
 Gods roepstem in mijn hart versmade,
 Wie weet hoe dof ik morgen ben,
 Hoe ongeschikt voor zijn genade.

Verdiende ook zulk een uitstel niet
 Dat hij, die nu zich nog doet hooren,
 Mij aan mijzelven overliet
 En sprak: „gij wilt het; ga verloren!”

Neen, lieve God! van uw geduld
 Wil ik geen schandlijk misbruik maken;
 O houd mij van uw woord vervuld,
 En leer mij bidden, doe mij waken.

VOORBEELDEN VAN VROEGE GODSVRUCHT.

Voorbeelden weet ik wel genoeg
 In 't heilig Bijbelboek te vinden
 Van jonge kindren, die reeds vroeg
 Den dienst van God beminden.

Mijn Heiland, op dit oogenblik
 De hemelen en de aard regeerend,
 Was eens een kind zoo jong als ik,
 Zijns Vaders wetten eerend.

Hoe lief een beeld stelt ons zijn jeugd
 Voor oogen in de Heilige Blären!
 Gods Huis, Gods Woord — ziedaar zijn vreugd
 En lust, op twalef jaren.

Uit blijde kindermonden steeg
 't Hozanna, dat den Christus loofde,
 Waar Schriftgeleerde en Priester zweeg,
 Of hem zijn eer ontroofde.

Als Samuel gespeend werd, bracht
 Zijn moeder Hem in 't Huis des Heeren;
 Timotheüs had vroeg getracht
 De Heilige Schrift te leeren.

Waarom dan uitgesteld door mij,
 Wat d'zen zoo vroegtijdig deden?
 Daar ga niet weer een dag voorbij
 Of 'k ben hen nagetreden!

TEGEN HET LIEGEN.

O hoe gelukkig is het kind,
 Dat siddert voor de minste logen,
 Dat wij geheel vertrouwen mogen,
 Daar 't *met zijn hart* de waarheid mint.

Een leugenaar wordt niet geloofd,
 Al zou hij eens de waarheid spreken;
 „Die leugens zoekt voor zijn gebreken”
 Laadt dubbele schuld op 't schuldig hoofd.

Hoe God de leugen straft en haat
 Behoeft hij waarlijk niet te vragen,
 Die ooit zijn oogen heeft geslagen
 In wat zijn Woord ons lezen laat.

Gedenk hoe Ananias stierf,
 Saffira d'adem voelde ontglippen,
 Een leugen op de valsche lippen,
 Die hen naar ziel en lijf verdiert.

De oprechte wordt door God geleid;
 Hij zal hem zegnen en bewaren;
 Maar 't deel van al de leugeneren
 Is eeuwige rampzaligheid.

O God! beware ik dan mijn mond!
U kan ik nimmermeer bedriegen,
Gij hoort het, ook als kindren liegen
En ziet hen tot op 's harten grond.

TEGEN TWISTEN EN VECHTEN.

Krabbe het katjen, en bijte de hond;
God gaf hun klauw en gewapenden mond.
Woede de tigger, verscheure de beer:
't Is hun natuur, en tot schande noch eer.

Gij, lieve kindren! weest anders gezind.
Krabben en bijten behoort bij geen kind.
Vinger en mond heeft wat beters te doen;
Komt, geeft elkandren de hand en een zoen!

Weest voor elkander toegevend en goed;
Past op de driften van 't levendig bloed;
Als boosheid of wraakzucht ontwaakt in uw geest,
Denkt: „Welk een kind is mijn Heiland geweest?”

Zeker goedhartig en vriendlijk en zacht.
Dies, als hij toenam in wasdom en kraecht,
— O Zij dit voorrecht uw kinderlijk lot! —
Vond hij genade bij menschen en God.

Thans, in den hemel verhoogd en verklaard,
Laat hij zijn oogen nog gaan over de aard,
En, waar hij kindren in liefde ziet leven,
Laat hij niet na hun zijn zegen te geven.

LIEFDE TUSSCHEN BROERS EN ZUSTERS.

Op straat zij twist en luid rumoer,
In huis moet liefde en vrede blijven;
Geen boos geschil mag tusschen broër
En zuster dien verdrijven.

De muschjes schikken zich in 't nest,
En 't is een droef tooneel, waar kinderen
Van 't zelfde huis zich niet te best
Verdragen en elkander hinderen.

Eerst scheldwoord, schimptaal, dreigement,
Gebrom dat de ooren slechts kan kwetsen;
Maar straks de vuisten, en in 't end
De stokken en getrokken messen.

De Booze tergt tot arren moed
 De zonen van een zelfde moeder,
 En Kaïn rust niet eer hij 't bloed
 Geplengd heeft van zijn lieven broeder.

Vergeef ons, God! krakeel en strijd,
 En wil de bron der boosheid stoppen,
 Opdat, in later levenstijd,
 Ons hart van liefde slechts moog kloppen!

TEGEN SMALEN EN SCHELDEN.

God gaf den mensch de tong en spraak,
 Om tot Zijne eer die aan te wenden,
 En niet om, uit een booze wraak,
 Eens broeders eer of rust te schenden.

Niet om met bittren schimp of smaad,
 Of spotternij hem te bejegenen,
 Maar om met troost en goeden raad
 En vriendlijkheden hem te zegenen.

Die tot zijn broeder zegt: „Gij dwaas!“
 'k Heb dit van Jezus zelf ontvangen)
 Verdient ter vreeselijkste plaats,
 Zijn vonnis en zijn straf te erlangen.

En hij die met het heilige spot,
 Met vrome liën den draak durft steken,
 Moet weten dat een heilig God,
 Zoo stout een snoodheid fel zal wreken.

Hoe is 't dien kinderen vergaan,
 Die oude Eliza „kaalkop!“ scholden?
 Een berenpaar viel op hen aan;
 Zij hebben 't met hun bloed vergolden.

„Zet, Heer! een wacht voor mijne lippen;
 „Behoed de deuren van mijn mond,
 „Opdat ik mij te geener stond
 „Iets onbedachtzaams late ontglippen!“

TEGEN VLOEKEN, ZWEREN EN MISBRUIK VAN GODS NAAM.

Uw naam zoo heilig en verheven
 Aanbidden de englen, Hemelheer!
 De booze geesten doet hij beven,
 En heel de schepping geeft hem eer.

En zal een mensch, een kind het wagen
Dien naam te ontheilgen snood en stout,
En naar uw felle wraak niet vragen.
Of meenen dat gij doof zijn zoudt?

Afschuwlijk zweren, schriklijk vloeken:
Hoe durft hij, die zich dat vermeet,
Ooit in 't gebed uw aanzicht zoeken,
En hopen u tot hulp gereed?

Met welk gelaat, met welk een harte,
Zal hij, van troost en hoop beroofd,
Het onheil, dat hij roekloos tartte,
Zien komen op zijn schuldig hoofd?

Maar ook al had hij niets te vreezen,
Al werd zijn gruwlijk kwaad verschoond,
Een vloeker zal mijn vriend niet wezen,
Ik kan niet dulden wie *U* hoont!

TEGEN LEDIGHEID EN MOEDWIL.

Het werkzaam bijtje weet heel goed
Elk zonnig uurtjen uit te koopen,
En zamelt was en honigzoet
Uit wat voor bloempje zich maar open'.

Met oordeel vormt het cel bij cel,
En bouwt ze aaneen op nette wijze,
En rust niet voor zij allen wel
Voorzien zijn van de winterspijze.

Aan deeglijke' arbeid, naar mijn staat,
Verlang ook ik mijn tijd te schenken;
Steeds weet de Booze kwaad op kwaad
Voor leêge handen te bedenken.

'k Wil tusschen nuttige oefening
En sterkend spel mijn jeugd verdeelen.
Verveling is een leelijk ding,
En kan slechts leed en wroeging telen.

TEGEN SLECHT GEZELSCHAP.

Neen, ik wil mijn vreugd niet zoeken,
Waar mijn hart niet vreedzaam slaat,
Waar ik spotten, zweren, vloeken
Hooien moet of vuilen praat.

Slecht gezelschap wil ik schuwen;
 't Maakt de besten zelfs verkeerd;
 Wat een zedig hart doet gruwen
 Wordt daar spoedig aangeleerd.

Eerst een kijkje, dan een lachje,
 Straks een woordje meêgezeid —
 En men is welhaast het lachje,
 Dat een' ander ook verleidt.

Ziekten mijdt men die besmetten;
 Daar is niemand op gesteld:
 En ik zou mij niet verzetten,
 Waar 't mijn zielsgezondheid geldt?

TEGEN HOOVAARDIJ OP KLEEDING.

Wat dwaasheid is het trotsch te zijn
 Op mooie kleedren, rijk en fijn!
 Of hielp niet, zoo als ieder weet,
 Ons de eerste zonde aan 't eerste kleed?

Ach, bij dat eerste kleedingstuk,
 Was 't uit met onschuld, eer, geluk!
 Gekleede menschen, schaamt u dan,
 En maakt er toch geen ophef van!

O Zeker, zeker, 't staat recht mooi,
 Dit nieuw gewaad, dees kostbre tooi!
 Maar 't schaapjen en de zijworm stak
 Lang vóór mij in ditzelfde pak.

Een tulp, een vliegend ongediert'
 Is prachtiger dan ik gesierd;
 De stof zij rijk, de snede schoon:
 Een bloem, een vlinder spant de kroon,

't Waar best dan, zoo mijn keuze viel
 Op 't sieraad van een reine ziel;
 Deugd, wijsheid, waarheid, ootmoed zij
 Mijn onverslijtbare eerkleedij.

Dan heeft de vergelijking uit
 Met wat er pronkt bij dier of kruid;
 Dan draag ik 't kleed der Englen Gods;
 Gods Zoon op aard droeg ook dien dos.

Dit kleed veroudert noch verschiet,
 Het vreest de mot, den regen niet.

Het plekt, scheurt, slijt niet vroeg of laat,
Hoe meer men 't draagt, hoe mooier 't staat.

Welaan! dit zij mijn kleed op aard,
Dit zij mijn reiskleed hemelwaart!
Als ik daarmee voor God verschijn,
't Zal, als *zijn* werk, hem welkom zijn.

GEHOORZAAMHEID AAN DE OUDERS.

't Kind, dat godvruchtig wezen wil
En gaan op 't pad der deugd,
Zwijge, als zijn ouders spreken, stil,
En doe hun wil met vreugd.

Vernaamt gij niet wat straf hem wacht
Van een rechtvaardig God,
Die 't vaderlijk gebod veracht,
Zijn moeders raad bespot?

Wat schuld zijn misdaad in zich sluit?
Wat vloek hem volgen moet?
„De rave pikk' hem de oogen uit,
„En de arend zwelg zijn bloed!”

Maar 't kind, dat God en Gods gebod
In de ouders eert, verbeidt
Op aard een rijk gezegend lot,
Nog meer in de eeuwigheid.

KINDERKLACHT.

Hoe ben ik toch op mijn vermaak
En spel zoo nauw gezet,
Maar achteloos in de beste zaak
En traag in mijn gebed?

Wat baat mij, loshoofd die ik ben,
Den wil van God te zien,
Als ik hem daaglijks beter ken,
En daaglijks slechter dien?

Ach, veel te weinig is mijn hart
Van u, o God! vervuld;
Vergeef mij wat mij dikwijls smart,
O God! vergeef mijn schuld!

Doordring mij van uw Geest en Woord,
En schenk me in 't bidden lust!

Dat gij 't gebed eens kinds verhoort,
Daar ben ik op gerust.

EEN MORGENLIED.

De zon rijst op te juister tijd,
Wie zag dat immer falen?
Begint haar loop met kracht en vlijt
En zendt alom haar stralen.

Zij talmt niet, houdt zich op haar baan
Niet op, als trage luiden;
Maar streeft steeds door, recht toe, recht aan,
Van 't oost naar 't west, door 't zuiden.

O Groote Schepper van de zon!
Laat mij haar volgen mogen;
Laat me in de taak, die 'k vroeg begon,
Volharden voor uw oogen.

Laat me ook dees dag met vlijt en kracht
Mijn werk doen, zonder dragen!
Er volgt altijd een goede nacht
Op welbestede dagen.

AVONDLIED.

De dag is neergezonken,
Ik zing mijns Scheppers lof;
Hij heeft mij nieuwe stof
Tot lof en dank geschonken.

Ach, had mijn jeugdig leven,
Mijn hart, zoo licht verleid,
Tot ontevredenheid
Geen nieuwe stof gegeven!

Vergeef mij, goede Vader!
De zonden van mijn jeugd,
En breng mij toch der deugd
En ware godsvrucht nader!

Ik leg mij biddend neder,
Denk aan uw liefde, o Heer:
En als ik morgen weer
Ontwaak, vind ik haar weder.

ZONDAGMORGEN.

Dit is de dag, wiens morgenstond
Den Heiland zag uit 't graf verzezen;
Wat schande, zoo hij mij bevond
Een lui en slaaprig kind te wezen!

Het christenvolk komt overal
Bijeen tot danken en aanbidden,
En ik, hoe jong ik zijn moog, zal
Een plaatsje vinden in hun midden.

Dat zich mijn hart aan 't hunne paar!
En, wordt Gods Heilig Woord gelezen
En voorgehouden, laat mij daar
Aandachtig en eerbiedig wezen!

De Zondag zij me een heilige dag,
De liefste dag van al de zeven;
Wel mij, zoo hij mij leeren mag
Om *elken* dag voor God te leven!

ZONDAGAVOND.

De lieve Zondag is voorbij;
Wat heeft hij zoets geschonken!
Ik ging ter kerk, waar rij aan rij
In aandacht zat verzonken.

Waar alles zong met ééne stem,
En zich vereende in 't bidden
Om troost, om hulp, om kracht van Hem
Die *ook* was in ons midden.

Daar hoorde ik door een achtbaar man
Het Woord van God ontvouwen;
Schoon 'k alles niet begrijpen kan,
Ik heb toch veel onthouwen.

Daar kwam men van mijn kleinen schat
Mij iets voor de armen vragen;
Indien ik meer bezeten had,
'k Had milder bijgedragen.

De gansche week heeft vader 't druk;
Wij zien hem slechts bij tijden;
Den heelen Zondag — o geluk! —
Kan hij aan ons zich wijden.

Hij leest ons voor, zegt op, vertelt,
 Weet thuis ons te onderhouden,
 Of doet ons, in het open veld,
 De wondren Gods aanschouwen.

De lieve moeder is er bij,
 En kijkt met vroolijke oogen,
 En al de kindren zien zoo blij
 En glunder als zij mogen.

Zoo ging ook nu de dag weer om,
 Dien wij van God verkregen,
 Begonnen in zijn heiligdom,
 Begunstigd met zijn zegen.

DE LUIAARD.

Hoor de stem van den luiaard: „Gij wekt mij te vroeg.”
 Zoo kreunt hij, zoo steunt hij: „Ik sliep niet genoeg!”
 Als de deur op haar hengsels, zoo wentelt en keert
 Zich de luiaard op 't bed, dat zijn krachten verteert.

„Nog even gedommeld! Nog even gedut!”
 Zoo verslijt hij de helft zijner dagen onnut;
 En is hij ten laatste overleind en op 't pad,
 Hij slentert daarhenen en beuzelt zoo wat.

'k Zag den hof van den luiaard: 't was distel en doren
 En melle en brandnetel van achtren tot voren;
 Al zijn goed is verwaarloosd, zijn boeltje bederft,
 Zijn bezitting teert in, tot hij bedelt of sterft.

'k Ging den luiaard bezoeken. „Aan hart en verstand,”
 Zoo dacht ik, „voor 't minst houdt hij nog wel de hand;”
 Maar hij sprak mij van niets dan van schaffen en schenken;
 Zijn Bijbel blijft dicht, en hij houdt niet van denken.

En ik sprak tot mijzelven; „Waardeer deze les!
 Van wat *gij* kondet zijn, is die mensch u een schets.
 Maar dank zij aan hen, die hun plicht beter kenden,
 En vroeg u aan werken en lezen gewenden!”

ONSCHULDIG SPEL.

Zie op de bruine heide
 de lamm'ren jong en klein
 Vast hupp'len om de moeders
 met vachtjes zacht en rein;

Zie in het zonneschijntje,
                     bij d'openstaanden stal,
 De jonge duifjes spelen,
                     de duifjes zonder gal.

Indien wij eendjes waren,
                     wij slobberden in 't slijk,
 Of hondekens, wij keften
                     en beten vinniglijk;
 Maar nu heet gij Wilmientjen,
                     en Willem is mijn naam,
 Nu spelen wij als duiven
                     en lammeren te zaam.

Nu willen wij elkander
                     niet plagen bij ons spel;
 Nu zeggen wij aan alle
                     geniepigheid vaarwel;
 Want schoon het met die grappen
                     zoo boos niet zij bedoeld,
 Wat grap is voor die 't aandoet.
                     is ernst voor die het voelt.

DE ROOS.

Hoe schoon is de roos! Op het kleed der natuur
 Een sieraad, daar zij wel op mag bogen!
 Maar de kleur van haar blaadren verbleekt in een uur,
 Zij verwelkt in een dag voor uwe oogen.

Doch één eigenschap heeft zij, een deugd, en zij wordt
 Boven andren er luid om geprezen;
 Als haar kleur gansch verbleekt is, haar bloemkroon verdord.
 Blijft haar geur nog zoo zoet als voordezen.

Even broos als de rozen zijn jonkheid en schoon,
 Hoe zorgvuldig wij beiden ook kweeken;
 Haast verschieten de blosjes op voorhoofd en koon
 Onze frischheid en glans zijn geweken.

Dat mijn hart dan niet trotsch zij op schoonheid of jeugd,
 Die ik eenmaal en schielijk zal derven,
 Maar verwerf ik me een naam door mijn godsvrucht en deugd,
 Die nog riekt als een roos, na mijn sterven.

STELLEN.

Zou 'k mijn naasten ooit berooven
 Van wat God hem schonk en liet?
 'k Heb mijn handen om te sloven,
 Maar tot roof en plundring niet.

Hij bedriegt zichzelf terdegen,
 Die er winst of heil van wacht;
 Wat oneerlijk is verkregen
 Heeft nooit iets dan leed gebracht.

Eva reeds kan me onderwijzen
 Hoe gestolen vrucht gedijt;
 Doorn en distel zag zij rijzen,
 Maar haar Eden was zij kwijt.

't Appeltje van buurmans boomen,
 't Eitje uit buurmans hoenderkot:
 Daar is vaak meê aangekomen,
 Wat een eind nam op 't schavot.

Dieverij blijft nooit verholen,
 Schoon men 't hope en zich beduid';
 God aanschouwt haar, hoe verscholen,
 En brengt eens de misdaad uit.

Lieve God, uw kind zij eerlijk,
 Niet begeerlijk,
 Maar tevreden met zijn deel,
 Zij het weinig, zij het veel!

Geef maar dat ik *Uw* beschikking
 In mijns naasten deel erken;
 'k Zal dan nimmer van mijn leven
 Nemen wat niet wordt gegeven,
 Houden wat niet schuldig ben.

DE MIER.

Hoe klein zijn de mieren,
 die nietige dieren,
 Die, zonder ontfermen
 of deernis, bij zwermen
 De voet van een wandlaar vertreedt;
 Maar deden we als wijzen,
 we zouden ze prijzen,
 Haar achten en eeren
 en veel van haar leeren,
 Dat menig te dikwijls vergeet.

Zij slijten den tijd
 Met geen slapen of spelen,
     vervelen, krakeelen,
 Maar werken met orde en met vlijt.
 Zij werken en zwoegen,
     met blijkbaar genoeg,
 Zij draven en dragen,
     in 't heetste der dagen,
 En zorgen, hoe fel haar de middagzon steekt,
 Dat 's winters geen graan in haar schuren ontbreekt.

Hoeveel dwazer blijk ik dan een mier op de proef,
 Wanneer ik geen werk maak van wat ik behoef,
 Geen raad schaf voor komenden nood!
 Op eens ben ik oud, overvalt mij de dood, —
 En verspilde ik met beuzlen het best van mijn dagen,
 Ik zal mij te laat van die dwaasheid beklagen.
 Neen *thans*, in den bloei van mijn jeugd en mijn kracht.
 Zaamle ik op wat mij dient als een ziekbed mij wacht,
     Als de dagen van onlust genaken.
 Wat mijn hand vindt te doen zij met ijver volbracht,
 En de zegen des hemels ootmoedig verwacht
 Op mijn bidden en werken en waken.

GOEDE VOORNEMENS:

Ik ben nu nog jong en teêr,
 Weet niet hoe mij God zal leiden,
 Daarom wil ik meer en meer
 Mij op alles voorbereiden.

Worde ik immer rijk of groot,
 Ik wil andrer lot verzachten,
 d' Armen deelen van mijn brood,
 En geen Mindren ooit verachten.

Waar men hulploos is of zwak,
 Wil ik troost en bijstand geven,
 En niet slechts voor mijn gemak,
 Maar tot nut van velen leven.

Als ik schimp of smaad ontmoet,
 'k Zal met schimp noch smaad betalen;
 Zacht geduld is wel zoo goed;
 Mocht het mij daar nooit aan falen!

Hoor ik leugens, zottepraat,
 Vloeken, zweren, dergelijken,
 'k Zal, als geen vermaning baat,
 Zulk gezelschap snel ontwijken.

Blijft mijn staat gering en klein,
 'k Wil door stille plichtbetrachting,
 Zedig, needrig, eerlijk, rein,
 Aanspraak maken op elks achting.

Valt mij krankte of armoê toe,
 'k Hoop men zal zich dan ontfermen,
 Even als ik, blij te moê,
 Kranken hielp en gaf aan de armen.

'k Doe met opzet niemand leed;
 'k Wil ook niet te licht gekwetst zijn;
 't Kwaad, daar ik geen raad voor weet,
 Stil te dragen zal het best zijn.

'k Zorg maar dat ik meer en meer
 Slecht humeur en driften doode,
 En al wat verkeerd is weer,
 Zij 't ook overal de mode.

Kwade mode voert ter hel.
 'k Wil haar speelbal nimmer wezen.
 Hij alleen leeft waarlijk wel,
 Die den dood niet hoeft te vreezen.

ZOMERAVOND.

Hoe schoon was de dag, hoe verrukkelijk de zon!
 Zij schitterde en straalde zoo vroolijk zij kon,
 Ofschoon zij in neevlen haar loopbaan begon,
 En de ochtend voor regen deed vreezen;
 Maar nu, aan het einde der dagreis, verdooft
 Deze heerlijke gloed om haar luisterrijk hoofd
 Nog al haren vroegeren glans, en belooft
 Dat zij morgen nog schooner zal wezen.

Zoo gaat het den vrome. Zijn loopbaan vange aan,
 Als de zon in een nevel, met menigen traan,
 Die berouw en bekommring schreiden;
 Maar daarna blinkt zijn voorhoofd van 't lieflijkste licht;
 Met een glans van genoeg en op 't vroolijk gezicht,
 Vervolgt hij zijn weg en volbrengt hij zijn plicht,
 Nog het schoonst en het lieflijkst bij 't scheiden.
 Als een zon gaat hij onder, aan zomerschen trans,
 Die ons spreekt van herrijzen in heerlijker glans.

WELKOMSTGROET

AAN DE LEDEN

VAN HET PROVINCIAAL UTRECHTSCH GENOOTSCHAP VAN
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

IN HUNNE

ALGEMEENE VERGADERING.

Het lid des Bestuurs van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, aan hetwelk de eer te beurt valt de eenmaal 'sjaars te houden Algemeene Vergadering als Voorzitter te mogen leiden, ziet zich daarbij de taak beschoren, de vergadering met eene redevoering te openen, waarbij de opzettelijke behandeling van een of ander wetenschappelijk onderwerp aan de eerbiedige herdenking der in den loop des jaars ontvallene leden en aan de noodige vermelding der verdere lotgevallen des Genootschaps, gedurende dat tijdsbestek, voorafgaat. Dit was met mij het geval, den 26sten Juni van het jaar 1867.

Op dienzelfden dag, zou door de Studenten der Utrechtsche Hoogeschool het 46ste lustrum van haar bestaan, met het houden van een gecostumeerden optocht, gevierd worden, een feest dat het vorige jaar had moeten plaats hebben, maar wegens de, vooral in de academie-stad, sterk heerschende cholera was uitgesteld. Dit samen treffen en de gewichtige tijdsomstandigheden van het vorige jaar (dat regenjaar!), toen de oorlog in Duitschland gevoerd en de ongehoorde voorspoed van het Pruisische naaldgeweer, aan velen hadden toegeschenen tot een algemeenen oorlog aanleiding te zullen geven, waarvan Nederland, door de „Luxemburgsche questie“, in de eerste plaats, een onvermijdelijk slachtoffer zou zijn, schenen mij vrijheid te geven, eenigszins van den gewonen vorm af te wijken, en mijne medeleden, in plaats van hunne aandacht voor eene verhandeling in proza te vergen, met een *Welkomstgroet* in verzen te ontvangen, welke eerst op dringend verzoek afzonderlijk uitgegeven, daarna in het jaarverslag des genootschaps opgenomen, ook hier volledigheidshalve niet achterwege blijft. Dat de gecostumeerde optocht met zijn dichterlijk historisch onderwerp: de *Intocht van Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgondië, in het jaar hunner echtverbintenis, 1477*, in dezen *Welkomstgroet* een belangrijke plaats besloeg, was in den bezinger der Leidsche *Maskerade* van 1835 te grijpen en te vergeven.

Zijt mij gegroet, gij Vaderlandsche Mannen,
 Die wetenschap en kunst uw gaven wijdt,
 Op elk gebied de neevlen wenschte te bannen,
 Die fakkels op den weg der waarheid zijt,
 Apollo's boog zoo krachtig weet te spannen,
 En wederom te ontspannen op zijn tijd!
 Uit elken oord van 't Nederlandsch geweste,
 Zijt mij gegroet in Utrechts oude veste!

De zomer stort zijn vollen horen uit,
 Waar „Rijn en Vecht langs boomgaard en priëlen,
 En heeren sloten vloeit.”¹⁾ Een geurig kruid,
 Een blij gebloemt licht vriendlijk op zijn stelen.
 De zegen, dien de korenaar besluit,
 Buigt in den halm, waarmee de windjes spelen.
 De tortel vliegt van d'een tot d'andren boom;
 En de uier van de koeien zwelt van room.

Wat baatte 't, zoo een vijand ons belaagde,
 Een nabuur, tuk op roof, de grenzen schond,
 Een hongerig soldaat de boeren plaagde,
 Zijn stampend ros in 't rijpend graanveld zond,
 Zijn sabel door den hals van 't zuiglam jaagde?...,
 Maar neen! de lieve vrede lacht in 't rond,
 En Tityr, in zijn beukenschauw gelegen,
 Zingt: „Melibé! God schonk ons dezen zegen!”

Hoe anders was die zomer, die verdween,
 Neen, wegspoelde in een reeks van regenvlagen!
 De wraakfloed der strenge goden scheen
 Zich uit te storten in een vloed van plagen.
 Dood en verderf spookte aaklig om ons heen.
 't Was jammer en ellende wat wij zagen,
 En vorstentwist en krijgsumoer en moord
 En doodslag wat door de ooren werd gehoord.

Rampzalig jaar, dat nog ons 't hart doet bloeden! —
 Heel Duitschland stond in vlammen; als in de eeuw
 Toen Wallenstein's en Tilly's legers woedden,
 Gustaaf Adolf hervoorttrad uit zijn sneeuw
 Om Maagdenburg door Leipzig te vergoeden,
 En omging, brulde, en sneuvelde als een leeuw,
 Of in dien later tijd, toen hij regeerde,
 Die molens spaarde en landen annexeerde²⁾.

¹⁾ Zie VONDEL, op de Afbeelding van Utrecht door ZACHTLEVEN.

²⁾ De *Mémorial de Saint-Souci* is (dank zij het talent van Andrieux) zoo bekend als Frederik de Groote zelf.

Een *broederkrijg* van 't Noorden tegen 't Zuid,
 Niet in de *nieuwe* wereld ¹⁾, maar in de *oude*,
 Niet oud genoeg om wijs te zijn, hoe luid
 De ervaring haar heur lessen ook ontvouwde,
 En hoeveel jammen dit rampzalig kruit
 En lood haar sinds zijn helsche vinding brouwde!
 Goddank! schoon vreeslijk, *kort* slechts stroomde 't bloed;
 De naaldlont doet haar gruwzaam werk met spoed.

Toch vroegen zich de volkren af met vreezen:
 „Zal 't wapenstilstand zijn of waarlijk vree?”
 Nog oorlogzwanger scheen het zwerk te wezen,
 Schoon licht van beter hoop het splijten deê.
 Schoon op het veld van Mars de bogen rezen
 Eens Vredetempels ²⁾. 't werd mistrouwd; nieuw wee
 Aan de aard voorspeld, zoo ras de lente keerde,
 Daar Pruisen meer, en Frankrijk wraak begeerde,

„Klein Nederland! wat zal uw noodlot zijn?
 Begeerbre prooi voor een der Adelaren,
 Elkanderen ter weerzij van den Rijn
 Met de oogen reeds verslindende. Laat varen
 Den roem van uw zelfstandigheid, uw schijn
 Van weerbaarheid! Zoo snel kunt gij de baren
 Der zee niet dagen over beemd en veld,
 Of overmacht heeft u de wet gesteld.”

Zoo sprak de vrees; zoo kreeg zij moed te spreken,
 Als Luxemburg het ooft van Eris scheen.
 De harten der kleinmoedigen bezweken;
 Maar Neerlands fiere jonglingschap sprak: „Neen!
 Wij staan gereed ons recht, en de eer te wreken
 Op ieder die ons aanrandt, een voor een!”
 Het Sticht ging voor; maar aller hart ontbrandde,
 En als een vuur liep 't wachtwoord door den lande.

Aan dezen trek herkent een kloek geslacht
 Zijn nakroost, en de dappre man zijn zonen.
 Een traan verschijnt in 't moederoog, maar 't lacht
 De helden toe, en schaamt zich zorg te toonen.
 't Jaar Dertien en 't jaar Dertig wordt herdacht;
 Straks reiken hun de teedersten der schoonen
 Het vaandel toe, gewrocht door eigen hand — ³⁾
 O Scherpe spoorslag! heilig onderpand!

¹⁾ Als van 1861 tot 1865.

²⁾ Het gebouw der Algemeene Tentoonstelling te Parijs.

³⁾ Te Utrecht den 2 April 1867, aan het Weerbaarheids-Corps door de Studenten gevormd.

Maar hij, die 't hart van koningen en heeren,
 Naar Zijnen wil, als waterbeken leidt,
 Deed hun den vree, niets dan den vree, begeeren,
 En laat ons onze rust en veiligheid.
 — Neen! vraagt niet voor hoe lang! Laat God regeeren!
 Smaakt dankbaar 't goede, u door zijn hand bereid!
 Weest wijs, en laat geen zorg uw vreugd verwoesten,
 Maar ook het zwaard, schoon 't rusten mag, niet roesten.

Hoe rustig praat, in vollen hoogtijdsdos,
 Ons Utrecht, om het feest dier School te vieren,
 Die haar groot sieraad uitmaakt en haar trots!
 De klokken luien en de vlaggen zwieren;
 Zij plunderde den rozengaard en 't bosch,
 Om straat en gracht op 't luisterrijkst te sieren;
 En vroolijk geeft in haar een kloeke jeugd
 Zich over aan haar uitgestelde vreugd.

Weest jong met haar en deelt in haar genoegen,
 Gij mannen, die der wijsheid tabberd plooit!
 Zich naar den toon der gulle vreugd te voegen,
 Misduidde zij in hare priesters nooit.
 Waar zorg en vlijt de diepste rimpels plegen
 Op 't voorhoofd en de tijd zijn zilver strooit,
 Misstaat geen zachte glimlach, die goedaardig
 Haar spelen toejuicht, maar is harer waardig.

Gij zult Maximiljaan — d' Aartshertog niet,
 Wien m'opdrong om eens keizers rol te spelen,
 En aan zichzelf laaghartig overliet
 Om straks in Iturbide's lot te deelen;¹⁾
 Maar dien, die op ons Nederlandsch gebied
 Veel eers genoot, veel leeds vond, veel krakeelen
 Te slechten had, doch stierf in vollen vree,
 En toen voor 't eerst zijn volken schreien deë²⁾;

Dien Hertog, eerlang Graaf van Holland, Koning,
 Straks Keizer van het Heilige Roomsche Rijk,
 Die Amsterdam. haar diensten ter belooning,
 De kroon, die op haar wapen staat te prijken,
 Geschonken heeft; dien zult ge in schijnvertooning
 Aanschouwen, daar dat Brugge plechtiglijk
 Hem inhaalt, dat hem nu wel hoog zal eeren,
 Maar later bij een kruidenier logeeren³⁾.

¹⁾ Maximiljaan van Oostenrijk. Metterdaad vernam men, kort na het uitspreken dezer regelen, dat ook deze kortstondige Keizer van Mexico, in deze zelfde maand, op het vonnis van een krijgsraad was doodgeschoten.

²⁾ *Sola morte suis gravis*, Scriverius.

³⁾ Nog wijst men het winkelhuisje, op den hoek van de markt, waar zij hem in de beroeringen van 1848 gevangen zetten.

Des Stouten schoone dochter, hoog begeerd
 Door velen, en beloofd aan meer dan eenen,
 Heeft met haar keuze en liefde *hem* vereerd;
 Dies is er vreugde in 't keizerlijke Weenen
 En gramschap aan de Seine, die haast leert
 Haar trots te buigen, als, in 't veld verschenen,
 Deze arm de heerschzucht straft, die voor een kind
 Zoo dier een hand begeerd had en bezind.¹⁾

Hoe lieflijk is de Roos weer opgeloken,
 Door zoo veel leeds, door zoo veel zorgs gedrukt,
 Door wreede hand haast van haar steel gebroken,
 En voor de borst eens woestaards afgeplukt!
 God heeft voor 't minst het *dierbaarst* recht gewroken
 Der Weeze van Bourgondië! Mislukt
 Is 't echtplan, daar geheel haar hart voor beefde.
 Als Gelre 't hoofd voor Doornik stiet en sneefde.²⁾

Hij is haar beter waard, dees jonge Vorst,³⁾
 Schoon, welgemaakt, welsprekend, edelaardig,
 Met ridderlijke deugden in de borst,
 Door min voor 't schoone en reine zeën lofwaardig,
 Niet blakend van een ijden gloriëdorst,
 Maar, trouw en goed, voor 't recht en de eer strijdvaardig;
 Dies heeft zij 't eens haar afgedrongen pand
 Blijmoedig ingewisseld voor haar hand.⁴⁾

Aarschouw haar in haar schoonheid; aangebeden
 Van dien gemaal; dat schitterend oog, dien blos
 Van liefde en jeugd, waarmee zij hem haar steden
 En staten toont en rondvoert, blijde en trotsch!
 Wat kloekheid bij zoo veel bevalligheden!
 Hoe moedig stiert en tergt zij 't vurig ros,
 En schroomt niet, waar het schrikt van drukte en leven...
 — Pas op, Vorstin! een paard zal u doen sneven!⁵⁾

Ach! kort slechts duurt de huwlijksvreugde; lang,
 Lang zal de rouw des trouwen echtvrienden duren.
 Wat is 't geluk? Helaas! Een overgang.

¹⁾ Lodewijk XI had haar willen dwingen hare hand te geven aan den, nog maar achtjarigen, Dauphin.

²⁾ De befaamde Adolf, Hertog van Gelre, wiens pretentie door die van Gent krachtig gesteund werd en die, om haar te believen, een oorlog tegen Frankrijk ondernam, sneuvelde voor Doornik. Nu steunden de Gentenaars Maximiliaan.

³⁾ Toen negentien jaar oud, Maria was eenentwintig.

⁴⁾ Den diamant, dien zij vroeger, op last haars vaders, aan Maximiliaan gezonden had.

⁵⁾ Binnen vijf jaar (Maart 1482), te Brugge, in welks omtrek zij, op de jacht zijnde, achterover van 't paard viel en aan de gevolgen overleed.

De blijdeste bloemen bloeien weinige uren.
 Het slot van 't vreugdelied is treurgezang.
 Wel hem, die wijsheid uit verdriet kan puren!
 Die taak is de uwe, o Vorst! Waardeer uw ga!
 Al uw geluk stort in haar graf haar na ¹⁾.

Hoe vroolijk zweven thans haar de banieren,
 In schoone, maar bedrieglijke eendracht, voor
 Van 't zestal staten, door de hand te stieren
 Van dien zij tot haar heer en voogd verloor!
 Wat wijsheid eischt de macht! wat kunst! Nu vieren
 Dan teuglen; hier den breidel, dáár de spoor!
 Blondlokkig jongling, zult gij 't altijd raden?
 Het paard nooit steigren, en zijn ruiter schaden?

Vraag 't aan de weduw van Bourgonje, vraag 't
 Der zuster van dien Yorck, wien Warwick kroonde
 En weer ontkroonde ²⁾; of, zoo 't haar niet mishaaft,
 Vraag 't haar, wie elk, reeds nu, de tanden toonde;
 Aan wier gezag 't *Groot Privilegie* knaagt ³⁾;
 Wier raadsliden geen verbolgen grauw verschoonde;
 Wier rouwkleed, wier ontsnoerde vlecht, gebeên
 En tranen krachtloos bleken op 't gemeen ⁴⁾.

O Tijden! Strijd van staten tegen staten
 Niet slechts, maar ook van steden tegen steên!
 Van magistraten tegen magistraten,
 Verwarringen, beroerten, spoorloosheên!
 Partijen, die elkander erflijk haten;
 Nu 't krijgsvolk, straks 't gepeupel op de been;
 Hier 't beulzwaard, daar de dolk van moordenaren...
 Zegt niet dat de oude dagen beter waren.

Toch ziet gij gaarn het leven en de kracht
 Dier woelige eeuw voorbijgaan voor uw oogen;
 Die burgers vol van toren, gloed en kracht,
 Die vorsten kampende om betwist vermogen;

¹⁾ Met de dood van zijn Vrouwe veranderde ook zijn voorspoed. Cuspinianus bij Scriverius.

²⁾ Margaretha van York, weduwe van Karel den Stoute, tweede moeder van Maria, was de zuster van Eduard IV, in 1461, door hulp van den zoogen. koningmaker, Warwick, Koning van Engeland; in 1474 door dezen verjaagd.

³⁾ Waarbij zonder goedvinden der Staten, de Vorstin geen huwelijk mocht sluiten, geen krijg voeren, enz.

⁴⁾ De gruwelen te Gent, waarbij „twee raadsliden van de Hertogin, Imbercourt en Hugonet, onschuldige slachtoffers van het woedend gepeupel werden, wier redding Maria, met loshangend haar en in rouwgewaad op de markt gekomen, vruchteloos door tranen en gebeden beproefde." (Gr. v. Pr.) waren nog versch in 't geheugen.

Die ridderwereld in haar laatste pracht;
 Dat worstlen, dringen, drijven, werken, pogen —
 Dat gisten van een tijd, wiens maatschappij
 Zich omzet tot een andre, 't zij hoe 't zij!

Wel, laat dan deze Maximilianen,
 Maria's, Margaretha's, heel dien stoet
 Van Eedlen, nu vereenigd om hun vanen,
 Bourgonjers, Belgen, Duitschers hoog van moed,
 Dees Guliks, Cleve's, Nassaus, Berghs, Irlanen,
 Met Kerkprelaten van het vorstlijkst bloed,
 Maar ook dees Schepens, Poorters, Gilde-deken
 En Kamerist tot uw verbeelding spreken!

Ja, ook die Kameristen! wier „Fontein”¹⁾
 Te Brugge springt, om Vlaanderen te verrukken
 Met *sinnespel*, *ballade*, *referein*,
Kluit, *batement*, en andre meesterstukken,
 Voor 't grootste deel Bourgondisch, voor een klein
 De taal van 't land, al vloekt het vreemde jukken!
 „PROVINCIAAL WESTVLAAMSCH GENOOTSCHAP,” dat
 Mij tot mijn tekst terugvoert, dien 'k vergat.

Mijn tekst, mijn taak! Ik moest u welkom heeten,
 Uw raadslag leiden in dees stille zaal,
 De hoofden van wie wij verwinnaars weten
 Bekronen met het wachtend eermetaal;
 Vergeeft, kon ik 't een oogenblik vergeten,
 Mijn broederen, vergeeft het deze maal!
 Waar zekre dingen zekre snaren raken,
 Daar schijnen de oude tonen weer te ontwaken.

Zwijgt, oude tonen, zwijgt! 't Verleden heeft
 Zijn recht, maar heilige eischen heeft het heden.
 Hij leeft in 't heden, die in waarheid leeft
 En in de toekomst leven zal met reden.
 Wat ooit verbeelding of herinring geeft,
 De werkelijkheid stelt slechts het hart tevreden.
 De taak van heden moet vandaag verricht;
 En daar is niets verheevner dan de plicht.

Gij weet het. Om geen dichterlijke droomen,
 Geen spelen van de jeugd in momgewaad,
 Geen feestlijkheden zijt gij hier gekomen,
 Maar werkelijkheid en leven, raad en daad.
 Wordt nog van 't een en 't andre iets meegenomen,

¹⁾ Naam en zinnebeeld eener vermaarde Vlaamsche Rederijkerskamer.

En ook de disch der vriendschap niet versmaad:
De dienst der wetenschap is uw verlangen,
En tot den dichter spreekt gij: „Staak uw zangen!”

Laat hem nog slechts zoo menig dierbaar hoofd,
Als wederom ten grave zonk, beschreien!
U 't eerst, die wat gij dáár reeds hadt beloofd
Gehouden hebt, mijn tijdgenoot te Leiden,
Tromp! aan de Friesche Themis wreed ontroofd!¹⁾
En u Verdam! ontvallen aan de reien
Van Neerlands Archimedessen! Uw stem
Heeft Huygens' eer gewroken; leef met hem!²⁾ —

Paulownia Imperialis tooide

Haar kroon met paarsch gebloemde in Neerlands hof;
Indien voor 't eerst, voor u voor 't laatst, en strooide
Haar blaadren op uw grat, met onzen lof,
Japansche Siebold!³⁾ — Ach, hoe somber plooide
Zich veler voorhoofd, als uw doodsmaar trof,
Pareau!⁴⁾ Gij de eer van Gruno's godgeleerden,
Wien tot uw dood verknochte volgers eerden. —

Moest eindelijk, Wijnbeek! ons zoo lang gespaard,
En dierbaar aan zoo velen als beseffen
Wat gij der School, en 't Land door deze, waart,
De dood uw eerbiedwaarden schedel treffen?⁵⁾ —
Kon kennis van al de artsensij der aard
Geen Luber⁶⁾ aan 't gemeene lot ontheffen? —
Ontvielt ge ons Brunsveld, kenner van onze Oost!⁷⁾ —
En Rappard!⁸⁾ — maar wiens Broeder ons nog troost⁹⁾.

¹⁾ J. W. Tromp, Advocaat en Rijksadvocaat te Leeuwarden.

²⁾ J. G. Verdam, Hoogleraar in de Wiskunde te Leiden. Hij handhaafde de prioriteit van Christiaan Huygens boven Burgemeester Hudde, ten aanzien van de analytische opheldering van den regel van Cardanus voor de oplossing der 3de machts-vergelijkingen.

³⁾ F. von Siebold, natuuronderzoeker en bijeenbrenger van het Japansch Museum te Leiden. Onder anderen bracht hij uit Japan een boom in Europa, dien hij, naar Anna Paulowna, Groot-Vorstin van Rusland en Prinses van Oranje, den naam gaf van *Paulownia Imperialis*. Juist in zijn sterfjaar hadden de dagbladen met veel ophef, als een zeldzaamheid, vermeld, dat de boom in onderscheidene hoven in de open lucht bloeide.

⁴⁾ L. G. Pareau, Hoogleraar in de Godgeleerdheid te Groningen.

⁵⁾ Mr. H. Wijnbeek, vele jaren Inspecteur der Latijnsche scholen en van het Middelbaar en Lager Onderwijs.

⁶⁾ H. W. Luber, Med.-Dr. te Amsterdam.

⁷⁾ Mr. P. Brunsveld van Hulten, oud Proc. Gen. bij het H. Gerechtshof in Ned. Indië.

⁸⁾ F. A. Ridder van Rappard, oud Direct. Gen. van Oorlog.

⁹⁾ Mr. A. G. A. van Rappard, gewezen Minister van Binnenlandsche Zaken; honorair lid van het Bestuur van het Pr. Utr. Gen.

Uw tijd was daar. — Ook de uwe! In weinig dagen
 Verslond verborgen gif uw levenskracht,
 Claas Mulder! ¹⁾ — Reeds was 't eermetaal geslagen.
 Door dankbre liefde u vroolijk toegebracht,
 Daar werd uw dierbaar lijk naar 't graf gedragen,
 Lafaille! ²⁾ Ruste uw beider assche zacht!
 Met Zimmerman's, wiens dood het Weeshuis klagen
 En jamm'ren doet met al wat braafheid acht: ³⁾
 Moge aller naam in aller werken leven,
 Hun roem aan veler vlijt den spoorslag geven!

Wij leven nog, mijn Broedren! Voor hoe lang
 Of kort, weet Hij, die alle levensdraden
 In handen heeft, en al de hulde ontvang'
 Van 't geen wij goeds vermogen of beraden
 En daar wij lof voor oogsten, lof of dank!
 Geslachten wisslen als in 't woud de bladen.
 Zij, daar ons blad nog groen is, gawe en tijd
 Aan de eer van God en menschlijk heil gewijd!

Brengt leliën en uitvaartgaven
 Met volle handen aan!
 Strooit purpren rozen op de graven
 En frissche lauwerblaân!
 't Is zoet die hulde aan hen te schenken,
 Zij 't ook vermengd met pijn,
 Die velen hunner doen gedenken,
 Dewijl zij 't waardig zijn.

Maar ook de les, die 't graf doet hooren,
 Waar allen henen gaan,
 Ga voor geen manlijk hart verloren,
 En worde wèl verstaan!
 „GEDENKT TE STERVEN!” ruischt langs zerken
 En zoden ons in 't oor:
 „GEDENKT TE LEVEN EN TE WERKEN!”
 Klinkt daar met nadruk door.

*Niet noodig is het dat wij leven,
 Maar dat wij werken,”* riep

¹⁾ Claas Mulder, Em. Hoogl. in de Natuurlijke Geschiedenis te Groningen. Hij overleed ten gevolge van het onwetend eten van vleesch, afkomstig van een aan mitvuur gestorven rund.

²⁾ J. Baart de la Faille, Em. Hoogleeraar in de Geneeskunde te Groningen. Zijn vrienden en vereerders hadden juist een gouden medaille met zijn beeltenis laten slaan, ter gelegenheid van zijn jubeljaar als Doctor in de Geneeskunde.

³⁾ J. Decker Zimmerman, Em. Predikant der Luth. Gem. te Utrecht, indertijd zeer werkzaam tot oprichting, en nog kort voor zijn dood tot instandhouding van het Weeshuis dier Gemeente.

Een koning uit, door 't vuur gedreven,
Dat nimmer in hem sliep ¹⁾.
Een werkloos leven wordt tot zonde;
't Is ballast, hoe men 't kleur.
Onze is de spreuk van Aldegonde:
„REPOS AILLEURS!”

---

¹⁾ Frederik de Groote, in een brief aan Voltaire, 17 Sept. 1776, en derhalve op 64 jarigen leeftijd.

WEDDE.
HEILIGERLEE.
WINSCHOTEN.

VADERLANDSCHE UITBOEZEMINGEN.

1868; 1873.

T E W E D D E.

22 Mei 1868.

Dat zal uw roem, uw eeuwge vreugde wezen,
Noordooster-grens van Neerlands dierbren grond!
Dat, eerst van u, de straal is opgerezen,
Die ons den dag der Vrijheid heeft verkond.
Haar zon ging nauwlijks op, of zwarte wolken,
Van onweer zwaar, en vuur, en hagelslag,
Onttrokken haar op nieuw aan 't oog der volken, —
Toch was het dag geworden, en bleef dag.

Dag, na een nacht, door rosse martelvuren
Alleen verlicht en starren van geloof!
Zijn rijk heeft uit; niet eindloos zou het duren,
Schoon Gods geduld den morgenstond verschoof.
Daar breekt hij aan! Hoe kloppen alle harten
Van vreugde en dank, bij 't eerste lichtgeglim!
Een nieuwe moed zal nieuwe zorgen tarten,
Nu maar de zon gezien is aan de kim.

Na veertig jaren lijdens, tachtig jaren
Van strijd, van bange worstling; 't kostbaarst bloed
Bij stroomen, door steeds nieuwe heldenscharen,
Vergoten, onder wonderen van moed!
Aan 't beulzwaard als aan 't krijgswaard 't hoofd geboden
Den hongersnood verdragen en de pest,
En eindelijk, in den drang van duizend nooden,
De vrijheid van den nieuwen staat gevest!

Huis Wedde! uw naam moet onvergeetlijk blijven,
En heilig in ons oog uw overschot!
Die d'aanvang zaagt dier stoute krijgsbedrijven,
Die eindelijk beslisten van ons lot.
Hier was de Rubicon; hier werd de teerling
Geworpen; door geen Cesar, tuk op macht;
Maar door een hand, die dwinglandij te keer ging,
Zoelang ze een zwaard kon voeren, in Gods kracht.

Die heldenhand is om dat zwaard bestorven,
 Eer 't heilgoed was bevochten, daar ze om streed;
 Maar roemt ons hart die 't ons in 't eind verworven,
 Wee onzer, zoo het Lodewijk vergeet!
 Zijn naam sta in 't gedenkboek der historie
 Niet slechts, maar diep in 't vaderlandsch gemoed!
 Groot is die naam, nog meer door deugd dan glorie;
 Door „LIJDZAAMHEID IN ONSCHULD” groot, en goed.

* „PATIENCE EN INNOCENCE” was het persoonlijk motto van Graaf Lodewijk van Nassau, te Wedde dertig en, ten dage dat hij op de Mookerheide sneuvelde, zes en dertig jaar oud.

OP HET VELD BIJ HEILIGERLEE.

23 Mei 1868.

Weest, Vorst en Volk! weest mij gegroet,
 Op dezen dag der dagen!
 Nooit heeft voor 't vaderlandsch gemoed
 Een blijder uur geslagen.
 Herinneringen, grootsch en schoon,
 Verheffen 't hart tot jubeltoon;
 De aanschouwing onzer oogen
 Komt onze vreugd verhoogen.

De meimaand spreidt haar rijkste pracht
 Op wegen uit en velden;
 Het aardrijk bloeit, de hemel lacht,
 Als om Gods gunst te melden.
 De vaderlandsche vlag, gesierd
 Met blijde oranje-strikken, zwiert....
 En wappert om ons henen...
 — ORANJE-zelf verschenen!

Wees welkom, welkom, Vorstenpaar,
 Uit d'eelsten stam gesproten!
 Wees welkom, onafzienbre schaar
 Van Land- en Feestgenooten,
 „Wien Neerlandsch bloed door de aadren vloeit,
 „Wier hart voor land en koning gloeit,
 „Die, over veld en vlooden,
 U naar dit punt kwaamt spoeden!

Waar staan wij? Op het heuvelzand,
 Ter onvergeetbre stede,
 Waar NASSAU 't eerst voor NEDERLAND
 Het zwaard rukte uit de scheede;
 Waar 't Vrijheids-vaandel werd ontplooid,
 De leus weergalmde: „NU OF NOOIT!”

En 't „STERVEN OF HERWINNEN!”¹⁾
Door harten dreunde en zinnen.

Waar staan wij? Op den heilgen grond,
Die 't edelst bloed zag stroomen,
Maar aan het zwerk, op d' eigen stond,
Den lichtstraal door zag komen,
Die, na een nacht van 't bangste leed,
De Martelaren hopen deed,
De scheemring, die in 't oosten
De Ballingen kwam troosten.

Waar staan wij? Waar de strijd begon,
De strijd van tachtig jaren!
Die niet dan eervol eindigen kon
En Neerlands grootheid baren.
Waar de Eerste lauwer werd behaald.
Dien, schoon ook eerlang duur betaald²⁾,
De hoop als pand beschouwde
Van d' oogst, die volgen zoude.

O Gij, „ORANJE's Rechterhand”,
En aan zijn hart ten zegen,
Met hem, de troost van 't zuchtend land,
Door raad en daad en degen;
Gij, „Ridder zonder vrees of blaam.”
Graaf LODEWIJK! wiens dierbre naam,
Aan Neerlands naam verbonden,
Onsterflijk is bevonden!

Uw hart was met dit volk geweest,
Van d'aanvang van zijn lijden;
Hier stondt ge in 't harnas, onbevreesd
Om voor zijn zaak te strijden.
Uw trouw was trouwe tot den dood!
De degen, hier door u ontbloot,
Is in uw hand gebroken,
Maar nimmer opgestoken.

Hier schaardet gij dat grimmig heir,
Dat gij alleen kondt temmen,
En, tot een strijd om eindloos meer
Dan buit en glorie, stemmen;
Gij, met den hoogen ernst van 't woord,
Dat dringt in 't hart van die het hoort;

¹⁾ NUNC AUT NUNQUAM”. „RECUPERARE AUT MORI” stond op de vaandels.

²⁾ Reeds den 21 Juli, bij Jemtingen.

Gij, op wiens open wezen.
Slechts goedheid was te lezen!¹⁾

Hier stondt gij, in uw God gerust;
Uw Broeder aan uw zijde
MELANCHTONS en der lettren lust,
Maar even koen ten strijde:
Graaf ADOLF, edel, jong en schoon,
Zijn vrome Moeders vierde zoon,
En de eerstè, die zijn leven
Voor 't heiligst recht zou geven²⁾.

Hier stond het klooster; stille wijk
Der Norbertijnsche vromen³⁾
Daar werd het eerst door LODEWIJK
Des vijands komst vernomen,
Als hij er 't hart gesterkt had met
Een weinig spijs en veel gebed,
En met gelaat en woorden
De helden, die hem hoorden.

Ginds liep dat smal, dat zorglijk pad.
Langs de „onbetrouwbare gronden“⁴⁾,
Dat AREMBERG voor eens betrad,
En nooit heeft weergevonden:
Hier stond hij, met verbolgen hart,
Tot d'ongeraden strijd getart,
En liet zijn koopren kelen
Het „Geuzendeuntje“ spelen.

Hier wachtte hem dat Geuzenrot,
Waarop de Spanjaard smaalde,
Met rijklijke' ernst voor laffen spot,
Als 't hem op 't vuur onthaalde
Van hinderlagen wél geleid,
En aanviel met een dapperheid,
Die toonde wat zij mochten,
En onder Wien zij vochten!

Hier stoof hem ADOLF in 't gemoet,
Door 't vurig ros gedragen,

¹⁾ Le Seigneur... de Sa grâce vous a si richement eslargi ses dons, qu'avec le bon vouloir et singulière bonté que se liet sur vostre face, vous avez aussi etc. CHARLES UTENHOVE, le fils, au Comte LOUIS NASSAU. Groen v. Pr., *Archives de la Maison d'Orange-Nassau* II. 297.

²⁾ Die moeder had hare vijf zonen (Willem, Jan, Lodewijk, Adolf en Hendrik) allen in den gebede aan God en zijne zaak toegewijd.

³⁾ Een nonneklooster, naar de orde van Norbert. (Praemonstratensen.)

⁴⁾ De „*Campi fallaces*“ van Tacitus.

Het oog in vlam, het hart in gloed.
 Om 't al voor 't al te wagen.
 Hier toonde hij zijn heldenaard,
 En zocht den Veldheer met zijn zwaard,
 En hadd' hem 't hart getroffen....
 Als 't lood hem neer deed ploffen.

Hier wreekte 't heir zijn vroegen dood,
 Met woede niet te toomen.
 Eén worstling nog.... De vijand vlood;
 Zijn neerlaag was volkomen.
 Naar allen kant uiteengespat,
 Zocht hij vergeefs het veilig pad,
 En vond zich afgesneden,
 Verdrongen en vertreden.

Hier heeft de bodem meegestreên
 Voor die zijn vrijheid kochten,
 Met drassig moer, met brokkelig veen,
 En groene watertochten.
 Den vrienden trouw, den vreemden valsch,
 Bedroog, verzwolg hij tot den hals
 Meer van hun honderdtallen
 Dan lood of staal deed vallen.

Hier werd de zegevaan geplant,
 Die schooner nog deed hopen!
 Hier ging de buit van hand tot hand,
 Met 's vijands bloed bedropen.
 Zoo was de leus gestand gedaan
 Van „WEDERWINNEN OF VERGAAN,” —
 Trompetten aan de monden,
 Die 't land de maar verkonden!

Hier werd, met woeste vreugde, op 't veld
 Bespreid met duizend dooden,
 Het ros van d'overwonnen Held
 Den Winnaar aangeboden;
 Maar hier ook stortte LODEWIJK
 Een traan bij 't broederlijke lijk,
 Een traan, als heldenoogen
 Om heiden schreien mogen.

„Graaf ADOLF is gebleven
 „In Friesland, in den slag!
 „Zijn ziel, in 't eeuwig leven,
 „Verwacht den jongsten dag.”¹⁾

¹⁾ Wilhelmuslied, 4de couplet.

Die zoo veel groots deed hopen
 Voor d' ongeboren Staat, ¹⁾
 Moest met den dood bekoopen
 Zijn eerste heldendaad.

Geen bloei van jonge jaren,
 Geen vorstlijk edel bloed,
 Geen vroege lauwerblaren,
 Gewonnen door zijn moed,
 Geen broederlijke zorgen,
 Geen moederlijk gebed,
 Heeft, op dien grootschen morgen,
 Dat dierbaar hoofd gered.

Dat dierbaar hoofd moest vallen,
 Gelijk een bloem op 't veld;
 De zegepraal vergallen,
 En toonen wat zij goldt....
 Gij „Herberg der Gemeente!“ ²⁾
 Ontvang 't roemruchtig lijk, —
 Eens rijze een praalgesteente,
 Zijn rang en deugd ten blijk!

„Graaf ADOLF is gebleven
 „In Friesland, in den slag;
 „Zijn ziel, in 't eeuwig leven,
 „Verwacht den jongsten dag.”
 Graaf LODEWIJK zal volgen;
 Graaf HENDRIK, nevens dien
 In 't slaggewoel verzwolgen,
 En nimmer weergezien.

De barre Mookerheide
 Verbergt hun eindlijk lot;
 Een engel voerde beide
 Tot ADOLF en tot GOD.
 Graaf JAN daalt, zat van dagen,
 In 't graf niet vreedzaam neer,
 Dan na drie zoons, verslagen
 Op 't bloedig veld van eer.

En hij, die om te „ontvangen
 „Van God, na 't zure, 't zoet.”

¹⁾ Graaf ADOLF, een heer van groote hoopes, en zeer betreurt by zijne broeders”
 Hooft. Hij was nog geen achtentwintig jaren oud, toen hij sneuvelde. LODEWIJK
 was twee jaren ouder dan hij.

²⁾ Embden, in Oostfriesland; dus geheeten als het toevluchtsoord van zoo veel
 vaderlandsche ballingen en vluchtelingen om des gewetens wil.

Dit eene bleef verlangen
 „In 't vorstelijk gemoed:
 „Dat is, dat hij mocht sterven
 „Met eeren, in het veld,
 „Een eeuwig rijk verwerven,
 „Als een getrouwe held;” ¹⁾

Hij, dierbrer aan de harten
 Dan de andre vier te zaam,
 In dezer tijden smarten,
 De liefste en schoonste naam:
 ORANJE, meer dan allen
 Bemind en half vergood,
 Moest door een sluipmoord vallen,
 En stierf den marteldood.

O Hemel! toon erbarmen
 Aan uw ellendig volk!
 Wie zal het nu beschermen?
 Wie redden uit de kolk,
 De zee, de diepe stroomen,
 Het schip van 't Vaderland,
 Nu hij is omgekomen,
 Die, RUSTIG IN DEN BRAND
 DER GOLVEN EN DER BAREN, ²⁾
 Aan 't roer stond, kalm en vast,
 Om „met Gods hulp te varen.”
 Al kraakten steng en mast?

Schept moed, zijn onderzaten!
 Heft op 't mistroostig hoofd!
 God zal u niet verlaten,
 Al zijt gij nu beroofd.
 Hij zal een redder vormen,
 Die u ter hulpe koom —
 HET TELGJE, in spijt der stormen,
 WORDT METTERTIJD EEN BOOM. ³⁾

Prins MAURITS, held der helden,
 En schranderst legerhoofd!
 Wie zal uw roem vermelden,
 Door later nooit verdoofd?
 De sterkste steden bogen,
 Werd slechts uw Komst gemeld,
 En de opslag van uw oogen
 Sloeg legers uit het veld.

¹⁾ Wilhelmuslied, 9de couplet.

²⁾ „SAEVIS TRANQUILLUS IN UNDIS.” Motto van Prins WILLEM.

³⁾ „TANDEM FIT SURCULUS ARBOR.” Motto van Prins MAURITS.

Hoe zegende, onder 't zweven
 Rondom zijn bloedig bed,
 Graaf ADOLF 't hoofd zijns neven
 Bij „Groningen gered!”¹⁾
 Hoe vlocht zijn geest hem palmen
 En lauwrē om de kruin,
 Bij 't overwinning-galmen,
 In Nieuwpoorts roemrijk duin!

Maar toen „DE STEDEDWINGER”²⁾
 Het vrijgevochten land,
 Geteekend door Gods vinger,
 Gezegend door zijn hand,
 Zijn gordel had geschonken
 Van Negen sterke steē —
 En straks de vrēebazuinen klonken
 Zoo ver de zon dit erf bescheen;

Toen 't VRIJ GEMEENEBEST zijn plaats
 En rang nam onder 's werelds machten,
 De dag des goeds den nacht des kwaads
 Vervangen kwam en 't leed verzachten;

Maar toen, voor aller volken blik,
 Het kleinst, maar krachtigst volk der aarde
 De macht der vrijheid openbaarde,
 Al wat tirannen heet ten schrik;

Toen 't, door de vrijheid rijk en groot,
 Zijn vlag vertoonde in iedre haven,
 En van twee werelden de gaven
 En schatten opving in zijn schoot;

Toen, toegelachen door haar gunst,
 Zijn grond zich ophief, na 't vertrappen,
 De kweekplaats werd der wetenschappen,
 Het lieblingsoord van elke kunst;

Een toevlucht voor de Waarheid, lang
 Verstooten van bebloede altaren;
 Een vrijplaats allen martelaren;
 Van godsdienst- en gewetensdwang;

Toen werd met volle hand gemaaid,
 Ter schuur gebracht met rijken zegen,
 Wat, onder zoo veel storm en regen,
 Hier 't eerst, met tranen was gezaaid.

¹⁾ De bevrijding van Groningen uit de macht der Spanjaarden door Prins MAURITS, in 1594, is bedoeld.

²⁾ Eervolle bijnaam van Prins FREDERIK HENDRIK.

Toen werd de gulden vrucht geplukt,
 Die op den eedlen boom gegroeid was,
 Wiens wortel dikwijls blootgerukt
 En met het kostbaarst bloed besproeid was.

En nu — hier staan wij, Vorst en Volk!
 Een eeuw, en nog een eeuw verdwenen;
 Niet altijd heeft de zon geschinen;
 Niet zelden dreigde wolk bij wolk.

Soms was de Vrijheid in gevaar;
 Soms werd haar dierbaar erf geschonden;
 En eenmaal werd, op haar altaar,
 Het heilig vuur gedooft bevonden.

Maar op dit veld, waar ADOLF viel,
 Waar LODEWIJK zijn lauwer haalde,
 Waar de eerste straal van licht op daalde,
 Betuige 't onze dankbre ziel:

Met NASSAU, met ORANJE aan 't hoofd,
 Beveiligd door zijn staf en degen,
 Is ons geen voorrecht ooit ontroofd,
 Maar wel 't verlorne weergekregen.

Die hoogste macht beschikte 't zoo,
 Die over ons dees hemel welfde:
 Het bloed der NASSAUS bleef het zelfde,
 Van Heiligerlee tot Waterloo.

En zoo, om 't even van wat kant,
 Een vijand dreigde of onheil baarde,
 Zien zoudt gij dat het niet ontaardde,
 Altijd gereed voor volk en land.

Wij weten 't, Vorsten, die ik groet!
 Waar 't nood — des Konings bloed zou vloeien
 En, met het Uwe, een grond besproeien,
 Gedrenkt met Uwer Vaadren bloed.

Zoo lang — (o God! dat niets ons scheid!) —
 ORANJE Neerlands Kroon zal dragen,
 Wordt strafloos nooit een hand geslagen
 Aan Neerlands Onafhankelijkheid.

Maar 's Hemels gunst schenkt ons den Vreê,
 En, met den Vrede, zegeningen,
 Die psalmen tot zijn eer doen zingen,
 Van veld tot veld, van ree tot ree.

Ziet om u, Broedren! 't Slagveld bloeit
 Van frissche klaver, golvend koren;
 En brood en goud bedekt de voren,
 Waar 't bloed der helden heeft gevloeid.

't Moeras draagt oogsten, waar gij ziet;
 De dorpen zijn gegroeid tot steden;
 Waar elk des levens lieflijkheden
 Met on-benepen hart geniet;

Waar elk met lust zijn post betreft,
 Zijn werk verricht en plukt de vruchten;
 Waar slechts het misdrijf 't zwaard moet duchten
 Dier Wet, wier schild de goeden dekt.

De wetenschap stalt ons haar licht
 Niet enkel uit, maar roert de handen,
 En toegepaste kennis sticht
 Nieuwe „UNIE'S VAN DE ZEVEN LANDEN.”

Bracht niet de stoomtrein op dit veld ¹⁾
 Het halve vaderland te zamen?...
 Een wenk!.... De telegraafdraad meldt
 In SPANJE ons feest en NASSAUS namen!

Ontwikking, welvaart, overvloed,
 Nieuwe onderneming, grootsche werken:
 Ziedaar; waar God de hand wil sterken;
 Ziedaar, wat Vrede en Vrijheid doet.

Vrij — o mijn Volk! wie is 't als gij,
 In uw Oranje-schaafw gezeten?
 De tong, de pen, de pers, 't geweten,
 Aanbidding en belijdnis vrij!

Waardeer uw voorrecht, Nederland!
 Erken 't als gift van Gods genade;
 Kweek, eer, ontzie het, vroeg en spade;
 Versterk het door uw eendachtsband!

Sticht op dees plaats een eertropee!
 Dat een gedenkzuil rijze,
 Die 't roemrijk veld van Heiligerlee
 Aan kroost en nakroost wijze,
 Van ADOLFS lof de ziel vervull',
 Van LODEWIK doe hooren,

¹⁾ De spoorweg tusschen Groningen en Winschoten was juist sedert den eersten Mei geopend.

Van NASSAUS leeuw het eerst gebrul
 Herroep voor hart en ooren!
 Bestrooi met rozen d' eersten steen,
 Aan wien wij 't welkom zingen;
 Plant bloeiend hout om 't voetstuk heen,
 Meidorens en seringens;
 Dat telken jaar, wanneer de Mei
 Haar bloemen weer komt schenken,
 Een geur zich over 't land versprei
 En hunner doe gedenken!
 Maar ook, begraaf er d' ouden twist
 En laat geen nieuw' ontspruiten!
 't Volk, dat inwendige eendracht mist,
 Is zonder kracht naar buiten,
 Verbeurt zijn vrijheid, en 't genot
 Van al haar zegeningen,
 Verstoort zijn bloei, en zal zijn God
 Tot harde lessen dwingen.

Gij niet aldus! De wereld zie
 In u een volk, vereenigd
 En krachtig door een wijsheid, die
 Geen wonden slaat, maar lenigt;
 Een volk dat, vreedzaam, vroom en vroed,
 Met zijne ervaring voordeel doet;
 Waar allen samenwerken
 Om aller hand te sterken!

Waar eerbied heerscht voor ieders recht
 En ieders rein bedoelen;
 Waar arm en rijk, en heer en knecht
 Zich land-genooten voelen;
 Waar de eene stand den andren eert,
 Geen enkle deugd haar lof ontbeert,
 En handen saamgeslagen
 Den troon des Konings schragen.

Geen volk dat, voor zichzelf wreed
 En met zijn toekomst spelend,
 Brooddronken zijn geluk vertreedt,
 Uit weeldrigheid krakeelend;
 Waar hoogmoed tegen hoogmoed strijdt;
 Waar eerzucht afgunst baart en spijt;
 Waar lastren en verdenken
 Des naasten zielsrust krenken;

Waar godsdiensthaat den godsdienst moordt
 En spot met broederplichten;
 Maar, waar men leeft naar 't Heilig Woord,

Dat niet dan goeds kan stichten;
 Waar God gevreesd wordt, MET DER DAAD,
 Alle ongerechtigheid gehaat,
 En ouders kindren leeren
 Het best de besten te eeren;

Een volk, door zielegrootheid groot,
 Wat aanzien 't worde onthouden!
 Sterk door den sterken BONDGENOOT,
 Op wien de Vaadren bouwden;
 Van wien ORANJE schreef;¹⁾ tot wien
 Ook LODEWIJK had opgezien,
 Toen hij, voor 't oog der aarde,
 Den vrijheidskamp aanvaardde.

Zoo moge 't zijn! De wereld hoor,
 Van dees gewijde stede,
 Een kreet, die door de wolken boor,
 Een duren eed, een bede:
 Een kreet van vreugde uit volle borst;
 Een eed van trouw aan Volk en Vorst;
 Een bée tot God hierboven,
 Wiens liefde en macht wij loven!

God! die de vorsten leidt
 Naar uwen wil,
 Ieder zijn weg bereidt,
 Woelig of stil,
 God! die de volken hoedt
 Naar uwen raad,
 Wonderbaar wijs en goed,
 In goed en kwaad;
 Die ze in den smeltkroes smelt,
 Loutert door druk;
 Die al hun leed bestelt,
 Al hun geluk:

Zegen met milde hand
 Koning en Vaderland;
 Sterk onzen eendrachtsband;
 Houd NASSAUS Huis in stand;
 Weer ieder juk!

Weer ieder dreigend kwaad;
 Smoor allen twist en haat;

---

¹⁾ Uit Dordrecht, 9 Aug. 1573, aan die van het Noorderkwartier: „metten aller-
 oppersten Potentaet der Potentaten alsulcken vasten verbónt....” Zie den Brief
 bij BON, B. VI. 327, 8.

Stuit elke booze daad;
Ruk al wat schendt en schaadt
Uit onzen hof!

Leer Vorst en Volk zijn plicht
Spaar ons uw strafgericht;
Laat ons het vriendlijk licht
Zien van uw aangezicht!...
U ZIJ DE LOF!

TE WINSCHOTEN.

23 Mei 1873.

AAN DEN KONING.

Winschotens vreugde stijgt ten top;
Het slaat zijn vroolijkste oogen op;
Het heeft de maar vernomen:
Uw Koning is gekomen.

Uw koning uit denzelfden stam,
Waaruit het paar zijn oorsprong nam,
Dat, op de naaste heuvelen,
HERWINNEN kwam of SNEUELEN.

Uw Koning, van hetzelfde bloed.
Het zelfde hart, den zelfden moed,
Die even gaarn' zijn leven
Voor uw behoud zou geven.

De Koning, aan het hart zoo dier,
Die vijf en twintig jaren schier
Een koningsstaf deed vonkelen,
Waarom de oljven kronkelen.

Hij kwam, hij kwam op aller wensch;
Ook voor dees noordelijkste grens
En grensplaats zijner staten,
Heeft hij den Haag verlaten.

ZIJN wenk onthulde 't denkgesticht,
Ter heilger standplaats opgericht, —
Hoe klopten toen de harten,
Die alle volken tarten;

Die alle volken tarten om
Te wijzen ruimer heiligdom
Voor Vrijheid, Eendracht, Orden
Dan Neerland is geworden;

Te wijzen vaster liefdeband
 Dan Nassau hecht aan Nederland,
 Dan Nederland blijft snoeren
 Aan die zijn schepter voeren!

Gegroet, die komt op aller beë,
 Gegroet, die komt van Heilgerlee,
 Gegroet, gegroet, o Koning.
 Met vreugde- en dankbetooning!

Winschoten was een dorp, niets meer,
 Toen Nassau krenkte 't Spaansche heir;
 Nu pronkt het bij uw steden,
 Maar nooit zoo fier als heden!

Nooit zoo hoovaardig, zoo verblijd,
 Als nu gij in zijn midden zijt.
 In 't midden van ziju zonen
 Uw aangezicht komt toonen.

Nu frissche jeugd en ouderdom
 U roepen mogen 't wellekome,
 En maagdelijke vingeren
 U groen en bloemen slingeren;

Nu vaderlandsche moedermin
 De jongsten van uw groot gezin
 In de armen op mag heffen,
 Op dat ze uwe oogen treffen;

Nu u de mannen-trouw en kracht
 Van 't breedgeschouderde geslacht,
 Dat hier mag ademhalen,
 Van 't voorhoofd toe mag stralen.

Nu, in dees langgewenschten stond,
 De eenstemmigheid van hart en mond,
 O Koning! voor uw ooren
 De bede mag doen hooren;

De bede: Koning! leef, regeer,
 Nog lang in vrede, macht en eer,
 God dekke uw hoofd en wegen
 Met allerhande zegen!

Van waar de Dollart met zijn slijk
 Deze oorden vruchtbaar maakt en rijk,
 Tot waar de Zeeuwsche stroomen
 Hun Leeuw zien bovenkomen;

Van waar de Rijn langs Lobith spoedt,
Tot waar het Vlie de wimpels groet,
De wimpels op de stengen
Die de oostergaven brengen;

In Noord en Zuiden, Oost en West,
Waar zich uw vorstlijk oog ook vest,
Zie 't Neerlands vrije zonen
Eendrachtig samenwonen.

Hun vrijheid, door het dierbaarst bloed
Gekocht, verworven, en behoed,
En allen braven heilig;
Is bij uw schepter veilig.

Uw troon gegrond op dank en deugd,
Die driemaal honderd jaren heugt,
Dien liefde en trouw ommuren,
Zal tijd en lot verduren.

„Oranje boven!” blijft de kreet,
In nood en dood, in lief en leed;
Geen andre ga daar boven
Dan waar wij God meê loven.

FEEST-CANTATE.

VOOR DEN

DAG DER ONTHULLING

VAN HET

NATIONAAL GEDENKTEEKEN VOOR 1813

IN HET

WILLEMSPARK TE 'S-GRAVENHAGE.

17 November 1869.

Het was, aan het hoofd der „Hoofd-Commissie voor het Nationaal Gedenkteeken voor 1813”, het verlangen van Prins Frederik, dat door mij de tekst zou worden geschreven voor eene Cantate, uit te voeren op den dag der Onthulling, op een door Z. K. H. te geven avondfeest en waarvan de compositie aan den heer Nicolaï, Directeur der Koninklijke Muziekschool moest worden opgedragen.

Met liefde kweet ik mij naar mijn best vermogen van de vereerende taak, en had daaraan in eene eerste plaats de aangename kennismaking en eene belangrijke briefwisseling met dezen begaafden toonkunstenaar te danken.

Ons gezamenlijk werk werd ter bepaalder ure ten gehoor gebracht, in tegenwoordigheid van den Koning, de Koningin, den Prins van Oranje, Prins Alexander, Prins Frederik, Prinses Maria, de Ministers, het Corps Diplomatique, ten welks behoefte eene Fransche proza vertaling van den tekst vervaardigd was, en de verdere aanzienlijke en uitgebreide schaar der door Prins Frederik genoodigden. Een „*Klavieruittreksel*” van de muziek zag te Utrecht bij Roothaan het licht. Hier geef ik de woorden, met terugneming, in het belang der lecture, van enkele geringe wijzigingen, welke de muzikale bewerking en verdeeling in het oorspronkelijke handschrift wenschelijk hadden doen voorkomen.

I.

In des aardrijks schoot,
In den arm van den dood,
Ligt de roerlooze steen.
Eeuwen aan eeuwen gaan over hem heen;
Geslachten verschijnen;
Geslachten verdwijnen;
Tronen verrijzen en zinken ineen;
Machten en volken komen en gaan:
Niets doet hem aan.

Wat op de hoogten der aarde geschiedt,
De duistere diepte verneemt het niet.

II.

Houweel en spade,
                    vervult uw plicht!
Werkzame handen
                    brengt hem aan 't licht!
Oog van den Meester,
                    daal neer in gunst!
Zweef om hem henen,
                    heilige Kunst!
Raak hem met uw vleugelen aan!
Laat over den dooden uw leven gaan!
Geef hem ziel, geef hem sprake!
De sluimrende ontwake!
De roerlooze heffe zich op!
Hij roepe ons te zamen!
Hij sta in ons midden,
Verheffe zijn stem!
Hij doe gedenken
Aan bange dagen,
Aan heilige uren,
Aan raad der wijzen,
Aan moed van helden,
Aan trouw van vorsten;
Hij wijze ten hemel —

Van waar de hulpe kwam.

III.

Men heeft u vaak benauwd, van vroege tijden,
Mijn Vaderland! en steeds uw val gezocht.
Men heeft u vaak benauwd en veel doen lijden,
Doen lijden, maar niet overmocht.

Men heeft uw rug door ploegers diep geploegd;
Die hebben wreed hun voren lang getogen,
En smart bij smart tot uw verderf gevoegd:
God was uw kracht — hun wreedheid, onvermogen.

Hij telde uw tranen, zag uw bloed,
En nam uw leed ter harte,
Gaf troost en hoop, geduld en moed
En 't einde van uw smarte.

Uw recht werd niet door hem veracht;
Zijn oor vernam uw klagen;

Straks deed hij uit den zwartsten nacht
Den schoonsten morgen dagen.

IV.

Nog is het niet vergeten,
Al brak Gods hand ze stuk,
Het klemmen van de keten,
Het knellen van het juk;
Nog leven er die weten
Hoe bang der vrije ziel
De zweep des drijvers viel,
Al ligt zij lang versmeten.

Dat van die bange tijden
De erin'ring niet verdwijn!
Den kindren der bevrijden
Moet ze eeuwig heilig zijn;
Hun lijden en hun strijden
Met dieper dank herdacht,
Hoe meer zich 't nageslacht
In voorspoed mag verblijden.

V.

De wateren zijn tot de lippen gekomen;
Wee Holland! wee!
De kroon is van uw hoofd genomen;
Wee Holland! wee!
Uw Zonen vinden in verre streken
Een bloedigen dood;
De moeders schreien, van smart bezwelen,
Haar oogen rood;
De wraakkreet der vaders stijgt tot de wolken,
De grijsaards scholen somber saam —
Uitgewischt, uitgewischt is uw naam
Op de rolle der volken.

Zet open de sluizen! Breek dammen en dijken,
Bruis over den lande,
Verbolgene zee!
Verslind onze steden, verstrooi onze lijken,
Verberg onze schande!
Wee Holland! wee!

VI.

O kalme Wijsheid, vol vertrouwen,
Die daar, waar alles valt en stort,
Een grond zoekt om weer op te bouwen,
En in geen storm verbijsterd wordt!

Erntfeste Deugd van 't onbevlekt geweten
 Van dringende eerezucht vrij en slordige eigenbaat!
 En Moed, tot al wat groot mag heeten
 Altoos bereid, geheel in staat!

Drievoudig snoer, niet haast gebroken,
 Aan u hing Neerlands lot,
 Ten dage dat een machtig God
 Het woord der redding had gesproken.

Eere den Mannen, die niet versaagden!
 Eere den Vromen, die hoopten en waagden!
 Eere den Wijzen, die waakten en wachtten!
 Eere den Braven, die 't heerlijk volbrachten!
 Eere het Drietal, die alles bewerkten!

Hun beeltenis praal
 In blinkend metaal!

Eere den Velen, die steunden en sterkten!
 De duurzame steen
 Voeg hun namen bijeen;

De zuile der eere vereenige en drage
 Hun beelden en namen ten eeuwigen dage!
 De zuile der eere, door niets te vernielen,
 Vereeuwig den dank onzer dankbare zielen!

VII.

't Besluit is genomen,
 Het moedig besluit;
 Het uur is gekomen;
 Zij treden vooruit.
 Het volk stroomt hun tegen;
 De vijand deinst;
 Nu spreekt aller wegen
 Het hart ongeveinsd.
 Oranje boven!
 Laat hooren! Laat hooren!
 Oranje boven!
 De kleur van den Vorst
 Aan hoeden en borst!
 De vlag op den toren!
 Oranje boven!

VIII.

Al toeft de Vorst aan 't vreemde strand,
 Zijn hart is in zijn Vaderland!
 Al had hem 't Vaderland verstooten,
 Het heeft reeds lang hem noode ontbeerd;

Hoe wensch het dat hij wederkeert
In 't midden van zijn landgenooten!

Hij komt; hij komt; op aller beê!
Met blijden golfslag voert de zee
Hem aller open armen tegen.
Wees dierbaar vaartuig! wees gegroet!
Geen ander bracht ons van den vloed
Een grooter schat, een wisser zegen.

Hij komt! Daar is hij! God is groot!
Aanschouwt hem, Kindren! 't Hoofd ontbloot!
Gij Mannen! draagt hem op uw handen!
— Eén juichtoon rijst, één feestgeluid,
En hof- en hoofd-stad roept hem uit
Als „HOOFD EN REDDER DEZER LANDEN.”

IX.

Prins Willem! dat geen hart vergete
Wat gij voor Neerland hebt verricht!...
Rust zacht in 't Delftsche grafgesticht!
Maar dat de laatste nazaat wete
Wat land en volk u zijn verplicht.

Geen hoog-gezag kon u bekoren
Dan afgeperkt met wijze hand;
Uw wensch was „t VRIJE VADERLAND”;
Het staatsverdrag, door u bezworen,
Was heilige Eendrachts zachte band.

Gij hebt een koningstroon bestegen,
Op aller liefde en wensch gegrond:
De olijven groenden, waar hij stond,
De gouden halmen ruischten zegen,
De bijen vlogen vroolijk rond.

Het Oosten zond tiendubbele gaven,
Tiendubbele schatten wel te vrêe;
's Lands wimpel vloog van zee tot zee;
Daar was belooning voor den braven,
Verhooring voor der armen beê.

Uw Zonen stonden aan uw zijde,
De hand aan 't zwaard, het hart vol moed;
Voor 't land te sterven scheen hun zoet,
Waaraan hun Vader 't leven wijdde;
Twee helden van het echte bloed!

Rust', ruste, o Vorst! uw koud gebeente,
 Bij zooveel Nassaus, ongestoord!
 Uw hart kloppe in uw afkomst voort!
 Uw beeld versiere ons denkgesteente!
 Uw lof wordt nimmermeer gesmoord.

X.

Het juk is afgeworpen,
 De dwinglandij gestuit;
 In steden en in dorpen
 Breekt vroolijk leven uit.

Aan Amstel, Maas en Schelde,
 Aan Rijn en IJsselboord,
 Heerscht blijdschap op den velde
 En binnen vest en poort.

In 't rond, aan al haar stranden,
 Besproeit de Zuiderzee
 Weer NEDERLANDSCHE landen,
 In vrijheid en in vree.

En op de groote wateren
 Doet, als in vroeger dag,
 De wind het dundoek klateren
 Van Neerlands vrije vlag.

XI.

Nederland is hersteld,
 Is hersteld in de rijke der staten,
 Is verlost van het vreemde geweld,
 Is bevrijd van die 't smaadden en haatten.
 Nederland is hersteld;
 Zijn rang en zijn eer zijn herwonnen.
 Nederland is hersteld;
 Een nieuwe tijd is begonnen.
 Nederland is hersteld!
 Trompetten, klaroenen, kanonnen,
 Vlaggen en vanen,
 Dankbare tranen,
 Stilt der Historie, vermeldt:
 „NEDERLAND IS HERSTELD!”

XII.

Des Heeren hand heeft groote dingen
 Aan land en volk gedaan;
 Dies laat ons, hem ter eere, zingen.

En dankbaar tot hem gaan;
 Nu, daar wij vroolijk juichend maaiden
 En droegen in de schuur,
 Wat wij met zooveel tranen zaaiden
 In 't bang beproevingsuur.

„Ons schild en ons betrouwen
 Zijt gij, o God en Heer!”
 Op u blijft Neerland bouwen;
 Verlaat ons nimmermeer!
 Laat ons godvruchtig blijven,
 U dienen t' aller stond,
 Al wat onteert verdrijven
 Van Neerlands vrijen grond!

Behoed den Koning, Heere, Heere!
 Behoed des Konings Zoon!
 Dat elk van ons zijn scepter eere,
 En schrage zijnen troon!
 Bewaar ons vrijheid, rust en vrede,
 Versterk onz' eendrachtsband,
 En neig uw oor tot elke bede
 Voor Vorst en Vaderland!

XIII.

O bloem van onze steden,
 Die, tusschen bosch en zilten vloed,
 Rijk in bekoorlijkheden,
 Uw vijverzwanen voedt!

Bevallig 's Gravenhage,
 Verblijf van vorsten, vorsten waard:
 Hoe klimt van dag tot dage
 Uw schoon voor 't oog der aard.

Uw pleinen en uw parken
 Breidt ge immer uit, bij 's hemels gunst,
 En toot ze met de werken
 Der nooit volprezen Kunst.

Gelukkigste der steden,
 Op zooveel sieraad prat,
 Wat rijk geschenk wordt heden
 Gevoegd bij uwen schat!

Een zuil rijst tot de wolken
 Aan 't Scheveninger stand:
 Ook gij verkondigt thans den volken:
 „GOD REDDE NEDERLAND.”

De hulde, lang ontworpen,
 Verbergt zich langer niet;
 Uw Stirums en uw Hogendorpen,
 Uw van der Duyns is recht geschied.

En Neerlands uitverkoren,
 De Vorst door elk begeerd,
 Staat in uw midden als herboren,
 Op 't voetstuk, dat hem dankt en eert.

XIV.

Stijg tot den hemelboog,
 Schitter voor aller oog,
 Opgericht teeken!
 Steen der gedachtenis,
 Houd in ons midden wacht,
 Blijf ons, bij dag en nacht,
 Blijf tot het laatst geslacht
 Van al wat Hollandsch is
 Tuigen en spreken!

Gij toont de schoonste Namen:
 O dat zij nimmer, nimmermeer
 Het nageslacht beschamen,
 Maar prikkelen tot eer!

Gij moogt met Beelden prijken
 Van Vorst en vorstlijke Edelliën:
 O dat zij mannen om zich zien,
 Die hun in deugd gelijken.

Gij voert veel Wapenschilden,
 Met Nassaus schild....

„JE MAINTIENDRAI!”

Met Nassaus Schild in schoon verband:
 O dat zij nooit iets anders wilden
 Dan 't heil van 't EENE VADERLAND!

Op uw top prijkt de Leeuw
 onvervaard, vrij en groot;
 Dat God hem beware, zoo kent hij geen nood!

Stijg tot den hemelboog,
 Schitter voor aller oog,
 Opgericht teeken!
 Steen der gedachtenis,

Houd in ons midden wacht,
 Blijf ons, bij dag en nacht,
 Blijf tot het laatst geslacht
 Van al wat Hollandsch is
 Tuigen en spreken!

Sta op uw breedten voet,
 Sta in de stormen vast,
 Lijd van geen winter last,
 Splijt in geen zomergloed,
 In alle wind en weer,
 Strek tot uw Makers eer,
 Wek kracht en moed!

XV.

Dat in ons midden
     de Trouw volharde,
     de Kloeckheid pal sta,
     de Wijsheid woon,
 De Deugd regeere,
     de Godsdienst wake,
     de Dank zich toon!

De toekomst brenge
     voor schoone blaadren
     in 's Lands Historie
     de rijkste stof!
 De Kunst omstrengel
     het hoofd der helden
     met de eelste kransen
     uit haren hof!

Aan al wat groot is,
     aan al wat goed is,
     aan al wat schoon is,
     zij hulde en lof!

De plaats der eere
     de vrije lucht,
     het licht des hemels,
     't ontzag der volken,
     van eeuw tot eeuw,
 Neerlands Maagd, Neerlands Leeuw!

GOD ZIJ MET ONS!

XVI.

Is God met ons, wie zal tegen ons zijn?
 Wie tegen ons vermogen?

Gerust in hem,
                   stijg met luider stem
 Het feestlied naar den hoogen!
 Stort uit mijn volk, stort uit uw hart,
 Laat blijde vivats rijzen!
 Vervul de lucht
                   met uw zang en zucht
 Met liefde- en vreugd-bewijzen.

De KONING leef! die d'eersten steen
 Gelegd heeft van dit eergesticht.
                   Vast sta zijn troon!
                   Hel blink zijn kroon!
 De schepter val hem licht!

De KONINGIN, wier vriendlijk oog
 De kroon versiert, haar volk verblijdt,
                   De deugd vereert,
                   De kunst waardeert,
 Zij leef, van zorg bevrijd!

De KROONPRINS leef; dat over hem
 De geest der groote Vaad'ren koom!
                   Leve elke Loot
                   En Stamgenoot
 Van d' oude' Oranjeboom!

Prins FREEDRIK leef, wiens wenk de zuil
 Onthuld heeft en aan 't oog vertoond!
                   De Hemel spaar
                   Het grijze haar,
 Waar Hij zijn deugd meê kroont!

De KUNSTNAAR leef, die 't werk ontwierp!
 De KUNSTNAAR leef! die 't werk volwrocht!
                   Elk die zijn tijd
                   En kracht en vlijt
 Aan d' arbeid leenen mocht!

Het VADERLAND, het VADERLAND,
 Ons dierbaar NEERLAND bloei en leef!
                   Met west en oost,
                   Waar onverpoosd
 Zijn Vlag en wimpel zweef!

GEMENGDE GEDICHTEN.

ZESDE BUNDEL.

ONSTERFELIJK.

DICHTRENNAM zal immer blinken;
't Echte lied
Sterft niet,
Eeuwig blijft het klinken.

KRIJGSMANSEER zal nimmer sterven,
Heldenaard,
Ridderzwaard
Nooit zijn eerkrans derven.

MARTLAARSBLOED blijft altijd spreken;
Vroeg en laat
Uit dit zaad
God zijn Kerke kweeken.

EEDLE DAAD gaat nooit verloren;
Lang miskend
Zal ze in 't end
Als 't gesternte gloren.

VUIG VERRAAD wordt nooit vergeten;
't Laatst geslacht
Blijft met kracht
Schelmen schelmen heeten.

GOD LAAT GROEIEN.

God laat groeien;
Die groeien laat is God.
Waar roos of lelie bloeien,
Waar zaadje of blaadje bot,
Daar staat de naam te lezen,
Waarmee verblinding spot.
Die groeien laat is God.
Wie zou het anders wezen?
Zijn almacht zij geprezen!
Zijn goedertierenheid
Zij eeuwig lof bereid!

God laat groeien;
 De groote God alleen.
 Wij zaaien en besproeien;
 Maar wasdom geven? Neen.
 Wij vragen, vorschen, zoeken,
 In weetlust, nooit gestuit;
 Wij vinden namen uit,
 En schrijven ze in de boeken,
 Maar winden 't in geen doeken:
 „Ook zelfs wat groeien is
 „Blijft Gods geheimenis.”

God laat groeien;
 Gezegend al wat GROEIT!
 De levensstroomen vloeien
 Daar vol en onvermoeid;
 De levenskrachten werken
 Daar dat men 't ziet en tast.
 Gezegend al wat wast!
 Het doet ons God bemerken,
 Den Levenden en Sterken,
 Die niet slechts HEEFT en GEEFT,
 Maar WERKT in al wat leeft.

DE OPPERZALE.

En als zij ingekomen waren, gingen zij op in de opperzaal, daar zij bleven, [namelyk] Petrus en Jacobus, en Johannes, en Andreas, Philippus en Thomas, Bartholomeus en Mattheus, Jacobus Alphej [zone], en Simon Zelotes, en Judas de broeder van Jacobus.

Deze allen waren volhardende in 't bidden en smeeken, met de vrouwen, en Maria de moeder van Jezus, en met zijne broederen.

HAND. I: 13, 14.

Een huivering van eerbied schokt mijn leden,
 Als ik met mijn gepeis
 Jeruzalem bereis,
 En 't waag, stille Opperzaal, u in te treden.
 Daar zitten zij terneer,
 De vrienden van mijn Heer,
 Zich sterkende in eendrachtige gebeden.
 Mijn heilige verbeelding scherpt haar oogen,
 Dat ze onderscheiden ziet.
 Is dit die Petrus niet,
 Die nu Zijn kudde weer zal weiden mogen? ¹⁾

¹⁾ Joh. 21: 15 en vervolg.

En naast hem, in dien kring,
 Ons aller lieveling,
 Die 't hoofd op 's Heilands borst had neergebogen.¹⁾

De ziel, „waar geen bedrog in werd gevonden,”
 Spreekt, dunkt mij, uit dit oog.²⁾
 Dáár zit hij, die zich boog
 Naar 't heilig merk van des Gekruisten wonden.³⁾
 Mij trekt de kruin vooral,
 Die 't eerste vallen zal
 Om bloedend zijn geloofstrouw te verkonden.⁴⁾

Ziehier, die 't vroegst het Godslam zoo bescheiden
 Navolgde waar hij trad,
 En straks het voorrecht had,
 Een broeder op dien goeden weg te leiden.⁵⁾
 Zie hier den Tollenaar,
 Op de eerste roepstem klaar
 Om lief en leed met Jezus te verbeiden.⁶⁾

Toont niet dit oog, waarin de vonken gloren,
 Van noô bedwongen gloed
 Eens IJveraars gemoed? — ⁷⁾
 Ziedaar den mond, die ongelooovige ooren
 Genas door 't „Kom en Zie!”⁸⁾
 Ziedaar de lippen, die
 Het „Heer, toon ons den Vader!” deden hooren.⁹⁾

En 't ongeduldig woord: „Wat mag het wezen,
 Dat ge u aan ons verklaart,
 En geenszins openbaart
 Aan al des werelts volken?” 't kwam uit dezen.¹⁰⁾
 Nooit hoorden wij de stem
 Des broeders nevens hem;
 Ook dien nochtans had Jezus uitgelezen.

Dit zijn zij; dit de mannen, zoo verscheiden
 Van gaven, aard, en naam,
 Gewaardigd al te zaam
 Zijn godlijk Evangelie te verbreiden;
 In Zijne school gekweekt
 Tot martlaars — Een ontbreekt....
 Helaas! waar is „de plaatse” des misleiden?¹¹⁾

Geloofd gij nu, gij, Broederen des Heeren?¹²⁾
 En voegt ge u in den kring,

¹⁾ Joh. 21: 20.²⁾ Joh. 1: 48.³⁾ Joh. 20: 27.⁴⁾ Hand. 13: 1, 2.⁵⁾ Joh. 1: 41, 42.⁶⁾ Matt. 9: 9.⁷⁾ Simon Zelotes, d. i. de IJveraar.⁸⁾ Joh. 1: 46, 47.⁹⁾ Joh. 14: 8.¹⁰⁾ Joh. 14: 22.¹¹⁾ Hand. 1: 26.¹²⁾ Joh. 7: 5.

Die van zijn Geest ontving¹⁾,
 Nadat ge op aard zijn aanschijn moest ontberen? —
 O Moeder, welk een feest
 Der ziel! Hier geneest
 De wond, die 't zwaard u sloeg, niet af te keeren.

Hij voer ten hemel in, dien gij zaagt slachten,
 En die u van zijn kruis
 Den zoon wees, in wiens huis
 En hart een plaats was voor de diepste klachten
 Der moedersmart; maar nu!
 De Zoons OMRINGEN u!
 Dit overtreft gebeden en gedachten.

En met u zijn de Zustren; deze „Vrouwen!”
 Haar liefde liet niet af,
 Bij bloedig kruis noch graf.
 Wat spelt mij hier het aanzijn dier getrouwen?
 Dat Jezus zijne kerk
 Ook door het stille werk
 Der moeder- en der zusterhand zal bouwen.

O Kleine schaar in de Opperzale! Vrede
 Zij u! — Voorspoedig zal
 Uw honderdtwintigtal
 Zich verveelvuldigen bij de eerste schrede,
 Die gij daarbuiten zet!²⁾
 Volhard in smeekebed!
 Tien dagen, en de Heer verhoort uw bede.

Dan dalen al de krachten, lichten, gaven
 Des Geestes op u neer,
 Ten teeken dat die Heer
 Zijn heerlijkheid, door u, voor de aard wil staven.
 Dan schijnt de groote zon;
 Dan zal de volle bron,
 Door uwen dienst, den dorst der volkren laven.

VIER ENGELN.

(Een Recitatief).

Wie is de Engel, die daar komt?
 Zijn naam is LEVEN.
 Wat zal hij ons geven?
 Wat brengt hij onder zijn vleugelen mee?
 Strijd of vree?

¹⁾ Joh. 20:22.

²⁾ Hand. 2:41.

Spaart uw vragen.
 Plechtig zullen
     Een voor een
 Alle dagen
 Zich onthullen
 Zijn verborgenheên.
     Een voor een
 Zal, bij 't levenwekkend prikkelen
     Van elk volgend morgenlicht,
 Bloem- op bloemknop zich ontwikkelen,
     Gistren dicht,
 Heden ontloken, ontploken, ontvoud,
 Met een nieuwe geheimnis in 't harte van goud.
     Staat op en nadert onbeschroomd,
     Brengt hem uw groete en eeren;
     Gezegend is hij, die daar kooft,
     Kooft in den naam des Heeren!

Wie is de Engel die daar komt?
     Zijn naam is VREUGD.
 Zijn aangezicht glinstert van eeuwige jeugd.
     Rozerood als 't morgenkrieken
 Zijn aan zijn schoudren de donzige wiken;
     Blijde als de dag
     Is zijn lieflijke lach;
 Ketenen zullen zijn zilveren voeten,
 Ketens van liefde ze kluisteren moeten,
     Zal hij wat blijven en stille staan.
     Hij komt om te gaan;
     Hij gaat om te keeren;
     Hij keert somtijds als SMART vermoemd.
 Om 't even, wij zullen hem danken en eeren. --
     Gezegend is hij, die daar komt
     Kooft in den naam des Heeren!

Wie is de Engel, die daar komt?
     Zijn naam is LEED.
     Staat op en treedt
 Hem tegen om eerbiedig hem te ontvangen,
     Kust hem de harde hand en heet
     Hem welkom, schoon met bleeke wangen.
     Hij zal blijven;
     Den helderen hemel verdonk'ren;
     Hij zal blijven;
 Lang zal de dag zijn, nog langer de nacht,
 Tot dat, in zijn schaduw, de taak is volbracht
     En de kroon in het duister gaat fonk'ren.
     Treedt toe, treedt toe, neemt met geduld
     Den kelk, dien hij u langzaam vult,

Zijn alsem zal niet deren;
 't Is artsenij
 Voor u en mij,
 Maar wat het zij —
 Gezegend, gezegend, gezegend is hij,
 Die komt in naam des Heeren!

Wie is de Engel, die daar komt?
 Zijn naam is dood.
 Weest niet vervaard,
 Maar den schedel ontbloot!
 Want gij staat voor een koning zoo machtig en groot
 Den machtigsten koning der aard.
 Glinstrend en kil als het kille zwaard,
 Het kille zwaard, dat u zal vellen,
 Is 't oog, dat u in de oogen staart,
 De lach, die u gerust wil stellen.
 Bedwingt uw vreezen!
 Mistroutwt hem niet!
 Het is geen kwaad, dat u geschiedt;
 Hij komt u bevrijden; hij komt u genezen,
 Verbeidt uw lot!
 Wilt ook in dezen
 Gezant van God
 Den Zender eeren,
 En roept, daar zucht en klacht verstomt.
 Gezegend is hij, die daar komt,
 Komt in den naam des Heeren!

Naar ANNA ADELAIDE PROCTER.

LIEFDE TOT JEZUS.

Naar een lied uit de XVe eeuw.

(van Baerthe de Kluizenaarster.)

Hoffman v. F. Nederl. Geistl. Lieder des
 XV. Jahrh. No. 92.
 Horae Belg. X. 182.

Hooge vreugden zijn hierboven
 En in eeuwigheid,
 Waar de heiligen Jezus loven,
 Die hij plaats bereidt.
 Mijnen Heiland te behagen,
 Kies ik voor mijn deel;
 Daar voor sterven alle dagen
 Is mij niet te veel.

Die des Heilands vriend wil blijven,
 Zoekt met veel gebeên
 Uit zijn boezem weg te drijven
 Lust en ijdelheên.

Die zijn Heiland mag beminnen
 Uit een rein gemoed,
 Ziet zijn waar geluk beginnen,
 Al zijn schuld geboet.

Die zijn Heiland toe mag hooren,
 Diens geluk beklijft;
 Want zijn hart heeft uitverkoren
 't Goed, dat eeuwig blijft.

Die vrijmoedigst kan betuigen
 Dat hij Jezus mint,
 Zal ootmoedigst nederbuigen,
 Volgen als een kind.

Die voor Jezus kan verzaken
 Eigen wil en wensch:
 Welk een loon hem rijk zal maken
 Raamt geen zondig mensch.

Die aan Jezus 't hart blijft schenken,
 Smaakt het zoetste zoet;
 Al Gods wegen, woorden, wenken
 Zijn hem even goed.

Hem te zien, den Heer der Heeren.
 In zijn heerlijkheid;
 Daarnaar strekt zich mijn begeeren, --
 Ware ik slechts bereid!

Wat is aan de vreugd gelegen
 Van een nietige aard?
 't Innig hart vliegt Jezus tegen
 En wil hemelwaart.

VERZEN.

De verzen zijn bokalen,
 Waarin een dichter zijn gedachten giet.
 Een vers is goed of niet,
 Naarmate 't vol is tot den rand, dien niet kan halen,
 Of over-vliet.

ROEPSTEM.

In bange dagen.

Haast, haast u, berg u, vlucht in de Ark!
 Laat geen Behouder wachten!
 De doodsschic'at vliegt des daags naar 't merk,
 De pest verpest de nachten.

Vlucht, vlucht in de Ark! De vloed stijgt hoog;
 Luid bruisen storm en baren;
 Zwart is het zwerk; toch kan uw oog
 Die toevlucht nog ontwaren.

Treed in, treed in! Is 't eens te laat,
 Dan blijft gij eeuwig buiten;
 De deur, die nu nog open staat,
 Is op het punt van sluiten.

Naar het Engelsch.

AAN ZEKEREN OUDEN BOOM.

Ligt de bijl aan uwen wortel, Boom der boomen
 Opgekomen uit een heilig zaad,
 In wiens loof de vooglen vroeg en laat
 Nestlen zouden en ter ruste komen?
 Meent men dat gij nutloos plaats beslaat?
 Hoopt men gansch geen vrucht meer van uw loten.
 Breed, maar al te welig uitgeschoten?
 Schaadt uw lommer aan het jonger hout,
 Waar een nieuw geslacht zijn hoop op bouwt?

Ach wat krak, waar gij wordt omgehouden,
 Welk een smak zal 't geven, als gij zwicht,
 Welk een vak zich opdoen aan 't gezicht!
 Ja, men zal ten lichten hemel schouwen,
 Maar verblinden zal voortaan zijn licht,
 En verbrandend zal de hitte gloeien,
 En de ruigte en 't klemmerkruid verschroeien,
 Dat veel loofs en weinig wortels heeft,
 Van den drop slechts levend wat het leeft.

Doch men krijst: „Laat ons den boom verderven!
 „Voor zijn stam en takken geen genâ!
 „Wat te lang gestaan heeft, staat tot schâ;
 „Wat zijn tijd heeft overleefd moet sterven.
 „Roel hem uit, dat zelfs zijn naam verga!”
 Glinstrend rijst de bijl voor aller oogen,
 En — de zwarte misdaad wordt voltogen?

Neen, mijn Boom! 't is vruchtloos U bekampt!
 Gij groeit voort; de schendige ARM verlamt.

Svellerla non puote,
 Se da' cardini suol non svelle il Mondo.

FRANCESCO GIANNI.

MAN VAN DEN DAG.

Voor u uit, voor u uit bruisen de baren;
 Achter u, achter u sluit zich de stroom;
 Rechts en links, rechts en links knielen de scharen,
 Wuiven de kransen en trillen de snaren;
 Achter u, achter u eindigt de droom.

Bij uw graf, om uw graf staat men verslagen,
 Storten bewondraars met vrienden en magen
 Lofspraak en klachten om 't hartlijkst en grootst,
 't Graf wordt gesloten — onmisbre! wij weten,
 Heftig geprezen is haastig vergeten,
 Luide gekreten is spoedig vertroost;
 Snel is de keer van bewogen gemoederen;
 Al te luid, al te luid loofden de broederen;
 Al te stil, al te stil houdt zich hun kroost.

IN SCHOONMAAKSTIJD.

De man, die op den schoonmaak knort,
 Heeft geen verstand, mevrouwen!
 Hij doet uw schoonste deugd te kort;
 Wat deed hij ooit te trouwen?
 Voor mij, 'k vergrijp mij nooit zoo grof,
 Maar zing uw lof,
 Omringd van stof,
 En denk het vol te houden.

Uw netheid doet ons tweemaal 's jaars
 Ter baaierd wederkeeren;
 Al dunt dit haar bewondraars,
 Ik blijf uw moed vereeren.
 "Tohoe wabohoe," hebt geduld!
 Eer drie paar weken zijn vervuld,
 Zie dan eens wat gij zeggen zult,
 En wat u deert, mijnheeren!

Dan zien wij, na 't verwoedst geklop,
 Uit wolken stofs en stroomen
 Van golvend vocht en schuimend sop,

Onze oude wereld weder op-
En boven water komen.
't Is alles helder als een glas;
Een frissche geur van kalk en was
Wordt overal vernomen.

En wat verscheurd is — is verscheurd,
Wat weggevaagd — gevlogen,
Wat afgekeurd is — afgekeurd,
Aan aller blik onttogen.
't Vernieuwde... (Val niet! Deze mat
Is wel wat glad!...)
Zal uw geluk en iet of wat
De nieuwjaarsschuld verhoogen.

VERBETER, EN VERBITTER NIET.

Verbeter, en verbitter niet;
Toon goedheid, toon vertrouwen!
Een oog, dat scherp, maar zuiver ziet,
Kan bij het kwade, dat geschiedt,
't Aanwezig goede aanschouwen.

Rechtvaardigheid alleen behoedt
Het zwakke voor versterven;
Miskenning dooft den laatsten moed
En helpt den struikelenden voet
Te wisser ten verderven.

Gij zaagt wel menig strijdgenoot,
Getroffen door des vijands lood,
Herstellen van de wonden,
Waarin men wijn en olie goot,
En die, al was de hoop niet groot,
Verpleegd werd en verbonden.
Maar waar men zei: „Zoo goed als dood!”
En hem op 't veld liet smachten,
Was niet veel heil te wachten.

EEN GOEDE RAAD VAN LAVATER.

Vertrouw hem weinig, die te mild,
Met zoeten lach en streelend woord,
Aan Jan en en Alleman verspilt
Een lof, die enklen slechts behoort:

Maar eindloos minder nog den man,
Die altijd rondziet of hij niet
Iets vindt dat hij berispen kan,
En liever schrolt dan hulde biedt;

En allerminst en allerlaatst
Het onverschillig koud gemoed,
Door niets geërgerd, niets verbaasd,
Dat enkel trots en twijfel voedt.

Naar ADELAIDE ANNA PROCTER.

UW TIJD.

Wilt ge ooit iets goeds beginnen;
Uw tijd moet gij beminnen,
Uw tijd; een andren hebt gij niet.
De vorige verdwenen,
De aanstaande is niet verschenen;
Bemin het geen gij voor u ziet.

Vertwijflend aan het Heden,
Te leven in 't Verleden,
Wat is het anders dan
Een schaduw te vergoden,
Den levenden te dooden
Voor d' afgestorven man?

„De Toekomst”... Neen, mijn vrienden!
Daar is geen *hoop* te vinden
Dan waar men *liefde* vindt;
De moeder te verachten,
Is weinig goeds te wachten
Van 't ongeboren kind.

„Mijn tijd heeft veel gebreken”..
Daar moogt gij tegen spreken;
Ik bid u, vlei hem niet.
Maar goeds kunt gij niet stichten
Zoo lang men, in uw richten,
Geen richter, maar een vijand ziet.

Wilt gij uw tijd bestieren,
't Is beter dan hem vieren,
Hem volgen als zijn knecht;
Maar hartlijk moet gij wezen
En in uw oog doen lezen:
„Ik deed u gaarne recht.”

Beleedigend beklagen
Heeft niemand ooit doen slagen
Tot winning van 't gemoed;
De scherpe hekelroede
Veroorzaakt leed of woede,
Maar doet den minsten harten goed.

Slechts hij mag alles zeggen,
Die in zijn toon kan leggen
Het harte van een man,
Door liefde altijd rechtvaardig,
Grootmoedig, edelaardig,
En die in alles komen kan.

IN HET NIJENBURGSCHE BOSCH.

Aan mijne Vrouw.

Zoo kirde de tortel, zoo geurde het kruid,
Toen ik hier u mijn min heb beleden;
Zoo speelde het zonlicht door 't bladrijke hout,
Toen ik hier u den nood mijner ziel heb vertrouwd,
Uwe hand in de mijne is gegleden.

Tien jaren verliepen, vervlogen veeleer;
Onze liefde, ons geluk was gestadig.
Eenmaal dreigde, eenmaal ging er een zwaard door mijn ziel,
Eenmaal was 't of, in u, mij het leven ontviel —
Maar God spaarde u en bleef ons genadig.

Sinds leeft gij, sinds straalt ge, in onschendbare jeugd,
Als een beeld van gezondheid mij tegen;
In uw oogen de tintling van levensgenot,
Op uw lippen de lach van den vrede met God,
Op uw voorhoofd het merk van zijn zegen.

Nog tien jaren, mijn dierbre! Is het leven niet zoet
Voor wie 't zoetste des levens niet derven?
Nog tien jaren; nog twintig (of vraag ik te veel?),
Met den hemel in 't harte en met u tot mijn deel,
Om daarna in uw armen te sterven.

Juli 1869.

„KENNIS IS MACHT.”

Kennis zij macht: geen macht is goed geplaatst,
Ten zij er Wijsheid zij, er boven, of er naast.

STAR EN KUS.

Een star voor 't voorhoofd van den Man,
 Een eerkrans voor zijn haren,
 Die, in een nacht van donkerheid,
 Een licht van kennis heeft verspreid,
 En 't duister op doen klaren!

Een kus voor 't voorhoofd van de Vrouw,
 Door engelenmond te geven.
 Die kindren van een edel bloed
 In eedlen geest heeft opgevoed,
 En in hun ziel blijft leven!

AAN EEN PAS GELEERDE.

Beschimp geen voorgeslacht, omdat het weinig wist
 Van 't geen 't onmooglijk weten konde,
 En maak 't niet tot zoo groot een zonde,
 Zoo 't slechts vernuftig heeft gegist.
 Zoo gij, wiens wijsheid bij 't vergaderen
 Der vrucht van andrer arbeid blijft,
 Geleefd hadt in den tijd dier vaderen.
 Wier vonnis uw verwaandheid schrijft,
 In ons waar 't nimmer opgekomen
 Met u te spotten, naar ik acht;
 Want vriend! van lieden van uw kracht
 Heeft nooit het volgende geslacht
 Den naam of eenig woord vernomen.

DE WILG AAN EEN DICHTER.

Zie het dichtstukje getiteld „Wilgen,” in de
 „Kunstkerijk”; 1869. Afd. 3. bl. 9.

Wat maakt gij, in uw schoone zangen,
 Waar aan ik willig hulde doe,
 Mij uit, als deugde ik nergens toe,
 Dan om uw harp aan op te hangen?

Schoei ik de voeten van den schamelen
 Niet trouw en zorglijk met mijn hout?
 Doe 'k, als mijn bloesem zich ontvouwt,
 Geen overvloed van honig zamelen?

Want bloesems draag ik, talloos velen
 En van de besten, die al vroeg,

(Al zijn ze „een maagd” niet mooi genoeg ¹⁾,
Den smaak der jonge bijen streelen.

Beschermen mijn gevlochten twijgen,
Al steun ik tempeldak noch wand, ²⁾
Niet heel een dierbaar vaderland,
Wanneer de felle waatren stijgen.

Een loflijke eik schaff’ boom en duigen,
Tot berging van een kostbaar nat;
Maar mijne hoepels vormen ’t vat —
Zoo nuttig zijn ze, die zich buigen.

En schoon ik zaag noch schaaft verdrage,
De draaibank noch den vuurhaard dien,
Toch wil ik van een Dichter zien
Dat hij van mij met lof gewage.

Of is MIJN houtskool niet de beste?
(Getuig, vermeld het Kunstkronijk!)
Waard dat een Rubens, een van Dijk
Daarmee zijn meesterstukken schetste?

IN HET DIACONESSENHUIS TE UTRECHT.

De hemel doe zijn zegen dalen,
Zijn gunst beklijv’
Op dit Bethesda en zijn zalen,
Veel meer dan „vijf”!
Zijn Englen zende hij, zijn krachten,
Tot hulp gereed,
Voor hen, die hier geneezing wachten,
Uit ziekte en leed!

En Jezus zelf doe, in hun midden,
Zijn aanzijn kond,

3)

„De maagd, die wenscht een krans te winden,
Waar meê ze borst en lokken toot,
Weet in uw groen geen bloem te vinden,
Geen bloesem die zijn knopje ontplooit.”
Wijgen.

2)

„De priester, die ’t gewelf ziet zakken
Des tempels, waar hij de offers biedt,
Zoekt staf en steun, maar uit uw takken
Bouwt hij de hechte pilars niet.

Alleen de dichter, die zijn zangen
Niet voor de wereld zingen wil,
Komt aan uw twijgen ’t speeltuig hangen;” enz.
Wijgen.

En make er, op 't ootmoedig bidden,
 De ziel gezond!
 Men hoore er 'truischen Zijner schreden,
 Als Troost en Baat
 Voor doffen geest en kranke leden
 Hier ommegaat!

Men voel de aanraking Zijner handen,
 In 't zacht geduld,
 Dat daaglijks, binnen deze wanden,
 Zijn taak vervult!
 Men zie Zijn liefde in de aangezichten,
 Zoo blijde en stil,
 Van die hier moeilijk werk verrichten,
 Om Zijnent wil!

Men smake er, bij de vele zorgen
 En zware taak,
 In bangen nacht en droeven morgen,
 Iets van den smaak,
 Der vreugde, die in 't hart zal stroomen,
 Als 't uur zal slaan,
 Waarin de Heer zal wederkomen,
 En zeggen: ZUSTERS! WEL GEDAAN!

VADERLANDSCHE LEUZEN.

„*Je maintiendrai.*” De Koning leve!
 Een dankbre natie schraag zijn troon!
 Haar liefde is perel aan zijn kroon.
 „*Je maintiendrai.*” De Koning leve!

„*Vive le gueux.*” De Vrijheid bloeie!
 Oranje in 't hart en niemands knecht!
 De vrijheid is het heiligst recht.
 „*Vive le gueux.*” Zij bloeie en groeie!

„*Eendracht maakt macht.*” De Vrede blijve!
 Eén vorst, één volk, één wet, één wil!
 Geen Godsdiensttwist; geen Staatsgeschil!
 „*Eendracht maakt macht!*” Haar werk beklijve!

„*God zij met ons.*” Alleen Zijn zegen
 Geeft aan ons pogen kracht en klem.
 GOD ZIJ MET ONS, EN WIJ MET HEM!
 GOD ZIJ MET ONS, IN VOOR EN TEGEN!

'S LEVENS DOEL.

- „Iets te zijn, iets te zijn is de droom van den knaap,
 „En de worstling des mans, iets te worden;
 „Maar op eens overvalt ons de oneindige slaap,
 „Terwijl we ons de lenden nog gorden.
 „NIETS GEWEEST, NIETS GEWORDEN,” schrijft dat op de zerk
 „Die het stof van zoo menig komt drukken,
 „En gij, volgend geslacht! drijf uw vruchteloos werk,
 „Tot ook gij voor uw noodlot moet bukken.”
- „Is de doodslaap het einde, is een graf het besluit,
 „Welk een ijdele vermoening is 't leven!
 „Altijd haken naar morgen; het heden vooruit
 „Met begeerten, gedachten, en streven...
 „En de toekomst is niets, is een eeuwige nacht,
 „Is een slaap zonder droom, zonder woelen?
 „O mijn God! welk een spel met het menschlijk geslacht
 „Met de wezens, die denken en voelen.”

Neen! Zoo wreed is geen God, geen Oneindige Geest
 Die den eindigen geest heeft doen worden;
 Geen wreedaardige scherts is zijn oogmerk geweest,
 Maar een school tot verhevener orden.
 Neem het aan, wat de stem in uw boezem u zegt,
 En gehoorzaam de drijving des geestes.
 En 't krijgt alles zijn doel, zijn gewicht, en zijn recht,
 Wat tot hiertoe uw kwelling geweest is.
 Neem het aan! Zet uw voet in de wegen van God, —
 En het licht gaat u op uit de nachten!
 Wijs het af — en verga in uw redenloos lot,
 Uw onvruchtbare verspilling van krachten.

IN DEN ZOMER.

O laat mij dwalen, laat mij dwalen
 Door akker, veld en dreef;
 Laat me onbekommerd ademhalen
 En voelen dat ik leef!
 Laat mij de klare beek zien vloeien
 Door dit vergeten dal,
 Waar schoone bloemen eenzaam bloeien,
 En niets ze storen zal!

Laat mij de lieve zonnestralen,
 Van 's hemels hoogen trans,
 Op enkel schoonheid neer zien dalen,
 Die zettende in haar glans!

Laat, in dees kostlijke oogenblikken,
De zachte harmonie
Mijn zinnen en mijn ziel verkwikken,
Van 't geen ik hoore en zie!

Het windje strijkt langs ritslend loover,
Waarin een vogel fluit;
Het bijtje gonst met wellust over
't Naar honig riekend kruid;
Het speelziek vischje, 't stil geklater
Verstorende der bron,
Vertoont zijn schubben boven 't water,
Die glinstren in de zon.

En al wat ademt, ademt vrede
En rust en stil genot,
En deelt mijn hart de kalmte mede
Van zijn gezegend lot;
En alles vraagt of schijnt te vragen,
Lucht, water, plant en dier:
„Mensch, die gevoelt! van welke slagen
„Klopt U de boezem hier?”

Laat, laat mij hier den tijd herdenken
Van 's levens morgenrood,
Toen niets het vol genot kon krenken,
Waar 't hart van overvlood;
Toen alles licht was voor mijn scareden,
En bloemen voor mijn voet,
En knoppen, die zich opendeden.
Zoo rijk van geur en gloed.

Laat, laat mij, uit de rust van heden,
Terugzien op den strijd,
In 't diepst des boezems uitgestreden,
In 's levens heetsten tijd!
Er vielen slagen, vielen wonden,
Al bracht geen voorhoofd ze uit;
Zij zijn genezen en verbonden,
En heilig is de buit.

Laat hier mijn hart zich voorbereiden
Op d'avond van mijn dag,
Die, eer men 't wacht, zijn schaduw spreiden,
Zijn koelte brengen mag,
Mijn bloemen voor mijn oogen sluiten,
Mijn zon doen ondergaan,
Mijn arbeid en genoegens stuiten,
Het scheidensuur doen slaan.

Och of mij in een oord als dezen
 De slaap bevangen mocht;
 Mijn laatste rustplaats hier mocht wezen,
 Zoo stil en onbezocht;
 Mijn sluimren, onder gindsche zoden,
 Waar langs het beekje zwiert,
 En afgezonderd van de dooden,
 Wier graven men versiert!

Dat hier de liefde tusschenbeien —
 (De liefde; zij-alleen!)
 Een stillen traan bij 't graf mocht schreien,
 Waarin mijn asch verdween,
 Maar ook bekomen van haar smarten,
 Vertrooost en opgeleid
 Tot een zoet voorgevoel des harten
 Van 't stil geluk der eeuwigheid.

WAT GEEF IK OM EEN WERELDDEEL?

Wat geef ik om een werelddeel?
 't Is mij te groot, 't is mij te veel!
 Dat ééne land is mij genoeg,
 Waar mij mijn lieve moeder droeg.
 Mijn vaderland, mijn vaderland,
 U blijft mijn hart verpand!

Wat maal ik om de groote stad?
 Ik ben ze moe, ik ben ze zat!
 Mijn needrig huis, mijn lief gezin,
 Daar leef ik en daar zweef ik in;
 Mijn eigen haard, mijn eigen haard,
 Gij zijt mij alles waard!

Wat stoft men mij van geld of eer?
 Ik heb veel beter, 'k heb veel meer!
 Een goeden God, een vroolijk hart,
 Een bron van troost in zorg en smart;
 God zij geloofd, God zij geloofd,
 'k Heb wat geen mensch me ontroof!

GEBONDEN STIJL.

Gewis, voor wie de kunst verstaat,
 Zijn rijn en maat
 Geen blok aan 't been, maar vleugels;
 Doch uw „gebonden stijl”, mijn vriend,
 Die wel te recht dien naam verdient,
 Vliegt — als een kind in beugels.

DE KERK OP DEN VLUCHTHEUVEL INGEWIJD.

(19 Juni 1870.)

De KERK OP DEN VLUCHTHEUVEL is de kerk, door mijn vriend HEDRING, uit vrijwillige bijdragen, gebouwd, op den kunstmatigen heuvel, welken zijn volhardende ijver, op deze voorwaarde, door vereenigde kracht van Rijk, Provincie, en Gemeente heeft weten te doen opwerpen, onder Valburg, in het midden der Betuwe, ten behoeve der bewoners der z. g. *velddorpen*, d. i. van die dorpen, die te ver van den dijk liggen om, bij overstroming en watersnood, tot dezen de toevlucht te kunnen nemen.

Die kerk is ruim genoeg, en behoorlijk ingericht om, bij dergelijk, altijd mogelijk, onheil, eene groote menigte menschen behoorlijk te kunnen herbergen en hun vee te stallen; maar in gewone tijden strekt zij tot bedehuis voor de verpleegden en verplegenden in de drie gestichten van christelijke liefdadigheid (het ASYL STEENBEEK, TALITHA KUMI en BETHEL) op kleiner of grooter afstand van den heuvel gelegen, alsmede voor de kweekelingen en het onderwyzend personeel der NORMAALSCHOOL VOOR ONDERWIJZERESSEN IN CHRISTELIJKE ZIN EN GEEST, van alle welke inrichtingen, in een zelfden oord, in de laatste vijfentwintig jaar, achtereenvolgens verzezen, dezelfde HEDRING niet alleen de Stichter, maar ook de Hoofdbestuurder, de Leeraar en de Ziel is en lang nog blijve!

Op den zondag der plechtige inwijding van deze kerk, was de morgendienst met het zingen van Ps. 84: 1 (*Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot*, enz.) aangevangen, en had HEDRING aanleiding tot zijne toespraak genomen uit de woorden Joh. 1: 47. „Kan uit Nazaret iets goeds zijn? — Kom en zie!” In den avonddienst, waarin ik de hier volgende verzen voordroeg, hadden o. a. eerst de Boetvaardigen van het Asyl Gez. 39: 1, 2, 3, (*Jezus neemt de zondaars aan*, enz.), later de kinderen van Talitha Kumi (er worden er ongeveer 150 verpleegd) Gez. 52: 1, 2, 8, (*Geloofsartikelen*) gezongen, en de jonge dochters der Normalschool een heerlijk koorgezang uit Psalm 84 doen hooren.

Zie verder over den Vluchtheuvel: BETHEL. Alm. voor 1870, blz. 72 en volg. (Rotterdam, M. Wijt en Zn.)

De hand van God bekroont het werk

En doet zijn goedheid prijzen:

Daar staat de heuvel, staat de kerk,

Die tot zijn eer mag rijzen.

Daar staat ze, en ziet op 't landschap neer,

Zoo rijk gezegend door den Heer,

En wijst, om Hem te loven,

Met stillen ernst naar boven.

Daar staat ze, om op denzelfden grond
 De kracht van 't Kruis te toonen,
 Waar eens het heidensch altaar stond
 Van Bat's oudste zonen.
 Daar staat zij, lieflijk middelpunt,
 Dat God ons in zijn liefde gunt,
 Van wat die liefde werkte,
 Wier hand Hij vulde en sterkte.

Daar staat ze, een vrucht der lijdzaamheid
 Van 't onverwikt vertrouwen.
 Dat, daar 't gedwee Gods tijd verbeidt,
 Beloond wordt met aanschouwen.
 Daar staat ze, en noodigt van rondom
 Gods kindren tot haar heiligdom,
 En heeft haar deur ontsloten
 Voor kleinen en voor grooten.

Wij traden aan; een bonte schaar,
 Door éénen Geest verbonden;
 Wij hebben bij dit Gods-altaar
 Een lofzang opgezonden.
 Wij hoorden de evangeliewet:
 „Het goede komt uit Nazaret;
 De Goede komt tot allen,
 „Die aan zijn voeten vallen.”

Hoe troostrijk klonk dat troostrijk lied,
 Uw lied, o Magdalenen!
 „De Heer verwerpt de zondaars niet,
 „Die aan zijn knieën weenen.”
 Hoe schoon beleed der kindren stem
 Het zaligend geloof in Hem,
 Die met het zachtst ontfermen
 Hen opneemt in zijn armen.

Hoe treffend heeft een frissche jeugd,
 Bij 't morgenrood van 't leven,
 Van godsvrucht boven wereldvreugd
 Den psaltoon opgeheven:
 „Hoe lieflijk is uw woning, Heer!
 „Eén uur is in uw Huis mij meer
 „Dan duizend elders, Heere!
 „Waarbij ik u ontbere!”

Hier, hier is Bethel, hier „een poort
 Des hemels” Bethelieten!
 Hier waar n 't evangeliewoord
 Uit zuivre bron mag vlieten;

Hier waar de onzichtbre ladder staat,
Waarlangs het op en neder gaat,
Geredde zielen stijgen,
En engelen nederzijgen.

O onze Heldring! Vader, Vrind,
En toevlucht van zoo velen!
Bemind door al wat God bemint,
En in uw werk mag deelen;
Voorganger, voorbeeld, elk ten baat,
Van trouw der liefde in woord en daad,
Door rein geloof gesteven,
Wat dag is u gegeven!

Nu staat het Gopshuis opgericht
In 't midden dier gestichten,
Waarop des hemels zegen ligt,
Om over 't land te lichten;
De plaats der Toevlucht voor den dag
Van bang gejammer en geklag
(God late 't nooit gebeuren!),
Dat dijk en dammen scheuren;

Een plaats van Zegen, te aller tijd,
Voor die vertroosting vragen,
In zielenood, in boezemstrijd,
Om 's levens last te dragen;
Een plaats van Redding, voor de ziel,
Die in den strik des sataus viel:
Een plaats om 't hart te sterken
Tot lijden en tot werken.

Zoo zij 't. Algoede! uw macht en kracht
Blijf met hem 't allen tijde;
Uw oog houde over 't huis de wacht,
Dat hij u needrig wijdde!
Die hand, waaruit hij kracht ontving
En zegening op zegening,
Die hem op al zijn wegen
Gesteld heeft tot een zegen;

Die hand hou hem nog menig jaar
Staande in 't gezegend midden
Der roer uw troon gevluichte schaar,
Die aan dees plaats zal bidden;
Die hand blijf zorgen vroeg en laat
Voor allen waar dat hart voor slaat,
Dat in zoo vele nooden
Heeft troost en hulp geboden.

Komt broedren, zusters, oude en jeugd!
 Op dezen dag der dagen.
 Dankt allen God, en weest verheugd,
 Voor wat onze oogen zagen!
 Gelijk onze aanvang zij ons slot:
 „Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot.
 „Is mij uw huis, mijn Heer, mijn God!” ....
 Denkt op een dag als dezen:
 „Wat zal de hemel wezen?”

FEESTZANG,

gezongen op het Algemeen Evangelisch Nationaal Zendingsfeest,
 gehouden te Heiloo, den 22 Juni 1870.

Alle heuv'len, alle dalen
 Loven 's Heeren liefde en macht;
 Waar de zon verspreidt haar stralen,
 Waar de maan verlicht den nacht,
 Waar geen dauw of regen falen,
 Waar een bloeiende aarde lacht; —
 Alle heuv'len, alle dalen,
 Loven 's Heeren liefde en macht.

Alle kusten, alle stranden
 Prijzen Christus, onzen Heer;
 Waar zijn heilgezanten landden
 Met zijn kruis- en vredeleer;
 Waar zijn liefde deed ontbranden
 Dankbre harten tot zijn eer.
 Alle kusten, alle stranden
 Prijzen Christus, onzen Heer.

Vrede en zegen, vrede en zegen.
 Kroost der Vaadren! over 't oord,
 Waar hun heidensch offerplegen
 Door uw Heiland werd gestoord;
 Waar de ruwste kreten zwegen
 Voor den klank van 't zachtste woord!
 Vrede en zegen, vrede en zegen,
 Vrede en zegen zij dit oord!

Blinkt in 't zonlicht, Hollands duinen!
 Hollands beemden, Hollands bosch!
 Ruischt haar 't loflied, hoogste kruinen!
 Met uw groenen bladerdos;
 Bloem en vrucht van Hollands tuinen;
 Spreekt ons van de Liefde Gods!
 Blinkt in 't zonlicht, Hollands duinen!
 Hollands beemden, Hollands bosch!

Klaarder zon is nooit gerezen,
 Hooger boom nooit opgegaan,
 Rijkker bloemhof nooit geprezen,
 Schooner vrucht lacht niemand aan,
 Dan die u bekend mag wezen,
 Sinds gij 't Godswoord hebt verstaan!
 Klaarder zon is nooit gerezen,
 Hooger boom nooit opgegaan!

ZON DES HEILS, verlicht alle oogen!
 GODSBOOM, sprei uw takken wijd!
 Al gij Vooglen, komt gevlogen,
 Waar gij vrij en veilig zijt!
 HEILAND, door uw alvermogen,
 Bloei heel de aarde in God verblijd!
 ZON DES HEILS, verlicht alle oogen!
 GODSBOOM, sprei uw takken wijd.

BOETVAARDIGHEID.

(Naar gegeven aanleiding.)

Dogmatische tranen schrei ik niet;
 Maar van smart en berouw kan ik weenen.
 Om mijn eigene zonde en mijns naasten verdriet,
 En het meest als zich beiden vereenen.

Niet „omdat ik in Adam verloren ben;”
 Maar omdat ik mijzelf ging verliezen
 Op wegen, waarvan ik de dwaasheid erken,
 En die 't zondige hart mij deed kiezen;

Niet „omdat van de pest, die in Kurdistan woedt,
Alle zonde, ook *mijn* zonde de schuld is,”
 Maar wanneer door mijn toedoen een broederhart bloedt,
 Of van angsten en zorgen vervuld is;

Ziedaar wat mij leed doet, beschaamd maakt en smart,
 Wat mij de oogen kan over doen loopen,
 Mijn verstand heeft geen tranen, hun bron is het hart,
 En 't getroffen gevoel zet die open.

O mijn God! wees genadig, vergeef mij de schuld,
 Die 'k met droefheid, in ootmoed, belijde!
 Ik besef dat gij 't kunt; ik gevoel dat gij 't zult,
 Zoo ik 't kwaad, dat ik haat, ook bestrijde.

OP IEMANDS BLADVULLINGEN.

Bladvulling noemt gij 't; ik zou meenen
Dit zijn „vervullende edelsteenen.”

CARPE DIEM.

Waar 't leven van gemaakt is
Zij kostlijk in ons oog!
De vluchtige uren spoeden,
Niets kan den tijd vergoeden,
Die eenmaal ons ontvloog.

Ontvloog ons goud en zilver,
Waarop de wereld drijft,
Schoon 't zuchten op doe stijgen,
Het is nog weer-te-krijgen.
Zoo ons de tijd maar blijft.

Blijft hun de tijd maar over,
Die rozen baren kan,
Al keven goede vrinden,
Zij kunnen 't nog weer vinden;
Maar is hij om, wat dan?

Dan als dat woord moet komen,
Dat vreeslijk woord: TE LAAT!
Begint een leed te kwellen,
Door niets ter zij te stellen,
En waar geen troost voor baat.

JAN VEELSCHRIJVER.

Jan met zijn slecht voorzienen kop
Schrijft over *alles*, zonder schromen;
Daar zit voor hem niets anders op
Om nog eens achter *iets* te komen.

GRAIN DE BEAUTÉ.

Quel neo, quel vago neo!

MARINO.

Die Mael, die soete Mael.

HUYGENS.

De vervallen Schoonheid spreekt.

„Ten dage van mijn bloeiend schoon,
„Verdronken in een vloed van rozen,
„Deê 't zwarte stipjen op mijn koon

„Die niet dan des te schooner blozen;
 „Maar nu ik rimplig ben en oud,
 „Nu schijnen de eertijds malsche konen
 „Niets dan dien doodsplek te vertoonen
 „Aan die mijn bleek gelaat beschouwt.”

Antwoord.

Zoo gaat het. Wat men gaarn vergeeft,
 Als duizend lieflijkheên 't vergoeden,
 Kan voor hard oordeel niet behoeden,
 Wanneer het blijft en ze overleeft.
 Onze ouderdom komt met gebreken.
 Maar niet slechts dit! Het oud gebrek,
 Elks aangeboren moedervlek
 Doet hij, helaas! te sterker spreken.

GOD IS LIEFDE.

God is liefde. 't Is zijn liefde, 't is de liefde, en niet een wet,
 Die de dingen draagt en koestert en hun ondergang belet.

DE GEBROEDERS TE PADUA.

Een oude en nieuwe geschiedenis.

*Het was een avond schoon en stil.
 Twee broeders stonden naar 't azuren,
 Gestarnde firmament te turen.
 Op eens ontstond een zot geschil.*

ANSELMO.

Indien ik zooveel grond bezat
 Als de uitgestrektheid dezer hemelen!

BARTOLO.

Indien ik zoo veel schapen had
 Als ginder zilvren starren wemelen!

ANSELMO.

Wat zoudt gij met uw schapen doen?

BARTOLO.

Op uwe weide zou ik rekenen.

ANSELMO.

En weigerde ik u gras en groen?

BARTOLO.

Dat zou bij mij niet veel beteekenen.

ANSELMO.

Hoe dan?

BARTOLO.

'k Joeg *toch* mijn kudde er in.

ANSELMO.

Dat zou ik wel beletten!

BARTOLO.

Waarmee?

ANSELMO.

Wel, 'k heb nog meer of min
Vertrouwen op de wetten.

BARTOLO.

Maar 't weiloon werd u toegeteld!
Ik zou u goed betalen.

ANSELMO.

'k Ben niet verlegen om uw geld.

BARTOLO.

Dat kon nog wel eens falen.

ANSELMO.

Elk schaap, waarmee ge in 't mijne vielt,
Zou ik den kop verpletten!

BARTOLO.

En ik de wei, die gij me onthieldt,
Gansch onder water zetten.

ANSELMO.

Gij schelm!

BARTOLO.

Gij Vrek!

ANSELMO.

Pas op!

BARTOLO.

Geen nood!...

*De twist ging altyd verder.
Op 't laatzst, de degens raakten bloot,
En 't einde was — uw beider dood,
GRONDEIGENAAR en HERDER!*

HART EN GEEST.

Een enkle vonk valt in de ziel;
 Een snaar van 't hart begint te trillen;
 De vlam gaat op, de zang ontwaakt;
 De band der tong wordt losgemaakt;
 En 't lied stroomt, dat wij *hooren willen*.

Maar waar die vonk ontbreekt, die *snaar*
 Niet trilt, vergeefs verhit zich daar
 De geest eens dichters *rol te spelen*;
 Zijn keurigst werk voldoet ons niet,
 En zijn volmaakt, maar ijskoud lied
 Zal ons volmaakt vervelen.

GROOT GEMAK.

Alle schoonklinkende thesen
 Zijn klokspijs voor Jan Hol-van-Kop;
 Bewezen of niet bewezen.
 Hij eet ze voor waarheid op.
 't Verwondert mij niet van dat heertje;
 't Verschijnsel verklaart zich terstond:
 In 't *vacuum* komt een veertje
 En een goudstuk gelijk op den grond.

HEB LIEF.

(NAAR FREILIGRATH.)

O Heb toch lief zoo lang gij kont,
 Zoo lang u God nog tijd verleent;
 Daar komt een dag, daar komt een stond,
 Dat ge aan een grafkuil staat en weent.

Zorg dat uw hart van liefde brand'
 En branden blijve en niet verkoel,
 Zoo lang daar van een andren kant
 Iets voor u klopt met warm gevoel.

En zoo dat andre hart zich sloot,
 O Rust niet voor gij 't weder-wint!
 Blijf altijd goed en welgemoed;
 Bemint het tot het u bemint.

Maar ach, bedwing vooral uw tong!
 't Onvriendlijk woord ontsnapt zoo snel.
 't Was niet zoo hard gemeend als 't klonk;
 Maar dien het krenkte onthoudt het wel.

O Heb toch lief, zoo lang gij kont,
 Zoo lang u God den tijd verleent!
 Daar komt een dag, daar komt een stond,
 Dat ge aan een grafkuil staat en weent.

Dan knielt gij op de zode neer,
 Of ligt wanhopig uitgestrekt
 — Helaas! uw doode keert niet weer! —
 Op wat hem voor uw oog bedekt.

Dan kermt gij: „Zie nog eenmaal op
 Tot hem, die bij uw groeve weent!
 Vergeef hem 't leed, dat hij u deed;
 't Was waarlijk niet zoo boos gemeend!”

Geen oor, dat hoort, geen oog, dat ziet,
 Geen wang, die meer uw kus ontvang!
 De mond, de doode mond kan niet
 Meer zeggen: ik vergaf 't u lang.

Toch deed hij 't; hij vergaf 't u voort;
 Maar menig bitter traan vloot neer,
 Om u en om dat vreeslijk woord —
 Maar 't is voorbij; het deert niet meer.

O Heb toch lief, zoo lang gij kont,
 Zoo lang u God den tijd verleent;
 Daar komt een dag, daar komt een stond,
 Dat ge aan een grafkuil staat en weent.

STROZZI'S BIJSCHRIFT OP MICHEL ANGELO'S
 BEELD „DE NACHT.”

De Nacht, die gij hier slapen ziet,
 Is, bij een ENGEL, uit een marmergroef geboren;
 Zij leeft, want anders sliep zij niet;
 Wie twijfelt, wek haar, en zij zal 't hem zelv' doen hooren.

MICHEL ANGELO'S ANTWOORD VOOR ZIJN BEELD:

Mijn slaap is zoet; 't is goed van steen te wezen
 In dezer tijden schande en druk;
 Niet zien, niet hooren is een groot geluk;
 Spreek zacht; niets moet ik meer dan 't wakkerworden vreezen.
 Uit het Italiaansch.

NATUURKEUS.

AAN --

NATUUR IS EN DOET ALLES; dat's de leus;
 Lång droeg zij zorg; nu heeft zij zelfs een keus:
 VERKIEZING EN VERWERPING, harde namen
 Toen ze uit de pen van godgeleerden kwamen,
 Natuurgeleerdheid brengt ze weer in 't land!
 Maar kiezen onderstelt toch oordeel en verstand;
 Verstand is Geest, geen Stof. Een Geest, die 't al onspant,
 Uit alles en voor allen kiest, de velen
 En 't enkle kent en keurt en uitzoekt, is — is — God?
 Dien wilt gij niet — maar wel met woorden spelen,
 Leenspreuken, die 't gemis van wat men mist verhelen,
 De leer, waarvoor gij strijdt, ten spot.

Intusschen doen ons deze *tropen*,
 Door hun onmisbaarheid, op beetre wijsheid hopen.

Nature is but a name for an effect,
 Whose cause is God.

COWPER.

HEDENDAAGSCHE METHODE.

Dresseeren, dresseeren,
 Schoon 't hier en daar een geest verstompt,
 Ziedaar wat onzen tijd behaagt,
 En met examineeren
 De schoonste vruchten draagt!
 Eerst moet een jongling vol-gepompt,
 En dan weer leeg-gevraagd.

TIJDENS DEN OORLOG.

1870, 1871.

I.

DE OORLOG VERKLAARD.

De dag der slachting is gekomen;
 Het lot der volken wordt beslist,
 Het schorre krijgsgeschrei vernomen,
 En moed en moedwil aangehitst.
 Haast dreunt de buskruitdonderknal,
 Waarop de bloedstroom volgen zal.

Kan niets, o God! den storm bezweren,
 Den toorn verbidden, die hem wekt,

Den vuurvloed, eer hij uitbreekt, keeren,
 En half een wereld overdekt?
 Gij kunt het, elke macht te sterk,
 Maar niet dan door een wonderwerk.

Of moet het, naar Uw raad, geschieden.
 Wat wederzijdsche wrok verlangt?
 Heet Gij de driften uit te zieden,
 In 't berstend hart vergeefs geprangd?
 Bereidt, door d'onvermijdbren strijd,
 Uw wijsheid ons een beetren tijd?

Moet de oorlogsvlam, waar wij voor huiveren,
 Die zooveel goeds verdelgen zal,
 Den dampkring van de smetten zuiveren,
 Die krankheeden telen zonder tal,
 En branden distlige akkers schoon,
 Opdat een beetre vrucht zich toon?

O, maak het kort! Voleindig spoedig
 Uw goed, maar vreeslijk werk, o Heer!
 Bestraf, beteugel, maak ootmoedig,
 Doe recht, en — geef den Vrede weer!
 Den Vrede, die, na bang gemis,
 Den volken dubbel dierbaar is!

27 Juli 1870.

II.

BEMOEDIGING.

Neen! nog is Neerland niet in nood,
 Al hebben vorsten 't zwaard ontbloot,
 Al rees de krijg uit 's afgronds kolken;
 Al had verborgen staatsmanslist
 Het in gedachten uitgewischt
 Van uit de rij der volken.

Die 't op de rol der volken schreef,
 In zoo veel nooden 't sterken bleef,
 En 't uitgered heeft zoo veel keeren;
 Die 't eigen taal en volksaard schonk,
 Die nooit gewild heeft dat het zonk,
 Regeert en blijft regeeren.

En zoo een natie, onder God,
 Op Vorsten zien mag, en zijn lot
 Mag toebetrouwen aan zijn helden:
 Oranje leeft; en 't Neerlandsch bloed

Zal niet verzaken d' ouden moed,
 Waar 't vrijheid, recht, en eer zou gelden.

Lig waakzaam neer, zie rustig rond;
 Gij hebt nog tanden in den mond;
 Gij hebt nog nagels aan de klauwen;
 Hebt immers nog een hart in 't lijf.
 O Leeuw van Neerland? Leef, en blijf
 De pijlen bij elkander houden!

Aug. 1870.

III.

HET SLAGVELD VAN GRAVELLOTTE.

Hoe liggen op de velden
 Door de oorlogsplaaag vernield,
 De wederzijdsche helden
 Verwond, verminkt, ontzield!
 Als rijpe korenaren,
 Na 't vlijtig sikkelslaan,
 Als dorre en — groene blaren,
 Na 't woeden van d' orkaan!

Hier is een hoofd gevallen,
 Veel honderd hoofden waard;
 Het heeft die duizendtallen
 Gerangschikt en geschaard;
 Het zag voor duizend oogen;
 Het dacht voor heel een heir...
 Eén kogel komt gevlogen —
 Het ziet en denkt niet meer.

Hier ligt een hart doorschoten,
 Aan alle deugden rijk;
 Van duizend strijdgenooten,
 Geen enkele dien gelijk;
 Voor kindren, gade, vrienden,
 Oneindig goed en trouw —
 Gij zult zijn graf niet vinden,
 Bedrukte weduwvrouw!

Dees hand, van d' arm geslagen
 Die nog voor 't laatst vertrok
 Heeft wondren op doen dagen
 Uit marmerblok bij blok;
 En deze vuist, om 't wapen
 Bestorven, dat zij droeg,
 Won voor een huisvol knapen
 Den kost, bij spade en ploeg.

Dees heeft er veel genezen,
 Gered uit ziekte en dood;
 Die, velen onderwezen,
 Die, schafte duizend brood.
 Dees zag zich 't deel beschoren,
 Zoolang met smart verwacht;
 Diens zon begon te gloren....
 Nu drukt hen ééne nacht.

O Mannen, vaders, broeders,
 Aan huis en volk zoo nut!
 O zonen, van uw moeders
 Het sieraad en de stut!
 Gij keur en kern van 't heden,
 En hoop der toekomst! Spreekt:
 Wie zal uw plaats bekleeden?
 Wie komt, waar *gij* ontbreekt?

Gij kunt geen antwoord geven;
 Stil zwijgt *gij* in uw bloed;
 Zooöven nog vol leven,
 Vol levenskracht en moed.
 Gedachten, wenschen, beden,
 Scherts, ernst, en luim, en lust,
 Op eenmaal afgesneden,
 En alles uitgebluscht!

Daar ligt *gij* onbegraven,
 Onkenbaar, wild dooreen;
 Reeds zweven kraai en raven
 Bloeddorstig om u heen.
 Wat baat u, doode helden!
 Of dank en lofgeschal
 Uw heldendood vermelden
 En uitbazuinen zal?

Trompetten, pauken, trommen!
 Een nieuwe dag breekt aan.
 'k Zie nieuwe heldendrommen
 Vol geestdrift strijdwaarts gaan.
 De hooge vaandels wapperen;
 Het schitterend morgenlicht
 Blinkt op 't kuras der dapperen —
 Het is een *schoon* gezicht.

Daar knallen de eerste schoten!
 Daar rijst het woest misbaar!
 Daar naadren zich en stooten
 De legers op elkaar!....

Uit duizend donderslagen
 Ontwart zich — zegezang!
 Maar 's Hemels Englen klagen:
 Hoe lang nog, Heer! hoe lang?

Aug. 1870.

IV.

UITROEZEMING.

(Na Sedan.)

De Heer regeert! Een beter tijd
 Is voor deze aard geboren.
 Met bloed en tranen ingewijd,
 Komt hij te voorschijn uit den strijd,
 Om als een zon te gloren.

Europa zal niet langer aan
 Parijs bevelen vragen;
 Niet meer aan Franschen leiband gaan;
 Een beter licht zal bovenstaan;
 Een schooner dag zal dagen.

Daar zal een hart, daar zal een hoofd,
 Daar zal een geest regeeren,
 Die in den hoogen God gelooft.
 En 't eindeloos gesnoef verdooft
 Van helse mode-leeren.

De vrucht des denkenden verstands,
 De kracht van wijze wetten,
 De deugd der vrouw, de trouw des mans,
 Der zuivre zeden reine glans
 Zal 't nieuwe voorbeeld zetten.

De wind zal uit een beter hoek
 Langs alle bergen stroomen,
 En maken alle harten kloek.
 Die sidderden voor ban en vloek
 Van een onfeilbaar Romen.

„Italia farà da se,”
 Van 't Fransche blok ontslagen:
 En Spanje, in onrust of in vreê,
 Beschikt zijn eigen wel of wee,
 Naar eigen welbehagen.

De Britsche Luipaard scheelloog vrij;
 Zijn hulp is overbodig;

De vrees voor Frankrijk is voorbij;
 Het tegenwicht aan de overzij
 Der waatren niet meer noodig.

Want de Aadlaar, die nu zweven mag
 Op zijn verbreedde vlerken,
 Houdt alle volken in ontzag
 Met dien geduchten vleugelslag.
 Waarin hem God blijf sterken.

Hij zal roofgierig zijnen blik
 Op vriend noch vreemde vesten,
 Geen vrijen lokken in den strik,
 Geen vredelievenden met schrik
 Opjagen van hun nesten.

Maar onder zijner vleuglen schaâw
 Wat saambehoort vergaderen,
 Bewaken 't met zijn oogen trouw,
 En weren fel met neb en klauw
 Al wie zijn horst durft naderen.

Ook gij, mijn Vaderland! zult vrij,
 Zult onafhankelijk blijven;
 Mits zich uw hart in 't recht verblijj ....
 Het is eens dichters profecij,
 Die ge in uw boek moogt schrijven.

5 Sept. 1870.

V.

AAN LODEWIJK NAPOLEON.

Geen schimp of smaad op uw vernederd hoofd,
 Van Cesars krans, Augustus kroon beroofd,
 Geen spotkreet bij dien glans, op eens verdoofd,
 Na tergend blinken!

Maar deze vraag bij 't blusschen van een zon,
 Wier nedergang geen wonder schorten kon,
 Of God u onrecht doet, Napoleon!
 In 't roemloos zinken?

Uw vijand dreef u toornig voor zich heen;
 Uw leger weet zijn rampen u alleen;
 Uw volk verzaakte u; u ter gunste geen
 Een woord dorst wagen;

Uw Keizerin verborg haar machtloos schoon;
 't Rampzalig kind, veroordeeld tot uw troon,
 Verwenschte 't uur, dat hem van Keizerszoon
 Den naam deed dragen.

En nu! 't Is uit. Gevangen; weggevoerd;
 Dat trotsche hoofd geknakt, die mond gesnoerd;
 GEBRACHT waar gij zoudt komen, waar gij zwoert
 Te zegepralen!

Waar zijn de vleiers nu des „Grooten Mans?“
 Wat doen voor hem Europa's Vorsten thans?
 Zij koesterden zich gisteren in den glans,
 Dien hij deed stralen.

Ach gij bedroogt, en werdt bedrogen. SCHIJN,
 En anders niet, mocht uwe grootheid zijn.
 Maar de Almacht sprak te harer tijd: „Verdwijn,
 „Wees niet met allen!“

Hier viel, getroffen door een bliksemstraal,
 Geen AADLAAR uit de lucht, als de eerste maal,
 Alleenlijk is van zijn te hoogen paal
 Zijn BEELD gevallen.

Gij WEET het, die uzelf kennen moet;
 Wiens hart alleen verachting heeft gevoed
 Voor wat er boog en omkroop voor uw voet,
 En heimlijk lachte.

Die vreugd is uit, in bitterheid verkeerd;
 De laatste lach is uit uw ziel geweerd;
 Zij lachen, die gij 't lachen hadt verleerd
 — In uw gedachte!

O Raas niet op „dien helschen keer uws lots!“
 Buig neer de kruin! Erken het oordeel Gods!
 Het wrekt niet slechts uw Keizerlijken trots,
 Uw godheid-spelen!

Het wrekt de trouw en de eer, door u verzaakt,
 Den meined, die u Keizer heeft gemaakt,
 Den gruwelnacht, dien gij hebt doorgewaakt
 Met moordbevelen.

Het wrekt.... O gij zult weten wat het wrekt,
 Zoo maar 't geheugen werkt, 't geweten spreekt,
 De wroeging haar verterend vuur ontsteekt,
 De hamer, die het hardste hardsteen breekt,
 Den berg kan sloopen,

Zich opheft en zijn werk doet, onverkort!
 Vorst! Al uw wonderboomen zijn verdord;
 Uw Babelstoren ligt in puin gestort:
 Alleen als ook uw hart verbrijzeld wordt.
 Staat iets te hopen.

5 Sept. 1870.

VI.

AAN KONING WILHELM.

Vervolg uw weg, voorspoedig Held!
 Wat kan uw loop beperken?
 Gij hebt den Arend neergeveld:
 Gij kort den Haan de lerken.
 Gij jaagt hem wreevlig binnen 't hok,
 Bedreigt zijn sluiting en zijn stok,
 Verleert hem 't koningkraaien,
 En laat uw toorn niet paaien.

Verschriklijk maakt uw lood en staal
 Een eind aan 't roekloos tarten,
 Aan hol gezwets en leugentaal
 Van diepbedorven harten
 De Seine, bevende en in pijn,
 Betaalt voor uw bedreigden Rijn;
 Parijs zal aan uw voeten
 Berlijnsche droomen boeten.

Niet altijd zal, niet langer mag —
 Uw veerkracht zal het keeren —
 Een driest, een ingebeeld gezag
 Geheel Euroop regeeren;
 Niet langer, met de hand aan 't zwaard,
 Eén volk de schrik zijn van heel de aard,
 Maar u een waarborg schenken
 Van niemands rust te krenken.

Zoo zij 't! Doe, in des vredes naam,
 Dien dienst aan 's werelds volken!
 Een dankbaar nakroost zal uw faam
 Verheffen tot de wolken.
 Maar heeft uw arm die taak volbracht,
 Maak, maak geen misbruik van uw kracht,
 Wees van 't geslacht dergenen,
 Wie rookend puin doet weenen.

Bestrijd den snoever; straffe uw kling
 Die vruchtloos zich verzetten;
 Maar ga geen overwonneling

Met ijzren voet verpletten.
 Schenk aan ootmoedigen den vreê,
 En keer een slagzwaard in de scheê,
 Onwillig opgeheven,
 Waaraan geen smet mag kleven.

Geen smet van heerschzucht, smet van roof
 Onteer 't rapier des braven!
 Het mag geen nooit te dempen kloof
 Van wrok en wrevel graven.
 De lauwer, die dat zwaard bedekt,
 Zij een, die 's VIJANDS eerbied wekt,
 Die achting vindt bij allen,
 En 's Hemels welgevallen.

Geen WEEKHEID — gij gedenkt uw plicht
 Aan zooveel heldenzielen,
 Als, de oogen op uw doel gericht,
 Getroost op 't slagveld vielen! —
 Maar KRACHT! De kracht van 't zelf bezit,
 Dat, na 't beschieten van zijn wit,
 Geen nuttelooze pijlen
 Het wit voorbij doet ijlen.

Men kroon met onverderflijke eer,
 Die steden wint en sloten;
 Hij, die zijn geest beheerscht, is meer,
 Is grootste van de grooten.
 Die eer zij uwe, o Vorst! Zij zegt
 Meer dan een landwinst, die niet hecht,
 Dan, op uw zilvren haren,
 De frissche lauwerblaren.

2 October 1870.

VII.

NOODKREET VAN DEN STILLEN BURGER IN 'T GETEISTERD
 FRANKRIJK.

Gij Engel van den vrede,
 Gij Bode van 't geluk,
 Keer weer op onze bede
 En red ons van den druk!
 Wij hebben reeds zoo lang
 Onze armen uitgeslagen,
 Met bidden en met klagen
 En tranen op de wang.

Onze akkers zijn vertreden.
 Ons kuddeu zijn verjaagd:

Verwoest zijn onze steden.
 De straten leeg gevaagd.
 De vaders zitten neer,
 De moeders staan verslagen,
 De bruiden jammerklagen,
 De zonen — zijn niet meer.

Och, dat zich God erbarme,
 En zijne slaande hand
 Afkeere van dit arme,
 Verdrukte vaderland!
 Zij heeft MET RECHT verscheurd;
 Dat ze UIT GENADE heele!
 Al zijn de zonden vele
 En alle gunst verbeurd.

December 1870.

VIII.

DE HOOFDSTAD DER BESCHAVING.

Een ruige balk, een ruwe plank
 Dient wel geschaafd, maar niet te lang;
 Verschaaf ze niet tot enkel krullen!
 En is die dwaasheid eens verricht.
 Voorzichtig dan met vuur en licht!
 Want waar de vonken vallen zullen,
 Ontstaat meteen een laaie gloed,
 Waarvan de vlam, niet licht te dooven,
 Met helsche schittring stijgt naar boven,
 En denklijk groote schade doet.

De „Hoofdstad der Beschaving” is
 Geschetst in dees gelijkenis;
 Zij schijnt geheel verschaafd te wezen
 Tot fraaie krullen, licht en fijn,
 Die overal bewonderd zijn
 En om haar sierlijkheid geprezen.
 Die krullen vatten dikwijls vuur;
 Ook zit er harst en olie tusschen;
 En siddrend wacht Europa 't uur
 Dat zij niet meer zijn uit te blusschen.

1871.

IX.

PARIS IN OPSTAND.

Der Vaadren ondervinding baat
 Niet aan hun kindren, schoon zij 't hopen;
 't Kroost wil zijn eige' ervaring koopen,

Ook die op bloed en tranen staat.
Geschiednis! vruchtloos predikt gij
Uw lessen voor der volken ooren:
Een nieuw geslacht wil, vrij en blij,
Alleen zijn eigen wijsheid hooren.
Gemeene onachtzaamheid vergeet
De roede, die haar heeft geslagen;
En soms schijnt tegenwoordig leed
Tot nieuwe dolheid op te jagen....
O Stad der Dwaasheid! viel te kort,
Te licht u 't leed, dat ge in uw muren
Van vreemden vijand moest verduren,
Dat gij u-zelf ten vijand wordt?
Verlustigt ge u in smart op smarte,
En strijkt gij, met verblinde drift,
Aan nieuwe dolken 't oud vergift,
En zet ze u roekloos tegen 't harte:
Strooit vuur en vonken overal,
En juicht als gij de vlam ziet lichten,
Die 't overschot vernielen zal,
Waarop gij 't nieuw gebouw zoudt stichten?
Godloochnaresse, die uw lot
In eigen handen meent te dragen
En op zijn hemeltroon bespot,
Die tot u spreekt in donderslagen!
Is dit het einde of 't eind nog niet?
Zal straks de ontzette wereld hooren:
„Wat lang gedreigd heeft, is geschied;
„Parijs ligt in haar bloed te smoren?”
Of zal een vuist, die d'arm verplet,
Die wreevlig staat naar eigen leven,
Nog eens de macht zijn, die u redt,
En aan den zelfmoord uitstel geven?
Een schijn van rust, door machtloosheid,
Waaruit u nieuwe toorn zal rukken
En dán den gruwel doen gelukken,
Dien gij uzelf hebt opgeleid?
Of moeten nog verscheiden malen —
Dat uw verderf te wissel zij —
De wisselingen zich herhalen
Van machtloosheid en razernij?
Hem, dien gij loochent, is 't bekend;
Geen sidderenden stervelingen,
Die u, in telkens nauwer kringen,
Zien wervlen naar 't noodlottig end.

April 1871.

X.

AAN EEN GEWEZEN DICHTER.

De gruwelwereld is *gekomen*,
 Die uw verbeelding heeft gestreeld,
 De werkelijkheid dier wilde droomen,
 Door koortsig bloed in 't brein geteeld.
 De hel, waarin gij zijt gedoken
 Om kleuren voor uw schilderij,
 De gansche hel is losgebroken
 En dankt u voor uw poëzij.

De Thracer *temde* woudgedrochten
 Door onweerstaanbaar citserslaan:
 Gij lokt de monsters uit hun krochten
 En moedigt ze in hun woestheid aan.
 Afgrijslijk toonen ze ons de tanden
 En brullend vliegen ze op den roof,
 Met oogen, die van bloeddorst branden,
 En ooren, als van de adder, doof.

O Dichter, geest van eedler orden,
 Van hooger aandrif eens geblaakt,
 Wat is er van uw volk geworden?
 Wat hebt gij van uw volk gemaakt?
 Ach, mannen zonder eer of waarde,
 Ach, vrouwen zonder schaamte of tucht,
 Zich wentlende in het slijk der aarde,
 En azende op verboden vrucht!

Een jonglingschap, voor geestvervoering,
 Voor 't beste en hoogste doof en koel,
 Onvatbaar voor de zachte ontroering
 Van eedle liefde en rein gevoel;
 Ontvlambaar slechts voor spoorloosheden,
 Voor weelden van 't ontuchtig bed,
 En met de heiligschennendste eeden
 Verbonden tegen orde en wet!

Een ras van bandlooze onverlaten,
 In list en misdaad uitgeleerd,
 Zijn gruwlen plegende op de straten,
 En tegen God en mensch gekeerd.
 Godloochnaars, moordnaars, moordnaressen,
 Brandstichters vol van woede en haat,
 De vrucht van de ingezogen lessen
 U spuwende in 't verschrikt gelaat.

Voorwaar, de goden zijn rechtvaardig;
 De hand, die hen trotseert, verdort;

De zanger, rang en plaats onwaardig,
 Wordt van zijn hoogte neergestort.
 De geest is lang van u geweken;
 De hemelgalm ontvluchtte uw lier;
 Een snorkende onzin werd uw spreken,
 Uw zang een krijschend straatgetier.

Gij houdt van vorsten, na de onttroning,
 Uw smaad terug; 't is welgedaan!
 Ook zelf zijt ge een onttroonde koning,
 Een star geworpen uit haar baan.
 Schier onherkenbaar ligt gij neder,
 Met wat van vroeger lauwen rest,
 Bij 't goud, gewoekerd door die veder,
 Die smaak en zeden heeft verpest.

Geloof niet dat ge u op kunt heffen,
 Iets doen, iets zijn kunt als weleer!
 De vloek, die u de kruin moest treffen,
 Duldts zelfs geen schijn van grootheid meer.
 Vergeefs den blik omhoog geslagen,
 Ten heldren lichtkreits opgestaard!
 Die aadlaar, die u heeft gedragen,
 Is in een borstlig zwijn ontaard.

Mei 1870.

XI.

PARIS IN BRAND.

't Grootte Babel zinkt ineen,
 Gaat in vlammen op en vonken;
 Al zijn pracht heeft uitgeblonken,
 Al zijn grootheid ligt vertreên.
 Wat het krijgswaard heeft gespaard,
 Valt voor oproertoorts en dolken,
 Tot een prediking den volken,
 Tot een schouwspel voor heel de aard.

Waar is thans uw flonkerkroon,
 Trotsche koningin der steden,
 Die u knielend hulde deden,
 't Hoofd ontblootten voor uw troon?
 Wie het waagde tegen u
 Woord of vinger op te heffen,
 Zou de vloek der wereld treffen...
 Wie, onschendbre! schendt u nu?

Waar blijft thans de tooverkracht,
 Die de koningen verleidde,

Die den volken strikken spreidde,
 Allen aan uw voeten bracht?
 't Laatste spoor van schoon verdween,
 Is afzichtlijkheid geworden,
 Sinds de omhelzing woester horden,
 Eerlooze! u verdraaglijk scheen.

Dit is aller weg en lot,
 Die met veile schoonheên pralen:
 Altijd laag en lager dalen,
 Eerst aanbeden, eens bespot!
 Eerst vorstinnen, weeldrig, rijk,
 En voor vorsten slechts toegankelijk,
 Straks van minder liên afhankelijk;
 Eindlijk wentlende in het slijk!

Eindelijk vertrapt, verjaagd,
 Opgeofferd, prijsgegeven,
 Om op 't gasthuisstroo te sneven.
 Door geen eerlijk hart beklagd...
 Neen! niet dus is 't dat gij sneeft!
 Doodgegeeseld door uw beulen,
 Moet uw lijk op 't mijtvaar smeulen,
 Dat hun woede ontstoken heeft.

't Groote Babel zinkt ineen,
 Gaat in vlammen op en vonken:
 Nero zwaait de toorts brooddronken,
 Duizend Nero's, teelt van Een!
 Wat het tachtig jaren lang
 Heeft gezocht op al zijn wegen,
 Is verworven, is verkregen,
 Heeft het nu: ZIJN ONDERGANG.

Volkren! ziet gij over de aard
 Ginds die dikke rookwolk hangen,
 Telkens door een vlam vervangen,
 Die ten hoogen hemel vaart?
 Daar, dáár bloeide 't paradijs,
 't Paradijs der booze geesten,
 Stad van bloed en gruwelfeesten,
 't Hemeltergend wuft Parijs.

God ontfermt zich, en geen wind
 Doet de vlammen feller woeden;
 Maar, om 't vreeslijk vuur te voeden,
 Lijven zinloos vrouw en kind!
 't Kwaad wil door het UITERST kwaad

Zich zijn eigen loon verschaffen;
 God behoeft het niet te straffen;
 't Straft zich zelve en vergaat.

27 Mei 1871.

XII.

CAESAR TRIUMPHATOR.

Memento hominem esse.

GEDENK EEN STERVELING TE WEZEN.
 Verwinnaar, vorst en held!
 Uw zegeboog staat hoog gerezen;
 Uw lauwer is besteld;
 De Jeugd strooit bloemen voor uw voeten,
 Al 't volk verheft uw deugd;
 De Schoonheid haakt uw blik te ontmoeten
 De Grijsheid beeft van vreugd.

GEDENK EEN STERVELING TE WEZEN!
 Toon wijsheid, toon verstand!
 Te hoog geloofd, te luid geprezen
 Voert op des afgronds rand.
 De roem verblindt; de lof doet dwalen;
 Verbijstrend is de macht;
 Geur uit afgodische offerschalen
 Is doodlijk in zijn kracht.

GEDENK EEN STERVELING TE WEZEN!
 Verwacht eens stervlings lot!
 Eén wolkjen aan de kim gerezen,
 Maakt al uw glans ten spot.
 De krans verdort; de wierookwalmen
 Vervliegen; 't is gedaan;
 En, voor het luidst hozannagalmen,
 Vangt „Kruist hem! Kruist hem!” aan.

GEDENK EEN STERVELING TE WEZEN!
 Het eind is nimmer ver.
 Zij 't leven in uw oog te lezen:
 De dood treedt naast uw kar.
 Eén wenk! Uw luister is verdorven,
 Uw kracht voor goed geknot.
 Eén wenk! De stervling is gestorven;
 De Cesar staat voor God.

GEDENK EEN STERVELING TE WEZEN!
 Gelukkig, die 't bedenkt;
 Die 't kan gedenken zonder vreezen,

Waar God hem grootheid schenkt;
 Wiens innigst hart op keizerskronen
 Noch veldheerslauwren teert,
 En zich indachtig weet te toonen
 Wie rekenschap begeert!

Mei 1871.

TER GEDACHTENIS.

Aan u, mijn viertal zonen,
 Die God mij gaf en nam,
 U wijde ik deze tonen;
 U, takken van mijn stam
 Zoo pijnlijk afgereten,
 U, perels rein en schoon,
 Gevallen van mijn kroon,
 Vervangen, niet vergeten!

Gij zijt mij *vroeg* ontvallen,
 Mijn kleine naamgenoot!
 U zag ik eerst van allen
 Zoo bleek op moeders schoot;
 Dat mondje zoo vertrokken,
 Dat oogje zoo verflauwd,
 En met koud zweet bedauwd
 Die lieve, blonde lokken.

Reeds groenden drie maal zeven
 Meimaanden om uw graf;
 Van voor mijn geest te zweven
 Laat nog uw beeld niet af.
 Nog zie ik honderdmalen,
 In nacht en eenzaamheid,
 Die armpjes uitgebreid,
 Die zachtblauwe oogjes stralen.

Maar de engel, dierbaar zoontje!
 Wier borst u had gevoed
 En met dat rozekoontje
 Beschonken uit haar bloed,
 Heeft slechts een zestal jaren
 Uw vroegen dood bewegend;
 Toen werd ook zij vereend
 Met *hemelsche* engelscharen.

Ach, Godsgaaf¹⁾, mij geschonken
 Toen 't liefste mij begaf,

¹⁾ De *Benoni* van bl. 173: Zijn doopnaam Theodorus beteekent *Godsgaaf*.

Uw troost heeft kort geblonken,
 Uw steun brak spoedig af!
 Gij hadt geen moed het leven
 Te aanvaarden moederloos;
 Dies, na een korte poos,
 Uw zieltje heen ging zweven.

Toen ik ter aard bestelde
 Uw lijkje, dierbaar wicht!
 Een tweetal mij verzelde
 Met diep bedrukt gezicht,
 Mij, bij dat graf verzwolgen
 In onuitspreklijk wee:
 Wie dacht dat een dier twee
 Zoo spoedig u zou volgen?

Mijn Marten, lieve Marten,
 Hoe heb ik u bemind!
 Gij waart de trots mijns harten,
 Mijn eerstgeboren kind;
 Gij hebt mij 't eerst doen weten
 Wat zaligst is, wat bangst,
 Wat, na 'eens Echtvriend's angst,
 Eens Vaders vreugd mag heeten.

Gij hebt mij 't eerst doen smaken
 Dat daaglijksch zielsgenot,
 Dat nog mijn hart doet blaken
 Van gloënden dank aan God,
 Als 't oog zich mag verlusten
 Aan 't zich ontwikkelend wicht,
 En op een lief gezicht,
 Daar 't zieltje doorbreekt, rusten.

Gij hebt mij 't eerst gegeven
 Dien vadersnaam zoo zoet,
 Dien gij, door al uw leven,
 Ontzien hebt vroom en goed;
 „Wat zal van Marten groeien?”
 Vroeg vol van hoop ons hart:
 Wee onzer! Marten werd
 Gestuit in 't weligst bloeien!

Gestuit en afgesneden.
 In 't midden van mijn vreugd
 Om zoo veel lieflijkheden,
 Verstand en kinderdeugd,
 Om zoo veel kostbre gaven
 Van hoofd en hart tezaam,

In staat om van mijn naam
Ook verder de eer te staven.

Haast zijn het veertien jaren,
Dat u het graf besloot,
En nooit rees van mijn snaren
Een treurtoon om uw dood.
Ach, 't lied, als 't op wou stijgen,
Werd in de keel gestuit —
Een kleiner leed is luid,
De groote smarten zwijgen.

Wreed graf, niet om te koopen
Door welke tranen 't zij!
Gingt gij nog eenmaal open
Eer ge opengaat voor mij?
Wat deerde u, lieve jongen!
Dat ge ons op 't onverhoedst
Uw lachjes weigren moest,
Hoe we u om lachjes drongen?

Uw volle koontjes bleven;
Maar ernstig zaagt ge ons aan,
Als waar de lust van 't leven
Op eenmaal u vergaan.
Wij peinsden, zochten, gisten
Vol vrees, maar hoopten nog....
Uw oogje zei: „Wil toch
De rust mij niet betwisten!”

Neen! *rust*, mijn viertal zonen!
Geniet een hooger heil,
Voor goud, noch eerekronen,
Noch duizend levens veil!
Is u 't geluk beschoren,
Dat God *Zijn* kindren geeft,
Zoo gij bij Jezus leeft,
Heb ik u niet verloren.

Maar wat mij 't aardse leven
Nog schenke of houden laat,
Die plaats wordt nooit vergeven,
Die ge in mijn hart beslaat.
Zoo min ik uwe namen
Aan uw opvolgers gaf,
Gaat van uw deel iets af,
Voor hen, die na u kwamen.

Mijn dierbren, mij ontvloden!
En gij, die kwaamt en bleeft!

Mijn levenden! Mijn dooden,
 Die in den hemel leeft!
 Mijn groot, uiteen-getreden,
 Maar on-verdeeld gezin!
 Een zelfde vadermin
 Vereenigt al uw leden.

DE VIJFTIENDE.

Kom aan mijn hart, mijn vijftiend kind!
 Ik heb u net zoo lief als 't eerste;
 Rijke ouderharten zijn de teerste;
 En voel hoe u een vader mint.

Kom in den kring, mijn kleine pop,
 Den wijden kring van kleine en grooten!
 Hij heeft met blijdschap zich ontsloten;
 Hij neemt u met gejubel op.

Doe niet als kleine Willem deed,
 Die, voor hij loopen kon of praten,
 Ons zonder reden heeft verlaten
 En heenging, tot ons bitter leed.

Doe wat de dochtertjes hier doen,
 Die allen 't zelfde voorbeeld geven;
 Blijf vriendlijk lachen, bloeiend leven,
 En houd uw vaders grijsheid groen.

VOORZIENIGHEID.

Ook uwe haren des hoofds zijn allen
 geteld.

O God! wat is dees nietige aard,
 Dees vonk, die in 't heelal mag gloren?
 Gij ziet haar aan — zij is bewaard;
 Gij wendt uw oog — zij is verloren.
 Wat zijn die starren hooggeloofd,
 Wat die verbijsterende hemelen.
 Waaraan hun myriaden wemelen,
 Meer dan de haren van mijn hoofd?

Meer dan de haren van mijn hoofd,
 Die Gij geteld hebt en geschapen,
 Die niet verbleeken op mijn slapen.
 En die mij tijd noch zorg ontroofen,
 Tenzij Gij 't wilt, almachtig God,

Die aan een Niet het Al doet hangen,¹⁾
Bestuurder van zijn orde en gangen,
Regeerder van mijn leed en lot?

Ach 't grootste en kleinste, Hemelheer!
Slechts door uw macht uit niet gerezen,
Blijft door die macht alleen in wezen,
Behoeft haar daaglijks evenzeer.
Gij houdt aan 's hemels hoogen trans
De zon in hare baan gebannen;
Gij houdt het vlerkjen uitgespannen
Van 't mugje, dansende in haar glans.

Het groeiend en het „denkend” riet,²⁾
Gij kunt het een als 't aar verpletten;
Maar wilt gij zijn verderf beletten,
De wind, die 't krookt, verbreekt het niet.
Deez adem, die uw lof vermeldt,
O God almachtig! steunt op d' uwe';
De luchtstroom, daar 'k mijn lied aan huwe,
Gij hebt zijn trillingen geteld.

Gij telt de kloppingen van 't hart,
Dat uwen naam noemt, God des harten!
Zijn tranen, zuchten, vreugden, smarten,
Zoo wonderbaar dooreengeward,
Zijn, in hun samenhang, gewicht,
Hun vrucht en doel, uw werk, uw gaven;
Zij zullen saam uw liefde staven,
Doorschouwd bij uw toekomstig licht.

Maar wat geen aardsch verstand doorziet,
GEVOELT met zekerheid daar binnen
Het hart, dat u bemint en niet,
Niet anders kan dan u beminnen.
In U beweeg en leef en ben
Ik, Heer en God van mijn vertrouwen! —
Het zij GELOOVEN, 't zij AANSCHOUWEN,
Genoeg dat ik uw liefde ken!

HET PORTRET.

I.

„Uw beeltenis, lieve man! Laat ook *uw* beeltenis maken!
„t Was onder dit beding, dat 'k mijne maken liet,”

¹⁾ Zie Job 26: 7.

²⁾ L'homme n'est qu'un roseau, le plus faible de la nature, mais c'est un roseau pensant.

PASCAL.

Zoo sprak de jonge vrouw, en streelde hem de kaken,
En poogde boos te zien; maar dat gelukte niet.

„Gij hebt mijn photogram.” „Gij 't mijn'; maar daarenboven
„Begeerdet gij van mij een kunstwerk levensgroot....
„Gij frons? Waar denkt gij aan?” „Aan oude bijgelooven:
„Wiens beeltnis wordt gemaakt is dikwijls spoedig dood.”

Hij schrikte zelf er van. „Zoo woudt gij mij vermoorden?”
Een kus was 't antwoord, en: „Van vrouwen geldt het niet.”
„Van mannen evenmin”, hernam ze, „en zulke woorden
„Zijn dwaasheid in uw mond, en doen uw vrouw verdriet.

„Goedwilligheid, en trouw aan 't geen gij mij beloofde,
„Ziedaar wat ik verlang; geen sprookjes, heer gemaal!
„Maar 'k zie wel dat het vuur der eerste liefde doofde....”
Zoo schertste ze en ontvlood, en liet hem in de zaal.

„Het zal geschieden, mijn lief vrouwtje! 'k Schrijf nog heden
„Den schilder!” riep hij in den gang haar na. En zij:
„Heel goed! Wij zullen zien —” maar, keerende op haar schreden:
„'t Portret moet vroolijk zien; zoo niet, behoud het vrij.”

De beeltnis werd gemaakt; 't „lief vrouwtje” was tevreden.

II.

De morgenzon scheen fel op 't gansch gesloten huis.
De koetsen rolden aan, waarin de volgers kwamen.
De bureen staan op stoep of kijken door de ramen,
De straatjeugd schoolt bijeen met min of meer gedruisch.

De zwarte lijkkoets, op wat afstands, staat gereed.
„Het is de mooie; met de pluimen; voor de rijken!”
„Dat deze rijk is, zal wel uit de draagplaats blijken;”
„'t Was vijftien gulden bij zijn broër!” zegt een, die 't weet.

En in het donkre huis verzamelt zich de stoet;
Heel stil en statig; witte dassen; zwarte rokken;
Het aanzicht droevig, of in droeve plooi getrokken;
En fluistrend, juist zoo als m'in ziekenkamers doet.

„Daar 's veel gebeurd, mijnheer! Sinds ik u laatstmaal zag.”
„Dat moogt gij zeggen. 't Is verschriklijk.” „En zoo spoedig!”
„Voor veertien dagen was hij bij ons; heel blijmoedig;
„Maar *toch*; mijn vrouw zei: *toch* wat anders dan hij plag.”

En ginds: „Wie had dit kunnen denken, waarde heer?”
„Mij dacht dit was een man om honderd jaar te worden.”
„Wel zeker! en een man van regelmaat, van orden;
„De maatschappij mist veel —” „En de arme vrouw nog meer!”

„Gelukkig zijn er hier geen kindren, en — geen zorg!”
 „Dat's waar. 't Zal evenwel een aaklig ledig wezen.”
 „Nu is 't zoo erg nog niet; daar 's veel te doen; na dezen,
 „Na dezen dag, mijnheer, begint het; 'k sta u borg.”

Gestommel in den gang; getrappel op de straat;
 Een oopen van de deur; een zacht gerol van raderen,
 Die zich verwijdden, en van andre, die wat naderen, —
 Men spreekt wat luider, dat de stem er boven gaat.

Men ziet op 't uurwerk; naar de deur; de deur ontsluit;
 Een heer in 't kort, met bef en mantel, purpren konen
 En purpren neus, komt zich met deftigheid vertoonen,
 En noodt „Van de eerste koets!” de heeren luidkeels uit.

„Het ging heel stil in 't werk; zij heeft vast niets gehoord,”
 Zoo spreekt in de eerste koets, het viertal met vertrouwen.
 „Ik raadde haar”, zegt een, „haar kamer maar te houden,
 „Die achterboven is.” „Heel wijs” is 't wederwoord.

Maar die had opgezien naar 't venster om den hoek
 Der pui, dat blinden had van buiten noch van binnen,
 Had, door een smalle reet van 't neergelaten linnen,
 Een schoon gelaat aanschouwd, maar bleek gelijk een doek.

En die den zonnestraal, die dit bedroefd gezicht
 Verlichtte, verder met het oog had kunnen volgen,
 Had, achter 't beeld van smart, in 't wreedst gepeins verzvolgen
 Een vroolijk mansportret zien glinstren in zijn licht.

HARD EN ZACHT.

Spaar geen hardnekkigen,
 Noch wees tegen zwakken fel;
 Gisp de gebreken wel,
 Maar beschimp geen gebrekkigen.

MISPAS.

Een valsche stap is ras gedaan,
 En, bij den spoed om voort te gaan,
 De onmooglijkheid om stil te staan,
 Volgt al te licht een tweede;
 Ja ook de derde is op het punt,
 Indien men u den tijd niet gunt.
 Dat ge u eens wel bedenken kunt
 En letten op uw schrede.

Beschimp hem niet, die (arme ziel!)
 Dewijl hij zich aan 't koord niet hiel,
 Pardoes van al de trappen viel,
 En pijnlijk ligt te kreunen;
 Houd uw verwijten in den krop
 Maar pleister zijn bebloeden kop,
 En geef hem, krabt hij weder op,
 Uw arm om op te leunen.

WELEER EN THANS.

Eer we onze tanden hadden,
 Kregen wij moeders borst,
 En werden we altijd
 Heerlijk gevoed;

Nu wij ze hebben,
 Bijten we in alles,
 Maar ach! niet alles
 Bekomt even goed.

AAN DEN APOSTEL JOHANNES.

De Schilders in 't gemeen, die malen of verzinnen
 Een Engel bij Matthijs of Seraphijnschen Man;
 Bij Marcus eenen Leeuw, verhit op overwinnen,
 Bij Lucas eenen Os, EEN AREND BIJ SINT JAN.

JER. DE DECKER.

Waak op mijn ziel! Paar stem en snaar,
 En zing den vliegend' Adelaar,
 Die u een bode Gods mag wezen!
 Des Heilands vriend, de groote ziel,
 Die op zijn boezem nederviel,
 En in zijn hart mocht lezen!

Die door den geest, die uit dat hart
 In 't zijne drong, gedreven werd,
 Als hij verkondde: „GOD IS LIEFDE,
 DE ZIEL, DIE LIEF HEEFT, IS UIT GOD,
 ZIJ BLIJFT IN GODE. 'T OUD GEBOD
 EN 'T NIEUW GEBOD IS LIEFDE!”

O Konings-arend! met wat pracht
 Sloegt gij de vleuglen uit, vol kracht;
 Hoe hemelhoog zijt gij gevlogen!
 Hoe staardet ge, in 't gebied van 't licht,
 De hoogste zon in 't aangezicht
 Met onverbijsterde oogen!

Haar weerglans, nimmermeer verdoofd,
 Blinkt heerlijk om uw hals en hoofd,
 En doet uw gulden veedren stralen;
 En daalt gij in ons midden neer,
 De balsemlucht van hooger sfeer
 Komt met u nederdalen.

Gij neemt ons op; gij draagt ons voort;
 Gij zet ons neer in 't heilig oord,
 Waar wij den voetstap kussen mogen,
 Door Hem in 't aardse zand geprent,
 Wien de engel voor zijn Heer erkent,
 En dient met pinkende oogen.

Gij stelt zijn beeld ons voor 't gezicht,
 't Is alles heerlijkheid en licht,
 Wat de oogen zien, wat de ooren hooren.
 Ons hart ontgloeit, geloofd, aanbidt,
 (Geen zaliger genot dan dit!)
 En ademt als herboren.

Maar eensklaps voert uw stoute vlucht
 Ons boven wolken uit en lucht,
 En alle starren, alle hemelen,
 Tot waar de troon rijst voor ons oog,
 De troon, waarom een regenboog
 Zijn kleurenpracht doet wemelen.

De troon in 't heiligst heiligdom
 Der groote schepping Gods, waarom
 Zijn uitverkoornen zich verdringen,
 Het twalefmaal-twaalfduizendtal,
 De schaar, die niemand tellen zal,
 Hun halleluja's zingen.

Met u slaan we ook den Afgrond ga.
 Gij zweeft den hemelsch' engel na,
 Wiens hand, naar Gods bevelen, beide
 Zijn sleutel, en de keten voert,
 Waar hij den Ouden Draak meê snoert,
 Die 't heidendom verleidde.

En waar uw breede vleugelslag,
 Uw sterke klauw ons voeren mag,
 In hemel, aarde, of hellekuilen:
 Uw levenswarmte, uw liefdegloor,
 Dringt koestrend tot de harten door,
 Die ge aan uw borst doet schuilen.

Hoogvliegende Arend! merkt gij niet
 Wat pijlenzwerm men om u schiet,
 Hoe felle jagers u belagen?
 Neen! Hooger zweeft ge en geeft geen acht,
 Vernieuwt uw jeugd, behoudt uw kracht,
 En blijft ons rustig dragen.

VOOR DEN KRIJGSMANSSTAND.

Verdraagt gij 't, dappre legerscharen,
 Gij helden, trouw aan eed en plicht,
 Dat brabbeltaal en kreupeldicht
 U daaglijks scheldt voor moordenaren?
 Dat lafaards, blind voor deugd en eer,
 Beschimpen 't ridderlijk geweer?

Hoe nu? Zijn grenzen, goedren, rechten,
 Is vrouw en kind, altaar en haard
 't Verdedigen niet langer waard?
 Of zullen zij er zelf voor vechten,
 Wanneer de vijand dreigt den grond,
 Zij met hun pen, zij met hun mond?

O Neen! Gij moogt hun 't lijf beschermen;
 Ziedaar uw voorrecht en uw nut!
 Het levend schild, dat hen beschut,
 Zijn, tot hun vreugd, uw krachtige armen:
 Zij reeknen op uw heldenmoed,
 Uw deugdelijk „ijzer", kostbaar „bloed."

Maar krijgskunst, krijgseer, roemverwerven
 Op 't bloedig slagveld — niets daarvan!
 Een moordenaar is hun de oorlogsman,
 Die niet zoo goed is van te sterven;
 Is hij gesneuveld in 't geweer,
 Dan een vermoorde, en weinig meer.

Bewaar mij God den stand te ontceeren,
 Die aller standen recht bewaakt;
 Die, als het uur des noods genaakt,
 Zijn plicht niet eerst nog heeft te leeren,
 Maar doet en uitvoert, en niet vraagt,
 Wat hij daarvoor verwerft of waagt.

Bewaar mij God den krijg te vloeken!
 Mijn vloek treft *wat hem noodig maakt*,
Hem voedt en aanvuurt, als hij blaakt;

Gij doet het mee, gij avrechts kloeken;
Die onrecht doet en oorlog kweekt.
Ook dan, als gij van vrede spreekt.

AAN DE ARTSEN.

Vervolgt met stillen heldenmoed,
Wat dood er dreig', wat pest er woed',
Uw weg uit de eene in de andre woning;
Biedt rijk en arm de trouwe hand
Der hulp, en oogst voor dankbetooning
Berispingen van 't onverstand!

Weest, in den dag van zorg en angst,
't Gezegend voorwerp van verlangst,
Wien 't woord ten mond' wordt uitgekeken,
Een engel Gods, een halve god, —
En, is dat oogenblik geweken,
Een mensch, met wien de domste spot!

Maakt, daar de dwaas uw kunst veracht,
Bekrompen vroomheid u verdacht
En hoon Gods voorzorg in uw gaven:
Uw zelfverloochning, uw geduld
Verdiend den handslag aller braven,
En 't hart loont die zijn plicht vervult.

Maar Artsen! waar uw kunde slaagt,
Het leed verzacht, den dood vertraagt,
't Genot des levens weer doet keeren;
Verheft u niet! Geeft de eer aan God!
Die d' Eerens-waardigste niet eeren,
Miskening is hun *billijk* lot.

EEN LIED OP HET JAARFEEST DER UTRECHTSCHIE
ZENDINGVEREENIGING.

April 1871.

Rom. XV: 19-12.

Verheugt u met het volk van God,
Gij volken en geslachten!
Weest met ons vroolijk in uw lot;
Gij leeft in Gods gedachten,
Zijn roepstem klinkt van oord tot oord;
Hij stort zijn Geest, hij zendt zijn Woord;
In welk een hoek gezeten,
Geen uwer wordt vergeten.

Prijst, al gij heidnen, prijst zijn naam;
 Looft, looft den Heer der Heeren!
 Gij zult hem kennen al te zaam,
 Uw somber lot zal keeren.
 De duisternis uws nachts verdwijnt;
 De dag breekt aan, de zon verschijnt;
 Het altaar wordt verbroken
 Den On-bekende ontstoken.

De Twijg, met eeuwig groene blaân,
 Uit Jesse's stam gerezen,
 Zal als banier der volken staan,
 Zal *aller* toevlucht wezen.
 Een Heilbanier, die hope wekt,
 Beschermt, vereenigt, overdekt,
 Bezielend op zal zweven,
 En vrede en ruste geven.

Al spotten Booze en Wereld luid
 Met heil en heilverwachting;
 Al trekken christenvolken uit
 Ten krijg en broederslaching;
 Al treft het oordeel Gods alom
 Een overspelig christendom,
 Op twee gedachten hinkend,
 In ongelooft verzinkend;

Hij die 't beloofd heeft is getrouw,
 Getrouw en machtig beide;
 En rijzen *zal* het godsgebouw
 Waar hij den grond van leide;
 En wassen 't wondre Mosterdzaad;
 En werken 't Zuurdeeg vroeg en laat;
 Ook zal van kust tot kusten
 Het Visschersnet niet rusten.

Welzalig, die van 't Visschersnet
 Een slip heeft aangegrepen;
 Die meedoet, waar 't wordt uitgezet
 Om buit voor God te sleepen!
 Welzalig die, van 't oeverstrand,
 Het hart mag sterken en de hand
 Van die de zee braveeren,
 Om met dien buit te keeren;

Welzalig, die een handvol graan
 Aan handen toe mag trouwen,
 Die in den naam des Heeren gaan
 De wildernis bebouwen!

Welzalig, die het onweer tart,
En, met de hoop in 't biddend hart,
Niet moedloos wordt te zaaien,
Wat na hem andren maaïen!

De graankorl schijne in 's aardrijks schoot
Verloren en verdwenen;
Eens breekt haar leven uit den dood
Door elk beletsel henen.
Gods tijd is daar; de kiem ontspruit,
De volle halm, na 't groene kruid;
Haast zal het ruischend koren
Den lof zijns naams doen hooren.

Niet altijd zal uw dompig bosch
Het licht des hemels keeren;
Eens wordt ook gij een planting Gods,
Een vruchtbre hof des Heeren,
O Nieuw Guinea! ¹⁾ Al begeeft
Een Geissler ²⁾ u, een Jezus leeft.
Die hem had uitgezonden
Heeft *nieuwe* hulp gevonden.

Rust zacht in Vaderlandschen grond,
Nog eens aanschouwd vóór 't sterven;
Man Gods! uw naam leeft in den mond
Van die u noode derven.
Gij derft niets meer, gij ziet uw Heer,
Deelt in zijn heerlijkheid en eer;
En wacht aan *Zijne* zijde
Dat de oogst uw hart verblijde;

De oogst van dien akker stug en woest,
Waar gij op rotsen ploegde,
Maar 't doen van wat gij mocht en moest
Uw stil geloof vernoegde.
Uw voorbeeld vuur de mannen aan,
Die tot uw taak zijn ingegaan;
De Geest, die in u werkte,
Zij ook hun licht en sterkte!

O Geest des Heeren! kom, daal neer
Met krachten, gaven, stralen!
Beziel de dienaars van den Heer,
Vermeerder hun getalen!
Voer alle Heidnen tot hun God!

¹⁾ Voornaamst zendingveld der Utr. Zendingvereeniging.

²⁾ Een der eerste zendelingen op N. Guinea, kort te voren overleden.

Wend, door bekeering, Isrels lot!
 Laat ons, in *onze* dagen,
 „Goeddoende niet vertragen!”

HAGEROOS.

Mijn Hageroos, mijn bloem van 't veld!
 Daar groeit in koningshoven,
 Waar slaafsche zorg de bloemen giet.
 Zoo'n frisch, zoo'n vriendlijk bloempje niet,
 Als 't oog der liefde in u beziet
 En ieders lippen loven.

Gij steekt niet uit door gloed of pracht,
 Maar streelt en steelt de harten.
 Laat waar zijn, wat men loffijks meldt
 Van bloemen, die men koopt voor geld:
 Mijn Hageroos, mijn bloem van 't veld,
 Kan al die pronksters tarten.

ONTWIKKELING DER VROUW.

„Het vrouwlijk geslacht
 Dient tot een hooger ontwikkeling gebracht.”
 Dat is: Dochters en Moeders behooren te weten,
 Wat Vaders en Zonen vergeten;
 En een Vrouw dient te doen,
 Wat een Man van fatsoen
 Noodwendig moet negligeeren,
 Zal hij den tijd hebben, mijnheeren!
 Om in de club het land te regereen,
 En over rijp en groen
 (Geen oordeel te hebben, maar) te redeneeren.

EEN LIED DES VERTROUWENS.

Mijn voorhoede en mijn achtertocht
 Zijt gij, mijn God, zijt gij!
 Mijn bloed en leven wordt gezocht,
 Maar gij beveiligt mij.
 De vijand van mijn ziel rukt aan
 Met helsche list en kracht:
 Met U durf ik hem tegen gaan;
 Met U is overmacht.

De wereld, die ik vlied en ducht,
 Vervolgt mij, waar ik treed:
 Gij dekt mijn altocht en mijn vlucht,
 Steeds tot mijn hulp gereed.
 Die op zichzelf niets vermocht,
 Wordt sterk, zijt gij nabij.
 Mijn voorhoede en mijn achtertocht,
 Zijt gij, mijn God! zijt gij.

'T BESTE.

't Beste voedsel was voor elk
 Toegevoelde moedermelk,
 Ongevraagd verkregen;
 Wat natuurlijkst, ongezocht
 Onze ziel wordt toegebracht,
 Is haar 't meest ten zegen.

BIJ HET GRAF

VAN MR. CHRISTIAAN WILLEM JOHAN BARON VAN BOETZELAER
 VAN DUBBELDAM.

Overl. 18 April 1872.

Strooi rozen op dit graf, die na 't verwelken geuren,
 Als, na zijn dood, de deugd en liefderijke daân
 Van hem, om wiens gemis wij treuren,
 Wiens nagedachtenis blijft, en nimmer zal vergaan.

„Welzalig” — zegt de Schrift — „die in den Heere sterven.”
 Ja; hunner is de rust na wel volbrachten loop;
 Hun heil, de troost van die hen derven,
 Hen weer te zien, de hoop.

„Hun werken volgen hen.” Uw werken waren velen.
 Getrouwe dienstknecht! en in needrigheid volbracht.
 Eens in uw heerlijkheid te deelen!
 Die eerezucht geeft ons moed en kracht.

Gij hadt geen eerezucht. Neen, gij hadt slechts liefde, ontstoken
 Aan de eerder liefde van een Heiland, trouw en teer.
 Ook deze les heeft niet ontbroken
 Aan 't voorbeeld, dat ge ons gaaft: „Aan God alleen zij de eer!”

Rust, werkzaam vriend, rust zacht! Treurt niet, beroofde zonen!
 Hef, droeve weduw! 't hoofd, van hooger hulp bewust;
 God in den hemel zal u toonen
 Wat zegen op het huis van zijn beminden rust.

Door leiding van Gods goedheid
                                           en nooit betreurden plicht;
       'k Zie daar den grafkuil gapen,
       Waarin ik zacht zal slapen,
 Als, op den Stichtschen akker,
                                           mijn dagwerk is verricht.

Maar nooit zal ik vergeten,
                                           zoolang ik ademhaal,
 Uw duinkant, dierbaar Holland,
                                           waar ik nog daaglijks dwaal,
       Uw beken en uw stroomen
       Uw schaduwrijke boomen,
 Uw steden en uw dorpen,
                                           mij dierbaar allemaal!

GOD.

Is God een God slechts van 't Verleden,
 Die eenmaal dacht, en sinds zijn raad
 Zich buiten hem ontwikkelen laat;
 Of wel de God van 't eeuwig Heden,
 Die, eeuwig, *leven* is en *daad*?

KINDERKUSJE.

Als een zegen daalt het neer,
       't Kusje van het kind;
 Van het welbeminde kind,
       Gave van den Heer.

Onbewust van wat het werkt,
       Waar 't als balsem viel
 In een diep gewonde ziel.
       Die het troost en sterkt.

Onbewust van wat het kan
       Waar niets anders baat,
 Op den radelozen man,
       Wien zijn kracht verlaat.

Onbewust van wat het doet,
       Ongemerkt en stil,
 In 't verbitterde gemoed,
       Dat geen liefde wil.

Onbewust waarvan het spreekt,
 Waar 't een beeld van is,
 Als een schuldig harte breekt,
 En met hoop en vreeze smeekt
 Om vergiffenis.

TACTIEK.

Waar ik 't niet winnen *kan*, en niet verliezen *mag*,
 Al pruttelt die mij volgt, daar lever ik geen slag.

'T IS ALLES GOED.

't Is alles goed wat komt van God,
 Al komt het door de menschen:
 Verbittring van ons deel en lot,
 Verijdling onzer wenschen;
 De hand eens vijands hou hem op:
 De Hemelvader *vult* den kop.

O zie dan, zie den mensch voorbij,
 En vest op God uw oogen!
 't Is geen vergif, maar artseni,
 En zal uw kracht verhoogen.
 De teug zij bitter in den mond:
 Zij maakt het kranke hart gezond.

DE NATUUR AAN DEN NATUURONDERZOEKER
DEZES TIJDS.

'k Ben in mijn neevlen niet meer veilig;
 Mijn dichtste sluier dekt mij niet
 Voor wie mij met uw oogen ziet;
 Geheim noch schuilhoek is u heilig,
 Zoo ras verraden als bespied.
 Toch is er iets, dat u ontvliedt:
 Mijn leven ziet gij en mijn streven,
 Maar niet het leven *van* mijn leven.

VERNUFT EN VLIJT.

Wil d'arbeid van 't nadenkend hoofd
 Uw eerbied toonen;
 En gun aan 't vlug vernuft, dat rassche lauwrn rooft,
 Zichzelf te kronen.

Weet dit: de krans is haast verdord,
Die al te licht veroverd wordt.

Neen, neen, *door arbeid wordt geen kunst*
Of geest *verkrege*;
Maar 't vroeg ontwaakt genie verbeurt vaak de eerste gunst,
Op later wegen.
Een klein talent, gekweekt met vlijt,
Braveert den tijd, verduurt den tijd.

JANTJE.

Is Jantje opgevoed?
O neen, maar *opgevoeld*.
'k Wed dat ge 't merken zult,
Zoo ras gij Jantje ontmoet.
Hij heeft zoo veel in 't lijf,
Dat beenen, armen, handen
Gansch roerloos zijn en stijf.
En ook — zijn mond vol tanden.

ALS GIJ VOOR 'T LAATST.

Als gij voor 't laatst mij hebt gekust,
Mijn lief, mijn leven!
Uw echtvriend bij de dooden rust,
Aan 't stof hergeven;
De zerk gelegd is over 't graf,
Daar 'k in vernachte:
O wisch dan, wisch uw tranen af,
Bij dees gedachte:
Die aan mijn armen is ontgaan
En uitgedragen,
Heb ik steeds „goed, nooit kwaad gedaan,
Van dag tot dagen”;¹⁾
Het lief, daar ik zijn hart door won,
Ging ver te boven
Al wat hij ooit beschrijven kon,
Of ik gelooven.

VADERWIJSHEID.

Indien gij een vader van kinderen zijt,
Al worden ze ook mogelijk wat velen.

Dank vrij uwen God en wees hartlijk verblijd,
 Het maakt een half man tot een heelen;
 Het doet u het leven te beter verstaan;
 Het oefent in voor- en in mede- te gaan,
 't Geeft geduld onder kibblen en spelen.
 Een kinderloos man heeft wel mannenverstand,
 En een vader van kroost is niet wijzer;
 Maar hij is weder wijs op een anderen trant,
 Breekt, bij voorbeeld, met handen geen ijzer.
 Een kinderloos man zij een *man van de klok*,
 Een *man van zijn tijd* is de vader;
 Hij gaat niet gezet met de kippen op stok;
 Maar hij staat aan de kuikens veel nader.
 Een kinderloos man leert wel veel, maar vergeet
 Toch ook veel in 't gezelschap van ouden;
 Maar een vader van kroost onderhoudt wat hij weet,
 En 't gezicht van de jeugd helpt onthouden.

 SANCTUM SANCTORUM.

Er is een heiligdom van 't hart;
 Ontziet het, stervelingen!
 Daar woont geweten en gevoel,
 Bewustheid van een hooger doel,
 En drang naar beter dingen.

Daar zetelt zekerheid van God
 En onverderflijk leven,
 Daar plichtsbeseft, erkennenis
 Van al wat goed en godlijk is,
 En waar geluk kan geven.

Daar gaan de kostlijke offers op;
 Gebeden, zuchten, tranen,
 Die zich zoo stil en ongemerkt,
 Door al wat om hen woelt en werkt,
 Een weg naar boven banen.

De lamp, die daar voor 't outer hangt,
 Is door God zelf ontsteken.
 O, laat de reine vlam met rust!
 Want waar *haar* licht is uitgebluscht,
 Gaat *alle* licht ontbreken.

TEGENSTRIJDIG.

't Is om den mooien Weg te doen,
 Het frissche groen,
 De donkre boomen,
 Het wandlen langs den klaren vliet,
 't Gezicht van 't wisslend bergverschiet —
 Toch wenscht gij aan te komen.

Gij zijt naar 't VADERHUIS op weg,
 Door heg en steg;
 Veel zwarte wolken ziet gij drijven;
 Veel doornen kweetsen u den voet;
 't Gezelschap, klaagt ge, is ver van goed,
 Aan 't beuzlen nu, en straks aan 't kijken —
 Toch is 't uw wensch,
 Onwijze mensch!
 Lang onderweg te blijven.

UTRECHTS BLINDEN

AAN HUNNE WELDOENERS, BIJ DE OPENING VAN EEN NIEUW
 VOOR HEN BESTEND WERKGEBOUW.

De dank der blinden stijgt tot God,
 Voor wat, tot beetring van hun lot,
 Uw liefde deed en nit blijft denken;
 Zij zien hun nieuwe werkplaats niet;
 Maar God, die 't al en allen ziet,
 Moge u daarvoor Zijn zegen schenken.

Zijn gunst bestrale u met haar licht;
 Hij spare u 't zintuig van 't gezicht,
 Door ons gemist met zooveel smarten;
 En zij u de ondervinding zoet
 Dat, wat gij voor blinde oogen doet,
 Niet is verkwist aan steenen harten!

ACH!

Ach, hoe zeldzaam is 't uitnemende!
 Ach, hoe veel het daarnaar zweemende!
 Ach, hoe moeilijk is 't den luiden
 Ooit hun wansmaak te beduiden!
 Ach, hoe dwaas is 't van te toornen
 Dat niet zien de blindgeboornen,
 Dat de dooven niet begrijpen
 Welke snaren, welke pijpen
 Valsche klanken van zich geven,

Die een juist gehoor doen beven,
 Dat het volk niet beter weet,
 Of die blaaskaakt en geraasmaakt,
 Is een reednaar, is poëet!
 Ach!

DE KUNST OM DE KUNST.

„De kunst om de kunst” — zoo verkrijgt gij? — Natuur?
 Het zij zoo, maar 't schijnt me een heroïsche cuur.

HANS AAN HANSLEIN.

(Reisherinnering.)

Die 't hardst kan schreeuwen is de man.
 In 't land der Jonker Hansen;
 Daarom, mijn zoon, schreeuw wat je kan,
 Het geeft de schoonste kansen.
 Schreeuw luider, Knabe! luider nog!
 De schreeuworganen hebje toch,
 En 't voorbeeld, dat we u geven,
 Is makkelijk na te streven.

Franzose sis; Engländer lispt;
 Wij krijschen, kind! wij gillen;
 Vertoont zich iemand, die het gispt,
 Wij weten hem te stillen.
 Wij krijschen dubbel, beste maat,
 Tot hooren hem en zien vergaat;
 In onze scherpe kelen,
 Zijn „der ressourcen velen.”

En schiet de lieve keel te kort,
 Wij zoeken 't maar wat verder,
 In maag en buikstreek, en het wordt
 Niet mooier, maar wel harder.
 En daarom „eens voor allemaal”,
 Schreeuw door! Maar schreeuw grammaticaal!
 „Grammaticalisch” krijschen
 Moet uw fatsoen bewijzen.

KORTOM. — IN HET KORT.

Wees in de keus tusschen dezen zorgvuldig;
 In het kort is bescheiden, kortom ongeduldig.

TER GELEGENHEID VAN HET TAALCONGRES TE
MIDDELBURG IN SEPTEMBER 1872.

I.

AAN ZEELAND.

Hef Zeeuwsche Leeuw, den breedten kop
En schouders uit de baren,
Schud fier en trotsch de manen op
En laat uw oogen waren
Langs drom bij drom, uit elk gewest
In uwe hoofdstad saamgeprest,
Waar, onder roos en palmen,
De blijdeste tonen galmen.

Met dien van Holland, u getrouw
Sinds zooveel honderd jaren,
Biedt Vlaandrens Leeuw u thans den klauw,
Bij onze vrede-altaren.
De staatkunst scheidt en scheurt en deelt:
De taal vereenigt, zalft en heelt,
En Cats en Zevecoten
Zijn eeuwig bondgenooten.

O Land van Cats, goed Zeeuwsch, goed rond,
Die 't zout en 't zoet vereende,
Waar Bellamy het speeltuig vond,
Dat Roosjes dood beweeende;
O Bloemhof, rijzende op uit zee,
De vriendengroet, de zegenbee
Van alle Dietsche tongen
Wordt thans u toegezongen.

Uw vette klei zij meer en meer
Met voedzaam goud beladen;
Uw handel bloei, gelijk weleer,
Langs nieuw beproefde paden;
De ronde Zeeuw verandre nooit;
De Zeeuwsche zij zoo schoon als ooit;
En *al* wat Zeeuwsch is toone
Den glans van 't Goede en 't Schoone!

II.

HET WAPEN VAN MIDDELBURG.

Aan den Heer Burgemeester SCHÖRER.

Op aadlaars-borst rust, Middelburg!
Uw Burg van goud op keel;
Uw naam worde, als op aadlaars-vlerk,

Gedragen door het luchtig zwerk,
Naar 's werelds verste deel.

Op aadlaars-borst praalt, Middelburg!
Uw schild met glans en gloed;
Geen arends-oog ontdekke een vlek,
Maar arends-klaauw en arends-bek
Waak voor uw goed en bloed.

De Keizerskroon, die 't hoofd versiert
Uws Arends schittert schoon;
Maar schooner en tot eedler vreugd,
Blink 't eikenloof der burgerdeugd
Rondom uw stedekroon!

III.

IN DE ORANJERIE VAN OVERDUIN.¹⁾

Dat de Overduinsche bloemhof bloei,
Zijn boomgaard rijke vrucht doe plukken,
Het kunsttrezor er overvloei
Van altijd nieuwe meesterstukken,
Zijn Eigenaar aan 't zilvren haar,
Op 't hoofd zoo ongebogen.
Nog lang den gloed van 't leven paar,
Dat tintelt in zijn oogen.

Dat aan zijn zij zijn Gade prijkt,
Hem 't levenspad blijf tooien,
Zijn Dochteren, aan gaven rijk,
't Met bloemen overstrooien,
Zijn Zoons den naam van zijn geslacht
Met nieuwen luister kronen,
Door 't zwaard, den tabberd, en de kracht
Der kunst in 't rijk der tonen.

Bij zoo veel keurigs, zoo veel schats,
Als reeds zijn hand en vijt vergaarde,
Verhoog nog steeds „iets nieuws van Cats”
Van zijn verzameling²⁾ de waarde;
Cats' hooge leeftijd, blijde moed
En hoop op 't beter leven,
Meer waard dan al des werelds goed,
Zij rijkelijk hem gegeven!

¹⁾ Buitengoed van den Heer de Jonge van Ellemeet, Alg. Voorzitter van 't Congres, te Oostkappel.

²⁾ Museum Catsianum.

Een dankbre „Afdeelings-president”
Wenscht dit den „Algemeenen,”
En al wat ademt hieromtrent
Moet in dien wensch vereenen.
„Larg en gelukkig leef de man”,
Roepe ieder duizend malen
„Die ons zoo goed regeeren kan
„En ons zoo gul onthalen!”

EEN GOEDE PREEK.

Een goede preek is als een goed portret;
Zij kijkt u aan waar ge u ook nederzet.

BIJ HET GRAF VAN BERNARD GEWIN.

Rust zacht! Gij zijt ter rust gelegd,
Waar niets kan deren,
Beminlijk vriend! Getrouwe knecht
Des trouwsten Heeren!

Gij neemt een vriendschap mede in 't graf,
Van veertig jaren,
En wacht haar nieuwen morgen af,
Bij de engelscharen.

Wij wandlen hier, door lief en leed,
Nog op en neder,
En gaan tot de ure, die God weet,
Door wind en weder.

Voor u was 't weder dikwijls ruw,
— Het deel der vromen! —
Maar nooit is tusschen mij en u
Een wolk gekomen.

Daarboven zal geen wissling zijn
Van licht en duister,
Maar een, een zelfde zonneschijn,
In vollen luister.

Wij hebben van dat heerlijk licht,
In 't uur van scheiden,
Reeds op uw stervend aangezicht,
Een straal zien spreiden.

Dat heeft ons hoofd omhoog gewend,
 Ons hart genezen —
 Rust zacht, mijn Vriend, en moge ons end'
 Als 't uwe wezen.

PRACHT.

't Is alles *prachtig* wat men hoort of leest:
 Een prachtig boek, lied, landschap, uitzicht, feest....
 Wat altijd lief, bevallig, schilderachtig,
Door reinen eenvoud treffend is geweest,
 Het moet nu *prachtig* heeten, 't minst en 't meest.
 'k Moet zeggen, al die pracht verveelt mij machtig.
 En wordt ik dan dat oude woord indachtig,
 En spreek ik 't uit, bescheiden, maar met kracht:
 „Ik vraag u schoonheid, en gij geeft mij pracht” —
 Men roept van alle kant: „dat woord is prachtig!”

JUBILARISSEN.

Die vijf-en-twintig jaar uw put geleegd,
 Uw gang gewit, uw schoorsteen heeft geveegd,
 Ter zelfder kroeg de borrels heeft geschonken,
 In 't zelfde buis gegeten en gedronken,
 Zal Jubilaris wezen; gek of guit.
 Een dagblad meldt het maanden lang vooruit;
 „Dien braven” moet men „aangenaam verrassen.”
 Een „prachtig album” heeft men reeds in 't oog;
 Zend uw portret en wil uw duiten passen!
 Als ieder wat doet, loopt het niet te hoog.

BIJ DEN DOOD EENS UITNEMENDEN.

Waar is, o Dood! uw prikkel?
 Uw overwinning, gulzig Graf?
 Gods Engel greep den sikkels,
 En maait wat rijp is af.

Het zaad was uitgesproten,
 Ontwikkeld, wie zal zeggen hoe?
 De halm was opgeschoten,
 De zwellende aar daartoe.

Bij vroege en spaden regen,
 Bij heeten zomerzonnebrand,
 Had zij haar eisch gekregen,
 Op 't welbereide land.

De vrucht wordt rĳp bevonden,
 En naar 't verhonderdvoudigd zaad
 De sikkel uitgezonden —
 De sikkel doet geen kwaad.

Nu is het uur geslagen,
 Van d'oogst der englen 't plechtig uur;
 De garve wordt gedragen,
 Gedragen in de schuur.

De schoof ter rechter tijde
 Gevoerd ter plaatse, die haar wacht,
 Maakt niet bedroefd; maar blijde
 Ziet men haar ingebracht.

VOOR DE UTRECHTSCH E WATERLEIDING.

Voert water aan, voert water aan,
 In frissche, heldre stroomen,
 Zoo als de hooge God het geeft.
 Voor nog de mensch 't bedorven heeft;
 Voert water aan, voert water aan,
 Laat, laat de Godsgaaf komen!

Voert water aan, voert water aan,
 Uit zilvren waterwellen!
 Geen drab, waar ziekte en dood uit gist,
 Maar zuivre bron, die 't bloed verfrist;
 Voert water aan, voert water aan,
 Dat kranken doet herstellen!

Voert water aan, voert water aan,
 Voor armen en voor rĳken!
 Voor 's rĳken goud, door kunst en kracht,
 Den armsten broeder toegebracht;
 Voert water aan, voert water aan,
 Waar liefde en trouw uit bĳken!

Een burgerkroon, een liefdekrans,
 Die nimmer moet verflensen,
 Waarin zich doorn noch distel mengt,
 Voor 't hoofd, dat deze weldaad brengt,
 En water schenkt, goed water schenkt,
 Aan zestig duizend menschen!

BAAS BOVEN BAAS.

Voorzichtigheid ziet ver, boosaardigheid nog verder;
De wolf heeft fijner neus dan menig herder.

SCHOOLVERZUIM.

Nu is de groote zonde ontdekt,
De moeder aller zonden;
Het kwaad, dat alle kwaad verwekt
En aanvoedt, is gevonden;
Want Hebzucht, Heerschzucht, Nijd en Haat,
Zijn slechts gevolgen van dit kwaad;
Maak iedereen schoolplichtig,
En alle ding is richtig.

Verzuim geen school, leergrage jeugd!
Wier lof wij daaglijks zingen.
Is niet de kennis macht en deugd
En alle goede dingen?
Verzuim geen school, en moord en roof
Met leugen, ontucht, kerkgeloof
En diergelijke schande,
Verdwijnen uit den lande!

De goudeneeuw, het paradijs
Zal voor de wereld keeren,
Zoo maar de kindren dezes tijds
Goed schoolgaan en goed leeren.
Dies prikklen wij tot schoolbezoek
Met chocolade en krentekoek,
Belovende alle straffen
Geregeld af te schaffen.

EENHEID.

Breng eenheid in uw werk, wilt ge u met werking vleien;
De vuist treft beter dan tien vingers uit te spreien.

BIJ HET GRAF VAN EENEN ACHTTIENJARIGE,
MET EEN BLOEMKRANS BEDEKT.

Rust onder deze bloemen,
In dit vroegtijdig graf!
Uw jarental te noemen
Perst ieder tranen af.

Te denken aan het lijden,
 Dat nu geleden is,
 Is oorzaak van verblijden,
 Bij deze droefenis.

Het oog omhoog te beuren
 Is balsem voor de smart,
 Genezing, na 't verscheuren
 Van 't arme moederhart.

Het hart in God te sterken,
 En, 't oog op 't graf gericht,
 Te leven en te werken
 Ziedaar de taak, de plicht.

HOGER WAARHEID.

Wat gij, onvatbaar voor bewijs,
 Alleen door 't hart kunt weten,
 Dat geeft gij als onbruikbaar prijs;
 Alsof gij zeydet: 't Is geen spijs,
 Wat 'k met geen vork kan eten.

DE REGENBOOG.

(NAAR WORDSWORTH.)

Mijn hart springt op, wanneer mijn oog
 Een regenboog
 Den trans ziet kleuren met zijn verven,
 Zoo was 't, zoo vroeg mij heugen mag,
 Zoo is het heden nog, en ach!
 Zoo blijve 't tot mijn ouden dag,
 Of — laat mij sterven!
 Het kind is vader van den man,
 En ik verlang niet liever dan
 Mijn dagen aan elkaar te snoeren
 Door dat natuurlijk vroom gevoel,
 Dat eens mijn jonkheid mocht vervoeren,
 En nooit verkoel!

AAN MIJN VROUW.

Zoo als God mijn hart aan u gesnoerd heeft,
 Lieve gade en weerhelt mijner ziel,
 Sinds zijn liefde mij u toegevoerd heeft,
 En uw licht op mijne paden viel;

Hoe ik voel dat onze banden klemmen,
 Bij de minste scheiding, kort of lang,
 Hoe mijn hart en 't uwe samenstemmen,
 Meldt geen citer, zegt geen zang.

Dierbre, mij in 's hemels gunst gegeven,
 Tot vertroosting na den diepsten rouw!
 Heel uw rang en adel staat geschreven,
 In dit tweetal woorden: ECHTE VROUW.
 Vrouw — wie 't waag uw waarde te verminderen,
 Door verbastring van uw deugd en aard —
 Vrouw te zijn en MOEDER zijn VAN KINDEREN
 Is de kroon der kronen waard.

O Gij zijt het, lieflijk en volkomen,
 Met een vreugde in 't hart en op 't gelaat,
 Die het zoetste zoet der mannendroomen
 En het hoogst geluk te boven gaat.
 O Gij zijt het, met een liefde, krachtig
 En zachtmoedig, teeder, trouw en groot,
 Vriendlijk als het zonlicht, alles machtig
 Voor uw kroost en echtgenoot.

In uw armen, aan uw hart gedrongen,
 Door uw oog bestraald, verkwikt, doorzien,
 Van wat nood of vijandschap besprongen,
 In uw arm kan mij geen leed geschien.
 Rustend aan uw boezem, waar ik 't kloppen
 Hoore en telle van dat liefdrijk hart,
 Kan ik alle zorg en leed verkroppen,
 Steekt geen doren, duurt geen smart.

Met wat teerheid moest ik u omringen,
 Met wat dankgevoel u gadeslaan!
 Met wat aandrift 's hemels zegeningen
 Nedersmeeken op uw hoofd en paân!
 Met wat zorg u op mijn handen dragen,
 Dat gij aan geen steen uw voet bezeert!
 Met wat vreugd en innig welbehagen,
 Doen al wat uw hart begeert!"

Gij begeert slechts liefde, ziel vol liefde!
 Hart, waaraan geen heb- of heerschzucht knaagt,
 Dat nooit argwaan met zijn angel griefde,
 Dat met hersenschimmen zich niet plaagt!
 Van mijn hart verzekerd, hangt uw vrede
 Van geen toeval, van geen indruk af, —
 O Mijn God! vergun mij deze bede:
 Koestre mij die liefde tot mijn graf!

BIJ HET GRAF EENS EVANGELIEDIENAARS.

Hoe zacht rust in des aardrijks schoot
 Het overschot der vromen,
 Tot dat het eeuwig morgenrood
 Ter kinnen uit zal komen,
 Totdat, bij 't jongst bazuingeschal,
 Des Heilands stem weerklinken zal,
 En 't graf ten eeuwen leven
 Zijn dooden wedergeven!

Hoe heerlijk zullen, met een glans
 Daar sterren bij verzinken,
 De trouwe leeraars aan den trans
 Des nieuwen hemels blinken!
 Hoe zullen, die, door hen geleid,
 Zich wendden tot de zaligheid,
 Met hen aan 't stof ontrezén,
 Hun kroon en blijdschap wezen!

Inmiddels bloeien stil en zacht
 De bloemen op hun graven,
 Die liefde en eerbied samenbracht
 En dankbre tranen laven.
 De naklank van hun stem en woord,
 Hun beeld leeft in de zielen voort,
 Zij spreken menigwerven
 Nog krachtigst na hun sterven.

OPPERVLAKKIGHEID.

De waarheid heeft geen erger vijand dan
 Dien schijn van wijsheid, die niet verder ziet
 Dan d'eigenwijzen neus. De wijze man
 Bemint den strijd met wijzen, maar ontvliedt
 Schermutsling met verwaanden, waar hij kan;
 't Is tijdverlies en onbeloond verdriet.

VAN BUITEN ROOD.

Van buiten rood, maar zwart
 in 't hart,
 Schoon op den hoogsten steel verheven,
 De schoone bloem verdort
 en wordt
 Aan wind en stof ter prooi gegeven.

Wat anders niet dan schijn
kan zijn,
Maar arm aan kracht is, deugd en waarde,
Hoe hoog geplaatst, ontzinkt,
waar 't blinkt,
En, eer men 't denkt, ligt plat ter aarde.

„LION.”

Proteo novello, di quando in quando
Di nome e d'abito ci va cangiando;
Fu *petit-maitre* chiamato un dì,
Poi *muscadin*, indi *dandy*.
E fu per ultimo in Albion
Ribattezzato per un *Lion*;
Il che significa, con sua licenza,
Ch'egli è la bestia per eccellenza.

ARNOLDO FUSINATO.

Moderne Proteus, menigkeeren
 Verwisselend van naam en kleeren:
 Eerst *petit maitre, muscadin*,
 En later *dandy*, moest hij zijn.
 Tot dat ten laatste Britsche monden
 Den naam van *Lion* voor hem vonden,
 't Geen zeggen wil, of 'k heb het mis,
 Dat hij het beest bij uitstek is.

EENS VADERS RAAD.

Mijn zoon, indien gij leven wilt als wijzen mannen past:
Wees steeds tot nut, niet graag vooraan, en nimmermeer tot last;
Spreek nooit te vroeg, spreek niet te veel of anders dan gij denkt;
Wees trouw, mistrouw niet, maar zie toe wien ge uw vrouwen
schenkt.

AUDAX.

„Sla toch dien mallen Audax ga!
„Hij durft van alles ondernemen;
„Hij vat ter hand, waar ik voor sta”...

Mijn vriend, laat dat u niet bevreemen :
Hem die niets is, is alles even na.

VOOR DE VUIST.

„Wat voor de vuist wordt toegediend,
„Komt warm op tafel”, zei een vriend.

Komt warm op tafel, dat is waar,
Maar is niet altijd even gaar.

AAN SOMMIGEN.

't Geen gij me op tafel zet, mijnheeren!
Is al te weinig naar mijn zin:
Er zit niet heel veel voedsel in,
En 't valt nog moeilijk te verteren.

VERKREGEN WENSCH.

't Verkrijgen van den wensch
Verheft ons dwaze menschen
Vaak boven onzen wensch,
Niet altijd boven 't wenschen.

OCVLVS ANIMI SPECVLVM.

„Geheel de mensch is in zijn stijl”, beweert Buffon, maar ik:
De stijl bedriegt mij nog wel eens, maar nimmermeer de blik.

* „*Le Style, c'est l'homme*” — immers dit schrijft men Buffon toe,
ofschoon het woord bij hem eenigszins anders luidt, en ook verder
getrokken wordt dan in zijn bedoeling lag.

NIETWAAR?

Een witte raaf, een roode spreekw
Zijn zeldzame zaken, maar
Zoo zeldzaam niet als, in onze eeuw,
Welsprekendheid zonder „Niet waar?”

MACHT EN ONMACHT.

Kweek al wat kiemt, laat niets dat groeit verleppeu;
Maar droom niet van te maken of te scheppen;
Door tijd noch vlijt, noch vrome wensch ontstaat,
Uit duizend korlen zand, een enkele korrel zaad.

KUNSTVAARDIG.

A.

Jan is een ware wonderman;
Hij kan
In rijm en maatval alles zeggen.

B.

Ik acht hem daarvoor evenveel
 Als een, die in een kersensteel
 Een knoop met zijne tong kan leggen.

ECHT EN BASTERD.

„Een basterdnachttegaal, die aardig in zijn soort is,
 „En aanheft ongevraagd,
 „Boeit dikwijls en behaagt” ...,
 Wel zeker, vriend! zoo lang maar de Echte niet gehoord is.

GEESTDRIFT.

Waar 't hart niet voor een *hooger* wereld slaat,
 Kan nog wel geestdrift zijn, maar die vergaat,
 Als 't uit is met de jeugd en schoone droomen,
 Als de eerezucht is bevredigd of — benomen;
 Slechts *hemelsch* vuur verdooft niet; vroeg noch laat.

EEN ROL TE SPELEN.

„Een rol te spelen in den Staat,”
 „Een rol te spelen in de Kerk”,
 Daar hebt gij steeds den mond van vol,
 Dat 's „levenstaak”, dat 's „mannenwerk”,
 Waar u het hart voor slaat!
 Vergis u niet, mijn beste maat!
 Een rol is maar een rol.

WIE VAN BEIDEN GELDT
 VOOR DEN GROOTSTEN HELD?

„Ik ken”, zegt Jan, „geen vrees;
 „Ik Blijf altijd bij mijn zinnen.”
 „Ik ken haar wel”, zegt Kees,
 „Maar 'k weet haar te overwinnen.”

TWEETERLEI.

Schudt gij 't uit de mouw:
 Dat gaat glad en gauw;
 Baart gij 't uit uw hoofd en hart,
 Dat kost tijd en smart.

JAN ZONDERLING.

De zucht naar grootheid, die mij prest,
Doet mij betreden paden vloeken.
Ik kan niet *beter* doen dan best,
Zoo wil ik 't dan bij *anders* zoeken.

NAAR DON MANUEL.

I.

Waag nooit uw schat of hoogen staat
Aan 't geen een armer man u raadt.

II.

Denk nooit dat ik behagen schep
In wie mij prijst om 't geen ik mis;
Ik weet te zeker dat het is
Om mij te ontzeggen wat ik heb.

PETER DE GROOTE'S GESCHENK AAN WILLEM III.

Groote Peter schonk den grooten
Willem met zijn eigen hand,
Maar in grauw papier gewikkeld,
eenen grooten diamant;
Was het niet een treffend zinbeeld
van den gever en zijn land?

Naar Jacobus Scheltema.
Peter de Groot, I. 212.

KENNIS NIET = KRACHT.

Niet altijd mannen die veel *weten*,
Maar die veel *kunnen* eischt het werk;
Te vaak, te veel, en alles te eten
Maakt mogelijk vet, maar zelden sterk.

OEFENING.

Bij menigen juffer en menigen heer,
kom ik haast tot dit treurig besluit:
Zij oefnen zich in den godsdienst zeer,
maar zij oefnen hem matigjes uit.

ERG.

„Erg mooi”, „erg lief”, „erg goed”, „erg zacht”, „erg rijk”,
Klinkt mij erg naar, erg slecht, erg erg en ergerlijk.

Anders.

„Erg lief,” „erg mooi,” „erg zacht” — 't Gaat nu, gelijk gij hoort,
Van goed, gelijk weleer van kwaad, tot erger voort;
't Kan erger niet, is nu wel 't ware woord.

NEEM HET BESTE.

Wat pijn't ge u af, mijn goede heer!
Uw nachtrust wordt vergeefs verkwist;
Één gram voorzichtigheid is meer
Dan kilogrammen list.

ROEREND.

Jan War preekt roerend, zegt gij. Kom,
Ik wil het ook gelooven.
Hij roert een pot met woorden om,
En hutst het onderst boven.

NAAR TERSTEEGEN.

Hij is niet rijk, die veel bezit,
Zoolang hij daar nog bij wil voegen;
Er is geen rijker zijn dan dit:
Dat ge u met God kunt vergenoegen.

FESTINA LENTE.

Door drift gedreven drijver!
Hoor wat het oude spreekwoord zegt:
„Een slechte baas is de IJver.
Ofschoon een beste knecht.”

GEEN KIND DES TIJDS.

Geen *kind* zijns tijds te zijn, strekt geen verwijt;
Een groote geest staat *boven* zijnen tijd.

Maar *buiten* zijnen tijd, of *naast* zijn tijd te leven,
Dat 's wat onvruchtbaar maakt, en niemand wordt vergeven.

No.
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
78.
79.
80.
87.

12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.

IN DE **VIJFTIG-CENTS-EDITIE** ZIJN VERSCHENEN:

No.

1. — **Mr. J. Van Lennep**, De Pleegzoon.
2. — **Mr. J. Van Lennep**, Ferdinand Huyck.
3. — **Mr. J. Van Lennep**, De Roos van Dekama.
4. — **Mr. J. Van Lennep**, Elizabeth Musch.
5. — **Mr. J. Van Lennep**, Novellen en Vertellingen.
6. — **Mr. J. Van Lennep**, Onze Voorouders.
7. — **Mr. J. Van Lennep**, Onze Voorouders.
8. — **Mr. J. Van Lennep**, Onze Voorouders.
9. — **Mr. J. Van Lennep**, De lotgevallen van Klaasje, I.
10. — **Mr. J. Van Lennep**, De lotgevallen van Klaasje, II.
11. — **Mr. J. Van Lennep**, De lotgevallen van Klaasje, III.
78. — **Mr. J. Van Lennep**, Vertellingen van vroeger en later tijd.
79. — **Mr. J. Van Lennep**, Nederlandsche Legenden.
     Het huis ter Leede. — Adegild. — Jacoba en Bertha.
80. — **Mr. J. Van Lennep**, Nederlandsche Legenden.
     De strijd met Vlaanderen. — Eduard van Gelre.
87. — **Mr. J. Van Lennep**, De Geschiedenis van Nederland, aan
     het Nederlandsche volk verteld, op de hoogte van den
     tegenwoordigen tijd gebracht door C. H. M. **VIERHOUT**.
     Nederland vóór den Tachtigjarigen oorlog. Geïllustreerd.
12. — **J. J. Cremer**, Dokter Helmond en zijn Vrouw.
13. — **J. J. Cremer**, Daniël Sils.
14. — **J. J. Cremer**, Tooneelspelers.
15. — **J. J. Cremer**, Hanna de Freule.
16. — **J. J. Cremer**, Anna Rooze, I.
17. — **J. J. Cremer**, Anna Rooze, II.
18. — **J. J. Cremer**, Overbetuwsche Novellen.
19. — **J. J. Cremer**, Novellen en Vertellingen.
20. — **J. J. Cremer**, Novellen en Vertellingen.
21. — **J. J. Cremer**, Betuwsche Novellen en een Reisgezelschap.
22. — **J. J. Cremer**, De Lelie van 's-Gravenhage.
23. — **J. J. Cremer**, Emma Berthold en Boer en Edelman.

24. — **J. J. L. Ten Kate**, Stichtelijk Huisboek. Nieuwe druk.
25. — **Mr. J. Van Lennep en J. Ter Gouw**, De Uithangteekens in het algemeen. Geïllustreerd.
26. — **Mr. J. Van Lennep en J. Ter Gouw**, De Uithangteekens in het bijzonder. Geïllustreerd.
27. — **Mr. J. Van Lennep en J. Ter Gouw**, De Uithangteekens in verband met Geschiedenis en Volksleven. Geïllustreerd.
28. — **Mr. J. Van Lennep en J. Ter Gouw**, Het boek der opschriften. Geïllustreerd.
29. — **R. Bennink Janssonius**, Dichtwerken, Gebonden.
30. — **Jan Luiken**, Spiegel van het menselyk bedryf. Geïllustreerd.
31. — **Jan Luiken**, Het leerzaam huisraad. Geïllustreerd.
32. — **Jan Luiken**, Des menschen begin, midden en einde. — De werken en vergelding der barmhertigheid en onbarmhertigheid. Geïllustreerd.
33. — **Jan Luiken**, Bykorf des gemoeds, I. Geïllustreerd.
34. — **Jan Luiken**, Bykorf des gemoeds, II. Geïllustreerd.
42. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**, herzien door **J. H. W. UNGER**.
1605—1616. Het Pascha. — Den Gulden Winckel. — De Vaderen. Geïllustreerd.
43. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**, herzien door **J. H. W. UNGER**.
1617. Vorstelycke Warande der dieren. Geïllustreerd.
44. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**, herzien door **J. H. W. UNGER**.
1618—1620. Hierusalem verwoest. — De Heerlyckheyd van Salomon. — Helden Godes. Geïllustreerd.
45. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**, herzien door **J. H. W. UNGER**.
1621—1625. De Amsteldamsche Hecuba. — Palamedes. Geïllustreerd.
46. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**, herzien door **J. H. W. UNGER**.
1626—1629. Hippolytus. Geïllustreerd.
47. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**, herzien door **J. H. W. UNGER**.
1630—1636. Sofonpancas. Geïllustreerd.

48. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**
herzien door **J. H. W. UNGER**.
1637—1639. Gysbreght van Aemstel. — Elektra. — Maeghden.
Geïllustreerd.
49. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**,
herzien door **J. H. W. UNGER**.
1639—1640. Gebroeders. — Joseph in Dothan. — Joseph in Egypten.
72. — **Nicolaas Beets' Dichtwerken**.
73. — **Nicolaas Beets' Dichtwerken**.
74. — **Nicolaas Beets' Dichtwerken**.
76. — **Bernard Ter Haar**, Dichtwerken.
77. — **Bernard Ter Haar**, Dichtwerken.

Ter Perse:

35. — **Jan Luiken**, Vonken der liefde Jezus. Geïllustreerd.
36. — **Jan Luiken**, Beschouwing der wereld, I. Geïllustreerd.
37. — **Jan Luiken**, Beschouwing der wereld, II. Geïllustreerd.
38. — **Jan Luiken**, Jezus en de ziel. Geïllustreerd.
39. — **Jan Luiken**, De onwaardige wereld. Geïllustreerd.
40. — **Jan Luiken**, Het overvloeïend hart, I. Geïllustreerd.
41. — **Jan Luiken**, Het overvloeïend hart, II. Geïllustreerd.
50. — **J. Van den Vondel**, uitgegeven door **Mr. J. VAN LENNEP**,
herzien door **J. H. W. UNGER**.
1641—1642. Peter en Pauwels. — Heldinnebrieven.
75. — **Nicolaas Beets' Dichtwerken**.

De *50-Cents-Editie* kost bij afzonderlijke Deelen gekocht *60 Cents*
ingenaald en *90 Cents* gebonden.

Geïllustreerde boeken kosten altijd 10 Cents meer.

